م . عادل
تدریسات تالیه مدیر عمومیسی

آلمان حیات عرفانی

« اعتلا ، عرفانسز اولەماز . »

برنجی بیك

حقوقی محفوظدر

استانبول — مطبعهٔ عامره
١٩١٧—١٣٣٣

مقدمه

آلمانياده آلتی سنه فاصله ايله اجرا ايتديكم ايكی تدقيق سياحتی وسيله‌سيله تتبعاتمدن وطنداشلرمی خبردار ايتمك اك صميمی املمدی . اثرم ، بو املك محصوليدر . آلمانيايی هر نقطهٔ نظردن تماميله طانيمق و طانيتمق نهايتسز بر تدقيق وتتبعه توقف ايدر . بو جهتله ، بن ، بو كزيده مملكتك يالكز بر صفحه‌سنی ، يقيندن تدقيقنه موفق اولديغم عرفان حياتنی طانيتمغه چاليشه‌جغم.

آلمانيانك كمالی واعتلاسی عواملنی اوكره‌نه‌بيلمك ايچون ، آنك حيات معرفتنی تدقيق ايتمك كفايت ايدر. چونكه بر مملكتك قدرت وسطوتنه عائد تجلياتك اك كنيش زمين تدقيقی عالم عرفانيدر. آلمانياده يالكز مكتبلر دكل، معبدلر، قيشله‌لر، حتی محبسلر بر دارالتربيه‌در. عابد كليساده، نفر قشله‌ده، مجرم محبسده دينتی ، وظيفهٔ وطنيه‌سنی ، موقع اجتماعيسنی اوكره‌نيور . ناپوليون دور استيلاسنده بوس بوتون سونمش ، پارچالانمش اولان آلمانيا ، آنجق مكتبلری سايه‌سنده استخلاص واستقلاله موفق اوله‌بيلدی. «مولتكه» متبوع مفخمنی «وه‌رسای» ده بتون آلمانيانك ايمپراطوری اعلان ايتديرديكی زمان ، بو مظفريت ومظهريتك اك بويوك عاملی اوله‌رق مكتبلری طانيمش وتبجيل ايتمشدی .

فی الحقيقه ، آلمانيانك ، حياتك هر صفحه‌سنده غالبيتنی تأمين ايدن عرفان وحرثنك قوتيدر. مسعود ومتكامل آلمانيانك تاريخی، بزه حيات وموفقيت يوللرينی پك ايی كوسترمكده‌در . بونلری تدقيق ايده‌رك ، مملكتمزده‌ده ملی بر انتباه وسعادت عصری كشاد ايتمك نسل حاضره ترتب ايدن بر وظيفه‌در. آلمان عرفاننه‌ن آله‌جغمز درسلر پك چوقدر . متفقلرمزله أل أله

یورویه بیلمك ایچون، فکر فکره طوتوشمق مجبوریتنده یز. قلبلرك برلەشمسی، دماغلرك برلەشمسنه باغلیدر.

آلمانیانك اکثر طرفلرینی، برلین، درەسد، کەمنیچ، لای پزیغ، هامبورغ، فرانقفورت، ویس بادەن، میتوایدا، هایدەلبەرغ، اشتودغارد، مونیخ شهرلرنده یوزقدر مؤسسهٔ علمیه یی زیارت ایتدم. و بر شهرده زیارت ایدەمدیکم برنوع مؤسسه یی، دیکر شهرده بهمه‌حال کورمکه چالیشدم. هر طرفده، آلمان حیات عرفاننده یوکسك موقعلر احراز ایتمش استادلرك بکا شرف رفاقتلرینی بخش ایلمش اولمەلری، بوزمینده‌کی مساعیمك تسهیلانه بویوك خدمتلر ایتمشدر. بورادە مشارالیهمه و بالخاصه بوایکنجی تدقیق سیاحتمك اجراسنی امر و تنسیب بویورمش اولان معارف ناظر محترمی شکری بك افندی حضرتلرینه شکران و احترامترمی عرض ایتمکی بر وظیفه عد ایدییورم.

بوا‌ثرمله، وطنداشلرمه، آلمان حرثی حقنده سالم بر فکر ویرەبیلیرسەم غیرتلرمك مثمر اولدیغنه ایمان ایدەجکم.

مودا: ۳ مایس ۳۳۳

دارالفنون

الك عالى آثار فكريه‌نك منبعى : دارالفنون .ــ پرنس هانريك‌نك سرايى و برلين دارالفنونى .ــ آلمانيانك استخلاصى ودارالفنون .ــ « قانت » ك نظريه‌لرى ؛ « فيخته » نك نطقلرى .ــ وحدت مليه فكرى .ــ اردو ودارالفنون .ــ قيف هاوزه‌ر ؟ ــ كنجلكك عزم وفعاليتى .ــ پروسيا ، برلك سلطنتك حكمرانى .ــ دارالفنونك تجربيات علميه‌يه خدمتى .ــ بكرمى بر دارالفنون .ــ آلمان دارالفنوننك خاصهٔ مميزه‌سى .ــ مدرسلر .ــ تقاعد صانديقلرى .ــ دارالفنونه قيد و قبول .ــ تحصيلك سربستيسى .ــ دانشمندلك پايه‌سى .ــ حكومت امتحانى .ــ تعطيللر .ــ انضباط.

آلمانياده دارالفنون، تقلبات فكريه‌نك الك واسع زمين تحسسيدر. « لوتر » ك آوازهٔ اعتزالى ويته‌نبه‌رغ دارالفنوننده يوكسه‌لمش، حيات علم وفنه يكى افقلر آچان بويوك استادلر، « كه‌پله‌ر » لر ، « هه‌كه‌ل » لر ، « شه‌لينغ » لر توبينغ دارالفنوندن يتيشمش؛ «قانت» كونيغسبه‌رغ ، « فيخته » برلين دارالفنونلرنده تدريساتده بولونمشدر. بوجهتله ، آلمانياده الك اصيل وعالى آثار فكريه‌نك منبعى و معبدى ، بلا شبهه ، دارالفنوندر. بونك ايچون ، علمى تدقيقاتمه دارالفنوندن باشلامغى موافق كورمشدم.

پروسيا حريتنك و بالنتيجه آلمان اتحادينك الك بلند آبدهٔ شان وشرفى اولمق اعتباريله‌ده، تدقيقلرمه برلين دارالفنوندن باشلامق ايستيوردم. دارالفنون مديرى پروفه‌سور « ويللاموويچ » ك نجيبانه دعوتنه متهالكانه اجابت ايتدم. شيمدى بو مؤسسهٔ عاليه‌نك سقف عرفانى آلتنده ياشايوردم: برلين دارالفنونى!.. بروقتلر، پرنس « هانرى » نك سراى حشمتى اولان شو مؤسسه ، ۱۸۰۹ تاريخندن برى آلمان كنجلكنك مقر عرفانى اولمشدى. زمان صلحده اون درت بيك مداوم وسامعى ، بش يوزى متجاوز استاديله بويوك بر فكر اردوسنى تمثيل ايدن بو مؤسسه‌نك هر كوشه‌سنده ، آنك مبجل تاريخنه عائد ايزلر وخاطره‌لر واردر. ايشته، مدخلده ، سزه آنك ماضئ پرشرفنى اعلان

ایدن سنکین تمثاللر: کییوم هومبولد ! بو، شوکلیه‌یه الک چوق فیض وحیات
ویرن بر طنبروردر . ایشته، وقور ومتفکر وضع سنکینیله خاطرهٔ عرفانی
یاشادان آلکساندر هومبولد ! بو، ذوی‌الحیاتده پروتوپلازمایی کشف ایده‌رك
انساج علمنك اساسنی وضع ایدن براستاددر .

صوکرا ، باغچه‌یه داخل اولکز؛ اوراده حکمتشناس « هه‌لمولچ » ك ،
مورخ « طرایچکه » نك ، « مومزه‌ن » ك هیکللری سزی، بویوك استادلرك
شخصیت معنویه‌لری اوکنده بر وضع احترام آلمغه دعوت ایده‌جکدر. بری،
بقای قوت قانونه اساس اولان نظریاتی وضع ایدن ، دیکر ایکیسی آلمان
کنجلکنه قوی وعزمکار بر تربیهٔ وطنپرورانه ویرن بواستادلر، دارالفنونك
ابدی نکهبانلریدر. پروفه‌سور « ویللاموویچ »، سننك ترقیسنه رغماً ، فکراً
پك زنده بوکزیده استاد بکا دارالفنونك ماضیسندن ، تاریخندن ، حیات
حاضره‌سندن بحث ایدرکن ؛ آنی تأسیس ایتمش ، آنك کمالی و تعالیسی
ایچون چالیشمش اولان بوسیمالری‌ده کوستریور و تدقیقاتمه، مستثنا حسلرله
ممزوج فائده‌لر تأمین ایدییوردی :

ناپولیون استیلاسیله آلمانیا پارچالاندیغی ، استقلالنی غائب ایتدیکی ،
بوتون ملت مسعود بر آتینك طلوعندن قطع امید ایلدیکی صیراده ، آلمانلق
ایچون ایکلیه‌ن تك برقلب، استقبالی کورن تك برکوز، فیض ملتدن امیدوار
اولان تك بر روح یاشایوردی : دارالفنون ! او ، ایمان خلاصله مشحون
قلبیله، نافذ کوزلریله ، صمیم روحیله چالیشه‌رق آلمان برلکنی، آلمان رفاهنی
احضار ایدییوردی. فی‌الحقیقه، « یه‌نا » مغلوبیتندن صوکرا ، پروسیانك استخلاصی
ایچون وقوع بولان قیامك باشنده دارالفنونی کورییورز. استخلاص حربنی
حاضرلایان ، بو حرکت ملیه‌یی علمی صورتده اداره ایدن دارالفنوندر .
دارالفنون حس ملینك ، وطنپرورلکك آتشین برمرکزی اولیور؛ بورادن
دوغان فکرلرله ملت علوی بر مجاهده‌یه حاضرلانیوردی .

« قانت » ك نظریاتی تأثیریله ، کنجلك ، عزم وعزمك بویوك بر قوت

تشكيل ايتديكنه ايمان ايتمش و « فيخته » برلين دارالفنوننده‌كى درسلر يله ۱۸۱۳ قيامنك ايلك تحملرينى أكشدر. فيخته، ملته‌اميد واعتماد تلقين ايدييور ومظفريتى تأمين ايدن قوتك متانت روحيه اولديغنى اعلان ايليوردى. فيخته بو آتشين خطابه‌لرينى، ناپوليونك برلينى اشغال ايتديكى كون آقاده‌مى صالوننده بى‌پروا تكرار ايدييور وملتى قيامه تشويق ايليوردى.

بو فكرله مشبوع اولان كنجلك، آلمان تاريخنه عائد وثائقى تدقيق ايدييور، وژه‌رمه‌ن قومنك منشأى حقنده معلومات استحصال ايليوردى. بوتدقيقات سايه‌سنده آلمان كنجى، بروقتلر باربارلرك اسكى ژه‌رمانيايه ناصل هجرت ايتدكلرينى؛ جنوبدن « سوئه‌و » لرك، شمالدن « بوروس » لرك بو قطعه‌ده نه صورتله يرلشدكلرينى اوكره‌نيور، ووقايعك كذرانيله بربريله اختلاط ايدن بو قبيله‌لرك، نهايت بركون منافعنك اشتراكيله‌ده بركل تشكيل ايتمكه مقتدر اولوب اوله‌ميه‌جقلرينى دوشونيوردى.

آرتق آلمان كنجنك غايه‌سى تعين ايتمشدى: آلمان وحدت مليه‌سى! آلمان كنجى، مديد ومظلم سنه‌لردن‌صوكرا، برنجى دفعه اوله‌رق (آلمان) اولديغنى حس ايدييور و پروسيالى، باويه‌رالى، صاقسونيالى اولمقدن راغتله منحصراً (ژه‌رمه‌ن) اولمغه نامزد اولويوردى. آلمانيا، آرتق « تاسيت » ك آلمان عرقنه ويرديكى (ژه‌رمه‌ن) نامنى قبول ايدييور وبونى محافظه‌يه عزم ايليوردى. بو مفكوره، برچوق سنه‌لر كنجلكك روحنده بسله‌ندى وبويودى. طلبه جمعيتلرنده بعضاً بر كنج قدحنى قالديره‌رق: « بر! » ديه باغيرير ورفيقلرى بو خطابى معنيدار آلقيشلرله قارشيلادى. بوآلقيش، جمله‌يى اكمال ايدردى: « بر ... وطن! ».

آلمانياده بو انتباه حركتلرينك باشنده برلين دارالفنونى كوريورز. برلين دارالفنونى كنجلرى آراسنده، حسيات وطنپرورانه فوق‌العاده غليان ايدييور وآرالرنده خفياً اتفاق ايده‌رك، كنديلرينى، بركيجه فرانسز عسكرلرينى كاملاً اتلاف تشبثنه قدر سوق ايليوردى. ناپوليونك روسيه

هزيمتى استخلاص زمانىنك ورودينى اعلان ايتمشدى . شيمدى دارالفنون قاپانيور ؛ مدرسلر ، مداوملر حربه كيديور ؛ اختيار ، كنج هركس ثروتنى خزينهٔ ملته ويريور ؛ زنكينلر الماسلرينى ، قيزلر صاچلرينى صاتيور ؛ شاعرلر وطنى شعرلر انشاد ايديور ؛ غزته‌لر آتشين خطابه‌لرله غليان عموميى آرتيرييوردى .

دارالفنون، غايهٔ مليه‌يى استحصال ايتمك ايچون اردويى‌ده كنديىنه ظهير بولمشدى. بويوك وطنپرور « شتاين » ، برطرفدن امور ماليه‌يى تنظيم ايتمش، ديكر طرفدن جنرال « شارنهورست » ك معاونتيله اردويى اصلاح ايلشدى . شارنهورست اردونك باشنه كچيور و ناپوليونله حرب باشلايوردى . بدايت حربده ناپوليون ظفردن ظفره قوشيوردى. فقط ، پروسياليلر مأيوس اولمايور وآوستريايى‌ده اتفاقلرينه آله‌رق مدهش بر قوتله ناپوليونه قارشى قويور ، و تاريخك ضبط ايده‌بيلديكى ملحمه‌لرك اڭ دهشتليسى اولان لاى‌پزيغ محاربه‌سنده ناپوليونى أزه‌رك فراره مجبور ايليوردى .

بوظفردن صوكرا ، پروسيا بردن يوكسه‌لمشدى. فقط ، كنجلك غايه‌سنى، آلمان برلكنى استحصال ايده‌مامش وصلحدن صكراده آلمانيا يوز اون‌ايكى حكومتدن آنجق اوتوز سكز حكومته تنزل ايتمشدى. مع‌مافيه، كنجلك ينه مأيوس اولمايور وچاليشيوردى. ١٨٢٣ ده، دارالفنون مداوملرى بومقصدله آرالرنده بر پارولا قبول ايتمشلردى: ٣٨ ـ ٣٧ ! بواشارت، آلمانيانك اوتوز سكز حكمدارندن اوتوز يديسنى خلع ايده‌رك يالكز بر حكمدار طانيمق وبو سايه‌ده وطنك وحدتنى تأمين ايلمك معناسنى تضمن ايليوردى .

١٨٣٥ ده، دارالفنون كنجلرينك بووادیده دها بويوك فعاليتلر كوستره‌دكلرينى كوريورز . بو تاريخده مونيخ طلبه جمعيتى ، مداوملر آراسنده آلمان برلكى فكرينى نشر وتعميم ايده‌بيله‌جك ديكر بر كلمه قوللانمغه باشلامشدى . طلبه‌دن برى ديكرينه تصادف ايدنجه : (قيف هاوزه‌ر) ديه خطاب ايدر، مخاطبى : (هايدى اختيارى صقالندن چكه‌لم) جوابنى

ویردی. بو مخاطبه، ساده جه بر افسانه عبارتدر. فقط بو افسانه، آلمان گنجلکی ایچون بر تمثال اتحاد اولمشدی. افسانه شودر: اسکی ژه رمه ن حکمدارلرندن فره دریق «هوهه نشتاوفه ن»، ۱۱۹۰ تاریخنده آناطولیده کزه رکن بر نهره دوشمش. نهر حکمداری آلوب سوروکله مش، فقط فره دریق اولمه مش. او، آلمان مفکوره سنده الآن یاشایور: حکمدار تورینغه ده، «قیفهاوزه ر» داغنك بر مغاره سنده قولنی مزین بر ماصه یه دایامش، باشی اگیلمش بر وضعیتده اویویور. یانی باشنده یاوری، ألنی قیلیجنه دایامش وامره منتظر بر وضعیتده دوریور. حکمدار وقت وقت کوزلرینی آچوب صورییور: «قارغه لر الآن اوراده می؟» یاور اطرافه باقوب جواب وریبور: «أوت، حشمتمآب الآن اوراده!». هوهه نشتاوفه ن تکرار ایدییور: «او حالده دها وقت کلمه دی.» دییور وینه اویقویه دالیور.

فقط، آرتق اختیار هوهه نشتاوفه نی صقالندن چکوب قالدیره جق زمان کلشدی. حکمدار قالقه جق و آلمان طوپراغنده تکرار عرض وجود ایده رك، میراثی تقسیم ایدن پرنسلری أزه جك و آلمان برلکنی وجوده کتیره جکدی. گنجلکك یگانه غایه سی بو ایدی. آلمان گنجی، آرتق حقیقی بر آلمان اولمق ایسته یوردی. بو امله، گنجلك بر عصردن بری فرانسه نك آلمانیا اوزرنده اجرا ایتدیکی تأثیر ونفوذی ده تماماً قالدیرمق ایسته یور، قیافتنی مللیلشدیرییور، سرپوشنی ده کیشدیرییور و فرانسز موداسنی بردن بره ترك ایدییوردی. ۱۸۳۰ ده، آلمانیاده گنجلرك قیافتی بوس بوتون تبدل ایتمشدی. گنجلر، تپه دن طیرناغه قدر آلمان اولمش و قرون وسطاده آتالرینك طاشیدیغی البسه یی اکتسا ایتمش، عینی اجدادی کبی، صاچلرینی اوموزلرینه قدر اوزاتمش، ایاغنه بویوك چیزمه لر کچیرمشدی.

شایان دقتدرکه، گنجلر بر طرفدن فرانسز قیافتلرینی، فرانسز عادات وتشریفاتنی کلیاً رد ایتدیکی حالده، دیگر جهتدن فرانسز حیات عرفانه نفوذ ایتمکه چالیشیور؛ فرانسز آثارینی، وبالخاصه اون سکزنجی عصر فرانسه اختلالنه

مانڈ اثرلری تتبع ایدییور؛ حقوق بشر بیاننامه‌سنی، فرانسز مجلس مؤسسانك قرارلرینی ونهایت فرانسه قانون مدنیسنی مطالعه وتدقیق ایلیوردی. دارالفنون کنجلری فرانسه‌نك فتوحاتی دکل، وحدت ملیه‌سنی قصقانمشدی. بواعتبار ایله‌درکه، فرانسز آثاری آلمان کنجنك اك چوق سودیکی و دقتله تدقیق ایلدیکی اثرلردی. بو اثرلر، کنجلکك روحنده پك نافع ایزلر براقمش، ملیت عشقنی تازه‌له‌مش وآلمان برلکی مفکوره‌سنه واسع بر انکشاف ویرمشدر. . .

آلمان کنجی غایه‌سنی احراز ایده‌جکنه امین اوله‌رق چالیشیور ومساعد زمانك حلولنه انتظار ایدییوردی. کنجلك بوقدر ثابت برفکرك، عزمکارانه برسعیك نهایت موفقیتله تتوج ایده‌جکنه ایمان ایتمشدی. بواعتماد ایله، — قومشو مملکتلرده سونمش ظن اولونان — ژه‌رمه‌ن روحی، دارالفنونلرده کمال اهتمامله بسله‌نیور وبرظفر کونی ایچون حاضرلانیوردی. فی‌الحقیقه، وطنك حیات ومماتی موضوع بحث اولدیغی برکونده، دارالفنون قاپولرینی آچمش، یا مظفر اولمغه یاخود شرفله أولمکه قرار ویرمشدی :

ابتدا فرانسه‌دن باشلایان ١٨٤٨ اختلالی، دارالفنونه ظفر وقتنك حلولنی اعلان ایدییوردی. فرانسه‌ده برخاندان مقام حکمداریدن سقوط ایدییور، پراغده باریقادلر یاپیلیور، مجارستان سه‌ن أتیه‌ن تاجنی استرداد ایتمکه چالیشیوردی. ایشته، بو صیراده آلمانیاده وحدت ملیه‌سنی تأسیس ایتمکه عزم ایدییوردی. کنجلکك بوتمایلندن استفاده ایدن آوستریالی بر پرنس، « آرشیدوق ژان »، آلمان کنجلرینك باشنه کچیور، ومستقبل آلمانیانك نائب حکومتی انتخاب ایدیلیوردی. اوته‌ده، پولونیالی برجنرال، برمجار میرآلایی اختلال اردوسنی تشکیل ایدن کنجلره معاونت ایدییور؛ بریده، آلمان وطنپرورلری فرانقفورتده برمجلس عقد ایده‌رك آلمانیا ایمپراطورلغنی اعلان ایلیوردی. فقط، مجلسك مقرراتی عموم آلمان حکمدارلری طرفندن قبول ایدلمش دکلدی. بوندن باشقه، ایکی بویوك حکومت، آوستریا وپروسیا، آلمانیانك بعض پارچالرینی

پایلاشمق ایستەیورلردی . شلەزویغ وهولشتاین دوقەلقلری ، ایکی حکومتك آراسنی آچمش، و١٨٦٦ دە صادووا مظفریتی اوزرینە پروسیا غلبە ایتمشدی.

شیمدی، آلمان وحدتنی وجودە کتیرەبیلمك ایچون پروسیانك قیلیجنە استناد ایتمك ایجاب ایدییوردی . دارالفنون افکاری حاضرلامشدی. بوندن استفادە ایتمك ایچون قوتە لزوم واردی . کنجلکك تهیجلری، وطنپرورانە نمایشلری یکی برعصرك طلوعی ایچون انجق برواسطە اولەبیلیردی. بومساعد واسطەدن پروسیا اردوسی استفادە ایتمش ؛ پروسیانك اوچ بویوك سیاسی ، بسمارق ، مولتکە ، رون آلمانیـا اتحادی فکرینی قوەدن فعـلە چیقارمش وپروسیا بوسایەدە برلك سلطنتك حکمرانی اولمشدر .

*
* *

آلمان دارالفنونلری، تحریات علمیەیە بویوك خدمتلر ایتمشـدر . علوم معنویەدە تتبع وتنقید اصوللری ابتداءً آلمان دارالفنوننده دەکیشمش و بو سایەدە آثار عتیقە ، السنە ، تاریخ بر علم مخصـوص حالنی کسب ایلمشدر . آثار قدیمەیی تدقیق ایدەرك ایراندە ، بابلدە ، آثوریەدە ، رومادە ، یونانستاندە، مصردە حکمران اولان ملتلرك لسـان وعادتلری حقندە اك مهم معلوماتی اقتطاف ایدەرك بوملتلرك تاریخنی برصورت صحیحەدە یازان ؛ فلسفەدە یکی یکی اساسلر وضع ایدن آلمان دارالفنونی مدرسلریدر .

اون دوقوزنجی عصرك نصف اخیرندە، آلمان دارالفنونلری علوم طبیعیە وریاضیەدەدە قیمتدار کشفلر ه بولونمشدر. ١٨٧٧دە ، « غاووس » نامندە مشهور برریاضی یتیشمش، و « هلموج » بقای قوت قانوننە اساس اولان نظریاتی وضع ایدەرك فیزیق مباحثنی توحید وصوت بحثنی تأسیس ایتمش؛ کیمیاکر « لیبیغ » مواد عضویە حقندە قوانین مخصوصـە کشف ایلمش ؛ « وویەر » مواد غیر عضویەدن برمادۀ عضویە استحصالنە موفق اولمش، « هومبولد » نباتاتك کرۀ ارض اوزرندە صور تقسیمەسنی تدقیق ایتمش واولا نباتاتدە ، صوکرا حیواناتدە حجرە وپروتوپلازمانی کشف ایدەرك انساج علمنك اساسنی وضع ایلمشدر.

حرارتك حركتدن عبارت اولدیغی نظریه‌سنی میدانه قویان « قلاوسیوس »،
تحلیل طیفی‌یی کشف ایدن حکمتشناس « کیرشهوف » وکیمیاکر « بونزه‌ن »
هپ آلماندر. کذلك « هه‌رج » نامنده بر آلمان استادی، شعاعات الکتریقیه‌نك
شعاعات ضیائیه کبی انعکاس ایتدیکنی اثبات ایده‌رك تلسز تلغرافك اساسنی
قورمش وبالخاصه کیمیای صناعیده برچوق ترقیلر وجوده کتیره‌شدر .

*
* *

آلمانیاده، الیوم یکرمی بر دارالفنون واردر. ایلك دارالفنون، ۱۳٤۸ده
پراغ‌ده تأسیس ایدلمشدر. بو دارالفنون، آز زمان ظرفنده اشتهار ایده‌رك اون
بیك طلبه جمعنه موفق اولمش ، فقط ۱٤۰۹ ده امتیازاتنك قصر ایدلمسی
اوزرینه مدرس ومداوملرینك قسم اعظمی شهری ترك ایده‌رك، لای‌پزیغ‌ده
یکی بر دارالفنون تأسیس ایتمشلردر. ۱۳۸۵ ده قولونیا ، ۸٦ده هایده‌لبه‌رغ ،
۹۲ده ئه‌رفورت، ۱٤۰۹ده لای‌پزیغ ، ۱٤۱۹ده روستوق ، ٥٤ ده تریر ،
٥٦ ده فرایبورغ ، ٦۳ ده اوفه‌ن ، ۷۲ ده اینغولشتاد ، ۷۷ ده مایانس
وتوبینکه‌ن شهرلرنده بر دارالفنون آچیلمشدر. بدایتده آلمان حکمدارلری
دارالفنونلری، کلیسانك تکالیف شدیده‌سنه قارشی بر مدافع کبی تلقی وحمایه
ایتمشلردی . ۱٤۹٥ ده، وورمس شهرنده عقد اولونان دییه‌ت مجلسنده
ایمپراطور برنجی ماقسیملیان، دارالفنونلرك تکثیری وحمایه‌سی اساسنی قبول
ایتمش ومؤسسات مذکوره‌یه بعض امتیازات بخش ایلمشدر . اوتوز سنه
محاربه‌لری اثناسنده ، آلمانیا بر تضییق واضطراب آلتنده یاشامش اولمغله
برابر ، بو مدت ظرفنده ۱٦۳۱ ده مونستره‌رده، وورسبورغ‌ده، ۱٦٦٥ ده
کیل‌ده ، ۱٦۷۲ ده اینسبورغ‌ده ، ۱٦۹٤ ده هاله‌ده بر دارالفنون تأسیس
ایدلمش ؛ اون سکزنجی عصرده‌ده بره‌سلاو ، کوتینکه‌ن ، لهمبه‌رغ ؛
اون دوقوزنجی عصر ابتداسنده برلین و یکرمنجی عصرده فرانقفورت
دارالفنونلری آچیلمشدر .

آلمان دارالفنوننك خاصهٔ ممیزه‌سی، مختاریت تامه‌سیدر . بو استقلالیت

سايه‌سنده‌دركه ، آلمانياده تدريسات ملى برشكل آلمش ، دارالفنون هردرلو سياسى ودينى تأثيراتدن مصون قالمشدر . دارالفنون امتيازلى جماعتلر حقوقنه مالكدر. تشكيلات داخليه‌لرى ، هردارالفنون‌ايچون مختلف زمانلرده اصدار اولونان فرمانلره وبونلرى اكمال‌ايدن اوامر ونظاماته توفيقاً تنظيم ايدلمشدر. هردارالفنون‌ابنيه، دارالمساعى، دارالاستحضار، كتبخانه، قوله‌كسيون، موزه كبى اموالدن ومقاصد مختلفه ايچون ويريلن اعانات نقديه ايله مدرسلرك اولاد وعيالنه تخصيص ايديلن مبالغدن‌متشكل برثروته‌مالكدر. مثلا ، مونيخ دارالفنوننك دوت ميليون مارقلق بر سرماية وقفيه‌سى واردر . كذلك ، غرايس‌والد دارالفنوننك مالك‌اولديغى ثروتك تأمين‌ايتديكى‌ايراد، مؤسسه‌نك مصارف سنويه‌سنك مهم برقسمنى قپاتمغه كافى بردرجه‌ده‌در. بوندن باشقه، دارالفنونلرك اجورات تدريسيه ايله حريرياتلردن آلنان مبالغدن متولد حاصلاتى واردر. مع مافيه ، على‌العموم دارالفنونلر مصارفنك أك مهم قسمى دوغرودن دوغرويه دولت طرفندن تسويه ايديلير .

آلمان دارالفنونلرى ، بلا استثنا دولت مؤسسه‌لريدر . ودوغرودن دوغرويه معارف‌نظارتلرينه مربوطدر . برلين‌دارالفنونى مستثنا اولمق‌اوزره هردارالفنونده « دارالفنون امينى » ناميله ، مؤسسه‌نك ادارى ايشلرينه وانشاآتنه باقان، حقوق دولتى مدافعه ايدن ، نظارتله دارالفنون آراسنده‌كى مخابراته وساطت ايلين بر بويوك مأمور واردر . برلينده بووظائفك برقسمى نظارت طرفندن، برقسمى‌ده دارالفنون‌مديرى‌ايله دارالفنون حاكندن‌مركب برهيأت طرفندن‌رؤيت اولونور. كونيغسبه‌رغ، برەسلاو، مونسته‌ر كبى ولايت مركزى اولان دارالفنون‌ شهرلرنده واليلرده بو هيأته داخلدر .

هر دارالفنونك بر فخرى مديرى Prorektor ، بر مديرى Rektor واردر. فخرى مدير؛ بالذات حكمدار ياخود خاندان سلطنت اعضاسندن بر پرنس‌در .

مدير؛ هردارالفنونده متخذ اصوله توفيقاً مدرسلر ميانندن ـ اكثريا

عموم فاکولته مجالس مدرسینڭ اجتماعیله تشکل ایدن هیأت طرفندن ـ برسنه ایچون انتخاب ومأموریتی باارادۀ حکمداری اجرا اولونور . یکی مدیر ایشه باشلارکن وسلفی وداع ایدرکن مراسم مخصوصه یاپیلیر . دارالفنون مدیری، دارالفنونڭ معاملات جاریه‌سنی اداره، دارالفنون دیوانه وسائر انجمنلره ریاست ایدر .

هر دارالفنونڭ بر (دیوان)ی، بر (قوراتوریوم)ی واردر. دیوان؛ مدرسلر طرفندن برسنه ایچون انتخاب اولونان اعضا ایله دارالفنون مدیری وبونڭ سلفلری، فاکولته مدیرلری ودارالفنون حاکمندن Universitätsrichter متشکلدر . بعض دارالفنونلرده دیوان ، مدرسلرڭ هیأت مجموعه‌سندن ترکب ایدر. دیوانڭ وظیفه‌سی ؛ دارالفنونڭ ترقیسنی مستلزم تدابیری اتخاذ ایتمکدن، هیأت علمیه آراسنده ظهور ایدن اختلافاتی حل ومنحل کرسیلره نامزد تکلیف ایلمکدن عبارتدر .

قوراتوریوم؛ دارالفنونڭ مجلس مالیسیدر . دارالفنون امینی ایله دارالفنون مؤسسلرندن ودارالفنونه معاونتده بولونان شهرلرده، شهر امیننده مرکب اوله‌رق تشکل ایدن بومجلسڭ وظیفه‌سی، دارالفنونڭ ثروتنی ووقفلرینی اداره ومدرسلرڭ ایتامنه معاش تخصیصنه عائد معاملاتی ایفا ایتمکدن عبارتدر .

*
* *

آلمان دارالفنون مدرسلری، مملکتڭ الڭ ممتاز سیمالریدر . آلمان مدرسی، برعالم، برموجد ویا کاشفدر . او، ایی بیلیر وبیلدیکنی ایی وتام اوله‌رق تقریر وایضاح ایدر . بو دیار عرفانده مدرسلر، علملریله ، کشف واختراعلریله بحق مفتخردرلر . بوراده، مدرس بر فکر عاملیدر . مدرسلکی کندینه مسلك اتخاذ ایتمش برمتخصصدر . مأمورلردن مدرسلك ایدنلرڭ عددی پك محدود اولدیغی کبی، مدرسلره مأموریت توجیه ایدلمسی‌ده نادردر .

آلمانیاده ، دارالفنون مدرسلری درت صنفدر : مدرسلر ، فخری مدرسلر، فوق‌العاده مدرسلر، مقررلر !

مدرسلر Ordentlicher professor ؛ فاكولته‌نك تكليفى و نظارتك تصويب وعرضى اوزرينه ، مأموريتلرى با ارادهٔ حكمدارى اجرا اولونان معلملردر. بونلر، دارالفنونك اصل ودائمى هيأت تعليميه‌سنى تشكيل ايدرلر. وبولوندقلرى حكومتك قانون اساسيسنه كوره ، ملت مجلسنه كوندردكلرى دارالفنون مبعوثلرينى آرالرندن انتخاب ايدرلر . مدرسلر، بر فنك مختلف قسملرى حقنده درس ويره‌بيليرلر. يالكز عمومى ومجانى، ياخود خصوصى اوله‌رق تقرير ايده‌جكلرى درسلرى دارالفنونه اخبار ايتمكه مجبوردرلر . بر كرسينك انحلالنده ، معارف نظارتى بو كرسى مدرسلكنه انتخاب اولونه‌جق ذواتى دارالفنونه تكليف ايتمك صلاحيتنى حائزدر .

مدرسلرك معاشلرى؛ - پروسياده - قدم اساسنه كوره تنظيم اولونمشدر: معاشلر، برلينده سنوى ٤٨٠٠ ، سائر دارالفنونلرده ٤٠٠٠ مارقدن باشلار وبرلينده آلتى دفعه‌ده ، ديكرلرنده بش دفعه‌ده دردر سنه‌ده بر تزييد ايديله‌رك، ٦٠٠٠ و ٧٢٠٠ مارقه‌قدر يوكسه‌لير. بوندن باشقه ،مدرسلر مسكن پاره‌سى اوله‌رق، برلينده سنوى ٩٠٠ ، سائر برلرده شهرك جسامتنه كوره ٥٤٠ الى ٦٦٠ مارق تخصيصات آليرلر . وظيفه‌سنده فوق‌العاده موفقيت كوسترن، كشف واختراعه موفق اولان مدرسلرك معاشلرينه بومعاشات وتخصيصات خارجنده آيريجه ضميات اجرا ايديلير . پروسيا بودجه‌سنه بوخصوص ايچون سنوى يوز يتمش بيك مارق تخصيصات وضع ايدلمشدر . مع‌مافيه ، بوتون تخصصات وفوق‌العاده ضميات ايله برابر معاشات، برلينده سنوى ٩٤٠٠ وسائر دارالفنونلرده ٧٨٠٠ مارقى تجاوز ايتمز . بومقدارك فوقنده تخصيصات اعطاسى، آيريجه ارادهٔ حكمدارى‌يه متوقفدر. باويه‌راده ، مدرسلرك معاشلرى ٥٤٦٠ مارقدن ، تويبنكه‌نده ٤٠٠٠ مارقدن باشلار وهراوچ سنه‌ده بردفعه تزييد اولونه‌رق ٦٠٠٠ مارقه قدر يوكسه‌لير . صاقسونياده ، ٣٠٠٠ و ٤٥٠٠ دن باشلايه‌رق ١٠٠٠٠ و ١٢٠٠٠ مارقه‌قدر چيقار. بادده ، معين معاش يوقدر. ٣٠٠٠ ايله ١٠٦٠٠ مارق آراسنده تحول ايدر .

معمافیه ، بومعاش وتخصیصاتدن باشقه، طلبه‌دن آلنان خصوصی درسلرك اجوراتی وامتحان اجرتلری مدرسلره عائددر. برده، دارالفنون ویا فاکولته مدیریتنی درعهده ایدن مدرسلره آیریجه تخصیصات ویریلیر . پروسیا دارالفنونلرنده ، دارالفنون مدیریتنه مخصص اولان مبلغ، سنوی درت بیك مارقدر .

فخری مدرسلر Honorar professor ؛ مدرسلرله هم‌رتبه‌در . یالکز معین معاشلری یوقدر . منحصراً درسلرینه دوام‌ایدن طلبه‌نك تأدیه ایتدیکی اجرتلری آلیرلر. فخری مدرسلرك درس تقریر ایتمکه مجبوریتلری یوقدر. واکثریا یوکسك برمأموریتلری واردر . یاخود تقاعد ایدلمشلردر .

فوق‌العاده مدرسلر Ausserordentlicher professor ؛ تقریرلری وآثار منتشره‌سی ایله اشتهار ایدن مقررلر میانندن ترفیعاً تعیین ایدیلن مدرسلردر. بوصنف مدرسلر، مدرسلردن انحلال ایدن کرسیلرك طبیعی نامزدلریدر . معمافیه، برکرسی انحلالنده دارالفنون بورایه بهمه‌حال فوق‌العاده مدرسلردن برینی انتخابه مجبور دکلدر. بعضاً ، دارالفنون خارجنده بر ذاتی، حتی اجنبی برعالمی‌ده انتخاب ایده‌بیلیر . فوق‌العاده مدرسلرده ایکی قسمدر : برقسمی بودجه‌یه‌داخل اولان،دیکرقسمی بودجه خارجنده‌بولونان‌مدرسلردر. برنجیلرك معین معاشلری واردر . معاشلری سنوی ۲۰۰ مارقدن باشلایه‌رق ٤٠٠٠ مارقه قدر یوکسه‌لیر. وظیفه‌لری، مدرسلر طرفندن‌تدریس اولونان درسلرك بعض مباحثنی تقریر ایتمکدن، یاخود مدرسی اولمایان‌درسلره وکالت ایلمکدن عبارتدر . بودجه خارجنده بولونان فوق‌العاده مدرسلرك معین معاشلری یوقدر . کندیلرینه بعض درسلرك تدریسی حواله ایدیله‌رك بوکا مقابل بر اجرت ویریلیر .

مقررلر Privat dozent ؛ دارالفنونده، اکمال تحصیل ایتمش و بر فنده اختصاص کسب ایده‌رك تدریسات اجراسی ایچون مساعده استحصال ایلمش اولان کنج معلملردر . بونلر مستقلاً درس ویره‌بیلیر . ودرسلرینه دوام

ایدن مداوملر ، عینی مدرسلرك درسلرینه دوام ایتمش عد اولونور. فقط ، مقررلر یالکز امتحان ویردکلری فن اوزرینــه درس تقریر ایده‌بیلیرلر . بعض دارالفنونلرده ، مقررلر هرنصف سنهٔ درسیه‌ده (سومه‌ستر) لااقل بر درس تقریرینه مجبور طوتلمشدر. مقررلرده ، مدرسلر کبی ، درسلرینه‌دوام ایدن طلبــه‌نك تأدیه ایتدکلری اجرتلری آلیرلر . فقط ، بو مبالغ معین بر مقداری تجاوز ایده‌مز .

مقرر نامزدلری تدریســه مأذون اوله‌بیلمك ایچون ، اولا : انتخــاب ایتدیکی بر مســئله حقنده بر اثر تتبع یازمغه ، ثانیــاً : دارالفنون دیوانی حضورنده بردرس تقریر ایلمکه مجبوردر. مقررلك ایچون مأذونیت اعطاسی منحصراً دارالفنونه عائددر . یالکــز ، نامزدلر دارالفنونه حین مراجعتلرنده استدعالرینه دارالفنون امیننك بر تذکره‌ســنی ربط ایتمکه مجبوردرلر . بو تذکره ، نامزدك امتحانه قبولنده برمحذور اولمادیغنی مبین بروثیقه‌در .

دارالفنونلرده بو درت صنف مدرسلردن باشــقه ؛ معید ، مستحضر ، اسقریم، دانس معلمی نامیله دیکر بعض معلملرده واردر. معیدلر Lektor ؛ مدرسلر طرفندن ویریلن درسلری مذاکره ایتمکه ، لسان درســلرنده طلبه ایله مکالمه ایلمکه مأمور اولان کنجلردر. بونلر، ناظر طرفندن وعلی‌الاکثر محدود بر زمان ایچون تعیین اولونورلر . معاشــلری یوقدر . استخداملری مدتنجه بر اجرت آلیرلر . طلبه‌نك ویردیکی خصوصی درســلرك اجرتی‌ده کندیلرینه عائددر .

مستحضرلر ؛ مدرسلرك معاونیدر . بونلر تدریســه مأذون دکلدرلر . یالکز دارالمساعیلرده مدرسلرك مراقبه‌سی آلتنده اوله‌رق مبتدیلر ایچــون تمارینلری اداره ایدرلر .

آلمان دارالفنونلرنده ، مدرسلرك شیخوختلری حالنده رفاهلرینی ؛ وفاتلرندن صوکرا عائله‌لرینك استقباللرینی تأمین ایده‌جك وسائط مادیه‌ده احضار ایدلمشدر. مدرس وفوق‌العاده مدرسلر، تقاعد ایدلدکلرنده معاشلرینی مسکن تخصیصاتیله

برابر ينه تماماً استيفا ايدرلر . وفا كولته يه عائد اجوراته اشتراكلرى باقى قالير. مع مافيه، بعض دارالفنونلرده تقاعد معاشلرى، مدرسلر ايله نظارت آراسنده بالمذاكره تعيين ايديلير . لاى پزيغ دارالفنوننده بو اصول جاريدر . بعض دارالفنونلرده ده مدرسلرك اولاد وعيالنه ويريله جك معاشات ايچون، تقاعد صاندیقلرى تأسيس ايدلمشدر . بو صانديقلرك مهم بر سرمايه سى واردر . واكثر يرلرده صانديغه داخل اولان اعضا، بر مبلغ تأديه سيله مكلف دكلدر. ايجاب ايدن تخصيصاتى حكومت تسويه ايدر. عائله معاشلرى؛ وسطى اوله رق - مدت خدمت نظر دقته آلنمقسزين - مدرسلرك زوجه لرينه سنوى ١٦٥٠، فوق العاده مدرسلرك رفيقه لرينه ١٣٠٠ وبرنجى چوجوقلرينه - ٢١ ياشنه قدر - ٤٨٠، ديكر چوجوقلرندن هر برينه اوچر يوز مارقدن عبارتدر .

*
* *

دارالفنونه قيد و قبول ايديله بيلمك ايچون ، - صنفلرى تمام اولان - سلطانى شهادتنامه سنى حائز اولمق لازمدر . الٓهيات فاكولته لرينه داخل اوله بيلمك ايچون، مطلقا برغمنازيومدن مأذون اولمق شرطدر. برده، طب فاكولته سنه قبول ايديله جك اوبرره آل شوله مأذونلرى طبيب امتحانه، - وپروسياده فاكولته يه - داخل اولمازدن مقدم ره آل غمنازيوم مأذونلرى درجه سنده لاتينجه بيلدكلرينى بالامتحان اثبات ايتمكه ؛ حقوق فاكولته سنه داخل اولان سلطانى مأذونلرى ده ، لاتينجه ويونانجه تحصيل ايتمامش اولدقلرى تقديرده ، بولسانلرى فاكولته ده صورت خصوصيه ده تحصيل ايلمكه مجبوردرلر. بونك ايچون، اكثر فاكولته لرنده خصوصى يونانجه ولاتينجه درسلرى كشاد ايدلمشدر .

دارالفنونك بولونديغى شهرده كى مكاتب عاليه طلبه سى ، دارالفنونده درس ديكله مك حقنه مالكدرلر . اجنبى تابعيتنده بولونانلر، شرائط لازمه يى حائز اولدقلرى تقديرده ، دارالفنونك هر شعبه سنه قبول اولونه بيليرلر . ١٨٨٦ قانونى موجبنجه ، پروسياده قادينلرك دارالفنونلره نه مداوم ،

نه سامع اوله‌رق دوام‌لرینه مساعده اولنه‌بیلیردی . ١٨٩٦ سنه‌سنده ، بعض شرائط تحتنده ، قادینلرك سامع اوله‌رق دارالفنونلره قبولی تقرر ایتمش والیوم ، سلطانی شهادتنامه‌سنی حائز اولان قادینلرك ارککلر کبی دارالفنونلرده عینی حقوقه مالکیتی اساس قبول ایدلمشدر .

حکومت ویا بلدیه مأموریت وخدمتنده بولونانلر و بر صنعت صاحبی اولانلر ، شرائط لازمه‌یی حائز اولسه‌لر دخی ، دارالفنونه قید و قبول اولونه‌مازلر . بو کبیلرك ، دارالفنون مدیریتنك مساعده‌سیله یالکز سامع اوله‌رق قبولی جائزدر . دارالفنونه دخول حقنی حائز اولدقلری حالده قید ایدلمك ایسته‌میانلرله ، سلطانی مکتبلری طلبه‌سنك سامع اوله‌رق قبوللرینه قطعیاً مساعده ایدلمز .

دارالفنونه قبول ایدیلن طلبه ، منسوب اولدیغی فاکولته مدیرینك دلالتی ایله ، دارالفنون مدیرینك حضورنده وصورت علنیه‌ده « دارالفنون نظاماتنه رعایت ایده‌جکنه ، وحسن اخلاقك وحس ناموسپرورینك ایجاباتندن اولان استقامت وعدالتدن انحراف ایتمیه‌جکنه » یمین ایدر . رسم تحلیفی متعاقب ، دارالفنون مدیری بیان خوش آمدی‌یی متضمن برنطق ایراد ایدر وطلبه‌نك بر بر اللرینی صیقار . بوندن صوکرا ، طلبه‌یه هویت ورقه‌لری توزیع اولونور . معامله‌ٔ قیدیه‌نك ، طلبه‌نك دارالفنون شهرینه مواصلتندن اعتباراً ، نهایت اوچ کون ظرفنده اجراسی مجبوریدر .

آلمان دارالفنونلرنده (یاریم قبول) اصولی‌ده جاریدر . بونك ایچون ، سلطانی مأذونی اولمق شرط دکلدر . نامزدك ، دارالفنون درسلرینی تعقیب ایده‌بیله‌جك درجه‌ده حائز معلومات اولدیغنی مبین بر وثیقه ابراز ایتمسی کافیدر . یاریم قبول ایچون ، دارالفنون امیننك مساعده‌سنی استحصال ایتمك لازمدر . بو مساعده ، ابتدا درت نصف سنهٔ درسیه ایچون ویریلیر وصوکرا دها ایکی نصف سنه تمدید ایدیله‌بیلیر . یاریم قبول اولونان طلبه‌یه مأذونیت رؤسی ویرلمز . بونلر ، یالکز تصدیقنامه آله‌بیلیرلر .

مداوملر ، منسوب اولدقلری دارالفنون ایچون معین اولان اجورات تدریسیه‌یی، امتحان، کتبخانه، دارالمساعی اجرتلرینی تأدیه‌یه مجبوردر. دارالمساعیلره ویریلن اجرت، دفعةً ودارالفنون اجرتی مقسطاً تسویه اولونور. اکثر دارالفنونلر، فقیر طلبه‌یه دارالفنون وقف واعانه صاندیقلرندن معاونتده بولونور؛ مصارف تحصیلیه‌لری قسماً ویا تماماً دارالفنون بودجه‌سندن تسویه ایدیلیر. مدرسلرك اولادی‌ده اجوراتدن قسماً ویا تماماً استثنا اولونور. قاتولیك الٓهیات فاكولته‌لرنده ، طلبه ایچون پانسیونلرده واردر. فقط ، بویوردلر ، كلیسالر طرفندن اداره اولونور.

دارالفنون مداوملری ، تحصیللرینی بالذات تنظیم ایدرلر. مداوملر ، كندی اجتهاد ومحاكمه‌لرینه كوره درسلرینی مختلف نصف سنهٔ درسیه‌لره آییرمق حقنی حائزدر. بوخصوصده ، طلبه‌یه تام بر سربستی ویرلمشدر. یالكز ، بعض درسلر آراسنده‌كی مناسباتی نظر دقته آله‌رق ، دارالفنون ، تحصیلك طرز تنظیم وتنسیقی حقنده ـ بررساله ایله ـ طلبه‌یه بعض وصایاده بولونور واوزون برتجربه‌نك محصولی اولان بوتوصیه‌یه ، طلبه بالاختیار توفیق حركت ایدر.

تحصیلك صورت تنسیقی حقنده طلبه‌یه بخش ایدیلن بو سربستینك ، بعض مرتبه محذورلری اولدیغنه شبهه ایدیله‌مز. فقط ، كنجلرده مسئولیت فكرینی اویاندیرمق ، حس شرف وحیثیتی تزیید ایتمك ، اونلره دها زیاده مراق ایتدكلری مسائل ایله ، دها صیقی برصورتده مشغول اولمق امكانی حاضرلامق ، تام ومكمل وطنپرورلر یتیشدیرمك ایچون بوندن ایی براصول اوله‌ماز. طلبه‌نك اختیار ورضاسیله ومنحصراً حس وفكر مسئولیتله ملهم برسعی وفعالیت ، خارجی برمجبوریتك تحت تضییقنده وقوع بولان سعی وغیرتدن دها چوق قیمتی حائزدر. مع‌مافیه ، بعض فاكولته‌لرده طلبه اولجه تعیین ایدلمش اولان درسلره دوام ایتمه‌دكجه ، اصل درسلره دوام ایده‌مز. مثلا ، حقوق فاكولته‌لرنده حقوقه عائد احضاری درسلره ایلك نصف سنهٔ

درسلرده دوام اولونمق شرطدر . بو درسلره دوام ایتمکسزین ، دیگر درسلره داخل اولمق ممنوعدر . کذلك ، تطبیقاته عائد درسلره دوام ایده بیلمك ایچون ، زمین تدقیق اولان مسائل و موضوعاته متعلق نظری درسلرده اثبات وجود ایدلمش اولمق لازمدر .

* * *

دارالفنون تحصیلی اکمال ایدنلر ، علمی بر پایه‌یه مظهر اولورلر. بو ، دانشمندلك (دوقتور) پایه‌سیدر . الٓهیات فاکولته‌سی مستثنا اولمق اوزره علی‌العموم فاکولته‌لرده یالکز بو پایه واردر . الٓهیات فاکولته‌سنده بوندن باشقه، بر ده مأذونیت (لیسانس) پایه‌سی توجیه ایدیلیر. دانشمندلك توجیهی حقی، منحصراً دارالفنونه عائددر. دانشمند (دوقتور) اوله بیلمك ایچون ، هرفاکولته‌نك نظامات خصوصیه‌سنه توفیقاً جریان ایدن دانشمندلك امتحاننده احرازموفقیت ایتمك شرطدر. بوامتحان، اساس اعتباریله، براثر تتبع تحریرندن وشفاهی بر امتحاندن عبارتدر . اثر تتبعك ، برقیمت فنیه‌یی حائز اولمسی ومحررینك فناً ومستقلاً دوشونمکه مقتدر اولدیغنه دلیل بولونمسی مطلوبدر. اثر تتبع، طبع اولونور وتدقیق ایدلدکدن صوکرا یاقبول ویارد ایدیلیر ؛ یاخود تصحیح ایدلمك اوزره نامزده اعاده اولونور . اثرك قبولی تقرر ایتدکدن صوکرا ، شفاهی امتحان اجرا ایدیلیر. بو امتحان، بر ایکی ساعت ظرفنده مختلف مواد و موضوعات اوزرینه جریان ایدر و اثر ، مدافعه ایتدیریلیر .

دانشمند اولمق ، خدمت دولته داخل اوله بیلمك حقنی بخش ایتمز . حتی مأمور، حاکم، دعوی وکیلی اوله بیلمك ایچون ، دانشمند اولمق شرطده دکلدر . بورتبه‌یی احراز ایتمك برشرفدر . فقط ، مسلکداشلره قارشی بر حق تفوق تضمن ایتمز . یالکز، دارالفنونه مدرس ومقرر اوله بیلمك ایچون، دانشمند اولمق لازمدر . برده، کیمیاگرلك کبی بعض مسالکده بو رتبه‌نك احرازی، معلومات لازمه‌نك اکتساب ایدلمش اولدیغنه دلیل عد ایدیلیر .

خدمت دولته کیره‌بیلمك ایچون، دارالفنونی اکمال ایتمك ودانشمند اولمق نه لازم، نه کافیدر . خدمت رسمیه‌یه داخل اوله‌جقلر، معین درسلردن بر حکومت امتحانی Etatexamen ویرمکه مجبوردر . طلبه‌نك بو امتحانه قدر نه‌ده ونه صورتله تحصیل ایتدیکی تفتیش ایدلمز. حکومت امتحانی‌ده، تحریری وشفاهی اولمق اوزره ایکی قسمدر : تحریری امتحانده، طلبه مهم بر موضوع اوزرینه بر اثر یازار. شفاهی امتحان، بوتون حقوق عمومیه وخصوصیه‌یی احتوا ایلر . بعض حکومتلرده، بو امتحانه اقتصاد وفن مالی‌ده داخلدر . حکومت امتحاننده موفق اولانلر خدمته قبول ایدیلیر. فقط، بویوك مقاملری احراز ایتمك ایچون، اوچ سنه خدمتدن صوکرا، ایکنجی بر امتحان ویرمك لازمدر . بو امتحانده‌ده موفق اولانلر، هر درلو ترفیع حقندن مستفید اولورلر .

حاکم اوله‌بیلمك ایچون‌ده، نامزدك ایکی حکومت امتحانی کچیرمسی شرطدر . برنجی امتحانه داخل اوله‌بیلمك ایچون، بر حقوق فاکولته‌سنده لااقل اوچ سنه تحصیل ایتمش اولمق و بو مدتك لااقل نصفنی بر آلمان دارالفنوننده کچیرمك لازمدر. بو امتحان؛ حاکملر، دارالفنون مدرسلری، مدعی عمومیلر ودعوی وکیللری آراسندن منتخب بر رئیس وبر رئیس ثانی ایله درت اعضادن مرکب بر انجمن طرفندن اجرا ایدیلیر . رئیس ورئیس ثانی هر حالده حاکملر آراسندن، اعضادن لااقل ایکیسی‌ده مدرسلر میاننده انتخاب اولونور . امتحان، تحریری وشفاهی اولمق اوزره ایکی قسمدر و نامزدك دارالفنونه دوامی مدتجه تحصیل ایتدیکی بالجمله مواد ومباحثه شاملدر . هر ایکی امتحانده موفق اولان طلبه‌یه Referandaire عنوانی ویریلیر وتحلیف اولونور . موفق اوله‌میان نامزد، آلتی آی صوکرا تکرار امتحانه قبول اولونه‌بیلیر. فقط، بو مدت ظرفنده حقوق تحصیلنه دوام ایتمسی شرطدر.

برنجی امتحانده موفق اولانلر، بر محکمه ویا دعوی وکیلی نزدنده اوچ سنه خدمتده بولوندقدن صوکرا، ایکنجی امتحانه قبول ایدیلیرلر . ایکنجی

امتحانده‌ده موفق اولانلر، یوکسک مقامات قضائیه‌یی احراز ایتمك حقنی اکتساب ایدرلر . آلمان تشکیلات محاکم قانونی، حاکم اوله‌بیلمك ایچون، یالکز دارالفنون مدرسلرینی حکومت امتحانندن استثنا ایتمشدر. مدرسلر، بلا امتحان حاکم تعیین اولونه‌بیلیرلر .

*
* *

دارالفنون تعطیللری بالنسبه اوزوندر . یاز نصف سنهٔ درسیه‌سنك ختامندن صوکرا کلن تعطیل، اغستوسك اون بشندن تشرین اولك اون بشنه قدر، یعنی ایکی آی امتداد ایدر . قیش نصف سنهٔ درسیه‌سنك ختامنی تعقیب ایدن پاسقالیا تعطیلی ده، مارتك اون بشندن نیسان اون بشنه قدر، یعنی بر آی سورر. حتی پاسقالیه یورطیسنه تصادف ایدرسه آلتی هفته امتدادایدر . بو تعطیللردن باشقه، (پانت قوت) یورطیسنه مخصوص بر هفته‌لق تعطیل ایله، ایکی هفته امتداد ایدن نوئل یورطیسنی ده علاوه ایدرسه‌ك، بر سنه ظرفنده‌کی تعطیل، درت بوچوق آیه بالغ اولور .

بو اوزون مدت تعطیلیه‌نك اهمیت علمیه‌سی واردر. بو تعطیللر، مدرسلره وطلبه‌یه تدقیق وتتبع ایچون وقت وامکان براقق غایه‌سنه معطوفدر . بو تعطیللر سایه‌سنده، طلبه درسلر اثناسنده نظر تدقیقلرینه وضع اولونان مسائلی استکناه ایتمك وعلاقه‌دار اولدقلری بعض مسائل علمیه وفنیه‌یی تعمیق ایتمك فرصتنی بولویور .

*
* *

آلمان دارالفنونلرنده تام بر انضباط حکمفرمادر . ذاتاً آلمانیاده انضباط فکری، حیات عمومیه‌نك هر صفحه‌سنه نفوذ ایتمشدر . قانونه اطاعت، مافوقه حرمت، سلسلهٔ مراتبه رعایت الك اساسلی تربیه عامللری صره‌سنه کچمشدر. دینه‌بیلیرکه، دارالفنون بو انضباط فکرینك مهدی والك واسع جولانکاهیدر . بو اعتبار ایله دارالفنون نظامنامه‌سنده انضباطه متدائر احکام جزائیه‌نك تطبیقنه همان هیچ لزوم حس ایدلمامکده‌در .

نظاماً معین اولان جزالر شونلردر : توبیخ، جزای نقدی، سجله قید، موقتاً ویا قطعیاً اخراج، تبعید ! جزای نقدینك یوم حکمدن اعتباراً بر آی ظرفنده تسویه‌سی مجبوریدر. بوصورتله الده ایدیلن مبالغ، دارالفنون کتبخانه‌سنه ایراد قید اولونور . سجله قید معامله‌سی، اکمال تحصیل وثیقه‌لرنده بعض مشروحاتی استلزام ایدر . دارالفنوندن موقتاً اخراج، آلتی آیدن ایکی سنه‌یه قدر دوام ایدر . وبو مدت ظرفنده، مداوم دارالفنونه عائد حقوق وامتیازاتدن محروم اولور . تبعید، اك شدید برجزادر . بو جزا ایله محکوم اولان طلبه، یوم تبلیغده، غروب شمسدن اول شهری ترك ایتمکه مجبوردر. نتیجهٔ حکم غزته‌لرله‌ده اعلان اولونور. طلبه، مدت محکومیتی ظرفنده دارالفنون شهرینه ایکی میلدن دها قریب برمحلده اقامت ایده‌مز . تبعیدده، یادورت سنه‌یه قدر موقت ، یاخود دائمی اولور .

مأمورین ومدرسینه حرمتسزلك ایتمك، رسمی اعلانلری ییرتمق، سلاح طاشیمق، اموال امیریه‌یه ضرر ایقاع ایتمك، خفی جمعیتلره انتساب ایلمك، قومار اوینامق ، سرخوشلق ایتمك، دوئللوده بولونمق درجات مختلفه‌ده جزایی استلزام ایدر .

دارالفنونلرده، مداوملر آراسنده ، یاخود مداوملرله مدرسلر بیننده تحدث ایدن دعوالر واختلافلر محاکم عادیه‌ده رؤیت ایدلمز . بونلرك مرجع تدقیقی، دارالفنون هیأت قضائیه‌سیدر. دارالفنونلرده حق قضا اوچ درجه‌در: برنجی درجه منحصراً دارالفنون مدیرینه، ایکنجی درجه فاکولته مدیرلرندن مرکب اولان مدیران محلسنه، اوچنجی درجه دارالفنون دیوانه عائددر . قباحت وجنحه درجه‌سنده‌کی جرملر، بوهیأتلر طرفندن ــ قوانین عمومیه‌یه توفیقاً ــ رؤیت اولونور . جنایت دعوالری، دیوانك قراریله محاکم عمومیه‌یه تودیع ایدیلیر. مع مافیه، مداومك، قباحت وجنحه دعواسنكده محاکم عمومیه‌ده رؤیتنی طلب ایتمکه حقی واردر .

دار الفنون شعباتی

مختلف فاکولته‌لر. — ایکی قسم الٰهیات فاکولته‌سی. — الٰهیات مدرسلرینك کلیسا امورینه اشتراکی. — کلیسه‌لر و رئیس روحانی یه تابع مؤسسات. — عالی راهب مؤسسه‌لری. — الٰهیات پروغرامی. — یکرمی بر حقوق فاکولته‌سی. — تدریساتده اساس: آلمان حقوق مدنیه‌سی. — طب فاکولته‌سی و ایکی دورهٔ تحصیلیه. — پروغراملر و عمومی درسلر. — فلسفه فاکولته‌سی. — فلسفه، ریاضیات و طبیعیات شعبه‌لری.

آلمان دارالفنونلری؛ الٰهیات، حقوق، طب، فلسفه ناملریله مختلف شعبه‌لره آیریلمشدر. الیوم، اکثر دار الفنونلرده شعبه‌لر درتدن فضله‌در. ازجمله، توبینگه‌ن دارالفنونده، بو شعبه‌لردن ماعدا، بر ملکیه فاکولته‌سی، فرانقفورت (ماین اوزرنده)ده، بر علوم سیاسیه و تجاریه فاکولته‌سی؛ ستراسبورغ، مونسته‌ر، وورسبورغ، فرایبورغده حقوق فاکولته‌سی یرینه حقوق و ملکیه فاکولته‌سی واردر. بعض دار الفنونلرده هم قاتولیك هم پروتستان الٰهیات فاکولته‌لری، بعضلرنده بونلردن یالکز بری بولونور. فلسفه فاکولته‌لری ده ادبیات، ریاضیات، طبیعیات، فن تربیه قسملرینی احتوا ایدر.

فاکولته معاملاتنك اداره‌سی، فاکولته مدیرینه عائددر. مدیر Dekan؛ هر فاکولته‌ده، مدرسلر میانندن برسنه مدتله انتخاب و نظارتك امریله مأموریتی اجرا اولونور. هر فاکولته، معاملات داخلیه‌سنی بالذات اداره ایدر. مقررلرك انتخاب و تعیینی ده فاکولته‌یه عائددر.

الٰهیات فاکولته‌لری؛ حکومتك اداره‌سی و تفتیشی آلتنده کلیسالره روحانی اعضا یتیشدیره‌ن مؤسسه‌لردر. مدرسلری، دیکر فاکولته‌لرده اولدیغی کبی انتخاب و تعیین اولونور. یالکز، بعض دار الفنونلرده ناظر طرفندن انتخاب اولونان نامزد حقنده، کلیسا رئیس روحانیسی بیان رأی ایتمك حقنه مالکدر. ناظر و رئیس روحانی اتفاق ایده‌مدکلری تقدیرده، حکمدار اتخاذ قرار ایدر.

الٰهیات مدرسلری، کلیسا معاملاتنه مختلف صورتلرله اشتراك ایدرلر:

هر مجلس روحانی اعضاسی میاننده، فاکولته‌دن‌ده برمدرس بولونور؛ کلیسالر طرفندن اجرا ایدیلن استخدام امتحانلرینه ، فاکولته‌دن لااقل بر مدرس، ممیزصفتیله اشتراك ایدر . مع‌مافیه، الٓهیات مدرسلرینك روحانی برمأموریت درعهده ایتملری ممنوعدر . بو صورتله ، الٓهیات فاکولته‌لری کلیسا ایله مناسبتدار اولمغله برابر ، بونلردن تمامیله آیری ومستقلدر .

الٓهیات طلبه‌سی، فاکولته‌یه لااقل آلتی نصف سنهٔ درسیه دوامه مجبوردر. مع مافیه، بومدت، لازم اولان معلوماتی اکتسابه کفایت ایتمدیکی ایچون طلبه اکثریتله یدی، سکز، حتی دوقوز نصف سنه دوام ایتمکده‌در. الٓهیات تحصیلی مأذونیت امتحانی ایله نهایت بولور . دها زیاده توسیع معلومات ایتمك ایستیان کنجلر، برمدت دها تحصیله دوام ایتمکه ودانشمندلك امتحانی ویرمکه مجبوردر.

الٓهیات فاکولته‌لری، پروتستان وقاتولیك الٓهیات فاکولته‌لری نامیله ایکی قسمدر . آلمانیاده، اون یدی پروتستان الٓهیات فاکولته‌سی واردر. بونك دوقوزی پروسیاده (برلین، بون ، برەسلاو، غرایس والد، هاله، کونیغسبه‌رغ، کوتینکه‌ن ، کیل، ماربورغ شهرلرنده) ؛ بری باویه‌راده (أرلانکه‌ن‌ده) ؛ بری صاقسونیاده (لای پزیغ‌ده) ؛ بری وورتمبورغ ده (توبینکه‌ن‌ده) ؛ بری بادده (هایده‌لبه‌رغ‌ده)؛ بری هه‌س‌ده(کیسه‌ن‌ده)؛ اوچی مکلنبورغ ده (روستوق، تورینغ، یه‌ناده) در .

قاتولیك الٓهیات فاکولته‌لری؛ درت نوعدر : اصل فاکولته‌لر لیسه‌لر، قاتولیك رئیس روحانیسنه تابع مؤسسات، عملی راهب سه‌مینارلری .

آلمانیاده اصل قاتولیك الٓهیات فاکولته‌لری؛ سکزدر: بون، برەسلاو، فرایبورغ، مونیخ، مونسته‌ر، توبینکه‌ن، وورسبورغ، ستراسبورغ فاکولته‌لری.

لیسه‌لر؛ الٓهیات فاکولته‌لریله راهب سه‌مینارلری آراسنده متوسط بر موقعی حائزدر . پروسیاده یالکز براونسبورغ‌ده بر ، وباویه‌راده سکز لیسه واردر . لیسه‌لرك غایه‌سی ، تابع بولوندقلری ادارهٔ روحانیه‌یه عملی تحصیلی حائز راهب حاضرلامقدن عبارتدر . لیسه‌لرده عموماً دولت مؤسسه‌لریدر .

رئیس روحانی‌یه تابع اولان مؤسسات دینیه‌نك عددی یدیدر . بونلرك هیأت تعلیمیه‌سی رئیس روحانی طرفندن انتخاب اولونور . یالکز حکومتك تفتیش حقی واردر. هرمؤسسه‌نك برده راهب سه‌میناری واردر. بومؤسسه‌لره طلبه قبولی شرائطی الٓهیات فاکولته‌سی قبول شرائطنك عینیدر.

الٓهیات فاکولته‌لری پروغرامی‌شودرسلری احتوا ایدر: کلیسا حقوقی، کلیسا تاریخی، اعتقادات‌مذهبیه، انجیل‌تاریخی، السنهٔ سامیه، خرستیان‌نظریات اجتماعیه‌سی، مقایسه‌لی علم دین، علوم دینیه آنسیقلوپه‌دیسی، مدخل علم‌دین، السنهٔ شرقیه، آثارعتیقهٔ مقدسه، خرستیان‌تاریخ‌صناعتی، ائمهٔ مذاهبك‌افکاری، اجتماعیات، انجیل وتورات تفسیری ، فن تربیه .

*
* *

آلمانیاده، یکرمی بر حقوق فاکولته‌سی واردر . بونلرك الك قدملیسی هایده‌لبه‌رغ، الك‌کنجی‌ده فرانقفورت (ماین اوزرنده) فاکولته‌سیدر. حقوق تحصیلی مدتی معین دکلدر . طلبه، تحصیلی ایسته‌دیکی قدر اوزاته‌بیلیر . خدمت دولته داخل اوله‌جقلر ایچون ، اصغری مدت تحصیل پروسیاده آلتی ، بادده یدی ، باویه‌راده سکز نصف سنهٔ درسیه‌در .

حقوق فاکولته‌لرنده مدت تحصیلیه اثناسنده امتحان اجرا ایدلمز. یالکز، اکثر دارالفنونلرده ، اجورات تدریسیه‌دن استثنا ایدیلن طلبه‌نك بویله بر مساعده‌یه لایق اولوب اولمدقلرینی تدقیق ایتمك ایچون ، بوکبیلری سنه امتحانه تابع طوتمغه فاکولته‌نك صلاحیتی واردر. برده، باویه‌راده خدمت دولته کیرمك آرزوسنده بولونانلر اوچ نصف سنه تحصیلدن صوکرا ، بر آرالق امتحانه تابع طوتلقده‌در .

١٨٩٦ ده، آیزه‌ناخ‌ده‌عموم‌آلمان‌دارالفنونلری‌حقوق مدرسلری‌طرفندن عقداولونان قونغره‌ده، آلمان‌حقوق‌مدنیه‌سنك‌حقوق‌تدریساتنه اساس‌اتخاذی قرارکیر اولمشدر. بواعتبار ایله، پروغراملرده حقوق مدنیه‌یه بویوك برقسم آییرلمشدر . آلمان حقوق مدنیه‌سنه متعلق درسلرك ساعات درسیه‌سی هفته‌ده

اون سکز ، یکرمی‌در. بو حقوقه متفرع درسلرك هربرینه اوچر ، دردر ، بشر ساعت اصابت ایتمکده‌در. حقوق مدنیه‌یه تفرع‌ایدن درسلر شونلردر: علم حقوقه مدخل ، روما تاریخ حقوقی ، روماحقوق خصوصیه‌سی ، آلمان تاریخ حقوقی ، آلمان حقوق خصوصیه‌سی اساساتی .

آلمان حقوق مدنیه‌سی ، بوتون حقوق خصوصیه‌یی محتوی دکلدر . بر طاقم‌قوانین خصوصیه واردرکه ، بونلرك خصوصی بردرس طرزنده تقریری مدرسلره ترك ایدلمشــدر . ازجمله ، حقوق تجارت مستقل بر درس اوله‌رق کوسترلمکده‌در. حقوق مدنیه وحقوق‌خصوصیه ، حقوق تحصیلنك یالکز بر قسمنی‌تشکیل‌ایدر. بوندن‌باشقه ، حقوق‌عمومیه‌یه تعلق ایدن درسلرده واردر: حقوق‌جزائیه ، حقوق دعاوی (اصول محاکمات) ، حقوق اداره ، حقوق اساسیه ، کلیسا حقوقی ، حقوق دول .

بوتعداد اولنان‌درسلر ، حقوق‌فاکولته‌سنك اساس‌درسلریدر. فاکولته‌ده بو درسلردن باشقه ، تالی بعض درسلرده واردر. دروس تالیه شــونلردر : بین‌الملل حقوق‌خصوصیه ، سیغورطه ، شومندوفر ، پوسته‌وتلغراف ، عسکری قانون‌جزاسی ، سیاسی حقوق جزا ، جزائی روحیات ، جزائی احوال‌طبیعهٔ بشریه ، حقوق مطبوعات ، حقوق مستملکات ، مقایســه‌لی علم حقوق ، فلسفهٔ حقوق ، سیاسیات ، علم حقوق تاریخی ، قوانینك اصــول تدوینی ، طب عدلی ، اقتصاد ، فن مالی .

حقوق تدریساتنده نظردقتی جلب ایدن الك‌مهم‌نقطه ، تطبیقات وممارساته بویوك اعتنا عطف ایدلمش اولمسیدر. هر فاکولته‌ده ، نظری درسلرك برقسم تطبیقیسی واردر. بو تطبیقات ، طلبه‌یه سؤال توجیه ایدلمك ، مدرسله طلبه آراسنده‌مداولهٔ افکارایدلمك صورتیله‌اجرا ایدیلیر. اکثریاتحریری ممارسه‌لرده یاپیلیر . طلبه‌نك بعض مسائل حقوقیه حقنده‌کی فکر ومطالعه‌لری استمزاج اولونور . ویردکلری تحریری جوابلر ، مدرس طرفندن تدقیق وتصــحیح ایدیلیر ؛ وصوکرا ینه طلبه ایله برلکده مذاکره ومناقشــه اولونور . عملی

ممارسه‌لر هفته‌ده بر دفعه اجرا ایدیلیر. وایکی ساعت امتداد ایدر . همان هر درس ایچون ممارسه یاپیلمقده‌در .

* * *

١٩٠١ سنه‌سندن بری ، آلمانیـاده طب تحصیلنده بعض تحوللر وقوع بولمشدر . اولجه ، دارالفنون تحصیلنی متعاقب حکومت امتحانی ویرمك ومسلکه داخل اولمق قابل ایکن ، شیمدی ـ فن طبك ترقیات فوق العاده‌سی نظردقته آلنه‌رق ـ حکومت امتحانندن اول برسنه عملیات کورمك مجبوریتی واردر. طب فاکولته‌لرینك مدت تحصیلیه‌سی ، اون نصف سنهٔ درسیه‌در. تحصیل ایکی دوره‌یه آییرلمشدر: بش نصف سنهٔ درسیه‌دن عبارت اولان برنجی دوره‌ده علوم طبیعیه ایله ، نظری طب درسلری کوستریلیر. وبشنجی نصف سنهٔ درسیه‌نك صوك آلتی هفته‌سی ظرفنده بر احضاری امتحان اجرا ایدیلیر، بو امتحانده احراز موفقیت ایدن طلبه ایکنجی دورهٔ تحصـیلیه‌یه کیره‌بیلیر . اصل عملی تحصیل بو ایکنجی دوره‌ده باشلار .

طب فاکولته‌سنك درس پروغرامی شودر :

فیزیق ، عمومی تشریح ، نباتات ، ریاضیات ، تاریخ طبیعیٔ بشر ، علم حجیرات ، علم عظام ، علم روابط الاعضا ، علائم جویه ، کیمیـای معدنی ، تشریح انسانی ، علم اعصاب ، علم اوعیه ، معدنیات ، جوغرافیای طبیعی ، منطق وعلم روح ، میقروسقوبی ، علم وظائف الاعضا ، کیمیای عضوی ، مقایسـه‌لی تشریح ، کیمیـای غریزیاتی ، مبحث الجنین ، علم امراض ، تشریح مرضی ، اصـول تداوی ، قبریق وأزمله ، ادویه ، فن ولادی ، عمومی جراحی ، طب وجراحی قیلینیکی ، آناتومی طوپوغرافیك ، امراض داخلیـه ، امراض ولادیه ، امراض زهرویه ، امراض جـلدیه ، امراض عصبیه ، فن اسپنچیاری ، خصوصی جراحی ، حفظ صحت ، تاریخ طب ، طب عدلی ، طب جراحی ، قابللك ، امراض عینیه ، چوجوق خسته‌لقلری ، باقتریولوژی ، اصول تشخیص ، دیشجیلك .

حكومت امتحانی ایچون بودرسلرك یالکز برقسمی مجبوریدر. دیکرلرینی، طلبه اختصاص کسب ایتمك ایسته‌دیکی شعبه‌یه کوره انتخاب ایدر .

اوزون سنه‌لر مسلکده بولونه‌رق علمی مرکزلرله تماس ایده‌میان طبیبلری، فن طبك ترقیاتندن منتظماً خبردار ایتمك وکندیلرینی مسائل طبیه ایله علاقه‌دار ایلك اوزره، طب فاکولته‌لرنجه هرسنه عمومی درسلر کشادی ومجموعه‌لر نشری کبی تدابیره‌ده مراجعت ایدلمکده‌در .

*
* *

فلسفه فاکولته‌سی، سائر فاکولته‌لرك ساحهٔ تدریسنه داخل اولمیان علومی احتوا ایدر . بو فاکولته‌نك تدریسات پروغرامنه داخل اولان بعض فنون، حقوق وطب منتسبلرینه‌ده مفید اولان فنلردر. معلملك مسلکنه کیره‌جکلره مخصوص اولان درسلر ایسه، منحصراً بوفاکولته‌ده کوسترلمکده‌در. زراعت تحصیل ایدنلرك نظری درسلری بو فاکولته‌ده تدریس ایدیلیر . زراعت دارالمساعیلری‌ده بورایه مربوطدر .

فلسفه فاکولته‌لری، ساحهٔ تدریسنه داخل اولان فنونك کثرتی دولاییسیله بعض دارالفنونلرده ، (فلسفه) و (طبیعیات وریاضیات) فاکولته‌لری نامیله ایکی‌یه تفریق ایدلمشدر. توبینکه‌ن، ستراسبورغ، هایده‌لبه‌رغ دارالفنونلرنده فلسفه فاکولته‌سی بو صورتله ایکی قسم اولدیغی کبی؛ توبینکه‌ن ، مونیخ دارالفنونلرنده‌کی ملکیه فاکولته‌لری ، فلسفه فاکولته‌سنك برر شعبه‌سی عد اولونور .

فلسفه فاکولته‌لرنده کوستریلن درسلر شونلردر :

فلسفه ، روحیات ، فن تربیه : اکثر فاکولته‌لرده بو درسلر ایچون درت کرسی واردر .

قلاسیك ادبیات : بودرس ایچون بری لاتین، دیکری یونان ادبیاتنده متخصص ایکی مدرس بولونور . دانشمندلك وحکومت امتحانلرنده، طلبه هرایکی قسمدن امتحانه تابعدر .

آلمان ادبیاتی و تاریخی : بودرس اسکی و یکی آلمان ادبیاتنی احتوا ایدر. مختلف ادوار ادبیه ایچون آیری آیری درسلر واردر . اساطیر ایله اسکی آلمان اخلاق و عاداتی ، صناعات نفیسه‌سی ، حقوقی کبی موضوعلر یا تاریخ ادبیات درسنده ، یاخود آیریجه درسلرده کوستریلیر . بونلردن باشقه ، قرائت ادبیه ، تتبعات لسانیه ، آثار منظومه ایچونده آیری درسلر واردر .

انکلیز و فرانسز ادبیاتی : مکاتب تالیه‌یه انکلیزجه و فرانسزجه معلمی یتیشدیرمك وظیفه‌سی، فلسفه فاکولته‌لرینه تودیع ایدلدیکی ایچون ، انکلیز و فرانسز لسانلری و ادبیاتی اساسلی برصورتده تدریس ایدلمکده‌در . انکلیز و فرانسز ادبیاتنك تحصیلنده تاریخی صرف، تحصیلك اساسنی تشکیل ایدر. وهرایکی لسان مدرسی ، اسکی و یکی انکلیز و فرانسز ادبیاتندن‌ده آیریجه مباحث تقریر ایدر. برده، بوایکی لسانك تکلم وتحریری ایچون آیریجه درسلر واردر . بو درسلره مذکور لسانلرك صرف ونحوینه تماميله واقف اولانلر قبول ایدیلیر .

السنهٔ سامیه و شرقیه : شرق حقنده تدقیقاتده بولونه بیلمك ایچون ، عبرانیجه‌یه؛ وعبرانی صرفنك تتبعی مقصدیله عربجه تدریساتنه اهمیت ویرلمشدر. قرآن کریم ، عربی تحصیلنك اساسنی تشکیل ایدر. بوندن باشقه، قبل الاسلام وبعدالاسلام عرب شعراسی آثاریله تاریخ اسلام، تاریخ ادبیات وفلسفهٔ اسلامیه‌ده تدریس ایدلمکده‌در. الك اسکی آسیا لسانی اولمق اعتباریله، سریانیجه، حبش خرستیانلرینك لسان ادبی اولان آتیوپیشه ، بابل وآتوریه، تورك، عجم، ارمنی لسانلری؛ وبرلین ولایپزیغ دارالفنونلرنده چین، تبیت ومونغول لسانلری‌ده کوسترلمکده‌در .

سانسقریت : بودرس ابتدا بون دارالفنونده کشاد ایدلمش ، بالآخره عموم دارالفنونلره تشمیل اولونمشدر.

تاریخ : فلسفه فاکولته‌سنده مورخ نامیله مستقل تاریخ مدرسلری واردر . تاریخ تدریساتنده یونان وروما، آلمان وپروسیا تاریخلری تحصیلك

اساسنی تشکیل ایدر . تاریخ درسی متعدد کرسیلری احتوا ایدر . باشلیجه کرسیلر شونلردر : فلسفهٔ تاریخ، علم تدقیق منابع ، جوغرافیای تاریخی، علم تقویم، خطوط قدیمه‌نك حلی علمی، کتبخانه‌لر علمی، مسکوکات قدیمه، روما تاریخی، یونان تاریخی، مصر تاریخ مدنیتی، اهل صلیب محاربه‌لری، آلمان ایمپراطورلغی، رونه‌سانس تاریخی ، اختلال کبیر وناپولیون تاریخی ، فرقه‌لر تاریخی، سوسیالیستلك تاریخی، تاریخ سیاسی، عصر حاضر تاریخی، مستملکات تاریخی ، مستملکه پولتیقه‌سی ، تاریخ تجارت، جماهیر متحدهٔ آمریقانك تاریخ اقتصادیسی .

علوم اداریه واقتصادیه : بودرسلر کچن عصرك نصف اخیرندن اعتباراً بویوك براهمیت کسب ایتمشدر. بوعنوان آلتنده جمع ایدیلن درسلر شونلردر: نظریهٔ دولت، حقوق عمومیه، فلسفی حقوق دولت، حقوق اساسیه، حقوق اداره، حقوق دول، اخلاق، سیاسیات ، احصائیات ، اقتصاد ، تاریخ دول، سیاست اقتصادیه ، سوسیالیستلك نظریه‌لری ، عمله‌لرك حمایه‌سی ، تجارت ومستملکات تاریخی، تاریخ مدنیت، فن مالی، نقد، بانقه‌لر، تجارت پولتیقه‌سی، سیغورطه‌لر .

بودرسلری تعقیب ایدن طلبه‌نك اکثریتی حقوق مداوملری تشکیل ایدر، مع مافیه ، تاریخ وزراعت تحصیل ایدن طلبه‌ده بودرسلردن برقسمنه دوام ایتمکه مجبوردر. برده ، تجارت اوطه‌لرینه وبعض شرکتلره انتساب ایتمك ایسته‌ین کنجلر بو درسلردن امتحان ویرمکه مجبور اولدقلری ایچون ، بو درسلرك مداوملری بالنسبه پك چوقدر .

جوغرافیا : ۱۸۷۱ سنه‌سنده ، ابتداءً لایپزیغ دارالفنونی جوغرافیا ایچون بر کرسی آچمش وآززمان ظرفنده دیکر دارالفنونلرده بونك اهمیتنی تقدیر ایدرك مستقل کرسیلر احداث ایتمشلردر . جوغرافیا تحصیلنك اکمالی ایچون علم هیأت ، علم ارض، احصائیات ، اقتصاد درسلری کوستردیکی کبی؛ جوغرافیایه تشعب ایدن جوغرافیای حکمی ، تاریخ طبیعی بشر، علم اقوام،

آلمان جوغرافیاسی ، آلمان مستملکه‌لری ، جوغرافیای بشری‌ده مستقل مدرسلر طرفندن تدریس ایدلمکده‌در .

جوغرافیا درسلرینه دوام ایدنلرك اکثریتنی ، تالی مکتبلرده جوغرافیا معلملکی‌درعهده ایتمك‌ایسته‌ین گنجلر تشکیل ایدر. شمالی آلمانیاده‌جوغرافیا معلمی اوله‌بیلمك ایچون، تاریخ تحصیل ایتمش اولمق شرطنك لغو ایدلمسی اوزرینه جوغرافیا درسلرینه دوام ایدنلرك عددی چوغالمشدر . جوغرافیا درسلری، اکثریتله درت الی سکز نصف سنهٔ درسیه دوام ایدر .

ریاضیات ، فیزیك ، علم هیأت : بوعلملر صوك سنه‌لر ظرفنده‌کی ترقیات نظر دقته آلنه‌رق کوسترلمکده‌در.

کیمیا، نباتات ، حیوانات درسلری : فلسفه فاکولته‌لرینه‌مربوط اولان دارالمساعیلر داخلنده تدریس ایدلمکده‌در .

علم ارض ، معدنیات ، مستحاثات : بوفنلر، اساساً معدن مکتبلرنده تدریس‌ایدیلیر فلسفه‌فاکولته‌لرنده بوعلملره مخصوص کرسیلر اون‌دوقوزنجی عصر اوائلنده تأسیس ایدلمشدر .

زراعت واورمانجیلق : بو دوسلر، ابتداءً ۱۷۲۷ ده تدریس ایدلمکه باشلانمش وبالاخره زراعت واورمان مکاتب عالیه‌سنك تأسیسیله فاکولته پروغراملرندن چیقارلمش ایسه‌ده، برمدت صوکرا تکرار پروغرامه ادخال ایدلمشدر. زراعت‌درسلری، دارالفنونلره‌مربوط‌زراعت أنستیتولری داخلنده تدریس ایدلمکده‌در. زراعت تحصیلی اصغری درت نصف سنهٔ درسیه‌در .

اورمانجیلق فنی بالخاصه مونیخ دارالفنوننده أك اپی برصورتده تدریس اولونور. بوراده اورمانجیلغه عائد ترتیبات فوق‌العاده مکملدر.

دارالمساعيلر

دارالفنونلرك تكامل عاملی : دارالمساعيلر . ــ ايكی ميليون مارقه‌لق برأنستيتو . ــ جوغرافيا ونباتات دارالمساعيلری . ــ زراعت أنستيتوسی . ــ خصوصی موزه‌لر . ــ ژوررژ تيه‌رينك سوزلری . ــ مواد كيمويه استحصالنده آلمانيا برنجی ! ــ بوتون دنياده بويا احتياجنك يوزده سكسنی آلمانيا حاضرلايور . ــ دارالمساعيلرك اقسامی . ــ ممارسه‌لرك ازديادی . ــ اعضاری سه‌مينارلر . ــ كيميا أنستيتولری . ــ قايزر ويلهلم أنستيتولری وجمعيت حاميه‌سی . ــ أنستيتولرك حرب حاضرده‌كی خدمتلری . ــ يكی بر كشف : هه‌رقاغليسه‌رين . ــ تجربه أنستيتوسی . ــ اوروپانك الك بويوك تضييق ماكنه‌سی .

دارالمساعيلر (سه‌مينار) ؛ دارالفنونلره مربوط برر تتبع و ممارسه مؤسسه‌سيدر . بونلر ، پك زنكين كتبخانه‌لری ، تطبيقات و عمليات صالونلری ، محاضره دائره‌لری ، درسخانه‌لری ايله باشلی باشنه برر مكتب عالی حكمنده‌در . دارالفنون مداوملری و برشعبهٔ علميه‌ده اختصاص آرزوسنده بولونان دارالفنون مأذونلری ، بورالرده تدقيقات وتتبعاتده بولونورلر . دارالمساعيلر ، دارالفنونلرك برر عامل تكامليدر . بو مؤسسه‌لرك غايه‌سی ، كنجلری مساعئ علميه ايله باشلی باشنه اشتغاله ومستقلاً بيان فكر ومعلوماته آليشديره‌بيلمكدر .

هر درسه مخصوص بر دار المساعی واردر . هنوز مستقل دارالمساعيسی اولمايان فاكولته‌لرده‌ده ، بونلرك يرينه قائم اولمق اوزره ، تتبع دائره‌لری واختصاص كتبخانه‌لری تشكيل ايدلمشدر . بو دائره‌لر ، دارالمساعيلرك بسيط وكوچوك برر نمونه‌سيدر . برنجی وايكنجی درجه‌ده دارالمساعيسی موجود اولمايان دارالفنون يوقدر . ممارساته واسع بر زمين تشكيل ايتمسی ، مداوم ومدرسلر آراسنده صميمی مناسبتلر تأسيس ايده‌بيلمسی ، كنجلرده مسائل فنيه حقنده درين بر وقوف وعرفان حصولنه خدمت ايتمسی اعتباريله‌دركه ، بو مؤسسه‌لرك تشكيلی واداره‌سی وتزييد اعدادی ايچون مهم فدا كارلقلر اختيارندن اجتناب ايدلميور . يالكز ، برلين دارالفنوننك آلهيات وحقوق فاكولته‌لری ايچون اوچر ، طب ايچون اوتوز درت ، فلسفه ايچون اوتوز بر دارالمساعيسی اولديغی ؛ بونلر ميانده ،

مثلا ، کیمیا أنستیتوسی ایچون ایکی میلیون مارق صرف ایدلدیکنی ، یالکز بو دارالمساعی‌یه سنوی سکسان بیك مارقلق تخصیصات ویرلدیکنی و دارالمساعینك آیریجه بر مواد کیمویه فابریقه‌سی اولدیغنی سویلمك بو بابده‌کی همتك درجه‌سی حقنده بر فکر ویره‌بیلیر .

صوکرا ، دارالمساعیلرك کتبخانه‌لری ، آلات و ادواتی ، قوله‌کسیونلری ایچون طرف دولتدن ویا جمعیات علمیه وخیریه طرفندن ویریلن مبالغ ده عظیم بریکونه بالغ اولیور. دارالمساعی کتبخانه‌لری ، یوزبیکلرجه اثری وقوله‌کسیونی احتوا ایدر. مثلا ، برلین بحریه موزه‌سی داخلنده‌کی جوغرافیا دارالمساعیسنك اللی بیك بحریه خریطه‌سی ، سکز بیك قوله‌کسیونی ، بر فوطوغرافخانه‌سی ، یوز بیکی متجاوز جوغرافی فوطوغرافیسی وپروژه‌کسیون جاملری ، کتبخانه‌سنده سکسان بیك کتابی واردر . دارالمساعی و بحریه موزه‌سی مدیری پروفه‌سور « پەنق »ك دلالت مهماننوازیسیله تدقیقنه موفق اولدیغم بو مؤسسه ، امثالی میانده برنجیلکی احراز ایدر .

کذلك ، برلین نباتات باغچه‌سی داخلنده تأسیس ایدیلن نباتات دارالمساعیسنك یوز بیك نباتات قوله‌کسیونی واردرکه ، بو قوله‌کسیون یوز یکرمی سنه‌لك مدید برسعی واهتمامله وجوده کتیرلمشدر. بعض دارالمساعیلرده‌ده ، میلیونلر صرفیله آیری تجربه‌خانه‌لر تأسیس ایدلمشدر. مثلا ، زراعت أنستیتوسنك ایشلتمه وزرعیات تجربه‌لری اجرا ایتمکه مخصوص بر تجربه دائره‌سی ، نباتات خسته‌لقلرینك معاینه‌سنه مخصوص برمعاینه‌خانه‌سی ، حیوانات اهلیه‌یه مخصوص آخیرلری ، کومسلری ، بالق و آری یتیشدیرمکه مخصوص قسملر ، تحلیل خانه‌لری ، زراعت ماکنه‌لرینك تشهیرینه مخصوص سرکیسی ، زراعت ماکنه‌لرینك معاینه محلی واردر .

بعض دارالفنونلرده تشکیل ایدیلن خصوصی موزه‌لرده ، برر دارالمساعی حکمنده‌در. لای‌پزیغ دارالفنونی داخلنده‌کی آثار عتیقه موزه‌سی بو زمره‌دندر. لای‌پزیغ دارالفنونی مدیری پروفه‌سور « فون استرومپل »ك رفاقتیله زیارت

ایتدیکم بو موزه، بالخاصه تدریسات نقطهٔ نظرندن پك مکمل برتصنیفه تابع اولمش زنکین بر نمونه‌کاهدر .

* * *

دارالمساعیلرك آلمان حیات عرفاننه ایفا ایتدیکی خدمات پك بویوکدر . بو بابده صحیح بر فکر حاصل ایده‌بیلمك ایچون، برلین فن‌مکتب عالیسی مدیری پروفه‌سور «ژورژ دوتیه‌ری» نك، بکا ویردیکی بعض معلوماتی بورایه نقل ایدییورم :

« آلمانیا ، علم‌وفن‌ساحه‌سنده‌تأمین ایتدیکی ترقیاتی، بالخاصه‌دارالمساعیلره مدیوندر . دارالفنون مداوملری بو دارالمساعیلرده سنه‌لرجه تدقیقات ایله اشتغال ایده‌رك وطنه نافع برر عضو اولیورلر . بو تدقیقات وتتبعاتك ثمره‌سیدرکه، بوکون فابریقه‌لرمزده مدرس پایه‌سنده مهندسلره، کیمیاگرلره مالك بولونیورز. بز دارالمساعیلرمزده ، فابریقه‌لرده چالیشان کیمیاگرلرك تجاربندن‌ده استفاده ایدییورز. آنلری، وقت‌وقت‌بوعلمی مؤسسه‌لره‌دعوت ایده‌رك، حیات‌عملیه‌ده‌کی تجربه‌لرندن کنجلری مستفیدایتملرینی طلب‌ایدییورز.

« دارالمساعیلرك مملکتك حیات صنعتنه تأمین ایتدیکی منافعی تقدیر ایده‌بیلمك ایچون، کیمیا أنستیتولرینك یتیشدیردیکی کنجلرك همتیله صنایع کیمویه‌ده حصوله کلن ترقیاتی تدقیق ایتمك کفایت ایدر. آلمانیاده، صنایع کیمویه محصولاتی قرق بش سنه اول لاشی حکمنده ایکن الیوم سنوی ایکی میلیاره بالغ اولمشدر . آلتمش‌سنه اول، انکلتره قطرانك تقطیری صورتیله موادملونه استحصالاتنده‌برتجیلکی احرازایدییوردی . ١٨٥٦ ده (په‌رکه‌ن) نامنده بر انکلیز، قطراندن بالتقطیربویا اعمالنه‌موفق‌اولمش وبوسایه‌ده انکلتره بویوك بر ثروته صاحب اولمشدی. اووقته قدر ، آلمانیاده قطران منبعلری کشف ایدلمدیکی ایچون، بز قطرانی انکلتره‌دن تدارك‌ایتمك مجبوریتنده‌ایدك. فقط ، صوك اوتوز سنه ظرفنده آلمانیاده درت بیك قطران منبعی کشف وکشاد ایدلدی . وبوسایه‌ده یالکز مواد ملونه اعمالی اعتباریله دکل ، مواد

کیمیویه واسپنچیاریه اعمالی اعتباریله‌ده آلمانیا، برنجیلکی احرازه موفق اولدی. بز بوتون بو مظهریتلری دارالمساعیلردن یتیشن متخصصلره مدیونز.

« صنایعك محصولات عظیمه‌سی حقنده‌ده‌ها ایی برفکر حاصل ایده‌بیلمك ایچون سزه برقاچ رقم سویلیه‌بیلیرم: آلمانیاده، سنوی بر میلیون طون آسید سولفریك، بش یوز بیك طون سودا استحصال ایدلمکده واوروپا وآمریقایه سنوی اون درت میلیون کینین، اون درت میلیون آنتی پیرین اخراج اولونمقده‌در. بوندن باشقه، حامضات ومواد ملونه اوله‌رق آمریقایه، آسیا واوروپایه وقوع بولان اخراجاتمز، سنوی یدی یوز میلیون مارقی متجاوزدر. دنیانك بو یا احتیاجنك بش سدسنی آلمانیا تسویه ایتمکده‌در. »

*
* *

دارالمساعیلر باشلیجه ایکی قسمدر: برنجی قسم، دارالفنونده تعقیب تحصیل ایدن ویا دانشمندلك امتحانینه حاضرلانان مداوملره؛ ایکنجی قسم‌ده، تحصیلنی اکمال ایتمش وبر شعبهٔ علمیه‌ده اختصاص کسب ایتمك آرزوسنده بولونمش اولان کنجلره مخصوصدر. هر ایکی قسم دارالمساعیده مدرسلر مسائل مشکله‌نك حلنده طلبه‌یه معاونت ایدر. مقررلر ومعیدلر متمادیاً دارالمساعیده بولونورلر. طلبه، مدرسلر طرفندن ویریلن موضوعلر اوزرینه محاضره‌لر احضار ایدر. ومدرسی ورفقاسی حضورنده تقریرده بولونور. صوکرا، محاضره اوزرینه مناقشه جریان ایدر.

دارالمساعیلرده، ممارسه‌لری اکثریا مداوملردن بری اداره ایدر. وبعض درسلرده ممارسه‌لر ــ دارالمعلمینلرده اولدیغی کبی ــ تطبیقات درسی ماهیتنی اخذ ایدر. تطبیقات ایچون، ابتدائی وتالی مکتبلردن طلبه تفریق ودعوت اولونور.

بعض درسلره مخصوص احضاری دارالمساعیلرده واردر. مثلا، تاریخ درسنك اساس دارالمساعیسندن (سه‌منیار) باشقه، برده احضاری دارالمساعیسی (پروسه‌منیار) واردر. بو احضاری دارالمساعی، دارالفنونه‌یکی داخل اولان

طلبه‌یه مخصوصدر. بوراده، اساس دارالمساعیلره نسبتاً دها بسیط مسائل تدقیق ومناقشه ایدیلیر. احضاری دارالمساعیلرده جریان ایدن ممارسه‌لر مقررلر طرفندن اداره اولونور.

بعض دارالمساعیلر، علاقه‌دار اولدقلری مؤسسه‌لر داخلنده تأسیس ایدلمکده‌در. مثلا، جوغرافیا دارالمساعیلری اکثریتله بحریه موزه‌لری داخلنده؛ نباتات دارالمساعیلری نباتات باغچه‌لری داخلنده، مستحاثات دارالمساعیلری بو قسم موزه‌لر داخلنده کشاد ایدلمشدر.

کیمیا دارالمساعیلری؛ ـ بو دارالمساعیلر أنستیتو نامنی آلیور. ـ متعدد لابوراتوارلردن مرکبدر. دارالفنونلرده کیمیانك کرك قسم نظریسی، کرك قسم عملیسی عموماً أنستیتولر داخلنده تدریس اولونور. پروسیا دارالفنونلرینه مربوط کیمیادارالمساعیلرنده، مؤسسه‌نك معاملات اداریه‌سنه مأمور بر مدیر واردر. کیمیا أنستیتولرنده کیمیانك هر شعبه‌سی ایچون آیری دائره‌لر کشاد ایدلمشدر. مثلا، برلین، بون، هاله، کونیغسبه‌رغ، گوتینگه‌نده کیمیای زراعی‌یه؛ برلین، بره‌سلاو، ئه‌رلانگه‌ن، لای‌پزیغ، مونیخ دارالفنونلرنده کیمیای اسپنچیاری‌یه؛ فرایبورغ، گوتینگه‌ن، گیسه‌ن، لای‌پزیغده کیمیای حکمی والکتریقی‌یه مخصوص مستقل قسملر موجوددر. اجزاجیلق ایچون آیری بر أنستیتویه مالك اولمایان یرلرده، کیمیا أنستیتولری، اجزاجیلره مخصوص بر قسمی حاویدر.

*
* *

آلمانیاده منحصراً کشفیات واختراعاته، ترقیات علمیه‌یه چالیشمق اوزره تأسیس ایدلمش دارالمساعیلرده واردر. بونلر، بر دارالفنونه مربوط اولمایوب کاملاً مستقلدر. «قایزه‌ر ویلهلم أنستیتوسی» بوقسم دارالمساعیلردندر. بو مؤسسه، ۱۹۱۱ ده ایمپراطور حضرتلرینك تشویق وحمایه‌سیله آچیلمش وحکومتك وارباب فنك معاونت مخصوصه‌سیله، آز زمانده یالکز آلمانیاده دکل، بوتون جهانده مستثنا وکزیده بر موقع اشغال ایلمشدر.

قایزەر ویلهلم أنستیتوسی؛ باشلیجه یدی معظم دارالمساعیدن وبونلردن هربری متعدد ومحتشم قسملردن مرکب عالی بر مؤسسەدر . ارباب علم وثروتدن متشکل «قایزەر ویلهلمکه زەلشافت» جمعیتك حمایەسی آلتندەبولنان بو أنستیتونك داهلەم ، مولهایم ، برلین ، گوتینگەن ، رووینوده پك مکمل وعالی دائرەلری ، لابوراتوارلری ، باغچەلری ، فابریقەلری ، تجربه خانەلری واردر .

أنستیتولر ؛ ابنیەنك بولندیغی عرصەلر دولت ومصارف انشائیه جمعیت طرفندن ترك وتدارك ایدلمك صورتیله وجوده کتیرلمشدر . جمعیتك ابتدای تأسسندە، قیصر حضرتلری اون میلیون مارق اهدا ایتمش وپروسیانك بوتون زنکینلری بو امر خیره مسابقتکارانه بر صورتده اشتراك ایلمشدر .

قایزەر ویلهلم أنستیتوسنك احتوا ایتدیکی قسملر شونلردر:

کیمیا أنستیتوسی ؛ باقتریپولوژی وحفظالصحه أنستیتوسی ؛ حیاتیات أنستیتوسی (بو وچ أنستیتو داهلەمدەدر.)؛ اراضی فخمیەدە تحریات اجراسنه مخصوص أنستیتو (مولهایمده) ؛ غریزیات أنستیتوسی (برلینده) ؛ حیوانات تجربه أنستیتوسی (آوستریانك رووینو شهرنده ، ۱۸۹۱ ده تأسیس اولونان بودارالمساعی، قایزەر ویلهلم مؤسسەسی طرفندن ۱۹۱۳دە صاتین آلنمشدر.)

حیاتیات أنستیتوسی ؛ میقروسقوپی ، تجارب حیاتیه ، آقواریوم دائرەلرینی ، نباتات وحیوانات باغچەلرینی ؛ کیمیا أنستیتوسی تحلیلی وصناعی کیمیا قسملرینی احتوا ایدیور . حیاتیات قسمنك یالکز تجارب حیاتیه دائرەسی، بر میلیون ؛ کیمیا قسمی بر میلیون ایکی یوز بیك؛ کیمیای صناعی قسمی بر میلیون مارقه مال اولمشدر .

أنستیتونك برلین وداهلەمدە بولونان اقسامنی، دارالفنون مدرسلرندن پروفەسور دولەچ وأنستیتومدیرلری پروفەسور قورەنس، اشپەمان، بەققمان، هابر رفاقتلریله زیارت وتدقیق ایتدم . بو معظم بنالر ایچندە، یالکز بش اون عالمك ، بش اون کاشف ومخترعك حضور وسکون ایله چالیشدقلرینی

وتحريات علميه ايچون آرادقلری هرواسطه‌نك أللری آلتنده مستحضر بولوندیغنی كورونجه، آلمانیانك يوكسه‌لتن عامللرك نره‌لردن اخذ قوت ايلدكلرینی دها ايی تقدير ايده‌بيليوردم .

أنستيتولرده، شوحرب اثناسنده بعض مهم كشفيات واختراعات وجوده كتيرلمشدر. ازجمله ، پروفه‌سور «قارل نوبه‌رغ» ، غليسه‌رين يرينه استعمال ايدلمك اوزره « په‌رقا غليسه‌رين » ناميله يكی بر ماده كشفنه و ديكر بعض پروفه‌سورلرده دشمن طرفندن استعمال اولنان مخنق غازلره قارشی قويه‌بيله‌جك باشلقلر اختراعنه موفق اولمشلردر.

*
* *

قايزه‌ر ويلهلم أنستيتوسندن ماعدا ، پروسياده ديكر بويوك بر تجربه أنستيتوسی واردر. برلين جوارنده « غروس ليختر فلده » ده زيارت ايتديكم بو أنستيتو، موادانشائيه وصناعيه‌يه مخصوص بر تجربه دارالمساعيسيدر. بوراده، لوازم انشائيه وصناعيه‌نك تحليل وتركيبلری حقنده تدقيق وتجربه‌لر ياپيلير. قايزه‌رويلهلم أنستيتولرينك غايه‌سی، كشف واختراع؛ بونك غايه‌سی ده موجودی تدقيق وتجربه‌در .

أنستيتو؛ اولجه برلين فن مكتب عاليسنك برشعبه‌سی ايكن، بوكون مستقل بر مؤسسه حالنی كسب ايتمشدر . أنستيتونك آلتی تجربه دائره‌سی واردر : دمير تجربه خانه‌سی ، انشاات بحريه تجربه خانه‌سی، كاغد ومنسوجات تجربه خانه‌سی ، مه‌تالوغرافی تجربه خانه‌سی، كيميای صناعی وعضوی تجربه‌خانه‌سی، مواد شحميه تجربه خانه‌سی .

فن مكتبلری طلبه‌سی هفته‌ده ايكی دفعه بورايه كله‌رك تدقيقات وتجاربده بولنيورلر . أنستيتونك مدير ومعلملری فن مكتب عاليسنك مدرسلريدر .

أنستيتو، فابريقاتورلر طرفندن كوندريلان موادانشائيه‌نك خالصيتنی، قوهٔ عمليه‌سنی بر اجرت مقابلنده تدقيق ايدر. بونك ايچون، بالخاصه دمير تجربه خانه‌سنده ايكی يوزی متجاوز عمله واردر . بو تجربه‌خانه‌ده دمير آلاتك مقاومتنی تجربه‌يه مخصوص اوروپانك اك بويوك تضييق ماكنه‌سی موجوددر.

طلبه حیاتی

ساکن بر دارالفنون شهری : هایده‌لبه‌رغ. ــ کنجلر، شطارتله کزییور و چالیشیورلر. ــ طلبه محفللری. ــ خسته‌صاندیقلری. ــ قضالره قارشی سیغورطه. ــ محفللرك تفریشاتی. ــ اللهك عنایتیله، قیصر و وطن ایچون. ــ بیرا جزاسی. ــ قنایه‌لر.

آلمانیاده طلبه حیاتی، کنجلکك الك زیاده تدقیقه شایان اولان بر صفحه‌سیدر. بو حیاته نفوذ ایده‌بیلمك، آنی یقیندن تدقیق ایلیه‌بیلمك ایچون ساکن بر دارالفنون شهری آرامق ایجاب ایدییوردی. برلین، لایپزیغ، فرانقفورت، مونیخ دارالفنونلرینی زیارت و تدقیق ایتمشدم. شیمدی، طلبه حیاتی تدقیق ایتمك ایچون بون، یه‌نا، کوتینغ، هایده‌لبه‌رغ دارالفنون شهرلرندن برینی انتخاب ایتمك لازم کلیوردی. دارالفنوننك قدم و اهمیتی شهرك لطافت و سکوتی اعتباریله، هایده‌لبه‌رغ بنی دیکرلرندن زیاده جذب ایتمشدی. سیاحتمك بش آلتی کونی بوراده کچیره‌رك طلبه حیاتی تدقیق ایتمکه چالیشدم.

هایده‌لبه‌رغده دارالفنون کنجلری، حیات شبابك ویردیکی دائمی بر شطارت ایچنده یاشایور. دینه‌بیلیرکه، آلمان کنجی بوتون خزینهٔ شطارتنی بوراده صرف ایدییور. بو شطارت، کنجلرك پك مکمل بر تربیهٔ بدنیه ایله مجهز و فکر انتظام و انضباط ایله مشبوع اوله‌رق یتیشمش اولملرندن نشأت ایتمکده‌در. تحصیل عالی، بر سنه‌لك خدمت عسکریه‌یی تعقیب ایتدیکی ایچون تربیهٔ عسکریه، کنجلك حیاتنه بر آهنك و انتظام تأمین ایلیور. طلبه، هم بر نشوه کزییور، اکله‌نیور؛ هم نهایتسز بر سعی و فعالیتله یارینه، یارینکی حیاته حاضرلانیور.

دارالفنون مداوملرینك خصوصی اجتماعکاهلری واردر. بونلر طلبه محفللریدر. یالکز، هایده‌لبه‌رغده اوتوزیدی طلبه جمعیت و محفلی موجوددر.

معمافيه ، اكثر دارالفنونلرده مداومينك اجتماعلرينه مخصوص ، دارالفنون داخلنده ، دائره‌لر تخصيص ايدلمشدر . كنجلر ، بوراده ، كندی حيات تربيويه‌لرينه عائد مذاكرات اجرا و مقررات اتخاذ ايدرلر . وبو مقرراتی دارالفنون داخلنده اعلان ايده‌بيليرلر . اجتماعلرده ، اعلاناتده نظر دقته آلنه‌جق يكانه نقطه ، دارالفنون نظاماتنه رعايتدر. عكسی تقديرده ، دارالفنون مديری اجتماعلری منع وتعليق اولنان اعلاناتی رفع ايده‌بيلير .

دارالفنون بناسی خارجنده تأسيس وكشاد اولونان طلبه محفللری ، منحصراً طلبه طرفندن اداره اولنور . هر محفل ، نظامات وتعليماتی بالذات ترتيب وتنظيم ايدر. بومؤسسه‌لر ، رسمی برر مؤسسه دكلدر. غايه‌لری ، طلبه حقوقنك مدافعه وكنجلك تربيه‌سنده فكر اشتراك و اجتماعك تميه‌سندن عبارتدر. دارالفنونلرك تعالی وتكاملی امرنده مداومين محفللرينك بالواسطه بويوك خدمتلری سبق ايتمش اولديغی ايچون ، بومحفللر آلمان مؤسسات اجتماعيه‌سی آراسنده كزيده برر موقع احراز ايتمشدر .

محفللر ، اساس اعتباريله ايكی قسمدر : بر قسمی ، منحصراً دارالفنون مداوملرندن ؛ بر قسمی‌ده مداوم و استادلردن مركباً تشكل ايدر. محفللر ، اعضاسندن محتاج معاونت اولانلری حمايه ودارالفنون خسته صانديقلرينك اداره‌سی معاملاتنه — مرخصلری معرفتيله — اشتراك ايدر.

هر دارالفنونده ، طلبه ايچون برخسته صانديغی تأسيس ايدلمشدر. طلبه‌نك صانديغه داخل اولمسی مجبوريدر. هر نصف سنهٔ درسيه ابتداسنده ، طلبه ، مكتب اجرتی تسويه ايتديكی صيراده ، صانديغه‌ده بر ايكی مارق قدر كوچوك برحصهٔ اشتراك تأديه ايدر. بوصورتله صانديغه داخل اولان مداوملر خسته‌لاندقلری تقديرده ، صانديغك معين طبيبلری طرفندن مجاناً تداوی اولونور ، كنديلرينه غايت اهون فيأتله اجزا تدارك ايديليرٍ ؛ و عندالحاجه معين خسته خانه‌لرده تداوی آلتنه آلنيرلر. خسته صانديقلرينك سرمايه‌سی ، طلبه‌دن آلنان اجورات ايله

اعانات نقدیه‌دن مرکبدر . صاندیقلر بالذات طلبه طرفندن اداره ایدیلیر .
یالکز، فاکولته مدیرلرینک ،معاملاتی تفتیشه حقلری واردر .

بوندن باشقه ، فن ومهندس مکاتب عالیه‌سی طلبه محفللری ؛ ماکنه‌لرله اشتغال ایتدیکی اثناده وفات ایدن ویا قضازده اولان مداوملرک ، طلبه سیغورطه‌سندن استفاده ایده‌بیلملرینی تأمین ایتمشدر . آلمانیاده ، عملیات فنیه ایله اشتغال ایدن هر مکتبده ، طلبه‌نک معروض اوله‌بیله‌جکی قضالردن متولد ضررلری مهما امکن تلافی ایده‌بیلمک مقصدیله ، طلبه‌نک سیغورطه ایدلمسی اساسی قبول ایدلمشدر . طلبه، مکتبه قید وقبول ایدیلنجه مقابلنده سیغورطه ایدلمکده ، و قضاءً وفاتی ویا سقطلانمسی حالنده عائله‌سنه جزئی بر اجرت سنویه ویا کندیسنه تضمینات ویرلمکده‌در . فن مکاتب عالیه‌سنده، عملیات فنیه ایله اوغراشیرکن قضاءً وفات‌ایدن طلبه‌نک عائله‌سنه، وسطی اوله‌رق درت بیك مارق تضمینات ویریلیر . طلبه ایش کوره‌میه‌جك درجه‌ده سقطلانیرسه، سیغورطه دفعةً اون‌بش بیك مارق وماداماالحیاة یومی بش مارق حسابیله بر تقاعد معاشی اعطا ایتمکه مجبوردر.

*
* *

محفللر، جداً پك ایی برطرزده تنظیم‌وتفریش ایدلمشدر. برلین، مونیخ وهایده‌لبه‌رغده زیارت ایتدیکم متعدد قلوبلرك مذاکره و قبول صالونلری ، کتبخانه‌لری ، لوقانطه‌لری ، بیراخانه‌لری واردر . هایده‌لبه‌رغده‌کی محفللر ، بوس‌بوتون‌تاریخی‌بر‌کسوه‌یه بورونمشدر. مذاکره‌صالونلری، متعدد تاریخی بایراقلر، مجلر، قیلیچلر، استاتولرله تزیین‌ایدلمش ومذاکراتك بعض‌مراسمله اجراسی اصول اتخاذ اولونمشدر . مثلا ، مذاکرات اثناسنده رئیسك أُلنده بر مچ بولونمسی عادتدر. طلبه قلوبلرینك خصوصی آرمه‌لری ، سنجاقلری، اعضانك سرپوشلری واردر. بایراقلرده عموماً شو جمله محرردر :

«Mit gott für Kaiser und Reich. اللهك‌عنایتیله، قیصر ووطن‌ایچون!»

هایده‌لبه‌رغ قلوبلرینك بعض‌غریب عادتلری‌ده واردر. مثلا بعض‌محفللر،

اعضاسنه شمسیه طاشیمغی منع ایتمشـدر . قلوب اعضاسی، یاغمورلی هوالرده بر عسکر کبی آنجق مانطو طاشیه‌بیلیر . بعض محفللر ده اعضـاسنه، ألده بر چقولاته پاکتی‌بیله طاشیمغه مساعده ایتمز. دینه‌بیلیرکه، هایده‌لبه‌رغ قلوبلری حیات خارجیه‌ده تماماً بر عسـکر کبی حرکت ایتمکی اساس اتخاذ ایلمشدر . صوکرا، عندالحاجه اعضایه تطبیق اولونان جزالرده غریب بر شکلده‌در . مثلا، پك زیاده‌تعمم‌ایدن بر بیرا جزاسی‌واردر. اعضادن بری، نظامنامه احکامنه رعایت‌ایتمه‌دیکی تقدیرده‌محفل‌هیأت اداره‌سنك‌قراریله، قلوب دیوارلرنده‌آصیلی بولونان بویوك بوینوزلردن برینه بیرا طولدیره‌رق آرقداشلرینه اکرام ایلمکه مجبور طوتیلیر .

قلوب‌اعضاسی، وقت‌وقت، طلبه‌یه‌مخصوص بیراخانه‌لره (قنایپه‌لره) کیدر، بوراده‌متصل ایچرلر. مع‌مافیه بوعیش ونوش اعتدال وتربیه دائره‌سنی قطعیاً تجاوز ایتمز . قنـایپه‌لرده عمومی اجتماعلر و مسـامره‌لرده ترتیب اولونور . مسامره‌لرده انتظامی‌محافظه ایچون، طلبه، آرالرندن برینی رئیس‌انتخاب ایدر. رئیس‌هم‌انتظامی‌تأمین‌ایدر، هم‌ده رفیقلرینك شوق ونشوه‌سنی تزییدایده‌جك وسائطی استکماله چالیشیر .

صناعت

بر میزان کمال ، صناعت! ـ تورکلکك دوركماليله برمقايسه. ـ قيصر، صناعت عالمنك حاميسى. ـ شهراه ظفر. ـ پروفهسور «شيوهختهن» ك پلانلرى. ـ يونان مدنيتنك صناعته تأثيرى. ـ پروفهسورويغاند ناصل دوشونيور؟ ـ طبيعتك تقليدى. ـ غوتيك طوزى و تاريخى ملاحظهلر. ـ حرب حاضر وصناعت. ـ صنايع نفيسه آقادهميسى. ـ اون صنايع نفيسه مكتب عاليسى. ـ اختصاص آتهليهلرى. ـ جانلى وعريان مودهللر : بر آلمان كوزلى! ـ پروفهسور «قامپف»ك مطالعهسى. ـ سحار بر كوزلك تصويرى قاچه مال اوليور ؟ ـ تتبع سياحتلرى. ـ مدرسلرك اشتغال دائرهلرى. ـ حرب عمومينك برانطباعى : يكرمى بيك فرانقه برلوحه. ـ سنهده سكسان بيك مارق قزانج. ـ مشهور آلمان صناعتكارلرى .

بر مدنيتى تدقيق ايتمك ايچون، آثار صناعتدن ايى بر معيار اولهمز . صناعت، برقومك أك صحيح ميزان كمال وترقيسيدر . بو اعتبار ايله ، آلمانياده صنايع نفيسهنك احراز ايتديكى موقعى تدقيق ايتمكى يوكسك بر امل عد ايتمشدم . آلمانياده رساملرك ، ناقشلرك، ناحتلرك هر كوشهده بيكلرجه نفيس اثرلرينه تصادف اولونور. دينه بيليركه، آلمانيا باشدن باشه صناعتك اينجهلكلريله مزيندر .

آلمانياده، صناعت محيطه براصالت بخش ايتديكى كبى، تربيهٔ بديعيهنكده يوكسهلمسنه خدمت ايتمشدر. آلمان كنجنك روحنه محاسن ذوقنى ويرن، دماغ ملتده تحسس بديعىيى ايقاظ وتنميه ايدن، خلقه عالى ونجيب برحياتى سوديرهرك فضيلت يوللرينى آچان هپ صناعتدر. صناعت، آلمانيايه بر دورهٔ كمال احضار ايتمش ومملكتك بوكونكى كمالىده، صناعت اوزرينه تأثيرات اجرا ايتمكدن خالى قالمامشدر. بوحقيقى، بز كندى تاريخمزدهده كوريبورز: اوتنجى عصر هجريده، توركلك كمال دورينى ياشاديغى، توركلر ثروت ، عرفان ، سطوت اعتباريله الك يوكسك بر موقعه واصل اولديغى وقت مملكتده صناعتده يوكسهلمش ؛ ادبياتمز، معماريمز عالى برموقعى احراز ايلمشدى. اوننجى عصر، معماريده سنانى ، شعرده فضولىيى ، باقىيى يتيشديرمش، ومملكتده سليمانيه

كبی تماشا-يله روحه خشوع وغرور حسنی بخش ايدن معظم آبده‌لر وجوده كتيرمشدر .

خلاصه ، اون‌يدنجی عصرك تأثير كمالی آثار صناعتمزده ناصل محسوس ايسه ، بوكونكی آلمان دور كمالنك تأثيری‌ده آثار نفيسه‌ده او صورتله مشهود اوليور. آلمان صناعتنده تقديرلر وحيرتلرله تماشا ايتديكم شاه اثرلری وجوده كتيرن دماغلرده محيطك شعاعات فكريه وخياليه‌سنك بويوك تأثيرلری اولديغنی انكار ايتمك قابل اوله‌مز. صناعتكارك شهرتی ، بو شعاعاتی الك ايی ، الك لطيف بر طرزده انعكاس ايتديرمكه موفق اولمسنده‌در .

اون‌دوقوزنجی عصرك نصف اخيرندن صوكرا ، آلمان صناعتی جداً مكمل بر شكل آلمشدر. آلمانيا ، صناعتك حيات جمعيته‌ده مهم بر موقع اشغال ايتديكنی تقدير ايده‌رك صناعتكارلرينه الك شرفلی موقعلری بخش ايتمش ، حكمدارلر بيله آنلرك دهای صنعتی اوكنده بر حس حرمتله متحسس اولمشدر : آلمانياده قيصر حضرتلرينی ، عالم صناعتك الك بيوك حاميسی اوله‌رق كوريورز. صنايع نفيسه‌يه تعلق ايدن بر مسئله يوقدركه ، ايمپراطور آنكله علاقه‌دار اولمسون. بوتون آلمانيا ، حكمدارينك ذوق صنعتنی تقدير ايتمشدر . ايمپراطور ، آلمان قلبنده تحسس بديعی‌يی ايقاظ ايدنلرك الك بويوك رهبری اولمشدر .

برلينك الك محتشم مؤسسات وآبداتنك طرز معماريسنی بالذات تدقيق ايدن ، مصيب رأيلر ويرن ، مطالعاتيله صناعتكاری ايقاظ ايدن ، اهدا ايتديكی آثار نفيسه ايله مكتبلری ، موزه‌لری زنكينلشديره‌ن ايمپراطوردر . برلين شهراه ظفرينك (زيغس آله) ايكی طرفنی تزيين ايدن حكمدار هيكللری ، ينه مشار اليهك تشبثيله وجوده كتيرلمشدر. ۱۸۹۸دن ۱۹۰۱ تاريخنه قدر ، اوچ سنه چاليشيله‌رق وجوده كتيريلن وهر بری بومباخ ، بوزه ، ئويه‌س ، اونغه‌ر ، والته‌ركبی بنام ناحتلرك الندن چيقان وميليونلره مال اولان بوآبده‌لرك ، عموم مصرفنی ايمپراطور اوده‌مشدر. فی الحقيقه ، (زيغس آله) يی صناعت نقطهٔ نظرندن ساده‌لكدن عاری ، فضله‌جه محمول بولانلر واردر .

بو نقطه‌ده توقف ایده‌جك دکلم . یالکز ، شوراسی اونوتلامملیدرکه ، هر اثر صناعت کبی، شهراه ظفرده محیطك تأثیراتندن آزاده قاله‌مامش؛ محیطك روح عظمت واحتشامندن بورایه‌ده بر قطره دوکولمشدر . قراللغی وجوده کتیره‌ن اوتوز ایکی پروسیا و براندەنبورغ حکمدارینك تاریخ حشمت وغروری‌ده آبداتك ساده‌لکنه مانع اولمشدر .

برلین‌صنایع نفیسه مکتبنی‌زیارت ایتدیکم‌کون، معماری شعبه‌سی‌مدرسی پروفه‌سور « شیوه‌خته‌ن » ـ که صنایع نفیسه آقاده‌میسنك‌ده رئیسیدر . ـ بکا آلمان مؤسسات عالیه‌سندن بعضلرینك پلانلرنی کوستریپور وایضاحات ویریپوردی . بونلر، بالذات پروفه‌سورك یاپدیغی پلانلردی که، اکثرینك‌اوزرنده ایمپراطورحضرتلرینك‌تصحیحلری کوریلیوردی. پروفه‌سور، بونلردن برینه، بالخاصه اشارتله ایضاحات ویردی : بو ، یوز اون اوچ مترو ارتفاعنده‌کی چاك قله‌سیله ، نفیس طرز معماریسیله برلینی زیارت ایدنلری جذب ایدن بویوك کلیسادر. کلیسا، ایمپراطور برنجی‌ویلهلمك تذکیرنامی ایچون ۱۸۹۱ده تأسیس ایدلمش و «شیوه‌خته‌ن» طرفندن احضار اولونان پلانی ، ایمپراطورك بعض تصحیحاتنه معروض اولمشدی . پروفه‌سور ، بو تصحیحلری غایت محق وصناعت اعتباریله غایت قیمتدار بولیور . پروفه‌سور ، متعاقباً ایکنجی بر پلان دها کوستردی . بو ، یکی تأسیس اولونه‌جق بر سرای پلانی‌ایدی. ایمپراطور بونی کورمش واوزرینه تقدیرآمیز برقاچ سوز یازمشدر .

خلاصه، آلمانیاده وبالخاصه برلینده برصناعت مؤسسه‌سی‌کوستریله‌مزکه، اوراده ایمپراطورك بر خاطره‌سی ، بر هدیه‌سی ، بر علاقه‌سی بولونمسون ! نمونه اتخاذ ایدلمك اوزره اسکی قوستوملرنی مکتب موزه‌لرینه هدیه ایدن، الك قیمتدار اوانئ بتیه‌سنی نامحدود مدتلرله موزه‌لره اعاره ایله‌ین ، بویوك استادلرك شاه‌اثرلری موقع‌تماشایه قوندیغی‌زمان‌تیاترولرده اثبات‌وجودایده‌رك ممثللری تلطیف ایدن، آثارنفیسه‌مسابقه‌لرنی‌تشویق‌ایله‌ین ایمپراطور، آلمانیاده صناعتك‌ده بر اکلیل حشمت وافتخاری اولمشدر .

آلمانیاده صناعتك اشغال ایتدیکی بلند موقع ، اسکی یونان مدنیتنك بو محیطده شرفلی بر موقع احراز ایتمسنه سبب اولمشدر. موزه‌لری زیارتم اثناسنده بکارفاقت ایتمك لطفنده بولونمان پروفه‌سور « ویغاند »، یونان آثارقدیمه‌سندن بحث ایدرکن دییوردی‌که : « یونان آثارینه ویردیکمز اهمیت ، بو اسکی و بویوك قومك صناعته اولان عشق و حرمتندن نشأت ایتمشدر. یونانیلر جهانده اك بویوك صناعتکارلری یتیشدیره‌ن بر ملتدر. یونان آثاری بزم ایچون دائما مشق تقلید اولمشدر . بو اعتبار ایله‌درکه آلمان ادبیاتنده ، آلمان شعرنده ، آلمان صناعتنده اسکی یونان مدنیتنك محسوس بعض الهاماتی طویه‌بیلیرسکز. یونانیلر طبیعتی ؛ کونشی ، قمری ، دکزی کندیلرینه معبود اتخاذ ایتدکلری ایچون، صنایع نفیسه‌ده بو اعتقاددن حصه‌دار اولمش و یونان آثار قدیمه‌سی هپ طبیعتك کوزللکلریله بزه‌نمشدر . بزده طبیعته مفتونز . بو جهتله یونان آثاری بزم ایچون‌ده نمونه اوله‌رق قبول ایدلمشدر. آلمان آثار نفیسه‌سنی تدقیق ایدرسه‌کز بزم اثرلرمزده‌ده حیات وزندکی بوله‌جقسکز ! »

فی‌الحقیقه آلمان آثار صناعتنده نظری الك چوق جذب ایدن طبیعتك پك ایی تقلید ایدلمش اولمسیدر. آلمان صناعتنك کوزللکی مکملیتنده ، الك اساسلی مزیتی‌ده طبیعتی تقلیدده‌کی موفقیتنده‌در. مع‌مافیه آلمان آثاری ماضی‌یه چوق مربوط قالمش و بو مربوطیتیله صناعته بر رنك ملی ویرمشدر. آلمان آثارینی تدقیق ایدیکز؛ رسمده ، نقشده ، هیکلتراشیده ، معماریده خطوط تزیینیه‌نك کاملاً آلمان روحندن طوغمش، آلمان اشکان والوانندن اقتباس ایدلمش اولدیغنی درحال حس ایدرسکز . بوراده هر اثر معماریده بر خاطرهٔ ملیه‌نك ، بر یاد تاریخینك سحار انطباعاتی بولونمسنه فوق‌العاده اعتنا ایدیلیر. مثلا ، معماریده غوتیك طرزینك فوق‌العاده تعمم و انتشار ایتمسی ، تاریخی بعض ملاحظات نتیجه‌سیدر :

هونلرك هجومی هر یری ، حتی روما حکومت عسکریه‌سنی‌ده أزمش ،

دهشتلر ایچنده براقمشدی . بو دورده یاشایانلر ایچون نومیدی ، یأس و الم بر حالت طبیعیه حکمنــده ایدی . کیمسه مال وملکندن امین اولمیور ، موجودینی مناسترلره هدیه ایدییور، اضطراب و اندیشه بوندن وطنداشلری بربرینه تقریب ایلیوردی. خلق ایچون یگانه تسلیت دین ایدی. دین، هرکسی اطرافنده طوپلامشدی. بونك ایچون، بویوك معبدلره احتیاج واردی. ماضینك کوچوك ، ضیادار معبدلری کافی دکلدی . المــدیده قلبلره جواب ویره جك قرا کلق وکنیش معبدلره لزوم حس ایدیلیوردی. بوحالت روحیه یه جواب ویره بیله جك یالکز بر طرز معماری واردی : غوتیك ! فی‌الحقیقه، غوتیك قیریق کمرلری ، رنکلی جاملری ، یوکسك چاتیلری ، قلعه‌لری ، نیم ظلمتی ایله بواحتیــاجی تطمین ایدییوردی. آرادن بو قدر زمان کچــدیکی حالده ، آلمانیاده حالا بوطرز معمارینك یاشامسی ، ماضی‌یه اولان بوتغیر ناپذیر مربوطیتك نتیجه‌سیدر .

حرب حاضر ، آلمانیاده صناعتك یکی بر شکل وقوت آلمسنه خدمت ایتمشدر. حرب ، صناعتکارك روحنــده بویوك هیجانلر تولدینه ســبب اولمش ، وبو هیجانلر تمایلات عالیه‌یی ایقاظ ایده‌رك یکی ومکمل اثرلرك وجوده کتیرلمسنی تسهیل ایلمشدر . مملکتك هر طرفنده کشاد ایدیلن حرب مشهرلری، شوق وهیجانله ، امید وفدا کارلقله تتره‌ین بویوك روحلرك کزیده اثرلرینه جلوه‌کاه اولمشدر .

آلمانیاده صناعتك ترقی عامللری آراسنده ، بالخاصه صنایع نفیسه آقادمیسی ایله صنایع نفیســه مکتبلرینی ذکر ایده‌بیلیرز . برلین آقاده‌میسی ، صنایع نفیسه‌نك ، موسیقینك تکاملی و ترقیسی اســبابنی استکمال ایدن بر انجمن علمیدر. آقاده‌می، شخصیت معنویه‌یی حائز ومعارف نظارتنك تحت اداره‌سنده بر مؤسسهٔ عالیه‌در. آقاده‌مینك اصیل وفخری اولمق اوزره، ایکی قسم اعضاسی واردر. اعضای اصلیه؛ برلینده ویا دیکر پروسیا شهرلرنده یاشایان صناعتکارلر

آراسندن انتخاب اولونور. برلینده ساکن اولان اعضانك عددی صنایع نفیسه قسمنده آلتمشی ، موسیقی قسمنده اللی یی تجاوز ایده مز . خارجده کی اعضانك عددی معین دکلدر. بوندن باشقه، آقاده مینك، اعضاسی معارف ناظری طرفندن منتخب بر دیوانی ، ودیوان اعضاسی میاننده بر سنه مدتله منتخب بر رئیسی واردر . رئیسـك مأموریتی حکمدارك تصـدیقنه اقتران ایدر . دیوان ، آقاده مینك فن هیأتی وناظرك انجمن مشاوره سیدر .

برلین صناعتکارلر جمعیتی و آقاده مینك برقسم اعضاسی طرفندن هرسنه آقاده مینك حمایه سی آلتنده بویوك بر صنایع نفیسه مشهری کشاد اولونور . بومشهر ایچون آقاده می و صناعتکارلر جمعیتی سـنوی ایکی یوز بیك مارق تخصیصات ویرمکده ، بوصورتله صناعتی حمایه ایلمکده در .

آقاده می یه مربوط مؤسسه لر اوچ قسمدر : صنایع نفیسه مکتب عالیسی وصنایع نفیسه اختصاص آتەلیەسی ؛ موسـیقی مکتب عالیسی و بسته کارلغه مخصوص اختصاص مکتبلری ؛ کلیسا موسیقیسی دارالمساعیسی در .

*
* *

آلمانیاده اون صنایع نفیسه مکتب عالیسی واردر : برلین، کونیغسبه رغ ، قاسه ل، دوسه لدورف ، مونیخ ، دره سد ، اشتودغارد ، قارلسروخه ، وایمار مکتبلری ! بش اولکی مکتب ، پروسـیایه عائد اولمق اعتباریله ، صنایع نفیسه مکتبلری نقطهٔ نظرندن پروسیا ، دیکر آلمان حکومتلرینه نسبتله برنجی درجه یی احراز ایدییور . بونلردن برلین ، مونیـخ ، دره سد ، اشتودغارد مکتبلرینی زیارت ایتدم . بومکتبلر ، مکملیت اعتباریله یکدیکرینـه رقابت ایده جك درجه ده در . بو مؤسسه لر، باشلیجه شو قسملری احتوا ایدییور : رساملق ، حکاکلق ، ناحتلك ، معماری ، اویمه جیلق ، حیوان رسملری ، مناظر ، قبر رسملری ، تشریح ، تلوین .

بوقسملر، احتیاجه کوره متعدد شعبه لردن متشکلدر. مثلا، برلین صنایع نفیسه مکتب عالیسنده رسم ایچون اوچ ؛ تلوین ایچون اوچ ؛ معماری ایچون

درت ؛ مناظر ، تشریح ، حیوان رسملری، قیر رسملری وحکاکلق ایچون بر شعبه واردر. مکتبك مدرسلری معارف نظارتجه تعیین اولونور، مدرسلر میانندن، نظارتجه بش سنه مدتله انتخاب اولونان ومأموریتی ارادهٔ حکمداری‌یه اقتران ایدن برذات، مدیریت وظیفه‌سنی ایفا ایدر.

صنایع نفیسه مکتبلرینه قید وقبول ایدیله‌بیلمك ایچون؛ اون سکز یاشنه بالغ اولمق، تالی مکتبلرده خدمت مقصوره صنفلرینه ترفیع ایتمش بولونمق [*]، صناعت ایچـون قابلیت مخصوصه‌یی حائز اولمق شرطدر. مع‌مافیه ، صنایع نفیسه‌یه فوق‌العاده استعدادی اولانلرك ، خدمت مقصوره شرائطنی احراز ایتمکسزین استثناءً قبوللری جائزدر . صنایع نفیسه مکاتب عالیه‌سنه قیزلر قبول ایدلمز. قیزلر ایچون، تالی درجه‌ده خصوصی صنایع نفیسه آقاده‌میلری واردر .

صنایع نفیسه مکتبلرینك مدت تحصیلیه‌سی، عادیاً اوچ سنه اعتبار اولونور. مع‌مافیه، بومدت نظاماً معین دکلدر . درسلری منتظماً تعقیب ایتمك شرطیله طلبه ، تحصیلنی ایسته‌دیکی قدر تمدید ایده‌بیلیر . مکتبده صنف ومأذونیت امتحانلری‌ده اجرا ایدلمز . منسوب اولدیغی قسـمده‌کی درجهٔ تحصیلی کافی کوریلنلره، طلبلری اوزرینه تصدیقنامه ویریلیر . و بوکبیلر اکثریا مکافات نقدیه ویا مادالیه ایله تلطیف اولونور .

صنایع نفیسـه مکتبلرنده ، هرسنه طلبه‌نك وجوده کتیردیکی آثاردن مرکب اولمق اوزره برسرکی کشاد اولونور . طلبه، مدت تدریسیه ظرفنده وجوده کتیردیکی اثرلری بو سرکیده تشهیر ایتمکه مجبوردر . اثرلری شایان تقدیر کوریلن مداوملره مکافات ویریلیر .

صنایع نفیسه مکتبلرندن آیری اولمق اوزره، برلینده وموینخده صنایع نفیسه اختصاص آته‌لیه‌لری‌ده واردر. بوآته‌لیه‌لره مسلکنده اختصاص کسب

---

[*] دوقوز سنه‌لك سـلطانیلرك آلتی سنه‌سنی اکمال ایدنلر و یا آلتی سنه‌لك اعدادیلردن مأذون اولانلر خدمت مقصـوره اربابندن عد اولونور .

ایتمك ایستەین صناعتكارلر قبول اولونور. مدت تحصیل ، عادیاً اوچ سنەدر. ومداملر ـ آتەلیه مدیرینك مساعدەسیله ـ صنایع نفیسـه مكتبنك عملی درسلرینی تعقیب ایتمكه مأذوندر . اختصاص آتەلیەلری رسم ، هیكلتراشی ، معماری ، حكاكلق قسملرینی احتوا ایدر .

*
* *

صنایع نفیسه مكتبلرنده ، اختصاص آتەلیەلرنده نظر دقتی جلب ایدن اك مهم نقطه ، دائما طبیعتك مشق تقلید اتخاذ ایدلمسیدر . بو مقصدله ، صنایع نفیسـه مكتبلرنده غایت زنكین موزەلر وجـوده كتیرلمش ومتعدد بویوك دائرەلر طبیعتی تقلیداً جانلی لوحەلرله تزیین ایدلمشدر. ایشته، مونیـخ مكتبنك برجانلی لوحه صالونی : برفقیر كویلی اوداسی ... والده، اوجاق باشنده یمكنی احضار ایدییور . بابا، بركونك تعب وكوششنی دیكلندیرمك ایچون شورایه، اوتدن معمول یاتاغنك اوزرینه اوزانمش ... بریده بر چاپا ، دیوارده بر آو آتی ، سفره اوزرنده برشیشه شراب ، بر قاچ پارچه اكمك ..

ایكنجی منظره : بر قوندره تعمیرجیسی ... پژمرده بر دكان ، اسكی قوندرەلر ، برقوغەصو ، پاچاورالر، بركوچوك اورس، براوفاق چكیـچ ... بر اوسته، ایكی چیراق چالیشیورلر . . .

اوچنجی منظره ؛ ماتمزده بر والده . كوزلر آفاقه مركوز ، بی حركت بروضع تفكر ... سرتاپا سیاهلره بورونمش ، غمكین وماتمكیر بر محیط ... دها صوكرا ، لوحەلر تعاقب ایدییور : برمعبد . . برسلچوق جامعی . . . بر عجم أوی .. بر باغچه .. بر میوەجی دكانی . . .

هربری، بویوك بر صالونی اشغال ایدن بو منظرەلر، بر دست اعجازكارك نهایتسز اعتنالریله ابداع ایدلمش ، طبیعت تماماً جانلاندیرلمشـدر . بو طبیعی منظرەلر وقت وقت دەكیشدیریلیر. ویرلرینه دیكرلری ابداع اولونور .

معماری شعبەسی ایچـون آلمانیـانك مشهور آبدەلرینك ، عالی معبد و مكتبلرینك بویوك مقیاسده مجسم مودەللرینی حاوی بر صـالون واردر .

حیوان رسملری شعبه‌سنده، جانلی حیوانلر بولوندیرلدیغی کبی، رسم وهیکلتراشی
درسلرنده‌ده قادین، ارکك بعض کیمسه‌لر موده‌ل اوله‌رق اجرتله استخدام
ایدلمکده‌در. عریان رسم وهیکللر ایچون موده‌ل اوله‌جق ارکك وقادینلر،
آته‌لیه‌لرده عریان بولوندیریلیور. برلین صنایع نفیسه مکتبی مدیری پروفه‌سور
« قامپف » له مکتبك مختلف آته‌لیه‌لرینی گزییوردق. بر رسم صالوننه
گیرمشدك. مدیر، قاپویی اورتن پرده‌یی آچنجه غیر منتظر بر صحنه‌یه شاهد
اولدم: گنج بر آلمان قیزی، آته‌لیه‌نك نظر ربا بر گوشه‌سنده بی حرکت
طوریبوردی. صاچلر داغنیق، چهره آسوده ولطیف، وجود عریان...
بیاض، اثیر شباب قدر بیاض بر قیز! بو شعر ذی حیاتك نظرلردن گیزلی
قالمش بر جهتی یوقدی. شیمدی، قیزك سیمای پرخیالنی تثبیت ایتمکه چالیشان
گنجلرك قارشیسنده بلا اختیار صیقلمشدم. پروفه‌سور، بونا بمحل احترازمی
شو سوزلرله قارشیلایوردی:

« ایشته، بوتون شو گنج وپرامل نظرلر قارشیسنده بر لمعهٔ بکارت! فقط
بر الهامك ثمره‌سی اولمادقجه، رسمده و هیکلتراشیده‌کی عریانی، شبهه یوق که
دائما نزیه وصافدر. صناعتده نوعیت یوقدر. بز صناعتی، صناعت ایچون تعلیم
ایدییورز. صناعتك غایه‌سی ایسه حسنی ابداعدر. بو صناعتکار گنجلر،
« وه‌نوس » ك عریان هیکلنی تماشا ایدرکن روحلرنده ناصل بر حس نزیهدن
باشقه برشی طویمیورلرسه، بو آلمان دلبری قارشیسنده‌ده عینی حسلرله متحسس
اولیورلر. بز صناعتکارده هیجان بدیعی‌یی اویاندیرمق ایچون، بو گوزل وذی روح
موده‌للردن استفاده ایدییورز. بونلره ویردیکمز اجرت، ساعتده اون مارقدن
آشاغی دگلدر. جاذب بر قاشك، بویوك وسحار بر گوزك تصویری مکتبه
یوزلرجه مارقه مال اولیور. سنوی اوچ یوز بیك مارق، بالغ اولان بودجه‌مزده
جانلی موده‌للر ایچون بویوك بر تخصیصات تفریق ایدلمشدر. »

طبیعتی تقلید خصوصنده‌کی مساعی، تتبع سیاحتلرینی‌ده تولید ایتمشدر.
بالخاصه، معماری شعبه‌سی مداوملری هرسنه مدرسلری رفاقتیله آلمانیانك مختلف

شهرلرینی کزه‌رك تدقیقاتده بولونیور؛ ومبانیٔ عالیه‌نك رسملرینی آلیورلر. طلبه‌نك مکتب موزه‌سنده‌کی اشیایی ـ اوچ هفته مدتله ـ کندی خصوصی آته‌لیه‌لرینه نقل ایتملرینه‌ده مساعده ایدلمکده‌در.

*
* *

علی‌العموم صنایع نفیسه وفن مکتبلرنده، هر مدرسه‌نك بر خصوصی آته‌لیه‌سی واردر. مدرس بوراده کندی حسابنه چالیشمقده‌در. مملکتك کزیده استادلرینك مهارت صناعتکارانه‌سندن، اقتدار فوق‌العاده‌سندن استفاده ایده‌بیلمك ایچون، ابتداءً صناعتکاری مکتبه تماماً ربط ایتمك لازمدر. بونك ایچون آلمانلر مکتب داخلنده، مدرسلره واسع ومزین اشتغال دائره‌لری، آته‌لیه‌لر تأسیسنی دوشونمش وبورالرینی جداً مکمل بر حاله افراغ ایتمشلردر. حیاتنی درسنه ومکتبنه وقف ایدن استاد، بوراده، مکتبدن آیرلمقسزین شاد ومستریح کندی حسابنه چالیشه بیلمکده‌در. صنایع نفیسه وتزیینیه مکتبلرنده‌کی بوخصوصی دائره‌لر زیارته شایاندر. بورالری متعدد صالونلردن متشکلدر: کتبخانه، آته‌لیه، استراحت، اشتغال وقبول اودالری... صوکرا، استادك بوتون شاه اثرلری، طاسلاقلری، پلانلری بوراده تشهیر ایدلمشدر.

آلمان رساملری آراسنده بلند بر موقع احراز ایتمش اولان مدیر پروفه‌سور «قامپف» ك خصوصی دائره‌سی، بر جهد بلیغ ایله ابداع ایدیلن بدیعه‌لرله مالامالدر:

ایشته، حرب عمومینك بر انطباعی: بو، خلقك آلنده‌کی باقر اوانی‌یه حکومته صورت تسلیمنی مصور بر لوحه‌در. بو لوحه قارشیسنده، انسان، حیاتك اك مؤثر، اك عبرت‌آمیز بر دقیقه‌سنی یاشایور. بولوحه قدر حربك فکر وحسنی بزه بر حیات کوسترن هیچ برشی اوله‌مز. بو لوحه، نسل مستقبل ایچون بوکونکی دورك اك شانلی بر نشانه‌سی اوله‌جق! آلتی هفته چالیشیله‌رق وجوده کتیریلن بو تابلویه، هنوز آته‌لیه‌دن چیقمه‌دن یکرمی بیك فرانغه طالب چیقمشدر!

بو اشتغال دائره‌لرینك پارلاق بر نمونه‌سنی‌ده برلین صناعت تزیینه مکتبنده
کوره‌بیلیرسکز. بوراده، مدیر پروفه‌سور «پول» ك مکتبك برقسمنی اشغال
ایدن معظم بر دائره‌سی وار. بو دائره، جهانده الك نفیس نمونه‌کاهلره رشك
آور اوله‌جق بر مکملیت عرض ایدر. بو قسمده مدیرك هم آته‌لیه‌سی،
کتبخانه‌سی، هم آشیانه‌سی واردر. دائره‌نك هر کوشه‌سنده، الك خرده
نقطه‌لرینه قدر، بر دست صناعتکارك اعجازکار موفقیتلرینی کورمامك قابل
دکلدر دیوارلر، بیبلولر، مفروشات، تابلولر، قفسلر، کتاب جلدلری هرشی،
استادك چیزدیکی پلانلره توفیقاً طلبه طرفندن وجوده کتیرلمشدر. هرصالون
مستثنا برذوق محاسنك تجلیکاهیدر. بوراده هر شی حسه، ادراکه، روحه
خطاب ایدر. مملکت، استادلرینی بویله توقیر ایدییور!

صناعته قارشی کوستریلن مربوطیت وحرمت، بو اقلیم عرفانده صناعتکارلره
مسعود ومرفه بر حیات تأمین ایلمشدر. صناعتکار واردرکه، سنه‌ده یتمش
سکسان بیك مارق قازانیر. برلین صنایع تزیینه مکتبی مدرسلرندن هیکلتراش
«واقه‌رله»؛ پرنسلرك کوچوك مقیاسده هیکللرینی یاپمقله شهرت و ثروت
قازانمشدر. هنوز اشتهار ایتمامش مستعد صناعتکارلر ایچون‌ده، زمین پك
مساعددر. تحصیلنی یکی اکمال ایتمش کنجلر، تابلولرینی، ایکی اوچ بیك مارقه
قدر صاتیورلر. ملی حیاته، ملی تصویرلره قارشی کوستریلن عمومی علاقه،
یرلی صناعتکارلره، اجنبی صناعتکارلردن زیاده رغبت ومنفعت تأمین ایتمشدر.
آلمان ملی صناعتکارلری آراسنده، هیکلتراشلردن «توئه‌یه‌ن» ی، «فون
هیلده‌براند» ی، «ماقس قلینغه‌ر» ی، «قولبه» یی؛ رساملردن «ماقس
لیبه‌رمان» ی، «قامپف» ی؛ معمارلردن «شیومختەن» ی، «یانسه‌ن» ی
حرمتله ذکر ایده‌بیلیرز.

صنایع تزیینیه

صنایع نفیسه ، صنایع تزیینیه‌دن نه‌صورتله آیریلیور ؟ ــ صنایع تزیینیه‌نك غایه‌سی ــ صنایع تزیینیه مکتبلری . ــ مجروح عسکرلره مخصوص درسلر ــ موده‌ل تخصیصاتی . ــ ذات شاهانه‌یه تقدیم ایدیلن سیف مرصع . ــ خالیجیلغه چالیشانلر . ــ برلین صنایع تزیینیه موزه‌سی ــ صناعت کتبخانه‌سی .

صنایع نفیسه‌نك تزییناته متعلق برقسم عملیسی واردرکه ، بونلر (صنایع تزیینیه) نام عمومیسی آلتنده کوستریله‌بیلیر. صنایع نفیسه ایله صنایع تزیینیه آراسنده قطعی بر حد فاصل اولمامقله برابر ، بوکونکی طرز قبوله نظراً ، صنایع تزیینیه ؛ نقش ، تحت ومعماریدن آیرلمش وانشاآت وتزیینات وتفریشاته ، میناجیلغه ، خالیجیلغه ، اویمه‌جیلغه ، طوقومه‌جیلغه ، غزته واعلاناته متعلق رسملر هم بو قسمه ادخال ایدلمشدر. صنایع نفیسه‌نك غایه‌سی ؛ براثر نفیس وجوده کتیرمکدن ، حسنی ابداع ایلمکدن عبارت اولدیغی حالده ، صنایع تزیینیه‌ده ، صناعت واسطه‌سیله حیاتی قازانمق مقصدی‌ده تعقیب ایدلمشدر .

پروسیاده ایکی ، صاقسونیاده اوچ صنایع تزیینیه مکتب عالیسی واردر . پروسیاده‌کیلر برلین و برەسلاوده ؛ صاقسونیاده‌کیلر درەسد ، لای‌پزیغ و پلاون‌ده‌در . آلمانیانك دیکر طرفلرنده‌ده بونوع مکتبلر واردر . برلین مکتبی معارف ، درەسد داخلیه ودیکرلری تجارت نظارتلرینه مربوطدر .

صنایع تزیینیه مکتبلری مختلف شعبه‌لری احتوا ایدر: معماری ، اعلان رسملری ، جاملرك تلوینی ، هیکلتراشلق ، خطاطلق ، حکاکلق شعبه‌لری ! بعض مکتبلرده بو شعبه‌لرك یالکز برقاچی بولونور . مثلا ، لای‌پزیغ مکتبی یالکز مجلدلکه و کتابجیلغه متعلق صنایع تزیینیه شعبه‌سنی ؛ پلاون مکتبی یالکز اقمشه اوزرینه رسم قسمنی احتوا ایدر. صنایع تزیینیه مکتبلرنده آیریجه اختصاص صنفلری‌ده واردر. معین درسلری اکمال ایدوب‌ده لیاقتی تبین ایدنلر ، بو صنفلره دوام ایده‌رك مکتسباتنی تکمیل ایدرلر . صنایع تزیینیه مکاتب

عالیه‌سنك قبول وتحصیل شرائطی، صنایع نفیسه مکتبلری شرائطنك عینیدر. یالکز، بومکتبلره قیزلرده قبول ایدلمکده‌در.

عالی درجه‌ده صنایع تزیینیه مکتبلرندن باشقه، آلمانیانك هر طرفنده تالی درجه‌ده مکتبلرده موجوددر. حتی بعض عالی درجه‌ده‌کی مکتبلرده، تالی وابتدائی صنفلری‌ده کشاد ایدلمشدر. برلین‌ودرەسد صنایع تزیینیه مکتبلرنده بو قسملر واردر. بو مکتبلرده عمله‌یه وحرب اثناسنده مجروح دوشن عسکرلره مخصوص اولمق اوزره عمومی واقشام درسلری‌ده آچلمشدر.

تجارب فنیه اجراسی ومودەل اشتراسی ایچون، مکتبلرك مهم تخصیصاتی واردر. مثلا، برلین‌صنایع تزیینیه‌مکتبنك مودەل تخصیصاتی، سنوی یوز بیك مارقدر.

مکتبلرده هرسنه درت مسابقه اجرا اولونور. مسابقه‌لره عموم طلبه وطالبات اشتراك ایدر وآثاری شایان تقدیر کوریلنلره مکافات نقدیه ویریلیر.

صناعتی تشویق ایتمك مقصدیله، تأسیس و انشا ایدیله‌جك مؤسسات رسمیه‌نك پلانلری، دوائر رسمیه‌نك مفروشاتی رسملری عموماً صنایع تزیینیه مکتبلرینه سپارش ایدلمکده‌در. اخیراً ایمپراطور حضرتلری طرفندن ذات حضرت پادشاهی‌یه اهدا قلنان سیف مرصعك تزییناتی، برلین صنایع تزیینیه‌مکتبنده یاپلمشدر. مکتبی زیارتم صیراسنده، بوقیمتدارقیلیج، پروفەسور «دوپلور لوزون» طرفندن ایشله‌نمکده ایدی. قبضه، کوز ببکلرنده ایکی بویوك پرلانطه بولونان برآرسلان باشی شکلنده‌در. برجبهه‌سنده‌هوهەنزولەرن، دیکر جهتنده ایمپراطور آرمەسی محکوکدر. اصل چلیك قسمنك بر جهتنده، انکلیزلرك کلیبولی‌یه هجومنی وتورکلرك مقاومتنی تصویر ایدن برمنظره ایله، دشمنك یوم رجعتی اولان (۹ کانون ثانی ۱۹۱٦) تاریخی و دیکر طرفده آلتون والماسله مزین طغرای همایون حك ایدلمشدر.

صنایع تزیینیه مکتبلرینك اشتغالاتی ساحه‌سنده، شرق منسوجاتنه‌ده بویوك برحصه آییرلمشدر. بومکتبلرك اکثرنده، منحصراً شرق خالیلری،

ایپکلی منسوجات وشاللر ایچون چالیشان کنجلر واردر. بونلردن اکثری تحصیللرینی اکمال ایدنجه ، مملکتمزه کلەرك حیاتلرینی بورادە قازانمق عزمندەدر !

* * *

مشاور خاص دوقتور « ترەن دولەنبەرغ » رفاقتیلە برلین ، صاقسونیا تدریسات تالیە مشاور عالیسی پروفەسور « شمالتس » رفاقتیلە درەسد صنایع تزیینیە مکتبلرینی زیارت ایتدم . بوایکی مؤسسە آلمان مؤسسات عرفاننك اجزای نفیسەسندندر . مکتبلرك زنکین کتبخانە وموزەلری ، منسوجات اوزرینە رسم تطبیقاتنە مخصوص اعمالخانەلری ، بویا دارالاستحضارلری واردر. موزەلر، تربیوی برغایە ایلەترتیب ایدلمش اولمغلە برابر، عینی زماندە شهرکدە صنایع تزیینیە موزەسنی تشکیل ایدر .

برلین صنایع تزیینیە موزەسی، ۱۸٦۷ دە ایمپراطور اوچنجی فرەدریق طرفندن تأسیس ایدلمش، ایکی قات اوزرینە آلتمش سکز بویوك صالوندن ، متعدد دهلیزلردن مرکب معظم برنمونەکاهدر. دائرەلر، صنایع تزیینیە تاریخنە کورە منتظم برطرزدە ترتیب ایدلمشدر. بعض صالونلر، دیوارلری، حجرەلری، مفروشاتیلە تماماً بردور تاریخی‌یی جانلاندیریر. بورادە، شارلمان دورینە عائد برصالونی، اوتەدە مختلف اسلوبدە اعمال ایدلمش براوانی سلسلەسنی، پورسەلن آلاتی ، عجم خالیلرینی ، چینیلری ، وازولری ، رەنەسانس اصولی آلتون وکوموش طاقلری ، موبیلیەلری ، دوغرامە ایشلرینی ، جهانك اك زنکین منسوجات قولەکسیونلرینی ؛ بریدە آلمان صناعتندە بویوك بر رول اوینایان نورەنبەرغ ، آوغسبورغ معمولاتنی ؛ اون آلتنجی عصردە ایتالیا ، اون یدنجی عصردە فرانسە موبیلیەلرینی ؛ دها صوکرا ، اون دوقوزنجی عصرك نصف اولندە باشلایان قلاسیك اسلوبی اشیایی .. ونهایت مودەرن اسلوبنی حیرت وتقدیرلرلە تماشا ایدرسکز .

موزەنك شرقە ، مملکتمزە عائد قسمی پك زنکیندر. بورادە ، بروسە،

حلب ، شام ایپك معمولاتنك ؛ کوتاهیه چینیلرینك اك قیمتدار نمونه‌لری موجوددر یالکز شرق صالونی موزه‌یه یوز بیك مارقه مال اولمشدر .

مکتبه مربوط اولان کتبخانه‌ده عمومی صناعت کتبخانه‌سیدر . بارون «لی‌به‌رهاید» طرفندن تأسیس ایدیلن بو دارالکتبده ، یوز اوتوز بش بیك قوله‌کسیون ، اون ایکی بیك جلد کتاب ، سکسان بیك فوطوغراف واردر. فوطوغرافیلرك اکثری آلمان حیات ومعمولاتنه وبرقسمی اجنبی حیاتنه عائددر . تورك قیافت تاریخنه عائد بوراده بیکلرجه بویالی فوطوغراف موجوددر . یالکز قیافته عائد رسم وکتابلر، کتبخانه‌نك آلتی‌بویوك صالوننی اشغال ایتمش ؛ کتابلر ، غرافیکلر ، رسملر غایت منتظم بر صورتده تصنیف اولونمشدر . تصنیفك مکملیتی سایه‌سنده‌درکه، صناعتکار، ممثل ، فابریقه‌تور، رسملری سهولتله تدقیق وتتبعه موفق اولویور . صنایع تزیینیه کتبخانه‌سی اك چوق قارئی اولان کتبخانه‌لردن بریدر. بورایه، برسنه ظرفنده یوز بیك صناعتکار کلمشدر .

موسيقى

برمسامره .ـ سيماى معنويمزك خطوط واشكالنى كوسترن برموسيقى .ـ موسيقى‌يه قارشى نهايتسز برعشق وحرمت .ـ اون سكزنجى عصرده موسيقى: هاندل ، باخ ، هايدن ، موزارت ، هومه‌ل .ـ اون دوقوزنجى عصر ، موسيقى عصرى : به‌توفن، وه‌به‌ر ، شوبه‌رت ، مه‌ندلسون ، شوپه‌ن ، ليست ، شومان .ـ دوقوز دارالالحان .ـ برلين دارالالحانى .ـ موسيقيده استعداد وقابليت شرطى .ـ هوغو وكوته نظرنده موسيقى .ـ مدت تحصيل .ـ غريزيات و موسيقى موزه‌لرى .ـ آقاده‌مى‌يه مربوط موسيقى مؤسسه‌لرى .

براق ومتبسم بر مايس اقشامى ايدى . بواقشام، برلين موسيقى مكتب عاليسنك آيلق مسامره‌سنه دعوت ايدلمشدم . دون، بوتون بركونمى، لطيف انطباعلرله دولديران بو مؤسسه‌ده ، بواقشام نزيه ومسعود بر قاچ ساعت ياشايه‌جقدم . بنى، شرف رفاقتلريله تلطيف ايدن صنايع نفيسه مشاور عاليسى پروفه‌سور « شميد » [*] ومشاور خاص دوقتور « تره‌ن دوله‌نبه‌رغ » ايله برلكده مسامره صالوننه داخل اولونجه ، كندمى صاف وجاذب بر محيط ايچنده بولدم . واسع ومزهر صالون ، شهرك اك كبار عائله‌لرينه منسوب بيك قدر مدعو ايله دولمشدى. بواقشام، مكتبك مداوم ومداومه‌لرندن ايكى يوز كنج ، ايكى يوز الحان شناس آلمان استادلرينك بى‌نظير نشيده‌لرينى ترنم ايده‌جكدى .

صالون، بردرياى نور وضيا ايچنده پك جاذب وجانوبا برمنظره عرض ايدييور، اك نفيس آثار صنعته جلوه‌كاه اوليوردى. شيمدى، محيطك كوزللكى ايچنده بوعرقك اك كزيده سيمالرينى ، بر طيف قدر املپرور چهره‌لرينى ، بوتون بر مجموع حسن وشبابى تقديرلرله تماشا ايده‌بيليوردم . بوسقف محتشم آلتنده، طبيعتك وصناعتك بوتون كوزللكلرى ، شعرى ، خيالى، انشراح وسعادتى طوپلانمش كيدى . هرشى ، هرطرف كوزل ، كوزل ..

---

[*] اليوم، پروسيا معارف ناظر محترميدر .

موسیقینك مرقص نغماتی لطیف زمزمه‌لرله اطرافه داغیلیور ، هرکس وجد واستغراق ایچنده بو ترنملری دیکله‌یور ، روحنك هیجانلرینی اوقویوردی. ایشته ، « تان هویزه‌ر » دن بر ترنم ... شیمدی « واغنه‌ر » ك روحیله تماس ایدییور ؛ آنك بوتون امیدلرینی ، سودالرینی ، خولیالرینی ، هیجانلرینی برابر یاشایورسکز .. برلحظه سکون .. صوکرا ، ینه نغمه‌لر یوکسه‌لیور ، یوکسه‌لیور .. شیمدی داغلردن چاغلایانلرك ، اووالردن نهرلرك ، اورمانلردن ترنملرك آقدیغنی حس ایدییورسکز.

ایشته ، سزه قلبکزك اك درین کوشه‌لرنده‌کی تحسسلری سویله‌ین بر موسیقی ! بو ترنم ، حیاتده سعادت وألمك ، مظهریت ومحرومیتك ، اضطراب وهیجانك ، انشراح وانفعالك بر معکس دائمیسیدر. سیمای معنویمزك أك اینجه خطوط واشکالنی ، بزه ، ایشته بو موسیقی کوستریور ویاشاتیور .

انسان ، بو خلقك موسیقی قارشیسنده‌کی وجد واستغراقنی کوردکدن ، بو ساعات هیجانی یاشادقدن صوکرا ، بو اقلیمك عالی ومنور بر استقباله دوغری یورومسنده‌کی عواملی دها ایی تقدیر ایده‌بیلیور . اوت ، آلمانیاده موسیقی‌یه قارشی نهایتسز بر عشق وحرمت واردر . آلمان ، ذوق محاسنی موسیقیدن آلمشدر. دینه‌بیلیرکه ، موسیقی ، بالخاصه آلمان صنعت نفیسه‌سیدر.

*
* *

آلمانلر ، صوك ایکی عصر ظرفنده موسیقیده پك بویوك ترقیاته مظهر اولمشدر. اون سکزنجی عصر ابتداسنده ، پریشان ومتفرق بر کتله اولان آلمانیا ، سیاستده اولدیغی کبی ، صناعتده‌ده قدرت حقیقیه‌سیله متناسب بر مزیت کوستره‌مامشدی . آلمان روحنده مکنوز اولان قابلیتلری انکشاف ایتدیرن ، شاعرلرله موسیقی‌شناسلر اولمشدر . ابتداء شیلله‌ر ، کوته کبی شاعرلر یتیشدیلر ، نشیده‌لر یازدیلر ؛ وصوکرا موسیقی‌شناسلر بونلری انشاد ایلدیلر . اون‌سکزنجی عصره‌قدر بوتون آلمانیاده ، ایتالیان موسیقیسنه قارشی نهایتسز بر مجلوبیت وارکن ، بو عصردن اعتباراً ، آلمانلر مستقل بر موسیقی‌یه صاحب

اولمغه باشـلامش وهاندل ، باخ ، هایدن، موزارت، هومه‌ل بو تاریخلرده اشتهار ایلمشدر .

هاندل، اساساً صاقسونیالی‌ایکن ، لوندره‌یه کیده‌رك‌انکلیز تابعیتنه‌کیرمش ولوندره‌کی اقامتی مدتجه بسته‌له‌دیکی قرقی متجاوز اوپه‌راسی ایله ایتالیان بسته‌کارلرینه تفوقنی تسـلیم ایتدیرمشدر . فقط ، هاندل، اوپه‌رالریله اشتهار ایتدکدن برمدت‌صوکرا، تماشا موسیقیسندن واز کچمش وکلیسا موسیقیسیله اشتغال ایتمکه باشلامشدر. بومساعینك ثمره‌سی‌اوله‌رق، یازدیغی (اوراتوریو)لر انافس اثاردندر .

باخ ، اب‌الموسیقی عنوانی بحق احراز ایتدیکی کبی ، هایدن‌ده ،ه‌نفونی موجدلکی شرفنی قازانمشـدر . ایتالیان لحننك لطافت سـامعه نوازی ایله اورکه‌ستراسیون فننك تنوعات تزیینیه‌سنی ، ایلك دفعه یکدیکریله مزج ایتمکه موفق اولان هایدن ، آلمانلرك مدار افتخاری اولان اساتذه‌دندر .

آلمان تاریخ موسیقیسنده، موزارت لكده مهم برموقعی واردر. موزارت، دها پك کوچوك یاشده ایکن ، موسیقیده فوق‌العاده استعداد کوسترمش بویوك برالحان شناسدر. دون ژان ، نوس دوفیغارو ، فلوت آنشانته عنوانلی اوپه‌رالریله ابقای نام ایدن موزارتك ، آچدیغی مسلکه اون دوقوزنجی‌عصر موسیقی شناسلری‌ده تماماً سلوك ایتمشلردر .

اون دوقوزنجی عصر، آلمان موسیقیسی ایچون فخر وشرفله مشحون بر عصردر . بو تاریخده ، فرانسـه‌ده ، ایتالیان موسیقیسی علیهنه شدتلی مباحثه‌لر جریان ایدرکن ، آلمانیاده « به‌توفن »، جهان موسیقی‌یی اساسندن ده‌کیشدیره‌جك آثار دها کوسترمشدر. به‌توفن،حس سمعدن محروم‌اولدیغی حالده ، وجوده کتیردیکی اثرلر، بوکون تقلیدی ناقابل آثار مخلده‌ندر. وبو اعتبار ایله ، به‌توفن برخارقهٔ موسیقیدر .

اوروپاده ، قلاسیك موسیقینك تابع اولدیغی قیود وشرائطی بر طرف ایده‌رك ، ابتدا رومانتیك موسیقی‌یی احداث ایدن اسـاتذه‌نك الك مهملری

وەبەر ، شوبەرت ، مەندلسون ، شوپەن ، ليست ، شــومان كبى، ينە آلمان الحان شناسلريدر. فقط ، آلمان حيــات صناعتنك باغرندن دوغمش بردهاى مستثنا واردركە ، بو ، « ريخارد واغنەر » در. واغنەر، رومانتيك اسلوبنك مشخصى اولديغى كبى ، تماشــا موسيقيسنىدە يكى برشــكلە تحويل ايتمش وقيمتدار مساعيســيلە غرب اوركەستراسنە براكمليت افادە بخش ايلمشــدر . واغنەرك اوپەرالرندە بالخاصــە جالب دقت اولان جهت ، مغنى طرفنــدن افادە ايديلەجك حسياتك ، اوركەســترا ايلە تصوير اولونمق ايستەنلسيدر . واغنەر اســلوبى ، هرمملكت موسيقى شناســلرى اوزرندە مهم تأثيرلر اجرا ايتمش ؛ وەردى بيلە صوك اثرلرندە بوتأثيرە قاپلمقدن مصون قالەمامشدر .

ايشــتە ، بو اهتماملرلە ، واغنەرك اشعۀ طلوعاتى تان هــويزەرلرينى ، لونغرينلرينى، وال كورلرينى بوتون عالمەنشرايتمش وبو سايەدە آلمانيا ، جهاندە برملت ايچون نصيب اولەبيلەجك شعشعۀ كمالە ايرمشدر . آلمانلر، واغنەردن صوكراجهاندە بويوك الحان شناس يتيشمامش اولديغنەقائلدر. فى الحقيقە،موسيقى شناسلر ، واغنەردن صوكرا يتيشن مشهور فرانسز بستەكارلرى سن سانەن ايلە ماسەنايى ، واغنەرى استخلاف ايدەجك مرتبەدە بولميورلر .

*
* *

اون ســكزنجى عصردە ، اوپەرالرلە يكى بر دورە داخل اولان آلمان موسيقيسى ، اون دوقوزنجى عصردە مملكتك هرطرفندە تأسيس وكشــاد ايديلن دارالالحانلر سايەسندە تعمم وتكمل ايتمش ؛ وبو سايەدە ، بو عصر، يالكز آلمانيا ايچون دكل ، بوتون جهان تمدن ايچون بر موســيقى عصرى اولمشدر .

آلمان حيات عرفانەشرف ويرن موسيقى مكاتب عاليەسى (دارالالحان) دوقوزدر: برلين ، مونيخ ، درەسد ، لاى بزيغ ، قارلسروخە ، قولونيا ، هيلدەسهايم ، نورنبەرغ ، وايمار! بونلردن باشقە، برەسلاو دارالفنوننده يالكز كليسا موسيقيسنە عائد بر دارالمســاعى ، بامبەرغدە بر موسيقى آقادەميسى ،

دوورتموندده نوربصردن محروم اولان عسکرلره مخصوص بر قونسرواتوار موجوددر .

دارالالحانلر ، تدریسات اعتباریله آزچوق فرقلر ارائه ایدر. زیارت ایده‌بیلدیکم برلین ، مونیخ ، درەسـد ، لای‌پزیغ دارالالحانلری آراسـنده ، تأسیساتنك مکملیتی وآلات تدریسیه‌سنك مبذولیت ونفاستی وبالخاصه مملکتك الك کزیده استادلرینه مقراولمسی اعتباریله ، برلین دارالالحانی ، شبهه‌یوق‌که، برنجی‌موقعی احراز ایدر برآزاول ، اسمنی حرمتله یاد ایتدیکم پروفه‌سور شـمیدك رفاقت لطفکاریسی ودارالالحـان مدیری دیقتـور بارتن‌ك دلالت مهماننوازیسیله بو معظم مؤسسه‌یی زیارت وتدقیقه موفق اولدم .

مکتب دورت بویوك شعبه‌یی احتوا ایتمکده‌در: بسته‌کارلق ، اورکه‌سترا، پیانو واورغ ، تغنی ! بو شعبه‌لردن باشقه، مکتبك عسکر وکلیسا موسیقیسی ایچون ایکی قسمی دها واردر . برده، ــ صنایع نفیسـه مکتبلرنده اولدیغی کبی ــ مجروح ضابطان‌وافراده مخصوص اوله‌رق‌مستقل صنفلرده آچیلمشدر.

هر شعبه‌نك معارف نظارتی طرفندن منصـوب بر مدیری ، ومکتبك برمدیرعمومیسی واردر. مدیرعمومی ؛ مؤسسه‌نك‌نظارت عالیه‌سی‌وظیفه‌سیله مکلفدر . فقط ، مکتبی خارجه قارشی تمثیل ایدن ، شعبه مدیرلریله موسیقی آقاده‌میسنك ایکی کاتبندن مرکب اولان هیأت اداره‌در. بو هیأته، هر سنه شعبه مدیرلرندن بری ریاسـت ایدر. مکتبك مدرسلری ، نظارت طرفندن نصب‌وتعیین ایدیلیر؛ ومساعدهٔمخصوصه استحصال ایتمه‌دکجه‌دیکر برمؤسسه‌ده وظیفه درعهده ایده‌مزلر .

دارالالحانه دخول ایچون اون سکز یاشنی اکمال ایتمش ، سـلطانیلرده خـدمت مقصوره صنفلرینه داخل اولمش بولونمق و موسـیقی ایچون قابلیت مخصوصه‌یی حائز اولمق شرطدر . مکتبه قیزلرده قبول اولونور. وتدریسات مختلطاً جریان ایدر. قید وقبول شرائطنی‌حائزاولمیانلرك، سامع‌صفتیله‌درسلره دوامنه مساعده اولنه‌بیلیر .

حين قبولده، موسيقيده استعداد وقابليت شرطنه اهميت مخصوصه عطف ایدلمکده‌در. حتی بعدالقبول، برنجی نصف سنهٔ درسیه ظرفنده قابلیتسزلکی تحقق ایدنلرك قیدلری ترقین اولونور وبالعکس موسیقیده استعداد فوق العاده‌سی اولان کنجلرك خدمت مقصوره شرطندن استثنا ایدلدکلری نادر دکلدر.

مدیر، بو قابلیت شرطنه بالخاصه نظر دقتی جلب ایده‌رك دییوردی‌که: « موسیقی تحصیل ایده‌بیلمك ایچون قابلیت فطریه اساسلی بر شرطدر. موسیقیدن بر حظ طویه‌بیلمك؛ صوتك، آهنكك مختلف ارتفاعلری آراسنده‌کی فرقی حس ایتمکه توقف ایدر. طنّتی تفریق ایده‌بیله‌جك قابلیتی حائز اولمیانلر ایچون، موسیقی علی العاده بر ترنم یرینه بیله کچه‌مز. بو کیملرك، موسیقی تحصیلنه حصر زمان ایتملری بیهوده‌در. موسیقی قابلیتی، بر ذکا مسئله‌سی دکلدر. بر حس مسئله‌سیدر. نه قدر داهیلر وارکه، موسیقیدن بر حظ طویه‌مامشدر. مثلا، ویقتور هوغو، موسیقی‌یی « کورولتینك آك آز جان صیقانی » اوله‌رق تلقی ایدییور. کوته، موزارتك پارچه‌لرندن کافی درجه‌ده متحسس اوله‌مادیغندن قاچ دفعه شکایتلر ایتمشدر. بر نغمه‌یی، دیکرندن فرق ایده‌میه‌جك قدر فیض الحاندن محروم اولان کنجلری، بو سقف عرفان آلتنه طوپلامامغی، اك معقول بر اساس اوله‌رق قبول ایدییورز. »

قید وقبول معامله‌سی، قیش ویاز نصف سنهٔ درسیه‌لری ابتداسنده اولمق اوزره سنه‌ده ایکی دفعه اجرا ایدیلیر. یالکز، فصل عمومی‌یه داخل اوله‌جق طلبه، منحصراً، یاز نصف سنهٔ درسیه‌سی ابتداسنده قید ایدلمکه مجبوردر.

درسلردن بر قسمی مجبوری، دیکر قسمی اختیاریدر. بسته‌کارلق شعبه‌سی طلبه‌سی ایچون، پیانو وتاریخ موسیقی؛ تغنی شعبه‌سی ایچون، نظریات موسیقیه، پیانو، تاریخ موسیقی، ایتالیانجه، انشاد؛ اورکه‌سترا طلبه‌سی ایچون، تاریخ موسیقی، نظریات موسیقیه، پیانو؛ پیانو واورغ قسمی ایچون، تاریخ موسیقی، نظریات موسیقیه واورغ ترتیباتی درسلرینك تعقیبی مجبوریدر.

دارالالحانلرده مدت تحصیل ، غیرمعیندر. درسلری منتظماً تعقیب ایتمك شرطیله طلبه ، تحصیلنی ایستەدیکی قدر تمدید ایدەبیلیر . صنف ومأذونیت امتحانلری‌ده اجرا ایدلمز. تحصیلی کافی کوریلنلره تصدیقنامه ویریلیر .

هر نصف سنهٔ درسیه ابتداسنده ، مکتبك مسامره صالوننده مسامره‌لر ترتیب ایدیلیر. مسامره‌لره مدرسلرده اشتراك ایدر. وشهرك الك کبار عائله‌لری وطلبه‌نك ولیلری دعوت اولونور. خارجدن کیمسه بولونماز .

طلبه ، مکتبدن مأذونیت استحصال ایتمه‌دکجه خارجده مسامره ویره‌مز. وبسته‌لرینی، استادلرینك مساعده‌سی اولمادقچه طبع ونشر ایلیه‌مز .

*
* *

مکتبك تأمین مکملیتی ایچون بر شی اهمال ایدلمامشدر. صوتك خارجه عکس ایتمامسی، درسلرك سکون وسلامتله اجرا ایدیله‌بیلمسی ایچون درسخانه‌لرك دیوارلری ، طاوانلری ، قاپولری کنیش قماشلرله قاپلانمش ، و دوشه‌مه‌لر سسی عکس ایتدیرمیه‌جك صورتده ، خصوصی مواد انشائیه ایله وجوده کتیرلمشدر. پیانو واورغ کبی، اوزون بر ممارسه‌یی استلزام ایدن درسلرده ، بر صنفده آلتی شاکردن فضله بولونه‌ماز .

مکتبك پك زنکین بر کتبخانه‌سی ، بر فیزیات موزه‌سی وجهانده مثلی بولونمیان برموسیقی نمونه‌کاهی واردر. کتبخانه‌ده موسیقی‌یه، تاریخ‌الحانه عائد هر لساندن بیکلرجه آثار مطبوعه ؛ وبه‌توفن ، باخ کبی استاذه‌نك ال یازیلری موجوددر. موسیقی موزه‌سنده شرق وغربده وتاریخك هر دورنده یاشامش ملتلرك مختلف سازلری ، واك بویوك حکمدارلرك ، استادلرك آثار متروکه‌سی غایت منتظم بر تصنیف داخلنده تشهیر ایدلمشدر. تورك ، عرب ، عجم موسیقیسنه عائد سازلرده مهم بریکون تشکیل ایدییور. موزه‌نك، بالخاصه، آلمان حیات موسیقیسنه عائد قسمی ، امثالسز درجه‌ده مکملدر . بوندن درت بیك سنه اول ، ژه‌رمن اقوامی طرفندن استعمال اولونان بورولردن ،

سازلردن باشلایه‌رق بوکونه قدر تعقیب ایدیلن سیر تکامل غایت منتظم بر سلسله‌یه تابع اوله‌رق ارائه ایدلمشدر .

*
* *

برلینده ، صنایع نفیسه آقاده‌میسنه مربوط اولمق اوزره ، دارالالحان‌دن باشقه ، برده اختصاص موسیقی مکتبی وکلیساموسیقیسنه مخصوص دارالمساعی واردر. بومکتبلر، بالخاصه بسته‌کار یتیشدیریر. هر صنفه قبول ایدیلن طلبه‌نك مقداری آلتی‌یی تجاوز ایتمز. موسیقی‌یه قابلیتی اولدیغی براستاد طرفندن تصدیق ایدیلن هرکنج ، بومؤسسه‌لره داخل اوله‌بیلیر. اختصاص موسیقی مکتبلرنده، هر اوچ سنه‌ده بر طلبه آراسنده مسابقه‌لر ترتیب اولونور ؛ بو مسابقه‌لرده احراز موفقیت ایدنلره آقاده‌می طرفندن مکافات نقدیه ویریلیر. اختصاص مکتبنده وکلیسا دارالمساعیسنده تحصیل ، مجانیدر .

صنعت وتدریسات صناعیه

« حیاتی، دیو حقیقتله چارپیشان قازانیر . » — برعصر اولکی آلمانیا . — ۱۸۷٦ دن صوکرا صنایعك ترقیسی . — دنیانك اك بیوك کتاب مستحصلی . — نفوس باشنه سنه‌ده بر کتاب . — دمیر وکومور معدنلری . — دمیرجیلکده انکلتره‌یه تفوق . — نفوسك تزایدی . — برعصرده یکرمی‌بش میلیوندن ، آلتمش‌میلیونه . — فرانسه ایله برمقایسه . — فن ومهندس مکتبلری . — فن‌مکاتب عالیه‌سی . — تکنیقوملر . — تالی وابتدائی صنایع مکتبلری . — وضعیت جوغرافیه ومکتبلر . — معدن مکتبلری . — کیجی مکتبلری .

« حیاتی، دیو حقیقتله چارپیشان قازانیر ! » .. آلمانیا، بوفکرك اك بارز تجلیکاهیدر. دها برعصر اول، آلمانیا، اقتصاداً فقیر وپریشان برمملکتدی . شیمدیکی آلمان اراضیسنده ، اوزمان ، یکرمی بش میلیون نفوس یاشایور وبونك اوچ ربعی قروی برحیات چکیرییوردی . زراعت ابتدائی ، صنعت و تجارت مفقود بر حالده ایدی . ۱۸۳۵ تاریخنه قدر ، مملکت ، ترقیات اقتصادیه‌نك اك مهم وسائطندن، طرق نقلیه‌دن محروم وفضله اوله‌رق اوتوز سکز داخلی کومروکله تجارت قاپولری کلیاً مسدود ایدی . بو تاریخده ، بر طرفدن آلمانیانك برنجی شومندوفر خطی ، نوره‌مبه‌رغ ـ فورت خطی کشاد اولونیور ؛ دیکر طرفدن کومروك اتحادی (زولفه‌راین) ایله داخلی کومروکلر لغو ایدیله‌رك ، حیات صنعت وتجارته کشایش کلمکه باشلایوردی.

۱۸٤٥ ده ، اون‌سنه ظرفنده ، شبکهٔ حدیدیه‌نك ۲۱۳۱ کیلومترویه بالغ اولدیغنی ، صنایعده استحصالهٔ عظیمه باشلادیغنی ، و بالخاصه ۱۸٤۸ اختلالندن صوکرا ، حمایه پولتیقه‌سی تعقیب ایدیله‌رك ، صنایع داخلیه‌نك سرعتله ترقی ایلدیکنی کوریبورز . بو ترقی ، ۱۸۷۰ دن صوکرا اعظمی بر سرعت اکتساب ایتمشدی . ۱۸۷۰ مظفریتنی متعاقب ، فرانسه‌دن آلنان میلیارلر ، مملکتده فوق‌العاده بر فعالیت صناعیه اویاندیرمش ؛ وآلمانیا بو عظیم ثروت ایچنده عادتا سرمست اولمشدی . فی‌الحقیقه ، فرانسه‌دن آلنان

ایکی یوز اللی میلیون لیرانك برقسم مهمی ، تجربه‌لر اوغورنده محو اولدی؛ وبرابرنده بر چوق ثروتلری‌ده برابر آلوب کوتوردی . فقط ، بوسقوط ، پك آز دوام ایده‌رك آلمانیا ، طریق صنعت و تجارتده موفقیتله یورومکه باشلادی .

آرتق ، شعاع فن ، کیدیله‌جك یولی تنویر ایتمش ؛ وآلمانیا ، متین خطوه‌لرله بو یولدن یورومکه عزم ایلمشدی. ۱۸۷٦ دن صوکرا ، آلمانیاده صنایعك ترقیسی درجه‌سی حقنده بر فکر حاصل ایده‌بیلمك ایچون ، شو ارقامی تدقیق ایتملیدر :

۱۸٦٦ دن ۱۸۷۳ ه قدر ، یدی‌سنه ظرفنده ، ایتالیا ؛ انکلتره‌یه ٤٠، آلمانیایه ۸٠ ، فرانسه و بلچیقایه ۲٦۳ لوقوموتیف سپارش ایتمش اولدیغی حالده ، ۱۸۷٦ دن ۱۸۸۵ ه قدر ، ینه عینی مدت ظرفنده ، انکلتره‌یه ۳٠، فرانسه وبلچیقایه ۷ وآلمانیایه ۳۲۲ لوقوموتیف سپارش ایلمشدر .

صنایع‌معدنیه ؛ ۱۸٠٠ ده، سنوی ۲۵ میلیون مارقلق محصول ویردیکی حالده ، ۱۹٠٠ ده ، بو مقدار ٤ میلیار مارقه یوکسه‌لمش وصنایع کیمویه محصولاتی ، یاریم عصر اول غایت اهمیتسز بر راده‌ده ایکن ، بوکون سنوی بربوچوق میلیون مارق قیمتنده محصول‌تأمین ایتمشدر. صنایع ألکتریقیه‌ده، صوك بش‌سنه ظرفنده فوق‌العاده ثمره‌لر ویرمشدر . آلمانیاده ، صنایع ألکتریقیه ، الیوم ٦۲۵ میلیون مارقلق بر سرمایه ایله چالیشمقده وایکی بوچوق میلیار مارق قیمتنده تأسیساته مالك بولونمقده‌در .

کتابجیلق صنعتی‌ده ، عظیم ترقیلره مظهر اولمش ؛ آلمانیا جهانك اك بویوك کتاب مستحصللکنی احراز ایلمشدر . برعصر اول ، سنوی ۳۹٠٠ اثر طبع ونشرایدن آلمانیا ، شیمدی ، سنوی اوتوز بیك اثر موقع انتشاره وضع ایدییور . کتابجیلقده ، آلمایادن صوکره برنجی کلن فرانسه‌ده بیله ، سنه‌ده انجق اون اوچ بیك اثر طبع وتمثیل ایدلمکده‌در . آلمانیاده نشر اولونان هراثردن ، وسطی اوله‌رق ، ایکیشر بیك نسخه طبع ایدلدیکنی

فرض ایده‌جك اولورسه‌ق ، سنه‌ده نفوس باشنه تقریباً بر کتاب اصابت ایدییور دیمکدر .

آلمانیاده کتابجیلق ایله اشتغال ایدن ٧٥٠٠ مؤسسه واردر. بو مؤسسه‌لرك ممالك اجنبیه‌یه اولان اخراجاتی ، سنوی ٣٠٠ میلیون مارقی تجاوز ایدییور. آلمانیاده ، صنعت تحریرده ، دیکر صنایع کبی تنسیقه تابع طوتلمشدر . بوراده ، محررلره اختصاصلری داخلنده موضوعلر تعیین ایده‌رك ، کندیلرینی فعالیته سوق ایدن ، طابع وناشرلردر. آلمانیاده‌کی طوفان نشریاتك اك مهم عاملی کتابجیلرك رقابتی وحیات صنعتده‌کی فعالیت فوق‌العاده‌لریدر .

آلمانیا ، صنایعنك ترقیسنی ، بالخاصه دمیر وکومور معدنلرینه مدیوندر. ١٨٨٠ ده سنوی ٥٠ میلیون طونیلاتو کومور ، ٢ میلیون ٧٠٠ بیك طونیلاتو دمیر استحصال ایدلدیکی حالده ؛ الیوم کومور استحصالاتی ٢٢٥ میلیونه ، دمیر استحصالاتی ١٥ میلیونه بالغ اولمشدر . یکرمنجی عصره قدر بوتون جهان ، دمیرجیلکده انکلیزلرك کعبه‌واره‌جق بر ملت تصور ایده‌میوردی. آلمانیا ، بو اعتقادك بطلانتی اثبات ایتدی. فی‌الحقیقه ، ١٩٠٣ دن بری دمیر وچلیك استحصالاتی اعتباریله انکلتره‌یی‌ده کچمشدر . شیمدی آمریقا ایله بوی اولچیور .

صنایعك بو خارقه نما تکاملی ، آلمانیا سیاست اقتصادیه‌سنده‌ده بویوك بر تحول وجوده کتیرمشدر . بوکون ، آلمانیا ، منافع اقتصادیه‌سنك تعلق ایتدیکی بوتون ساحه‌لره اهمیت مخصوصه عطف ایتمش ؛ و اولادینی یالکز آنا حدودی داخلنده چالیشان بر زمرۀ فعال دکل ، بلکه آلمان عنصرینك بر رول اوینایه‌بیلدیکی هریرده ، آنا وطنك حدودلری خارجنده‌ده ، متزاید بر فعالیتله چالیشان بر عضو مکمل عد ایتمشدر .

آلمانیاده ، حیات اقتصادیه‌نك تکملی مملکته بر کتلی بر نسل یتیشدیرمش؛ وبالمقابله ، نفوسك تزایدی وطنه قوتلی بر سعی اردوسی حاضرلایه‌رق سعادت

عموميه‌یه خادم اولمشدر . بر عصر اول ، عینی اراضیده یکرمی بش میلیون
انسان یاشارکن ، بومقدار ، الیوم یتمش میلیونه بالغ اولمشدر .

آلمانیاده ، تزاید نفوسك درجه‌سنی دها ایی تقدیر ایده‌بیلمك ایچون ،
یاریم عصراول ، کندیسیله عینی‌درجه‌ده نفوسه مالك اولان فرانسه آراسنده
بر مقایســه یاپمليدر : یاریم عصر اول ، هرایکی مملکتك نفوسی یکدیکرینه
مساوی، اوتوز دردر بوچوق میلیون ایکن، بوکون آلمانیا فرانسه‌دن یکرمی
میلیون فضله نفوسه مالکدر . آلمانیاده تزاید نفوس ، سنوی یوزده ۱٫۵ ؛
فرانسه‌ده ایسه یوزده ۰٫۲۱ در. ۱۸۷۱ ده ، آلمانیاده کیلومترو باشنه ۷۶
نفوس اصابت ایدرکن ، بوکون شو مقدار ۱۲۰ یه چیقمشدر. ۱۸۷۱ ده
فرانســه‌نك یوز بیك نفوسلی دوقوز ، آلمانیــانك اون شهری وارکن ؛
بوکون فرانسه‌نك یوز بیك نفوسلی شهرلرینك عددی اون بش، آلمانیانك
ایسه اللی‌در !

آلمانیاده صنایعك انکشاف وترقیسنك الك بویوك عاملی ، فن ومهندس
مکتبلریدر. آلمانیا ، اون ســکزنجی عصردن بری تدریسات فنیه و صناعیه
ایله اشتغال ایتمکه باشلامشدر . مملکتك هر طرفنده صناعی تدریسات عینی
نسق و طرزده تنظیم ایدلمش دکلدر . ایمپراطورلق قانونی ، تشــکیلات
صناعیه حقنده مواد عمومیه‌یی‌شاملدر. تدریسات صناعیه، هرحکومتك قوانین
خصوصیه‌ســنه توفیقاً تنظیم ایدلمشدر . مع مافیه ، بعض نقــاط محدوده‌دن
صرف‌نظر ایدیلیرســه ، حکومتلرك تدریسات صناعیه‌سی آز چوق بربرینه
مشابهدر .

ایمپراطورلق صنایع قانونی ، صنایع مختلفه‌یه سلوك ایده‌جك کیمسه‌لرك
معین برامتحان کچیرملری اساسنی قبول ایتمشدر. برصنعت ایچون لزومی‌اولان
معلوماتك اکتساب ایدیلوب ایدلمدیکنی اظهار ایدن بوامتحانه حاضرلانمق

ایچون ، نامزدلرك معین صنایع مکتبلرینه دوامنه وبناءً علیه او مکاتبك کشادینه لزوم کوسترمشدر. ایمپراطورلغه داخل بولونان هرحکومتده کیمجی، ماکینیست ، دومنجی ، خلاصه مختلف صنایع عملیه مکتبلری بوسببله کشاد وتکثیر ایدلمشدر .

آلمانیاده، مکاتب عالیه‌نك ادارهٔ رسمیه آلتنده بولونمسی قبول ایدلدیکی حالده ، فن ومهندس مکتبلری حقنده ـ تجارت مکتبلری کبی ـ بواساس ، آنجق قسماً جاریدر. بونقطهٔ نظردن مهندس وصنایع مکتبلرینی اوچ قسمه آییرمق ممکندر :

برنجیسی : مؤسسات رسمیه Staatsanstalten ؛ در. بومکتبلرك برقسمی دوغرودن دوغرویه حکومت طرفندن اداره اولونور. دیکرقسمی‌ده حکومت طرفندن اداره ایدلمکله برابر ، مؤسسات صناعیه‌نك و جمعیتلرك معاونتنه مظهر اولور .

ایکنجیسی : مؤسسات بلدیه Gemeindeanstalten ؛ در. بومؤسساتك برقسمی منحصراً بلدیه طرفندن اداره اولونور. دیکرقسمی‌ده بلدیه‌طرفندن اداره ایدلمکله برابر ، علاقه‌دار اولان مؤسسات صناعیه‌نك و جمعیتلرك معاونتنه مظهر اولور .

اوچنجیسی : خصوصی‌مؤسسه‌لر Prirvatanstalten ؛ در. بونلر منحصراً فابریقه‌لر وجمعیتلر ویا اشخاص طرفندن اداره ایدیلیر. مع مافیه، اداره‌لری مصارف عظیمه اختیارینه متوقف اولدیغی‌ایچون حکومت وبلدیه‌لر طرفندن معاونت وحمایته مظهر اولورلر . بلدیه‌لرك معاونتی ، علی‌الاکثر ، مکتبك مبنی بولوندیغی عرصه‌نك تبرع ایدلمسی ، یاخود انشاآتك بلدیه‌جه درعهده ایدلمسی صورتیله واقع اولور . بلدیه‌لر ، بنا ایتدکلری مؤسسه‌لری تماماً تبرع ایده‌جك یرده ، اکثریا ، انشاآته مقتضی پاره‌یی غایت معتدل فائضله واوزون برمدت ظرفنده اطفا ایدلمك شرطیله اقراض ایدرلر .

*
* *

آلمانياده ، فن و مهندس مكتبلرى درت درجه اوزرينه مؤسسدر : دارالفنون پايه‌سنده مكاتب عاليه ، ته‌كنيقوملر ، تالى صنايع مكتبلرى ، ابتدائى صنايع مكتبلرى !

دارالفنون پايه‌سنده‌كى فن مكاتب عاليه‌سنك Technische Hoh schulen غايه‌ى ؛ مستقلاً چاليشه‌بيله‌جك و بويوك تشبثات صناعيه‌يه كيريشه‌بيله‌جك مهندسلرى يتيشديرمكدر. آلمانياده‌فن مكاتب‌عاليه‌سى، اون‌دوقوزنجى عصرك محصوليدر. بومكتبلر، ١٨٧٠ تاريخنه قدر دارالفنونك حائز اولديغى حقوقى حائز دكللردى. اوتاريخدن اعتباراً، بوحقوقى اكتساب ايتمش ومأذونلرينه (دوقتور — مهندس) عنوانى‌ويرلمكه باشلانمشدر. آلمانياده ، اليوم اون‌برفن مكتب عاليسى واردر. بومكتبلره دخول شرائطى، دارالفنونلره قيد وقبول شرائطنك عينيدر. مع‌مافيه ، نامزدلرك لااقل بر سنه بر فابريقه‌ده عمله‌لك ايتمش اولمسى شرطدر .

بو مؤسسات عاليه‌دن شارلوتنبورغ ، دره‌سد ومونيخ مكتبلرينى زيارت وتدقيق ايتدم . بو مؤسسه‌لر ، ابداعات فنيه‌نك اك صوك واك مكمل برر محصوليدر . بالخاصه شارلوتنبورغ فن مكتب عاليسى ، معظم ومحتشم بر اثر نفيسدر . فن مكتبى ، باشليجه شو قسملرى احتوا ايدر : طرق ومعابر ، ماكنه وألكتريق ، بحريه مهندسلكى ، معمارى ، كيميا وصنايع كيمويه ، رياضيات‌قسملرى! هرقسمك‌مكمل برموزه‌سى، دارالمساعيسى، عمليا‌تخانه‌سى، ماكنه‌لردائره‌سى ، مكتبك‌معظم بركتبخانه‌سى ، رصدخانه‌سى ، فوطوغراف دائره‌سى واردر .

ته‌كنيقوملر Technikum ؛ درجهٔ تحصيل اعتباريله ، فن مكاتب‌عاليه‌سى ايله‌تالى مكاتب‌صناعيه آراسنده برموقع احراز ايدر. ومأذونلرى (مهندس) نامنى آلير . (صنعت آقاده‌ميسى Gewerbeakademie) نامى‌له‌ده ياد اولونان بومكتبلر، فن‌مكاتب عاليه‌سنه نسبتله دها عملى برر مؤسسه‌در . بومكتبلرده سنهٔ درسيه اثناسنده مذاكره‌لر ، تكرارلامه‌لر ، تحريرى استجوابلر اجرا

ایدیلیر . تەکنیقوملره ، آلتی سنەلك سلطانی مأذونلری قبول ایدیلیر .
معمافیه ، نامزدلرك لااقل برسنه ، برفابریقەده عملیات کورمش اولملری‌ده
لازمدر. مدت تحصیل، یدی نصف سنۀ درسیەدر. صاقسونیا تەکنیقوملرنده
اجرت تدریسیه ، صاقسونیالیلر ایچون سنوی ۱۲۰ ، آلمانلر ایچون ۱۸۰
واجنبیلر ایچون ۳۰۰ مارقدر.

بو قسم مکتبلردن کەمنیج صنعت آقادەمیسی - Königliche Gewerbe akademie ومیتوایدا مهندس مکتبنی مدیر و مدرسلری رفاقتیله زیارت ایتدم . کەمنیج آقادەمیسی ؛ صاقسونیا داخلیەنظارتنه مربوطدر ودوغرودن دوغرویه حکومت طرفندن اداره ایدلمکدەدر . کیمیا ، ماکنه ومعماری شعبەلرینی حاویدر. میتوایدا تەکنیقوم مکتبی ایسه ؛ یاریم عصرلق بر حیاته مالك خصوصی مؤسسەدر . فقط ، مدرسلری صاقسونیا معارف نظارتنك تنسیبیله تعیین اولونور. مکتب، میتوایدا بلدیەسی طرفندن معاونت مخصوصەیه مظهر اولمقدەدر. ازجمله، مکتبك انشاآت مصرفی کاملاً بلدیه طرفندن اقراض ایدلمش و بو پاره قرق سنه ظرفنده تأدیه اولونەرق مکتب ، ابنیەسنه صاحب اولمشدر . مکتبك شهرت قدیمەسی ، محیطنك سکون ولطافتی ، برچوق اجنبی کنجلرینی بورایه جلب ایتمشدر.

هر ایکی مکتبك برر خصوصی فابریقەسی ، متعدد ألکتریق دائرەلری ، تجربەخانەلری واردر. مکتبدەموجود بالعموم ماکنەلر، هپ مکتب فابریقەلری طرفندن وجوده کتیرلمشدر . بوفابریقەلرده طلبه عملیات وتطبیقات کورر. فابریقەلر خارجدن‌ده سپارش قبول ایدر. میتوایدا تەکنیقومی، - یالکز اون سکزبیك نفوسی حاوی اولان - میتوایدا قصبەسنك ترقیسنه بویوك خدمتلر ایتمش ؛ شهردە ، کنجلری تەکنیقوم تحصیلنه حاضرلامق ایچون متعددلیسەلر آچیلمش ، میتوایدا عادتا بر طلبه شهری اولمشدر.

تالی صنایع مکتبلری Mittlere Fachschulen ؛ تشبثات صناعیه ایچون لازم اولان ایشلتمه مأمورلرینی ، معلومات صناعیەسنی ایلریلتمك ایستەین

کوچوك متشبثلری یتیشدیرەن مؤسسەلردر . تالی صنایع مکتبلرینه داخل اولەبیلمك ایچون، سلطانیلردەخدمتمقصورە صنفلرینەترفیع ایتمش، یاخود بودرجەدە حائز معلومات اولدیغنی بالامتحان اثبات ایلمش اولمق ؛ وباشقەجه بر، بعضاً ایکی سنه برفابریقەدە عملیات کورمش بولونمق لازمدر. بومکتبلرك اکثری خصوصی آتەلیەلری وفابریقەلری حاویدر. طلبه بورالردە مکتسبات عملیەسنی توسیع ایدر .

بو مکتبلردە مدت تحصیل ، علی الاکثر ، درت نصف سنهٔ درسیەدر. معمافیه ، مدت تدریسیەسی ایکی نصف سنهٔ درسیەدن عبارت اولان ماکنه مکتبلریدە واردر. اجرت تدریسیه ، وسطی اولەرق ، سنوی آلتمش الی یوز اللی مارق قدردر .

ابتدائی صنایع مکتبلری Nidere Fachschulen ؛ بویوك فابریقەلردە استخدام اولونەجق ایکنجی واوچنجی درجەدە مأمورلری و کندی باشنه کوچوك تشبثاته کیریشەبیلەجك کنجلری یتیشدیرەن مؤسسەلردر. بومکتبلره داخل اولەبیلمك ایچون ، تحصیل ابتدائیی واون آلتی یاشنی اکمال ایتمش اولمق وبالخاصه حساب ورسمدە معلوماتکافیەیی حائز بولونمق وبرفابریقەدە بر سنه ، بعض مکتبلردە ایکی سنه ، بالفعل چالیشمش اولمق شرطدر . حساب ورسمدە کافی درجەدە معلوماتی حائز اولمیانلر ایچون، بومکتبلردە، احضاری صنفلری آچیلدیغی کبی ؛ خارجدە عملیات کورمیانلرکدە ، تحصیل عملی کورە بیلملرینی تأمین ایتمك ایچون مکتب داخلندە آتەلیەلر تأسیس ایدلمشدر .

ابتدائی صنایع مکتبلری آراسنده ، دولکر مکتبلری الك زیادە تعمم ایتمشدر . شهرلرك سرعتله بویومەسی ، مسکنلرك حفظ صحت قواعدینه موافق بر طرزدە انشاسی لزومنی حس ایتدیرمش ، وبو جهتله منتظم بر تحصیل تعقیب ایتمش اوستەلر یتیشدیرلمك اوزرە دولکر مکتبلری تأسیس وتکثیر ایدلمشدر .

ابتدائی صنایع مکتبلرنده مدت تحصیل، درت نصف سنهٔ درسیه‌در. بو درت نصف سنه‌نك بربرینی تعقیب ایتمسی‌ده شرط دکلدر. ازجمله، دولکر مکتبلرنده، طلبه‌یازین عملیات کورمك‌اوزره تحصیللرینه فاصله ویره‌بیلیرلر.

بو درت نوع فن ومهندس مکتبندن ماعدا، تحصیل ابتدائی‌یی اکمال ایتمش وهنوز اون سکز یاشنه بالغ اولمامش بولونان کنجلره، معلومات ابتدائیه‌لرینی توسیع وتکمیل ایتمك مقصدیله، آچیلمش بر طاقم صنایع مکتبلری دها واردر، بونلر، (اکمال مکتبلری) نام عمومیسی آلتنده یاد اولونور. بو مکتبلری اثرمده آیریجه تدقیق ایدییورم.

*
* *

درت‌درجه اوزرینه‌مؤسس اولان‌فن ومهندس مکتبلری؛ بولوندقلری محیطك‌احتیاجاتنه، وشرائطاقلیمیه وطبیعیه‌اعتباریله، اوراده ساکن بولونان خلقك طرز اشتغالاتنه کوره مختلف نوعلر ارائه ایدر. مملکتك وضعیت طبیعیه‌سنه نظراً موجود فن ومهندس مکتبلرینی اوچ طاقمه تفریق ومطالعه ایده‌بیلیرز: معادن ساحه‌سنده، محصولات صناعیه ساحه‌سنده، دکز ونهر سواحلنده بولونان مکتبلر!

معادن ساحه‌سنده بولونان مکتبلر؛ علی‌الاکثر، معدن مکتبلریدر. آلمانیاده برلین، غلاوستال وفرایبورغ‌ده برر معدن‌مهندسی مکتب عالیسی وبر چوق تالی معدن مکتبی واردر. معدن مکاتب عالیه‌سنده مدت تحصیل درت سنه‌در. مکتبلر، معادن، تحت‌الارض انشاآت، طوز استحصالاتی شعبه‌لرینی احتوا ایدر. تدریس اولنان باشلیجه فنلرده شونلردر: ریاضیات، طبیعیات، تطبیقات الکتریقیه، کیمیای تحلیلی، کیمیای کمی وکیفی، معدنیات، مستحاثات، ماکنه انشاآتی.

هر مکتبك موزه وکتبخانه کبی دوائرندن باشقه، تحت‌الزمین انشاآت ایچون برر فابریقه‌سی واردر.

محصولات صناعیه ساحه‌سنده بولونان مکتبلر؛ ماکنه، انشاآت وکیمیا مهندسلکی مکتبلرندن عبارتدر. بوساحه‌ده‌کی فن‌مکتبلری بالخاصه، ماکنه، کمی انشاآتی، کمی ماکنه‌جیلغی، آلکتریق مهندسلکی قسملرینی احتوا ایتمکده‌در. بوساحه‌ده، تالی وابتدائی صنایع‌مکتبلرینك مقداری‌ده کثیردر.

کیمیاکرلر، عالی درجه تحصیلی، فلسفه فاکولته‌لرنده، فن و زراعت مکاتب عالیه‌سنده کورپرلر. بو مؤسسه‌لرده کیمیا تدریساتی ایچون آیریجه شعبه‌لر واردر. کیمیاکر یتشدیرمکه مخصوص تالی درجه‌ده مکتب موجود دکلدر. یالکز تالی صنایع نسجیه مکتبلرنده بویاجیلغه مخصوص برر شعبه واردر. ابتدائی کیمیا صنایع مکتبلرینك عددی‌ده غایت محدوددر. بونلرده معدن اوجاقلرنده وپورسلن قاپ‌اعمالی صنعتنده استخدام اولوناجقلره مخصوص مکتبلردر.

دکز و نهر سواحلنده بولونان مکتبلر؛ کمیجی وماکنیست مکتبلرندن عبارتدر. آلمانیاده Nawigationschule دنیلن کمیجی مکتبلری پك زیاده ترقی‌یه مظهر اولمشدر. بو مکتبلرك مدت تحصیلیه‌سی بش الی اون‌ایکی آیدر. بومکتبلره داخل اوله‌بیلمك ایچون، ابتدائی تحصیلی اکمال ایتمك وحساب وطوپوغرافیادن امتحان ویرمك کافیدر. بودرجه معلوماتی حائز اولمایانلر ایچون احضاری کمیجیلك مکتبلری‌ده آچیلمشدر. الیوم، یالکز پروسیاده اون‌ایکی کمیجی مکتبی واردر.

تجارت و تدریسات تجاریه

آلمانیاده تجارتك انكشافی وترقیسی .ـ تجارت فیلوسی ، اوچ میلیون طون .ـ ٥٠ بیك پوسته مركزی .ـ دنیانك اك معظم شركت بحریه‌سی . ـ ایمپراطور سفینه‌سی زیارت . ـ دنیانك اك بویوك لیمانلری .ـ هامبورغ لیمانی ایچون اختیار اولونان فدا كارلق .ـ بانقه‌لر.ـ جهان تجارت عمومیه‌سنده آلمانیا ، انكلتره ایله بوی اولچیور . ـ یكرمی سنه‌ده یوزده یوز ترق .ـ آلمانلر، مادروطن خارجنده.ـ تجارت مكاتب عالیه‌سی.ـ تالی وابتدائی تجارت مكتبلری.ـ موزلره وخزینهٔ اوراق .ـ تدیسات تجاریه جمعیتی . ـ السنهٔ شرقیه مكتبی .

آلمانیاده تجارت ، اون دوقوزنجی عصراواسطندن اعتباراً انكشاف ایتمكه باشلامشدر. ١٨٣٥ ده ، داخلی كومروكلرك لغوی ، وسائط نقلیه‌نك تكثیری داخلی تجارتی توسیع ایتدیكی كبی ؛ تجارت فیلوسنك تأسیس وتزییدی ده خارجی تجارتك ترقیسنه یاردیم ایتمشدر. بالخاصه ، ١٨٩٥ دن اعتباراً ، آلمان حیات تجاریه‌سنده حمالی بر فعالیت باشلامش ، وآلمانیا صنعت وتجارت عالمنده مستثنا بر موقع احراز ایلمشدر .

١٨٥٧ ده ، آلمانیا داخلنده‌كی یوللر ٣٠ بیك كیلومترو طولنده ایكن ، بالخاصه ، صوك اوتوز سنه ظرفنده‌كی فعالیت ثمره‌سی اوله‌رق ، الیوم ١٠٠ بیك كیلو مترویه ؛ شومندوفر خطوطی ٤٦٩ كیلو مترودن ، ٦٠ بیك كیلومترویه بالغ اولمشدر .

آلمانیا، اوروپاده دمیریولنه اك چوق صاحب اولان مملكتلردن بریدر. آلمانیاده یوز مربع كیلو مترو اراضی‌یه ١١ بوچوق ، انكلتره‌ده ١١ وفرانسه‌ده ٩ كیلو مترو دمیر یولی اصابت ایدییور .

صوكرا ، پوسته وتله‌فون خصوصنده‌ده ، اوروپاده ، آلمانیا برنجیلكی احراز ایتمشدر. آلمانیا ، فرانسه‌دن ٢٠ میلیون فضله نفوسه مالك اولدیغی حالده ، فرانسه‌نك ١٢ بیك پوسته مركزینه مقابل ، آلمانیاده ٥٠ بیك مركز واردر. انكلتره‌ده‌كی مراكزده ٢٢ بیكی تجاوز ایده‌میور. كذلك ، فرانسه‌ده

تلهفون خطوطی ۴۳۰ بیك كیلو مترویه ، آلمانیاده بر میلیون ۴۰۰ بیكه
بالغ اولویور .

تجارتك ترقیسنه اك بارز دلیل اولمق اعتباریله ، پوسته مناقلاتنیده تدقیق
ایده بیلیرز: آلمانیاده سنوی ۵ میلیار مكتوب و پوسته پاكتی نقل ایدلدیكی
حالده ؛ فرانسه ده آنجق ۲ میلیار ۷۰۰ میلیون نقل ایدیلیور .

آلمانیا استقبالنی دكزلرده كوریبور. وبونك ایچون تجارت فیلوسنی تزییده
چالیشیور. ۱۸۵۰ ده، تجارت فیلوسنك حجم استیعابیسی یاریم میلیون طون
ایكن، ۱۹۱۳ ده اوچ میلیون یوز اللی بیك طونه بالغ اولمش، بواعتبارله ،
انكلتره دن صوكرا برنجیلكی احراز ایلمشدر .

آلمانیا ، تجارت فیلوسنی تزیید ایدركن ، كمیلرك جسامتلرینیده متمادیاً
آرتیرمغه اعتنا ایتمش، وبوسایه ده اك مهم سفرلری، اعظمی برسرعتله اجرایه،
اجنبی سفائن شركتلریله رقابته موفق اولمشدر . مثلا ، هامبورغ ـ آمریقا
خطی و نورددویچه‌ر لوئید نامنده‌كی آلمان سیرسفائن شركتلری، دنیانك اك
معظم ایكی شركت بحریه‌سیدر. الیوم ، شبكهٔ عمومیه‌سنده آلتمشه قریب خط
اولان ، هامبورغ ـ آمریقا خطی شركتنك مختلف جسامت وشكلده بر
میلیون طونه بالغ اولان كمیلری واردر. بو شركتك ایمپراطور وفاترلاند ؛
ودیكرینك قولومبوس وهینده‌نبورغ اسملرنده‌كی واپورلری ، آلمان انشاآت
فننك برر معجزه‌سی عداولونه‌بیلیر. حربك فردای اعلانندن بری، هامبورغ
لیماننده سسز وولوله‌سز اویویان ، وصلحك فردای اعلاننده بوصحنهٔ سكوتی
بر فریاد آفتله صارصه‌رق ، بوتون سرمایهٔ قوتیله اوقیانوسلره آتیله‌جق
اولان « ایمپراطور » ی زیارت ایده‌بیلمشدم. اوتوزبش بیك طون حجمنده،
۲۴۰ مترو طولنده و ۲۶ مترو عرضنده اولان بو كمی ، بر سفینه دكل ،
عادتا برشهر سابحدر. ایچندن برفیلك راحتجه كچه‌بیله‌جكی دیوآسا باجالری،
۴۸مترو ارتفاعنده‌در. ذروه‌لرینك ألكتریق شراره‌لریله بوتون جهان خارجی‌یه
مربوط اولان دیركلری ، قرینه‌دن اعتباراً ۶۲ مترو یوكسكلكه مالكدر .

کمینك عظمت تشکیلاتی حقنده بر فکر ایدینه‌بیلمك ایچون ، دوشونملیدرکه ، آلتی بیك یولجی‌یی کمال استراحتله نقل ایدر ، ومسافرلرینی اوزون سفرنده نه تیاترودن ، قافه قونسردن ، نه غزته‌دن ، بانیودن ، سپوردن محروم ایلر. ایچنده واسع تماشا کاهی، معظم مسامره صالونلری ، بش یوز کشی‌یی بردن اطعام ایده‌بیله‌جك لوقانطه‌لری ، غزته‌نشر ایدن بر مطبعه‌سی ، واسع دکز بانیولری ، سپور محللری واردر .

*
* *

آلمانیا ، بر طرفدن تجارت فیلوسنی تزییده ، دیکر طرفدن لیمانلرینی دنیانك الك ایشلك والك تجارتکاه لیمانی حالنه افراغه چالیشیور . بوکون ، اوروپانك، حتی‌بوتون دنیانك‌الك یوکسك‌لیمانلری ـ هونغ ـ قونغ‌دن‌صوکرا ـ انکلیزلرك لوندره ، لیورپول ، قاردیف لیمانلری ایله ؛ آلمانلرك هامبورغ ، برەم وبلچیقانك آنوەرس وروتردام لیمانلریدر. بولیمانلر ایچنده ، فوق‌العاده برسرعتله ایلریله‌ین هامبورغ‌وآنوەرسدر. هامبورغ وآنوەرس، ۱۸۸۵ دن ۱۹۸۵ سنه‌سنه قدر بر مثلدن فضله بویومشدر. آنوەرس بر ترانسیت لیمانی اولمق اعتباریله ، طالعنی آلمانلره مدیوندر. ۱۹۰۹ تاریخنه قدر لوندره‌لیمانی، اوروپاده برنجی موقعی حائز ایکن ؛ بو تاریخدن اعتباراً موقعنی هامبورغ وآنوەرسه‌ترك‌ایتمشدر. فی‌الحقیقه، ۱۹۰۹ ده هامبورغ‌لیمانه ۲۲ ، آنوەرسه کذلك ۲۲ و لوندره‌یه ۲۰ میلیون طون حجمنده کمی کیرمشدر . هامبورغ شهری ، لیمانـنك بو یوکسـك موقعی احراز ایده‌بیلمسی ایچون هیچ بر فدا کارلقدن قاچمامشدر: ألبا منبعنده نهرك تطهیری‌واوتوز کیلومترو طولنده ریختم انشـاسی ایچون ٤۰۰ میلیون مارق صرف ایدلمش ؛ وسربست لیمان تأسیس ایده‌بیلمك ایچون ، اولجه بوراده بولونان اوتوز بیك کشـیلك بر قصبه‌نك اورته‌دن قالدیرلمسنده‌ده تردد ایدلمامشدر .

هامبورغ لیمانی، حرب مناسبتیله بوتون حیات فعالیتی توقف ایتدیکی‌بر

زمانده کزییوردم . فقط ، نظرمی آلوب کوتورن یوزلرجه آنبارلر، حوضلر، ترسانه‌لر، اعمالخانه‌لر، بخار وألکتریق ماکنه‌لری ، نهایتسز کمیلر ، ماونه‌لر لیمانك حال صلحده دنیانك حیرت آور بر فعالیت صحنه‌سی اولدیغنه شبهه براقیوردی . فی‌الحقیقه ، صوك صلح سنه‌سی لیمانه ۷۴ بیك کمی - یومی ایکی یوز سفینه - کیروب چیقمشدر . ألبا طریقیله داخله کلوب کیدن کمیلرکده یومی ایکی یوزدن دون اولمدیغی دوشونیلیرسه ، لیمانك فعالیتی درجه‌سی حقنده تام برفکر ایدینلمش اولور .

آلمانیاده تجارتك توسعنه خدمت ایدن عامللردن بری‌ده ، اعتبار مؤسسه‌لریدر . بانقه‌لرك ترقیسی حقنده برفکر ایدینه‌بیلمك ایچون، شوارقامی تدقیق ایتملیدر: ۱۸۴۶ ده ، پروسیاده یالکز ۴۴۲ مؤسسه صرافلقله اشتغال ایدرکن ، ۱۸۹۵ ده بو عدد ۲۷۶۳ ه بالغ اولمشدر . بالخاصه ، ۱۸۵۳ و ۱۸۵۶ ده تأسس ایدن ایکی بویوك مؤسسهٔ مالیه‌نك « دارمشته دنربانق » و « دیسقونطو کهزه‌لشافت » بانقه‌لرینك ۴۴ میلیونه ، و دها یدی آلمان بانقه‌سنك ۱ میلیار ۴۰۰ میلیونه بالغ اولان سرمایه‌لری ، آلمان حیات تجاریه‌سنك توسعنه وترقیسنه پك چوق خدمت ایتمشدر .

ایشته ، بو واسطه‌لرله آلمانیا ، جهان تجارت عمومیه‌سنده ، ایکنجی درجه‌یی احراز ایلمشدر . آلمانیا ، یکرمی سنه اول ، تجارت عالمنده انکلتره آمریقا وفرانسه‌یی متعاقب دردنجی برموقعی حائزایکن ؛ بوکون انکلتره‌دن صوکراکی موقعی اشغال ایتمش وآمریقا اوچنجی ، فرانسه ایسه دردنجی موقعه دوشمشدر .

آلمانیانك تجارتده نه عظیم خطوه‌لر آتدیغنی تقدیر ایده‌بیلمك ایچون ، انکلتره ایله آرالرنده شویله بر مقایسه یاپمق ممکندر: ۱۸۸۵ ده ، انکلیزلرك ممالك اجنبیه‌یه اولان مجموع اخراجاتی ۵ میلیار ۳۲۶ میلیون ، آلمانلرك مجموع اخراجاتی ۳ میلیار ۵۷۵ میلیون ایکن ؛ ۱۹۰۵ ده انکلتره‌نك اخراجاتی ۸ میلیار ۲۴۵ میلیونه ، آلمانلرککی ۷ میلیار ۱۶۴ میلیونه بالغ اولمشدر . بو

حسابه‌نظراً ، یکرمی‌سنه ظرفنده ، انکلتره یوزده ٤٥ ، آلمانیا یوزده ١٠٠ نسبتنده بر ترقی کوسترمشدر .

آلمانلر ، تجارت املیله دنیانك هر طرفنه یاییلمشلردر . بوکون ، مادر وطن‌خارجنده ، آمریقاده ، مستملکاتده میلیونلرجه آلمان صنعت وتجارت عالمنده چالیشیور. اون دوقوزنجی عصرظرفنده ، بالخاصه آمریقایه بش‌میلیون آلمان هجرت ایتمشدر. الیوم، آمریقاده لسانلرینی ، ملی‌حرثلرینی تماماً محافظه ایده‌رك یاشایان اون ایکی میلیون آلمان واردر. بوندن باشقه ، اوروپانك هر طرفنده آلمان تاجرلرینه تصادف اولونور . فرانسه‌ده ٨٧ بیك ، انکلتره‌ده ٥٣ بیك ، ایتالیاده ١١ بیك ، دانیمارقه‌ده ٣٥ بیك آلمان مملکتك حیات تجاریه‌سنه‌اشتراك ایله‌مشدر. بالقان‌حکومتلرنده ، اسقاندیناویاده‌ومملکتمزده‌ده آلمان عنصری ، تجارت عالمنك الفعال اعضاسی میانه داخل اوله‌بیلمشدر .

*
* *

آلمانیا ، حیات تجاریه‌ده‌کی موقع رفیعنی ، علمی مؤسسه‌لرینه مدیوندر. آلمانیاده تجارت مکتبلری ، بالخاصه صوك ربع عصر ظرفنده لایق اولدیغی ترقیاته‌مظهر اوله‌بیلمشدر. ابتداءً ، ١٨٣١ ده لای‌پزیغده بر تجارت مکتبی آچیلمش و یاواش یاواش هر طرفده تجارت اودالری و افراد طرفندن بو صنف مکاتب تأسیسنه باشلانمشدر .

آلمانیـاده ، عالی ، تالی وابتدائی درجـه‌لرده اولمق اوزره اوچ صنف تجارت مکتبی واردر :

تجارت‌مکاتب عالیه‌سی Handelshochschulen ؛ بویوك‌تشبثات تجاریه‌یی اداره ایده‌بیله‌جك متخصص ، وتالی و ابتـدائی تجـارت مکتبلر یـنـه معلم یتیشـدیرن مؤسسه‌لردر . ایلك رسمی تجارت مکتب عالیسی ، ١٨٩٨ ده لای‌پزیغده کشاد ایدلمش وبوندن‌صوکرا ، قولونیا ، آخن ، فرانقفورت ، هامبورغ ، برلین ، مونیخ ، هانووراده برر عالی تجـارت آقاده‌میسی

آچیلمشدر . برلین ، لای‌پزیغ ، هامبورغ ، فرانقفورت ، مونیخ تجارت مکتبلرینی زیارت ایتدم. بومکتبلرده، طلبه ، درسلرك برقسمنی دارالفنونده تدرس ایده‌ر . بالخاصه ، لای‌پزیغ تجارت مکتبنده ، درسلرك همان یالکز عملی قسمی کوسـتریلیر . طلبه ، نظریاته تعلق ایدن درسـلری دارالفنونده تعقیب ایده‌ر . آخن تجارت مکتبی ایسه ، مهندس مکتبنه مربوطدر . بو جهتله ، درسلر قسماً مهندس مکتبنده کوریلیر . فرانقفورت تجارت مکتب عالیسی‌ده، اخیراً تأسیس اولنان فرانقفورت دارالفنوننك بر شعبه‌سی مقامنه قائم اولمشدر .

عالی تجارت مکتبلرینه ، آلتی سنه‌لك سلطانی مأذونلری قبول اولونور. یالکز آخن‌ده ، مکتبه قید و قبول ایدیله‌بیلمك ایچـون دوقوز سـنه‌لك سلطانیدن مأذون اولمق شرطدر .

تجارت‌مکاتبنده وسطی اوله‌رق ، برنصف سنهٔ درسیه ایچون، یرلیلردن ۲۰ مارق و اجنبیلردن ۱۰۰ مارق اجرت درسـیه آلنیر . دارالفنون مداوملری ایله سنلری ایلریله‌مش اولان تاجرلر، مکتبه سامع اوله‌رق دوام ایده‌بیلیرلر .

تجارت مکتب عالیسی پروغراملری، شودرسلری‌احتوا ایده‌ر : اقتصاد ملی و اجتماعی ، تاریخ اقتصاد ، علم مالی ، تاریخ تجـارت ، نقـد و اعتبار معاملاتی، سیاست تجاریه ، احصائیات، سیغورطه‌لر ، مستملکات پولتیقه‌سی ، حقوق تجارت بریه وبحریه ، چك حقوقی ، مدخل حقوق ، حقوق‌اداره، حقوق دول ، افلاس ، عمله سیغورطه‌لری ، عمومی واقتصادی جوغرافیا ، علم اقوام ، اجتماعیات ، تاریخ ، ادبیـات ، تاریخ صناعات ، علوم طبیعیه ، مخابرات تجاریه ، اصول دفتری ، حساب تجاری ، ریاضیات، امتعهٔ تجاریه ، موادابتدائیه‌یی مواد معموله حالنه افراغ ایتمه‌نك اصوللری . بوندن باشقه، هرمکتبده فرانسزجه، انکلیزجه، آلمانجه ، روسجه، اسپانیولجه، ایتالیانجه لسانلرندن ایکیسی ویا اوچی تدریس اولونور .

تجارت مكاتب عاليه‌سنك اكثرنده ، تالى درجه‌ده‌كى تجارت مكتبلرينه معلم يتيشديره‌ن برر دارالمعلمين صنفى واردر . دارالمعلمين طلبه‌سى عموم درسلردن ماعدا ، دارالفنون فلسفه شعبه‌سنده فن تربيه درسلرينى تعقيبه مجبوردر . دارالمعلمين صنفى مداوملرى ، تطبيقات درسيه ايچون ، وقت وقت تالى تجارت مكتبلرينه كيده‌رك درسلرده حاضر بولونور و يا بالذات درس تقرير ايده‌رلر .

تجارت مكاتب عاليه‌سنك مدت تحصيلى ، عادياً درت نصف سنهٔ درسيه‌در . مع‌مافيه ـ دارالفنونده اولديغى كبى ـ بوراده‌ده تحصيلك سربستيسى اساسى قبول ايدلديكى جهتله ، طلبه مدت درسيه‌يى ايسته‌ديكى قدر تمديد ايده‌بيليرلر . سنوى امتحان اصولى‌ده يوقدر . يالكز مأذونيت امتحانى اجرا ايديليرلر .

هر تجارت مكتب عاليسنك بر ديوانى واردر . ديوان ، حكومت قوميسرى ، تجارت اوداسندن منتخب اوچ اعضا ، مكتبك بولونديغى شهر نامنه كوندريلن بر مرخص ، دارالفنون مدرسلرندن اوچ ذات ، مكتبك مدير ومدرسلرى ايله شهرك تالى درجه‌ده‌كى تجارت مكتبلرى معلملرندن منتخب ايكى ذاتدن مركباً تشكل ايده‌ر . وظيفه‌سى ، مكتبك ترقياتنى تأمين ايده‌جك اسبابى استكمال ايتمكدن عبارتدر .

تالى تجارت مكتبلرى Höhere Handelschulen ؛ نك غايه‌سى كنجلرى ، حياتلرينى سرعتله قازانه‌بيله‌جك معلومات وقابليت تجاريه ايله يتيشديرمكدن عبارتدر . تالى تجارت مكتبلرينه ، آلتى سنه‌لك سلطانى مأذونلرى قبول اولونور . بو قسم تجارت مكتبلرى ، تشكيلات اعتباريله ايكى‌يه آيريليرلر : بر قسمى مستقل تجارت مكتبلريدر ؛ ديكر قسمى‌ده سلطانى مكتبلرينه ملحق اولان مكتبلردر . مستقل تجارت مكتبلرنده ، بالخاصه تجارى درسلر كوستريليرلر . ملحق تجارت مكتبلرنده ايسه ، ديكر سلطانى درسلرى ميانندە بالخاصه تجارته تعلق اولان مباحث توسيعاً تدريس اولونور .

ابتدائى تجارت مكتبلرى Niedere Faschulen ؛ تحصيل ابتدائيلرينى

اکمال ایتمش کنجلره کوچوك تشبثات تجاریه‌ده بولونه‌بیله‌جك و حیاتلرینی قازانه‌بیله‌جك معلوماتی اعداد ایدن مکتبلردر . اکثریا ، ساده‌جه « تجارت مکتبی Handelschule » نامیله یاد اولونان بومکتبلر، تشکیلات اعتباریله ایکی قسمدر : برقسمی مستقل تجارت مکتبلری Reine Fachschule در؛ دیگر قسمی مکاتب ابتدائیه‌یه ملحق اولان مکتبلردر . مستقل تجارت مکتبلرنده درسلر عمومیتله تجاریدر . ملحق اولان مکتبلرده ایسه ، دیگر ابتدائی درسلری میاننده تجارته عائد اولان قسملر دها زیاده توسیع اولونور .

بواوچ درجه تجارت مکاتبندن باشقه ، تجارت اکمال مکتبلری واردرکه، بونلری آیری برقسمده تدقیق ایدییورم .

علی‌العموم تجارت مکتبلرنده ، نظر دقتی جاب ایدن نقاطدن بری ، موزه‌لرله تجارتخانه نمونه‌لری وخزینهٔ اوراقدر . هرمکتبده ممالك مختلفه محصولات ومعمولاتنه عائد مکمل برر موزه ، تطبیقات درسیه ایچون بر تجارتخانه ویا بانقه نمونه‌سی ، برده خزینه اوراق واردر . خزینهٔ اوراق ، آلمانیاده وممالك اجنبیه‌ده موجود بالعموم تجارت شرکتلری وتجارت اودالری طرفندن نشر اولنان سنوی راپورلری و اوراق تجاریه نمونه‌لرینی احتوا ایده‌ر .

تجارت مکتبلرنده تطبیقات وممارساته بویوك اعتنا عطف ایدلمکده‌در . اقتصاد وحقوق اداره کبی بعض درسلرك ممارسه‌لری دارالفنونه مربوط دارالمساعیلرده اجرا ایدلدیکی کبی؛ برقسم ممارسه‌لرده مکتب داخلنده ، ویا وقت وقت مؤسسات صناعیه وتجاریه‌نی زیارت صورتیله یاپیلیر. بوندن ماعدا، هرمکتبده ، طلبه‌یه تحریری وظیفه‌لر ویرلمك‌ده اصولدندر .

تجارت اودالری ، تجارت مکتبلرینه مهم ومالی معاونتلرده بولونور . علی‌العموم تجارت مکتبلرینك اداره‌لری ایچون لازم اولان تخصیصاتك مهم

برقسمی ، تجارت اودالری وتاجرلر طرفندن تسـویه ایدیلیر . بومکتبلره ، حکومت وبلدیه‌لر طرفندن ایفا ایدیلن معاونت ایکنجی درجه‌ده‌در .

تدریسات تجاریه‌یه تعلق ایدن مسائلی تدقیق وحل ایتمك اوزره (آلمان تدریسات تجاریه جمعیتی) نامیله برجمعیت تشکل ایتمشدر. جمعیت ، آلمانیانك هرطرفنده اجتماعلر وقونغره‌لر عقد ایدرك تدریسـات تجـاریه‌نك مکملیتنی تأمین ایده‌جك اسـبابی استکمال ایله‌ر و رسائل موقوته نشر ایده‌ر ؛ آثار تجـاریه‌نك تدارك واحضاری ایچون تشویقات ومعاوناتده بولونور .

*
* *

شرقده اجرای تجـارت ایده‌جکلره ، شرق لسـانلرینك تدریسی ، آسیانك احوال‌اقتصادیه‌سی حقنده معلومات اعطاسی مقصدیله برلین‌ده ، بر السنهٔ شرقیه آقاده‌میسی تأسیس ایدلمشـدر. بومکتبی، دیگر مکاتب تجاریه‌یه تشبیه ایتمك دوغرو اوله‌مز. چونکه، شرق آقاده‌میسنك غایه‌لرندن بری‌ده ، شهبندرلك ، ترجمانلق کبی خارجیه مأموریتـلرنده بولونه‌جقلره ومما‌لك شرقیه‌ده‌کی آلمان مکتبلرنده معلملك ایده‌جکلره ، بو مملکتلرك لسانلری ، عادتلری ، اجتماعیاتی حقنده صحیح معلومات ویره‌بیلمکدر. ١٨٨٩ده ، بسمارق طرفندن تأسـیس ایدیلن بو مکتب ، آلمان مؤسسات علمیه‌سی آراسـنده مهم برموقع احراز ایلمشدر. خارجیه نظارتی، ممالك اجنبیه‌یه مأمور اوله‌جقلرك بومکتبدن نشأت ایتمش اولما-نی اصول اتخاذ ایتدیکی کبی ؛ معارف نظارتی‌ده اخیراً آسـیاده معلملك ایده‌جك کیمسه‌لرك بو مکتبده اکمال تحصیل ایتمش اولماسی اساسنی قبول ایلمشدر .

آقاده‌می مدیری مستشرق دوقتور زاخاوك دلالتیله ، بو عالی مؤسسه‌یی تدقیق ایده‌بیلمشدم . مکتبك ایکی قسم طلبـه‌سی واردر : برنجی قسم ؛ دارالفنونه دوام ایدن سـلطانی مأذونلری یدرکه ، بونلر ایکی سـنه تحصیلدن صوکرا شهادتنـامه اخذ ایده‌بیلیرلر . دارالفنون طلبه‌سـنك ، دارالفنونه

دواملرینه خلل کلمکسزین درسلری تعقیب ایده‌بیلمه‌لرینی تأمین ایتمك ایچون آقاده‌میده، درسلر صباح سکزدن اونه قدر دوام ایده‌ر. ایکنجی قسم؛ بالامتحان قید وقبول ایدیلن طلبه‌دورکه، بونلره اکمال تحصیل شهادتنامه‌سی ویرلمز.

آقاده‌میده تدریس اولونان لسانلر شونلردر: تورکجه، عربجه، فارسیجه، ژاپونجه، چینجه، حبشجه، اردو لسانی، آفریقا لسانلری، رومجه، انکلیزجه، فرانسزجه، رومه‌نجه، روسجه، اسپانیولجه، بلغارجه، صربجه.

هر لسان درسنده، او لسان ایله متکلم اولان خلقك طبایع وعاداتنه، جوغرافیاسنه، طرز اداره‌سنه، حقوقنه، اقتصادیاتنه عائد اولمق اوزره آیریجه درسلر واردر. حالاً لسان شعبه‌لرینك الك زنکینی، تورکجه شعبه‌سیدر. بو شعبه‌نك بش یوز طلبه‌سی واردر. مکتبده عمومه مخصوص اولمق اوزره آچیلان تورکجه اقشام درسلرینه‌ده بیك طلبه دوام ایتمکده‌در.

زراعت وتدریسات زراعیه

آلمانیا زراعت مملکتی دکلدر . — طوپراغك خستنی ، فن تلافی ایدیور . — رایفایزنلر . — چفتجیلره سنوی یدی میلیار اقراضات . — زراعت ، بیطر و اورمان مکتبلری .

آلمانیا ، عرض درجه‌سنه نظراً ، اوروپا حبوبات منطقه‌سنده داخل ایسه‌ده ، اقلیمی ، اراضینك ترکیبی ، ارتفاع زمینی ، نهرلری اعتباریله ایی بر زراعت مملکتی دکلدر . اقلیم وهوا شرق جهتلرنده وجنوب یایلالرنده چوق سرتدر . جنوب طرفلری ، داغلق اولمق حسبیله زراعته مساعد اراضیسی آزدر . زراعت یالکز ساقس ، پوزن وسیلزیا ایالتلرنده توسع ایتمشدر . فقط ، طوپراغك بوخستنی ، فنك فیض وترقیسی تلافی ایتمش ؛ صنعی کوبره استعمالی باتاقلق اراضینك تیبیسی ، عملیات زراعیه ایچون ماکنه‌لر ایجادی سایه‌سنده هکتار باشنه الده ایدیلن محصولك مقداری یوکسه‌لمکه باشلامشدر . شو مقایسه ، آلمانیانك فنی اصوللر سایه‌سنده زراعتده نه بویوك موفقیتلر تأمین ایده‌بیلدیکنی اثباته کفایت ایده‌ر :

۱۹۱۱ده بوغدای محصولی روسیه‌ده ، هکتار باشنه ۴,۷ ؛ متحدهٔ آمریقاده ۸,٤ فرانسه‌ده ۱۳,۸ ؛ مجارستانده ۱٤ ؛ قانادا‌ده ۱٤ متروکینتال — برمترو کینتال ۱۰۰ کیلو غرامدر . — حاصل اولدیغی حالده ، آلمانیاده ۲۰,۲ مترو کینتاله بالغ اولمشدر .

بالخاصه ، حرب عمومی اثناسنده حیوان وایشجی قوتلرینك تناقصنی تضمین ایتمك ایچون ، زراعت ماکنه‌لرنده مهم ترقیات وجوده کتیرلمشدر . بو سایه‌ده ، هیچ بر محارب مملکتده یاپیله‌میان زراعت ، آلمانیاده مکملاً اجرا ایدیله‌بیلمشدر . آلمانیانك زرع اولونان اراضیسی ، حرب اثناسنده دائما تزاید ایتدیکی حالده ، مثلا ، فرانسه وروسیه‌ده آزالتلمش وانکلتره‌ده ثابت بر حالده قالمشدر . آلمانیا ، دشمن اراضیسنی استیلا ایدنجه ، ایلك ایشی

بو یرلردن زرعاً اعظمی استفاده تأمین ایتمك اولویور. علی الاکثر، بر طرفده طوپلو کورلەرکن، دیکر طرفده صاپان حزمەلری وظیفهٔ صلحپرورانەلرینی ایفا ایدییور.

طبیعتك تولا یتیشدیرمکه مساعد اولمایان یرلرنده اورمانلر، چایرلر یتیشدیریلیور. بالخاصه، جنوبی ووسطی آلمانیاده شمندوفرله سیاحت ایدەرکن، کذرکاهك کاملاً یشیل اورمانلرله مستور اولدیغنی کوریرسکز. آلمانیاده ١٤٠ بیك مربع کیلومترە اورمانواردر. اورمانلرك کثرتی، صنایع خشبەنكده ترقیسنی موجب اولمشدر. صوکرا، راین وادیسنده، ساقسده وورتمبوغده، باویەراده غایت واسع مرعالر؛ سیلزیا، آلساس لورنده طبیعی چایرلر حیواناتك تکثیرینه خدمت ایتمشدر.

آلمانیاده زراعتك ترقیسی امرنده «رایفایزەن» بانقەلرینك بویوك تأثیری اولمشدر. «رایفایزەن» لر، برر اعتبار زراعی مؤسسەسیدر. بو بانقەلرك سرمایەسی، غایت کوچوك حصەلره منقسم سندات ایله تشکل ایدر. شرکته داخل اولان زراع یکدیکرینه متسلسلاً کفیلدرلر. بو صورتله، کویلی، محتکر فائضجیلرك دام احتیالندن تخلیص نفس ایدەبیلمکده وزراعتی ترقی ایتدیرمك ایچون محتاج اولدیغی سرمایەیی سهولتله الده ایتمکدەدر.

آلمانیاده بش بیکی متجاوز رایفایزەن؛ اون ایکی بیکده اعتبار زراعی شرکتی واردر. بو مؤسسەلر آلمان چفتچیلرینه سنوی یدی میلیار فرانق رادەسنده اقراضاتده بولونور. حال بوکه، دیکر مملکتلرده، مثلا، فرانسەده موجودی اوچ بیك رادەسنده اولان اعتبار زراعی شرکتلرینك سنوی اقراضاتی ١٠ میلیون فرانقی تجاوز ایتمەیور.

*
* *

زراعت، بیطر واورمان مکتبلرینك تکاملی، آلمانیا حیات زراعیەسنك یوکسەلمسنه بویوك یاردیم ایتمشدر. آلمانیاده زراعت مکتبلری دورت درجه

اوزرینه مؤسسدر : زراعت مکاتب عالیه‌سی، عملی زراعت مکتبلری، چفتلك مکتبلری ، سیار زراعت مکتبلری .

زراعت مکاتب عالیه‌سی درتدر : برلین ، بون‌پوپه‌له‌سدورف ، هوهه‌ن‌هایم ، وای هه‌ستفان زراعت آقاده‌میلری !

زراعت آقاده‌میلرنده باشلیجه بو درسلر تدریس اولونور : حیوانات ، نباتات ، فیزیك ، اقالیم ، عضوی وغیری عضوی کیمیا ، کیمیای زراعی ، باقتریولوژی ، تشریح ، غریزیات ، نباتات خسته‌لقلری، تخملر ، حیواناتك تداویسی ، معدنیات ، زراعی انشاآت ، اورمانجیلق ، حقوق زراعت ، اصول محاسبه ، اقتصاد زراعی .

عملی زراعت مکتبلری ؛ حیواناتك تکثیرینی واداره‌سنی ، آلات زراعیه‌نك استعمالنی ، وزراعتك قسم عملیسنی کوستره‌ن مکتبلردر . چفتلك مکتبلری ؛ چفتلك وعمله باشیسی یتیشدیرمکه مخصوص اولان مؤسسه‌لردر. بو مکتبلرده اکثریتله سنه‌نك برقسمنده نظریات، برقسمنده عملیات کوریلیر. آلمانیاده بو قبیل ایکی یوز قدر مکتب واردر .

سیار زراعت مکتبلری ؛ منطقه زراعت معلملری طرفندن اداره اولونور . مملکتك زراعت ساحه‌لری متعدد منطقه‌لره تقسیم ایدلمش وهر منطقه‌یه سوتجیلك ، چفتلك اداره‌سی ، آریجیلق، میوه‌جیلك کبی خصوصاتی تعلیم وتدریس ایتمك اوزره معلملر تعیین ایدلمشدر . منطقه معلمی هر کویده بر قاچ هفته قاله‌رق، کویلی‌یه غایت عملی صورتده تدریسات اجرا ایده‌رلر .

بیطر مکتبلرینه کلنجه ؛ آلمانیاده برلین ، هانووار، مونیخ ، دره‌سد ، اشتودغار شهرلرنده بش بیطر مکتب عالیسی واردر . بیطر مکتبلرنده باشلیجه ؛ نباتات ، حیوانات ، تشریح ، غریزیات ، باقتریولوژی ، طبابت ، جراحی ، سیار خسته‌خانه‌لر ، داءالکلب ، نعلبدلق ، امراض مستولیه ، ضابطهٔ بیطریه ، فیزیق، کیمیا ، حیوانات اهلیه ، معدنیات، تشخیص مرضی، عمومی مداوات ، ذبحیات ، لحومك معاینه‌سی درسلری کوستریلیر .

آلمانياده اورمان مكاتب عاليه‌سى‌ده بش‌در : موندەن ، ئه‌برسوالده ، تاراند ، آشافه‌ن‌بورغ ، آيزه‌ناخ مكتبلرى ! اورمان مكتبلرينك مدت تحصيلى درت ، ياخود بش نصف سنهٔ درسيه‌در . پروغراملر ، باشليجه شو درسلرى احتوا ايده‌ر : طبيعيات ، كيميا ، معدنيات ، علم اشجار ، نباتات ، حيوانات ، اورمان حشراتى ، فيزيق ، علائم جويه ، رياضيات ، طوپوغرافيا ، اورمانلر تاريخى ، فن زراعت ، اورمان حقوقى ، آوجيلق .

تدریسات تالیه

خدمت مقصوره شرائطی .— سلطانیلرك مرجعی .— سلطانی مدیر ومعلملری .— معلملك حكومت امتحانی .— معاشلر وترفیع اصولی .— مكتبلرك هیأت ادارهسی .— صنف معلمی .— مكاتب تالیهنك اقسامی .— غمنازیوم ، اوبروه آل شوله، رهآل غمنازیوم.— رهفورم سلطانیلری .— سلطانی پروغراملری .— خصوصی مكاتب تالیه .

آلمانیاده ، ـ علی العموم متحد حكومتلرده اولدیغی كبی ـ معارف خصوصنده عدم مركزیت اصولی جاریدر . ایمپراطورلغی تشكیل ایدن حكومتلرك هر بری، مكتبلرینی وتدریساتنی آرزو ایتدیكی صورتده تشكیل وتنظیم ایتمك حقنی حائزدر. معمافیه، ایمپراطورلق معارف امورینه بوس بوتون بیگانه قالمش دكلدر . از جمله ، خدمت مقصورهیه تابع اولمق ایچون ایجاب ایدن شرائطی ایمپراطورلق قانونی تعیین ایتمشدر. ایمپراطورلغهداخل بولونان حكومتلرك جملهسنده، آلتی سنهلك سلطانی مأذونلری خدمت مقصوره حقنی حائزدر. بوحق، ایكی سنهدن عبارت اولان خدمت فعلیهٔ عسكریهنك یالكز بر سنه اولهرق ایفاسنی تضمن ایدهر . خدمت مقصوره حقنی احراز ایتمك ایچون، آلتی سنهلك اعدادی مأذونلرینك (خدمت مقصوره امتحانی) ویرمهلری شرطدر. بوامتحان، آلمانجهدن باشقه ایكی لسان اجنبیدن، ویرده جوغرافیا ، تاریخ ، ریاضیات وطبیعیاتدن اجرا ایدیلیر .

آلمانیاده ، یالكز صاقسونیا ، تدریسات تالیه حقنده بر قانون تنظیم ایلهمشدر. دیگر حكومتلرك تدریسات تالیه قانونی یوقدر. معمافیه، علی العموم آلمان حكومتلرنده ، مكاتب تالیهنك ادارهسی همان یكدیگرینك عینیدر. آرالرنده جزئی فرقلر واردر. پروسیادن ماعدا حكومتلرده ، مكاتب تالیه دوغرودن دوغرویه معارف نظارتلرینه مربوطدر . پروسیانك و سعتی ومكتبلرینك كثرتی جهتیله نظارت، مكاتب تالیه ایله دوغرودن دوغرویه اشتغال ایدهمیور.

اوراده ، بو مکتبلرك برنجی درجه‌ده مرجعی ولایات تدریسات مجلسلری Prowinzial-Schulkolegien در . بو مجلسلر ، ایکی قسم اعضادن مرکبدر . بر قسمی ، بالفعل معلملکده ومکتب مدیریتلرنده بولونمش وفن تربیه‌یه واقف ذواتدر . دیکر قسمی‌ده مفتشلر واداره مأمورلریدر .

پروسیاده ، هر ولایتده درت سنه‌ده بر ، عموم مکاتب تالیه مدیرلری بر قونغره عقد ایده‌ر ؛ و مسائل علمیه وتربیویه حقنده مذاکرات اجرا ومقررات اتخاذ ایله‌رلر . مع مافیه ، براندنبورغ ولایتنك مرکزی اولان برلینده ، مدیرلر وسائط نقلیه‌نك مکملیتی دولاییسیله ، سنه‌ده بر قاچ دفعه خصوصی اجتماعلر عقد ایده‌بیلدکلری ایچون ، بو ولایتده عمومی قونغره اجتماع ایتمز .

پروغراملرك تنظیمی ودرس کتابلرینك انتخابی نظارتلره عائددر .

پروسیاده درس کتابلری ولایت تدریسات مجلسلری طرفندن بش سنه مدتله انتخاب اولونور . هر بویوك شهر بر ایکی دائرهٔ تحصیلیه‌یه تفریق اولونه‌رق ، هر دائره داخلنده‌کی مکتبلره بر مؤلفك اثری قبول ایدیلیر . وبر دائره داخلنده عینی کتابلر اوقونور .

علی العموم سلطانی شهادتنامه‌لرینك ، ایمپراطورلغه داخل بولونان حکومتلرك هر برنده متقابلاً طانیمسی اساسی قبول ایدلمشدر. هر حکومتده تام برسلطانی تحصیل مدتی دوقوزسنه‌در . واك اشاغی صنفه قبول ایدیله‌بیلمك ایچون دوقوز یاشنی اکمال ایتمك ، اوچ سنه‌لك بر تحصیل ابتدائی کورمك شرطدر. سلطانی طلبه‌سندن سنوی وسطی اوله‌رق ١٢٠ مارق اجرت تدریسیه آلنیر. معلم اولادی وفقیر طلبه تماماً ویا قسماً اجرتدن استثنا ایدیلیر .

هر حکومتده ، سلطانی مأذونلری ایچون مأذونیت رؤس امتحانی شرائطی‌ده یکدیکرینك عینیدر . مأذونیت رؤس امتحانی ، آلمانجه ، لاتینجه ، رومجه ، فرانسزجه ، ریاضیات وتاریخ درسلرندن اجرا اولونور .

علی العموم آلمان حکومتلرنده دوقوز وآلتی سنه‌لك مکاتب تالیه مدیرلری

نظارتجه انتخاب ومأموريتلری باارادهٔ حكمداوری اجرا ايديلير . معلملر ، پروسياده ولايت تدريسات مجلسلرنجه ، ديكر حكومتلرده نظارتجه تعيين ايديلير . دوقوز سنه‌لك سلطانى مدير لری ، دارالفنون مدسلری ودردنجی صنف مشاور Rat [*] لرله هم رتبه‌در . صنفلری تمام اولمايان سلطانی مديرلرينه ، اون ايكنجی مأموريت سنه‌لرينی متعاقب ، دردنجی رتبه‌دن « مشاور » عنوانی ويريلير . مكاتب تاليه معلملری « Oberlehrer » عنوانی حائزدرلر . مقداری ، موجود معلملرك ثلثنی تجاوز ايتمه‌مك شرطيله ، نظارتجه ، معلملردن مناسبلرينه « مدرس » عنوانی ويريله‌بيلير .

*
* *

مكاتب تاليه قسم تالی معلملرينك ، دارالفنوندن ويا مكاتب عاليه‌دن ؛ وقسم ابتدائی معلملرينك دارالمعلميندن مأذون اوله‌لری شرطدر. مع‌مافيه، بوشرائطی حائزاولمايانلر دخی، بالامتحان تاليه‌معلملكنی احراز ايده‌بيليرلر. بوامتحان ، دارالفنونده اجرا ايديلن برحكومت امتحانی‌در. امتحانه داخل اوله‌بيلمك ايچون ، دوقوز سنه‌لك برآلمان سلطانيسندن مأذون اولمق وبر آلمان دارالفنونده اوچ سنه منتظماً تحصيلده بولونمق شرطدر . رياضيه ، فيزيق وكيميا معلملكلری ايچون، برآلمان فن مكتب عاليسنده بربوچوق‌سنه تحصيل، اوچ‌سنه‌دارالفنون تحصيلنه‌معادل عداولونور. فرانسزجه وانكليزجه معلملكلری ايچون، فرانسه‌وانكلتره‌ده تحصيلده بولونمش‌اولمق، دارالفنونده بر سنه تحصيله معادل طوتيلير . مع‌مافيه ، معارف نظارتلری ، بوشرائطی تعديل ايتمك صلاحيتنی حائزدر . برده ، معلملك شرائطنی حائز اولمايان راهبلرك نظارتك مساعده‌سيله علوم دينيه معلملكلرينه تعيينی جائزدر . معلملرك حين تعيننده ، هانكی درس معلملكنه تعيين ايدلديكی تصريح

[*] Rat آلمان رتب ملكيه‌سندن بريدر .

ایدلمز . درسلرك ، معلملرك اختصاصلرینه کوره توزیعی، مکتب مدیرلرینه عائددر .

معلملك حکومت امتحانی، عمومی، واختصاصی اولمق اوزره ایکی قسمدر: عمومی امتحان، نامزدك معلملك ایچون لازم اولان معلومات عمومیه‌یی حائز اولوب اولمادیغنی تدقیقه معطوفدر. هر نامزد، اولا عمومی امتحانه داخل اولور. بو امتحان ، فلسفه ، فن تربیه ، آلمان ادبیاتی ، معلومات دینیه درسلرندن اجرا ایدیلیر . عمومی امتحانده موفق اولانلر ، اختصاص امتحانه داخل اولورلر .

اختصاص امتحانی ، نامزدك معلملکنه طالب اولدیغی درسدن وبو درسله علاقه‌دار اولان فنلردن اجرا ایدیلیر . نامزدلر بو امتحانده‌ده موفق اولدقدن صوکرا ، وظیفه‌یه باشلایه‌بیلمك ایچون ، بر سنه‌ده دارالمعلمینلرده تطبیقات درسیه‌ده بولونمغه مجبوردرلر .

حکومت امتحانده موفق اوله‌میانلر، ایکی سنه صوکرا ، تکرار امتحانه قبول اولونه بیلدکلری کبی ، امتحانده موفق اولدقدن آلتی سنه صوکرا ، دها یوکسك درجه‌ده معلملك ایچون، ایکنجی بر امتحان طلبنه حقلری واردر .

پروسیاده ، نامزدلر ، حکومت امتحانندن باشقه ، دها بعض قیوده تابعدر . نامزدلر ، امتحانده موفق اولدقدن صوکرا ، اسمی ولایت تدریسات مجلسنك قدم سجلنه قید ایتدیریرلر . منحل اولان معلملکلره ، نامزدلردن قدم صیراسیله بری انتخاب اولونور . معمافیه، نامزد ، اصالةً بر وظیفه درعهده ایتمزدن اول ، تکلیف اولونه‌جق بر معلملك وکالتنی قبوله مجبوردر . معقول بر سبب اولمقسزین قبولدن امتناع ایدن نامزد، برنجی دفعه‌ده ، قدمندن آلتی آی غائب ایدر وتکرری حالنده سجلدن تماماً اخراج ایدیله‌بیلیر. برده ، نامزدلر بر وظیفه‌یه تعیین ایدیلنجه‌یه قدر، مکاتب عالیه معلم معاونلکلرنده فخریاً ایفای خدمت ایدرلر .

*
* *

مکاتب تالیه مدیرلرینک معاشلری؛ آلمانیانک مختلف حکومتلرنده، سنوی ٤٥٠٠ ایله ٨٥٠٠ مارق آراسنده تخالف ایده‌ر. تالیه معلملرینک معاشلری‌ده، ٢٧٠٠ مارقدن باشلایه‌رق ٨٢٠٠ مارقه قدر یوکسه‌لیر. معاشاتک تعیین وتزیید مقداری خصوصنده شو اساس قبول ایدلمشدر :

صنوف تالیه معلملری ؛ دوقوزنجی مدت خدمت سنه‌سنه قدر، هر اوچ سنه‌ده بر یدیشر یوز مارق ؛ ودوقوزنجی سنه‌دن یکرمی بشنجی سنه‌یه قدر هردرت سنه‌ده بر آلتیشر یوز مارق ضمه مظهر اولورلر .

صنوف تالیه معلملرینه بو معاشاتدن باشقه ؛ سنوی معین بر مسکن اجاره‌سی تسویه ایدیلیر. بو اجاره شهرک بدلات اجاره‌سنه کوره ده‌کیشیر . حد اعظمیسی ١٣٠٠ مارقدر . اکثر مکاتب تالیه‌ده، مدیرلره مخصوص خصوصی دائره‌لر واردر. مدیر، عائله‌سیله بوراده اقامت ایده‌ر . خصوصی دائره‌سی اولمایان مکتبلرده مدیرلره سنوی ١٨٠٠ مارقه قدر مسکن کیراسی ویریلیر .

مکاتب تالیه‌ده مستخدم غنا، آل ایشلری، رسم معلملرینک معاشلری بو اساسلر خارجنده‌در. بونلر، خارجده‌ده چالیشه‌بیلدکلری ایچون معاشلری دها آزدر. سنوی ١٨٠٠ مارقدن باشلایه‌رق ، اون یدی سنه خدمتدن صوکرا ، ٤٢٠٠ مارقه قدر یوکسه‌لیر . بوقسم معلم ومعلمه‌لره‌ده سنوی ٨٠٠ مارق خانه کیراسی ویریلیر.

مکاتب تالیه قسم ابتدائی معلملرینک معاشلری ، علی‌العموم ابتدائی مکتبلری معلملری معاشاتی حقنده‌کی اساسلره توفیقاً تعیین ایدیلیر .

بومعاشات ، مصارفی دوغرودن دوغرویه دولت بودجه‌سندن تسویه ایدیلن مکتبلرده ایفای وظیفه ایدن معلملره شاملدر. بلدیه‌لر طرفندن اداره اولونان تالی مکتبلری معلملرینک معاشلری سنوی ٢٠٠ الی ١٢٠٠ مارق فضله‌در. ذاتاً آلمانیاده بویوک شهرلر ، تالی مکتبلرینی بالذات اداره ایده‌رلر.

ازجمله، برلین تالیه مکتبلرینك مصارفی، عموماً بلدیه‌لر طرفندن تسویه ایدیلیر.

* * *

مکاتب تالیه‌ده هیأت اداره نامنه ، یالکز بر مدیر وبر کاتب واردر . مدیرلر، هفته‌ده اون ایکی ساعت درس ویرمکله‌ده مکلفدر. مکتبلرده ، معید و مربی نامیله کیمسه استخدام ایدلمز . طلبه‌نك اداره وتربیه‌سنه مکتب معلملری نظارت ایده‌ر .

صنفلرك وحدتنی تأمین ایتمك ایچون غایت انی براصول اتخاذ ایدلمشدر: هر صنفك Ordinarius ، یاخود Classenlehrer نامیله بر « صنف معلمی » واردر . صنف معلمی ، مدیر طرفندن انتخاب ومأمورتی نظارتجه تصدیق اولونور . صنف معلمی ، مأمور اولدیغی صنف طلبه‌سنك استعداد وتمایلنی ، سعی وغیرتنی، مکتب خارجنده‌کی حرکاتنی متمادیاً تدقیق وتفتیش ایده‌ر؛ طلبه ولیلریله مخابرات و مناسباتده بولونور ؛ طلبه‌نك تحریری وظیفه‌لرینی معاینه ایده‌رك نتیجه‌دن مدیرتی خبردار ایله‌ر . وصنف دفترلرینی طوتار . بوندن باشقه ، صنفنده تطبیقات درسیه‌ده بولونان معلم نامزدلرینه رهبرلك ایده‌ر.

معلملرك هفته‌لق ساعات اشتغالی، قدملریله معکوساً متناسب اولمق اوزره تحدید ایدلمشدر : معلملر ، اون ایکنجی مدت خدمت سنه‌سنه قدر هفته‌ده ۲٤ ؛ یکرمی دردنجی مدت خدمت سنه‌سنه قدر هفته‌ده ۲۲ ؛ یکرمی درت سنه‌دن فضله خدمتی اولانلر هفته‌ده ۲۰ ساعته قدر درس آلمغه مجبوردر . معلملر دیکر مکتبده وظیفه درعهده ایده‌مزلر .

* * *

آلمانیاده ، سلطانی مکتبلرینك غایه‌سی ، کنجلری تحصیل عالیی تعقیب ایده‌بیله‌جك معلومات ایله مجهز اوله‌رق یتیشدیرمکدن عبارتدر. مکتبلرده ، معلومات علمیه‌نك مرکز ثقلتی ، کنجلك آتیاً تعقیب ایده‌جکی مسلکه

کوره تعیین ایتمك اساسی تعقیب ایدلدیکی جهتله ، تحصیل تالی مختلف قسملره آییرلمش وهرقسم برنوع مکتب تشکیل ایتمشدر .

مکاتب تالیه ، پروغراملرنده لاتینجه و رومجه موجود اولوب اولمادیغنه نظراً ، اولاً ، ایکی بویوك قسمه آییریلیر : برنجی قسم ؛ لاتینجه ورومجه تدریس اولونان سلطانیلردرکه ، Humanistiche Anstalt نامی آلتنده یاد اولونور . بونلرده ایکی نوعدر : غمنازیوم وپروغمنازیوملر !

غمنازیوملرك Gymnasium ؛ غایه‌سی ، حقوق والٰهیات فاکولته‌لرینه داخل اوله‌جق کنجلره لاتین ویونان مدنیتی حقنده معلومات کافیه ویرمکدر. مدت تدریسیه‌سی دوقوز سنه‌در . غمنازیوملرده ، اوچنجی صنفدن اعتباراً فرانسزجه وصوك اوچ صنفده اختیاری اوله‌رق انکلیزجه‌ده تدریس اولونور .

پروغمنازیوملر Progimnasium ؛ یالکز آلتی سنه‌یی حاوی اولان غمنازیوملردر . بومکتبی اکمال ایدنلر ، تعقیب تحصیل ایتمك ایچون دها اوچ سنه برغمنازیومه دوامه مجبوردرلر . مع مافیه ، باویه‌را و صاقسونیانك پروغمنازیوملریله ، بونلر درجه‌سنده اولان وورتمبورغك لیسه‌لری عموماً آلتی سنه‌دکلدر . بعضلری دها فضله ، اکثریسی‌ده دها نقصان صنوفی شاملدر .

لاتینجه ورومجه تدریس ایدلمه‌ین مؤسسات Lateinlose Realanstalt ؛ ده ایکی نوعه آیریلیر : اوبرره‌آل شوله وره‌آل شوله‌لر !

اوبرره‌آل شوله‌لر Oberrealschule ؛ لاتینجه ورومجه‌یرینه ، فرانسزجه وانکلیزجه تدریس اولونان سلطانیلردر . بونلرك ریاضیه وطبیعیه درسلری مفردات پروغرامی‌ده غمنازیوم پروغراملرندن دها واسعدر . غایه‌سی ، کنجلری ، بالخاصه ، فن مکاتب عالیه‌سنه اعداد ایتمکدر . مدت تدریسیه‌سی دوقوز سنه‌در .

ره‌آل شوله‌لر Realschule ؛ یالکز آلتی سنه‌یی حاوی اولان اوبرره‌آل شوله‌مکتبلریدر . بو مکتبك مأذونلری‌ده ، مکاتب عالیه‌یه داخل اوله‌بیلمك ایچون دها اوچ سنه ، براوبرره‌آل شوله‌یه دوامه مجبوردرلر .

بو درت نوع سلطانیلردن باشقه ، هر ایکی قسمك ترکیبیله حصوله کلن برطاقم سلطانیلر واردرکه، بونلرده ، رهآل غمنازیوم ایله رآل پروغمنازیوملردر.

رهآل غمنازیوملر Realgymnasium ؛ غمنازیوملرله اوبررآل شـوله‌لر آراسنده متوسط بر موقعی حائز اولان مکاتب تالیه‌در . بومکتبلرده ، السنهٔ قدیمه‌دن یالکز لاتینجه والسنهٔ جدیده‌دن فرانسزجه وانکلیزجه تدریس اولونور . طبیعیه ورياضیه درسلری پروغرامی ، غمنازیوم پروغراملرندن دها واسعدر . غایه‌سی ، کنجلری ، بالخاصه ، فلسفه فاکولته‌لرینه اعداد ایتمکدر .

رهآل پروغمنازیوملر Realprogymnasium ؛ یالکز آلتی سنه‌یی حاوی اولان رهآل‌غمنازیوم مکتبلریدر . بو مکتبك مأذونلری‌ده تعقیب تحصیل ایتمك ایچون، دها اوچ سنه برزهآل غمنازیومه دوامه مجبوردرلر .

شو ایضاح ایتدیکم سلطانیلردن باشقه، برده رهفورم سلطانیلری‌واردر. رهفورم سلطانیلری، تشکیلات وپروغرام اعتباریله، دیکر سلطانیلرك‌عینیدر. یالکز، بورادە اوبرەرآل شوله ، رهآل غمنازیوم وغمنازیوملر بر مؤسسه داخلنده برله‌شدیرلمشدر. بررهفورم سلطانیسنده برنجی اوچ‌صنفده، اوبرره‌آل شوله ، رهآل غمنازیوم و غمنازیوملر طلبه‌سی مشترکاً درس کوریرلر . وبوصنفلرده ، لسان‌اوله‌رق، عموماً فرانسزجه تحصیل‌ایدرلر. طلبه، دردنجی صنفدن اعتباراً، ایکی‌قسمه آیریلیر: اوبره‌رآل شوله طلبه‌سی‌متباقی آلتی‌سنه‌لك تحصیلی‌آیریجه تعقیب ایدر . وبوآلتی صنفده لسان درسی اوله‌رق فرانسزجه وانکلیزجه اوقورلر. رهآل غمنازیوم وغمنازیوم‌طلبه‌سی، دها ایکی‌سنه مشترکاً درس کوریرلر ؛ و بوایکی صنفده فرانسزجه‌دن باشقه ، لاتینجه‌یی‌ده تحصیل ایده‌رلر. آلتنجی صنفدن اعتباراً، بو ایکی قسمه منسوب طلبه‌ده آیریلیر . وصوك درت سنه تحصیلنی‌آیری‌آیری تعقیب ایده‌ر. رهآل غمنازیوم طلبه‌سی، بوصنفلرده لاتینجه و فرانسزجه‌دن باشقه انکلیزجه‌یی ؛ غمنازیوم طلبه‌سی‌ده روجه، فرانسزجه وانکلیزجه‌یی ، یاخود عبرانیجه‌یی تحصیل ایده‌ر.

رەفورم تشکیلاتنك فائدەسی ، مکتبدە اوچ وبش سنە مشترکاً تعقیب تحصیل ایدلمك اعتباریلە ، طلبەیە ، بو قسملردن هانکیسنی ترجیح ایتمك کندیسی ایچون دها مفید اولەجغنی دوشونمکە میدان وامکان براقماسیدر . رەفورم مکتبلرینك اك زیادە تعمم ایتدیکی یر ، فرانقفورت (ماین اوزرندە) شهریدر .

پروسیادە ، علی العموم دوقوز وآلتی سنەلك سلطانیلرە ، بعضاً (فورشولە Forschule) نامی ویریلن اوچ ابتدائی صنفی الحاق ایدیلیر . باویەرا ، وورتمبورغ ، صاقسونیا مکاتب تالیەسندە بو صنفلر موجود دکلدر .

سلطانی مکتبلرینك مفردات پروغرامی شو درسلری احتوا ایدر : علوم دینیە ، آلمان ادبیاتی ، تاریخ ، ریاضیات ، طبیعیات ، رسم ، جوغرافیا ، خط ، تربیۀ بدنیە ، غنا . سلطانیلرك نوعنە کورە ، لاتینجە ، فرانسزجە ، وانکلیزجە درسلرندن بری ویا بر ایکیسیدە تدریس ایدیلیر . درسلر ، هر صنفدە — تربیۀ بدنیە و غنادە داخل اولدیغی حالدە — هفتەدە ٢٨ الی ٣٣ ساعتدر .

*
* *

آلمانیادە تالی درجەدە خصوصی مکتب کشاد ایدەبیلمك ایچون ، مدیر ومعلملرك رسمی مکاتبدە آرانیلان اوصافی حائز اولماسی وپروغراملرك رسمی پروغراملرك عینی اولمسی شرطدر . اجنبیلر ، نظریات اعتباریلە مکتب آچەبیلیرلر . فقط معلم اولەبیلەجکلرك حکومت امتحانانە تابع اولماسی و بو امتحانە اجنبی تابعیتندە بولونانلرك قبول ایدلمامکدە بولونماسی جهتیلە ، فعلاً بوکا امکان یوقدر .

بلدیەلر ، اکثریا خصوصی اناث اعدادیلرینە تخصیصات ویریرلر . مثلا ، برلین بلدیەسی بو اوغوردە ، سنوی ١٦٠ بیك مارق صرف ایتمکدەدر . فقط ، خصوصی ذکور اعدادیلرینە معاونت ایدلدیکی نادردر . چونکە ،

آلمانياده رسمی ذکور مکاتب تاليه‌سی کافی درجه‌ده‌در. بالعکس، رسمی اناث اعداديلرينك مقداری غايت محدوددر .

خصوصی دارالمعلمين کشادينه‌ده مساعده ايدلمکده‌در . فقط ، رهبانه بو مساعده بخش ايدلمه‌مشدر . قتوليك راهبلری يالکز اعدادی وابتدائی مکتبلری کشاد ايده‌بيليرلر . علی‌العموم خصوصی مکتبلر ، عينی رسمی مؤسسه‌لر کبی دولتك تفتيشنه تابعدر .

دارالمعلمين

دارالمعلمينلرك تاريخچەسى . — پروسياوصاقسونيا تشكيلاتى . — حكومت امتحانى . — تطبيقات مكتبلرى . — تربيهٔ بدنيه ، آل ايشلرى ، صنايع دارالمعلمينلرى .

آلمانيادە دارالمعلمينلر ، يوز سنەلك بر تاريخە مالكدر . فقط ، ١٨٢٦ تاريخنه قدر بو مؤسسەلر حقيقى معلم يتيشديرەجك اوصافى حائز دكلدى . بو تاريخدە ، « لودويغ بەكەندورف » دارالمعلمينلردە بعض اصلاحات وجودە كتيرمش ، وبالاخره « ويلهلم هادنيش » و « آدولف ديستەروەغ » بومؤسسەلرك ترقيسنه پك چوق چاليشمشلردر . بالخاصه ، ١٨٧٢ دن صوكرا ، بسمارقك همتيله دارالمعلمينلر ، ايجابات عصريەيه تماماً موافق برر عرفان مؤسسەسى حالنى كسب ايتمش ؛ ومعارف ناظرى دوقتور فالق ورفيق مساعيسى دوقتور شنايدرك فعاليتلريله ، دارالمعلمينلر كليسانك نفوذندن بوس بوتون قورتاريلەرق ، كنجلرە حر بر تربيه ويرلەسى اسبابى تأمين اولونمشدر .

آلمانيادە ، دارالمعلمينلر حقندە برقانون موجود دكلدر . دارالمعلمين تشكيلاتى ، عموميتله ، ايكى شكل ارائه ايدەر . برنجى شكل ، پروسيا تشكيلاتى ؛ ايكنجيسى ، صاقسونيا تشكيلاتيدر . هر ايكى شكلدە تحصيل مدتى آلتى سنەدر . برنجى شكلدە دارالمعلمين تحصيلى اوچ سنه مدتله ، يكديكرندن آيرى ايكى مكتبدە اجرا ايديلير . بومكتبلرك برنجيسى ، دارالمعلمين احتياط قسمى Proseminar ؛ ديكرى اصل دارالمعلمين Seminar در . ابتدائى تحصيلنى اكمال ايدەنلر ابتدا ، احتياط قسمنه قبول اولونور . واوچ سنه تحصيل ايتدكدن صوكرا ، دارالمعلمينه داخل اولور . آلتى سنەلك سلطانيلرى اكمال ايدەنلر ، دوغرودن دوغرويه دارالمعلمين صنفلرينه قبول اولونه بيليرلر . صاقسونيا تشكيلاتندە ، آلتى صنف عموماً ، دارالمعلمين صنفلرى عد اولونور ؛ وبربنا داخلندە بولونور . درت

اولکی صنفده عمومی تحصیل وصوك ایکی صنفده مسلك درسلری تعقیب ایدیلیر .

پروسیا تشکیلاتنده ، مکتبلر آیری وطلبه مقداری محدود اولمق دولاییسیله ، اداره وتفتیش دها سهیل وامر تربیه دها مضبوطدر. بواعتبار ایله ، برنجی نوع تشکیلات ، دیکرینه ترجیح ایدلمکده‌در. هس وباد غران دوقه‌لقلرنده ، معلملکه حصر حیات ایده‌جك ره‌آل واوبرره‌آل شوله مأذونلری ایچون ، دارالمعلمینلرده آیریجه درسلر آچیلمشدر . بو مکتبلر مأذونلرینه ، یالکز فن تربیه ، اصول تدریس ، تاریخ تربیه وروحیات درسلری کوسترلمکده‌در.

دارالمعلمینلر ــ پك محدود استثنالردن صرف نظر ــ عموماً حکومت مؤسسه‌لریدر . ودوغرودن دوغرویه معارف نظارتلرینه ، پروسیاده ولایت تدریسات مجلسلرینه مربوطدر. مصارفی‌ده دولت بودجه‌سندن تسویه اولونور. یالکز ، پروسیا تشکیلاتنده‌کی احتیاط قسملری بعضاً حکومته ، وا کثریتله شهرلره عائددر .

دارالمعلمینلرده اوقوتدیریلان درسلر شونلردر: علوم دینیه ، فن تربیه ، روحیات ، آلمان ادبیاتی ، انکلیزجه ، فرانسزجه ، لاتینجه ، تاریخ ، جوغرافیا ، ریاضیات ، طبیعیات ، معلومات مدنیه ، زراعت ، اقتصاد ، حفظ الصحه ، رسم ، موسیقی ، غنا ، أل ایشلری ، تربیهٔ بدنیه .

دارالمعلمینلر ، ا کثریتله لیلیدر. نیته‌کیم ، پروسیانك ۱۷۵ دارالمعلمیننددن ۹۷ سی لیلیدر. لیلی طلبه اباته مصرفی ومکتب اجرتی اوده‌مزلر . یالکز ، یمك مصرفلرینی تسویه ایده‌رلر . مع مافیه ، فقیر طلبه بو مصرفدن استثنا ایدلمشدر . دارالمعلمین مأذونلری ، بش سنه مدتله ، صاقسونیاده اوچ سنه مدتله تکلیف اولونه‌جق خدمتی قبول ایتمکه ، یاخود کندیلری ایچون اختیار اولونان مصارفی تأدیه ایلمکه مجبوردر .

دارالمعلمینی اکمال ایده‌نلر ، حکومت امتحاننه تابعدر . بو امتحان ، معارف نظارتی و ولایت مرخصلریله دارالمعلمین معلملرندن مرکب برهیأت

طرفندن ، دارالمعلمینده ، تحریری و شفاهی اولمق اوزره اجرا ایدیلیر . دارالمعلمینده اکمال تحصیل ایتمه‌مش اولانلرده امتحانه داخل اوله‌بیلیرلر . امتحانده موفق اولانلر ، مکاتب ابتدائیه معلملکنی احراز ایدرلر . فقط مسلکده ترفیع وترقی ایده‌بیلمك ایچون ، معلملر ، برنجی امتحانك اجراسندن اصغری ایکی ، اعظمی بش سنه صوکرا ، دارالمعلمینده ایکنجی بر امتحان دها ویرمکه مجبوردرلر .

دارالمعلمین مأذونلری میاننده ، معلملك ایچون فوق العاده قابلیت کوسترەنلره ، ــ اکثر آلمان حکومتلرنده ــ دارالفنونه دوام ایتمك صلاحیتی بخش ایدلمشدر . بوصورتله ، فلسفه فاکولته‌لرنده فن تربیه درسلرینی اکمال ایده‌نلر ، دوغرودن دوغرویه دارالمعلمین و سلطانی معلمی ومکاتب ابتدائیه مفتشی اوله‌بیلیرلر .

هر دارالمعلمینه ملحق ، برتطبیقات مکتبی واردر . مأذونلرك کویلرده ، مختلط مکتبلرده تدریساتده بولوناجقلری نظر دقته آلنه‌رق ، تطبیقات مکتبلرینك مختلط اولماسنه اعتنا ایدیلیر . تطبیقات مکتبلری ، دارالمعلمین بنالری داخلنده ویا جوارده بولونور .

تطبیقات درسلری منتظم بر پروغرام داخلنده اجرا ایدیلیر. سنهٔ درسیه ابتداسنده ، هر معلم ، کندی درسنه عائد مباحثك فهرستنی طلبه‌یه ویریر . طلبه ، بو بحثلری آرالرنده تقسیم ایده‌ر . ومعلم ، مراجعت ایدیله‌جك آثار حقنده طلبه‌یی تنویر ایلر . طلبه‌ده ایجاب ایدن اثرلره مراجعتله درسنی کاملاً حاضرلامغه چالیشیر .

تطبیقات مکتبنده اکثر درسلر ، دارالمعلمین طلبه‌سی طرفندن ویریلیر. تقریر اثناسنده ، مقرر طلبه‌نك صنف رفیقلری و تطبیقات مکتبی مدیری و درس معلمی حاضر بولونور. درسك ختامندن صوکرا ، ــ تطبیقات صنفی شاکردانی حاضر اولمقسزین ــ مقرر تنقید ایدیلیر .

*
* *

آلمانياده، اختصاصه تعلق ايدن بعض درسلره معلم ومعلمه يتيشديرمك مقصديله آچيلمش، ديكر دارالمعلمينلرده واردر. تربيهٔ بدنيه، أل ايشلرى، صنايع، اعمالر، ديلسز و صاغيرلر دارالمعلمينلرى بو زمرهدندر. اعمالر و ديلسز و صاغيرلر دارالمعلمينلرينى آيرى بر قسمده موضوع بحث ايتديكم ايچون، بوراده ديكرلرى حقنده بعض معلومات ويرمك ايستهيورم:

آلمانياده، ابتدائى وتالى مكتبلرينه تربيهٔ بدنيه معلمى و معلمهسى يتيشديرمك اوزره آچيلمش اولان تربيهٔ بدنيه دارالمعلمينلرى عموماً نهاريدر. و تحصيل مدتى غايت آزدر. تحصيل، نظرى و عملى در. نظرى تحصيل؛ تشريح، فن وظائف الاعضا، اصول تدريس، تربيهٔ بدنيه نظرياتى وحفظ الصحهٔ اطفالدن؛ عملى تحصيلده جمناستيق، تربيوى اويونلر، اسپورلر، يوزمه و انداخت تعليملرندن عبارتدر.

اسپانداوده زيارت ايتديكم تربيهٔ بدنيه دارالمعلمينى مختلف قسملرى شاملدر: اصل دارالمعلمين قسمى، بالفعل خدمتده بولونان تربيهٔ بدنيه معلم ومعلمهلرينه مخصوص قسم، معلم ومعلمه اولمايهجق كنجلره مخصوص قسم، اسپور صنفلرى!

دارالمعلمين قسمنه داخل اولهبيلمك ايچون ، بر دارالفنون مداومى، ياخود بر ابتدائى معلم و معلمهسى اولمق شرطدر. بو قسمده معلملر يدى، معلمهلر آلتى آى درس كوريرلر. واكمال مدت ايدنجه بر اهليت تصديقنامهسى آليرلر. بالفعل خدمتده بولونان معلم و معلمهلر، مكتبلرينك تعطيل مدتى أثناسنده يالكز درت هفتهلك بر تحصيل تعقيب ايدرلر. معلم و معلمه اولمايهجقلرله اسپور صنفلرينه دوام ايدهنلرك تحصيل مدتلرى معين دكلدر. بونلر، على الاكثر بر سنه قدر تحصيل ايدهرلر.

أل ايشلرى معلم ومعلمهسى يتيشديرمك اوزره، پروسيا وصاقسونياده أل ايشلرى دارالمعلمينلرى تأسيس ايدلمشدر. پروسيادهكى أل ايشلرى

دارالمعلمینلری ، اکثریتله صنایع مکتبلری داخلنده بر صنف مخصوصدن عبارتدر . بو مقصدله برلین ، برهسلاو ، کونیغسبرغ ، هاکهن ووستفالیا صنایع آقادهمیلرنده دارالمعلمین صنفلری کشاد ایدلمشدر .

صاقسونیاده ، لایپزیغده مستقل بر أل ایشی دارالمعلمینی واردر . باویهرادهٔ أل ایشلرینه مخصوص دارالمعلمینلر موجود دکلدر. بوراده برقسم صنعتکارلر ، آتهلیهده بالذات چالیشهرق معلملکه حاضرلانیرلر . دارالفنون مدیری پروفهسور فون اشترومپل رفاقتیله لایپزیغده کی أل ایشلری دارالمعلمینی تدقیق ایدهبیلمش ایدم. بومؤسسه، دوقتور پاپست طرفندن تأسیس ایدلمش، وصاقسونیا أل ایشلری جمعیتنک حمایهٔ مخصوصهسنی تأمین ایلهمشدر. أل ایشلری دارالمعلمینه ، اکثریتله بالفعل خدمتده بولونان ابتدائی معلملری دوام ایتمکدهدر. معلملر، تعطیل اثناسنده بورایه کلهرك ایکی آی تحصیل ایدهرلر. موفقیتی کوریلنلره تصدیقنامه ویریلیر . مکتب ؛ رسم ، دوغرامهجیلق ، مجلدلك ، دمیرجیلك، ــ ویالکز مجروح عسکرلره مخصوص اولمق اوزره ــ ترزیلك وقوندرهجیلق شعبهلرینی حاویدر .

صنایع دارالمعلمینلری ده ؛ صنایع مکتبلرینه معلم یتیشدیرمکه مخصوص اولان مؤسسهلردر. بو قسم دارالمعلمینلر آراسنده، که منیچ صنایع دارالمعلمینی برنجی درجهیی احراز ایدهر . شهرامینی دوقتور فیشهرك دلالت و رفاقتیله زیارت ایدهبیلدیکم شو مؤسسه، فنك صنعتك اك صوك بدیعهلرینه جلوهکاه اولمشدر. دارالمعلمینه داخل اوله بیلمك ایچون، یکرمی اوچ یاشنی اکمال ایتمش، دارالمعلمیندن مأذون بولونمش اولمق ولااقل اوچ آی برفابریقهده چالیشمش اولمق لازمدر. صنایع مکتبلری مأذونلری ده، برفابریقهده لااقل ایکی سنه عملیات کوردکلری تقدیرده دارالمعلمینه داخل اولهبیلیرلر .

قادینك موقعی وتربیهٔ اناث

آلمانیا فیض كمالی ، آنا قوجاغندن آلمشدر . — اجتماعی حیاتك هرصفحه‌سنده قادین، ارككك یرینه قائم اولویور . — نفوس عمومیه‌ده‌كی بوشلق ناصل دوله‌جق ؟ — آلمان قادینی نظرنده اولاد : هر دوكیفك اوستنده اوچان بر كله‌بك ! — اناث مكاتب عالیه‌سی . — ادارهٔ بیتیه ، دارالمعلمات ، سلطانی قسملری . — مدیر ومعلمه‌لر . — ابتدائی دارالمعلماتلر . — آل ایشلری وادارهٔ بیتیه دارالمعلماتلری . — آنا دارالمعلماتلری . — هوروتلر .

« قادینلرینی اوقوتمایان ملت ، اوغللرینی معنوی
اوكسوزلكه محكوم ایتمش دیمكدر. خسرانته آغلاسین! »
توفیق فكرت

آلمانیا ، فیض كمالی آنا قوجاغندن آلمشدر. والده‌نك، چوجوق اوزرنده بوتون حیات مدتجه دوام ایده‌ن تأثیرینی نظر دقته آله‌رق ، آلمانلر قادین تربیه‌سنه بیوك اهمیت عطف ایتمشلردر . آلمان حیات عرفانده كوریلن كمالك، مهم عامللرندن بریده قادینلردر. آلمان عائله حیاتی، قادین سایه‌سنده یوكسه‌لمشدر . فی‌الحقیقه ، چوجوق والده قوجاغنده فكری ، اخلاقی ، بدنی قابلیتلرندن هیچ بری توضح ایتمكسزین كلیر . بو قابلیتلر ، آغوش مادرده انكشاف وتقرر ایده‌ر . چوجوقلرده‌كی حسیات نجیبه‌نك ایلك تحملری ، والده‌نك همتیله نشو ونما بولور . وظیفه‌سنی بیلن بر والده ، منسوب اولدیغی وطنه فضیلتلرله مجهز وطنداشلر یتیشدیریر .

آلمانیاده‌كی تدقیق سیاحتلرم ، آلمان قادیننك ، حیات اجتماعیه‌نك مهم بر ناظمی اولدیغی حقنده‌كی قناعتلرمی قوتله‌شدیردی . آلمانیاده ، بوكون ، قادینك نفوذ ایتمه‌دیكی بر ساحه قالمامشدر. آلمان قادینی ، بالخاصه بوحرب اثناسنده ، ارككك چكلمكه مجبور اولدیغی هر صفحه‌ده ، آنك یرینه قائم اولمش وبوسایه‌ده اجتماعی ماكنه‌نك روشنه همان هیچ خلل كلمه‌مشدر. مكتب كرسیلرندن مهمات اعمالخانه‌لری ایشچیلكنه قدر، هرطرفده، قادین، ارككك یرینی اشغال ایتمش ، وعزم وفعالیتله حیرت‌آور موفقیتلر كوسترمشدر .

دار الفنون صیرالرنده ارککلرك بوشلغنی طولديران، مکاتب تالیه کرسیلرنده معلملره وکالت ایدەن ، خستەخانەلرده یارالیلره باقان ، موقفلرده عسکره اکمك وچای طاغیتــان ، کویده ترلالری سورەن ، یولده کوپریلری تعمیر وانشا ایدەن، شهرده تراموای وآرابەلری سوق واداره ایلەین، تلەفونکنزی ایشلەتن، مکتوبلریکنزی کتیرەن، غزتەکزی توزیع ایدەن، اوتلده اوداکزی، لوقانطەده یمککنزی احضار ایلەین هپ اودر .

آلمان قادینی ، سادەجه ایی برزوجه، مشفق بروالده دکل؛ بلکه حیات عمومیەنك هر صفحەسنده ارککه شریکهٔ مساعی اولان بر عضو مکملدر . او ، ارککك اوموزلرینه آتیلمش بریوك دکل ؛ حیثیتنی بیلن وکندینه حرمت ایتــدیرەن برجمعیت آدمیدر . وبویله اولدیغی ایچون حقوقنەده تماماً صاحبدر .

آلمان قادینی، شیمدیدن، حربك جمیتده تولید ایتدیکی درین بوشلقلری دولدیرمغه چالیشیور . فی‌الحقیقه، ایشته درت سنەدر، مملکتده قوت‌وزندکی نامنه نه وارسه ، هپ سوندی . هرمحارب مملکتده اولدیغی کبی ، وطنك کزیدەکنجلری قیرلدی، افول ایتدی. وطن، احتیاط واستقبال قوتندن پك چوق غائب ایتدی. نفوس عمومیەدەکی بوبوشلغی دولدیرمغی تأمین ایدەجك تدبیرلر نەاولورسه اولسون، یقین برآتیده بونك تلافیسی ممکن اولەمایەجقدر. بوبوشلق، بلکەجدی وعمومی برسعی ایلەیکرمی سنەصوکرا دولدیریله‌بیله‌جك. حال بوکه ، صلح عقد اولونور اولونماز، بوتون ملتلر ایچون مدهش برجدال اقتصــادی باشلایەجق . بویکی حربه شیمدیدن حاضرلانمق لازمدر . بونك ایچون، قادینلری‌ده فردایه اعداد ایتمك، حیات معیشتده آنلرك‌ده فعالیتندن استفاده ایلەمك ضرورتی واردر. ایشته، آلمانیا، قادینلرینی، شیمدیدن یارینکی حیاتده مظفریتی تأمین ایدەبیلەجك برتربیه ایله پرورده ایتمکه چالیشیور.

بر طرفده حیــاته حاضرلانان آلمــان قادینی ، دیکر طرفده اك مهم وظیفەسنی‌ده برلحظه اونوتمش دکلدر . آلمان قادینی، چوجوق یتیشدیرمکی

وآنی تربیه ایتمکی اك معزز بر وظیفه اوله‌رق طانیمشدر. آنك نظرنده، ابی ومحترم بر والده اولمق، اك یوکسك بر أملدر. آلمان قادینی، آشیانه‌سنده چوجوق سسنی، سعادت مژده‌جیسی اوله‌رق تلقی ایدر. آنك فکرنجه، بشیکلرده‌کی سودالری بیلمه‌ین، پنجره‌لرندن چوجوق سسلری طویولمایان بر آشیان، ناقص بر آشیاندر. وهر ناقص اولان شی کبی آز سویلیر. آلمان قادینی نظرنده اولاد، هر سوکینك اوستنده اوچان نرمین بر کله‌بکدر.

*
* *

آلمان قادینینی یارینه حاضرلایان ومواجهۀ مدنیتده یوکسه‌لتن، بلا شبهه، مکتبلردر. اکثریتله، ابتدائی صنفلریله دارالفنون صیرالرنده مختلط بر تحصیل تعقیب ایدن قادینلر، بالخاصه تالی مکتبلرده، ارککلردن آیرلمقده‌در. بو جهتله، اناثه مخصوص تدریسات تالیه مؤسسه‌لرینی آیریجه تدقیق ایتمك ایجاب ایده‌جك.

آلمانیاده، اناث مکاتب تالیه‌سنی تدقیق ایده‌بیلمك ایچون، هر حکومتك بو قسم مؤسسه‌لرینی آیری آیری کوزدن کچیرمه‌لیدر. چونکه، تشکیلات اعتباریله، ایمپراطورلغه داخل بولونان مختلف حکومتلرك قیز مکتبلری آراسنده فرق اولدیغی کبی؛ عینی حکومتك مختلف قیز مکتبلری‌ده، باشقه باشقه تشکیلاته تابع اولمشدر. مثلا، پروسیاده رسمی اناث اعدادیلرینك بر قسمی اون، بر قسمی دوقوز سنه اوزرینه تنسیق ایدلمشدر.

مع مافیه، بوکون اون سنه‌لك تحصیل تالی‌ده کافی کورولمه‌یور. بونك ایچون، اناث اعدادیلرینه‌دها بعض قسملر علاوه ایدیله‌رك، قیزلرك دارالفنونه حاضرلانه‌بیلملری، یاخود معلمه وأو خانمی یتیشدیرلمه‌سی اسبابی استکمال ایدلمشدر. بو صورتله، بو قسملردن برینی تعقیب ایده‌جك قیزلر، اعدادی تحصیلیله برابر، اون ایکی الی اون درت سنه‌لك بر تحصیل تالی کوریورلر.

بو تشکیلاتی، مجملاً ایضاح ایده‌بیلیرم:

اصل اناث اعدادیلری Höhere Mädchenschule؛ اون صنفدن مرکبدر. بو صنفلرك اوچی ابتدائی ، اوچی رشدی وصوك درت صنف اعدادی صنفلریدر . ابتدائی برنجی صنفه داخل اوله‌بیلمك ایچون ، دوقوز یاشنده اولمق شرطدر. ابتدائی ورشدی صنفلرینه ذکورشا کردده قبول اولونه‌بیلیر.

ابتدائی، یاخود ابتدائی ورشدی صنفلرینك مکتبه ملحق اولماسی مجبوری دکلدر . بو صنفلری حاوی اولمایان اعدادیلرده واردر. بونلره «محذوف اناث اعدادیلری Gehobene Mädchenschulen » نامی ویریلیر .

اعدادیلره علاوه اولونان قسملره کلنجه؛ بونلر اوچدر : ادارهٔ بیتیه، دارالمعلمات ، سلطانی قسملری !

ادارهٔ بیتیه قسمی Frauenschulklassen ؛ تالی تحصیلی اکمال ایتدکدن صوکرا، دارالفنون تحصیلنی تعقیب ایتمه‌یه‌جك ومعلمه اولمایه‌جق قیزلری أیی بر والده ، مدیر برأو خانمی اوله‌رق یتیشدیرمك غایه‌سنی تعقیب ایدر. مدت تحصیله‌سی ، اون سنه‌لك اعدادی تحصیلنی متعاقب، ایکی سنه‌در. بو قسمه، اعدادی تحصیلنی اکمال ایتمه‌مش ، فقط درجهٔ تحصیلی وتربیه‌سی مکتبجه کافی کورولمش اولانلرده قبول اولونه‌بیلیرلر.

دارالمعلمات قسمی Höheres Lehrerinnen Seminar؛ ابتدائی مکتبلرینه واناث اعدادیلرینك کوچك تالی صنفلرینه معلمه یتیشدیرمکه مخصوصدر . بو قسمك تحصیل مدتی ، اون سنه‌لك اعدادی تحصیلنی متعاقب، درت سنه‌در. اعدادی مأذونی اولمایانلرده ، بو درجه‌ده حائز معلومات اولدقلرینی بالامتحان اثبات ایتدکلری تقدیرده قبول ایدیله‌بیلیرلر .

بو ایکی قسمده بعض درسلر مشترکدر. وادارهٔ بیتیه قسمنه داخل اولانلر، آرزو ایتدکلری تقدیرده، دارالمعلمات قسمنك بعض درسلرینه سامع اوله‌رق دوام ایده‌بیلیرلر .

ادارهٔ بیتیه ودارالمعلمات قسملرینه ملحق بر تطبیقات مکتبی واردر. هر ایکی قسم طالباتی بوراده تطبیقات درسیه‌ده بولونورلر . تطبیقات مکتبی ،

آنا صنفلریله ابتدائی صنفلرینی حاویدر. اکثریتله، اعدادینك ابتدائی صنفلری تطبیقات مکتبی وظیفه‌سنی کوریر . وبوتقدیرده ، مکتبه بر آنا صنفی علاوه ایدیلیر .

سلطانی قسمی Studienanstalt ؛ نك غایه‌سی، قیزلری دارالفنون تحصیلنه حاضرلامقدر . بوقسم ، ذکور سلطانیلری کبی ـ اوبرره آل شوله، ره آل غمنازیوم وغمنازیوم شعبه‌لرینه آییرلمشـدر . اوبرره آل شوله قسـمنك مدت تحصیلیه‌سی بش، دیکرلرینك آلتی سنه‌در. مع‌مافیه، طلبه اوبرره آل صنفلرینه اعدادینك سکزنجی صنفنی ، وره آل غمنازیوم ایله غمنازیوم صنفلرینه‌یدنجی صنفی متعاقب داخل اولدقلری ایچون ، نتیجه اعتباریله ، هر اوچ شـعبه‌ده تحصیل مدتی بردر . یعنی اعدادی صنفلریله برابر اون اوچ سنه‌در .

هر اناث اعدادیسنده بوقسملر تشکیل ایدلمش دکلدر. اعدادی صنفلرندن باشقه تشکیلاتی اولمایان اعدادیلر اولدیغی کبی، اکثر اعدادیلرده‌ده بوقسملردن بری ویا ایکیسی موجود اولور .

آلمانیاده ، رسمی اناث مکاتب تالیه‌سی ، خصـوصی اعدادیلره نسـبتله محدوددر . ۱۹۱۱ ایستاتستیقنه نظراً ، حکومت و بلدیه‌لر طرفندن اداره اولونان اناث مکاتب تالیه‌سنك عددی ۳۶۰ وخصوصی اناث مکاتب تالیه‌سنك مقداری ۴٦۸در .

*
* *

اناث اعدادیلرنده تدریس ایدیلن درسلر شونلردر : علوم دینیه ، آلمانجه، فرانسزجه وانکلیزجه ، تاریخ ، جوغرافیا ، علوم طبیعیه، حیاتیات ، کیمیا، فیزیق ، ریاضیات ، رسم ، یازی ، أل ایشلری ، غنا ، تربیهٔ بدنیه .

دارالمعلمات وادارهٔ بیتیه قسـملرنده ؛ فن تربیـه واصـول تدریس ، روحیات ، معلومات زراعیه ، معلومات اقتصادیه وحقوقیه ، تشریح وغریزیات، حفظ صحت ، أل وایکنه ایشلری ودیکیش ، اوتو ، تطهیر ، طباخت ، اقتصاد

بیتی درسلری کوستریلیر . ســلطانی قسلرینک پروغراملری ، بعض درسلر مستثنا اولمق اوزره ، ذکور سلطانی پروغراملرینک عینیدر .

اناث اعدادیلرنده ، مدیر و مدیره‌لرك وقسم تالی معلم و معلمه‌لرینـك دارالفنوندن ویا مکاتب عالیه‌دن ؛ وقسم ابتدائی معلم ومعلمه‌لرینك دارالمعلمین ودارالمعلماتدن مأذون اولمه‌لری شرطـدر . مع مافیه ، بو شرائطی حائز اولمایانلر ، ذکور مکاتب تالیه‌ده اولدیغی کبی ، بالامتحان تالیه معلم ومعلمه‌لکنی احراز ایده‌بیلیرلر .

اعدادیلرك قسم تالیلریله اداره‌ٔ بیتیه ، دارالمعلمات وسلطانی قسـملرنده استخدام اولونان معلم ومعلمه‌لرك عدداً ، نصف نصفه اولمه‌سنه اعتنا ایدیلیر . وهرحالده معلم ویا معلمه‌لرك مقداری ، عمومك ثلثندن دون اولماز .

لیلی مکتبلر ، مدیر طرفندن اداره ایدلدیکی تقدیرده ، بهمه‌حال برده مدیر معاونه‌سی بولونور .

صنوف تالیه معلملرینك معاشاتی ، ذکور مکتبلرده‌کی معلم‌معاشاتنه‌قیاساً تعیین ایدیلیر . معلمه‌لرك معاشلری‌ده ، ۲۰۰۰ مارقدن باشـلایه‌رق ٤۲۰۰ مارقه قدر یوکسه‌لیر : اون ایکنجی مدت‌خدمت سنه‌سنه قدر ، هراوچ سنه‌ده بر دردر یوز واون سکزنجی مدت خدمت سنه‌سنه قدر ، هراوچ سنه‌ده بر اوچر یوز غروش ضم اولونور . معلمه‌لره معاشـدن باشـقه ، مکاتب تالیه معلملرینه ویریلن مقدارده ، سنوی معین برمسکن اجاره‌سی ویریلیر .

مکاتب تالیه غناء ، ال‌ایشلری ورسم‌معلمه‌لرینك معاشلری ۱٤۰۰ مارقدن باشلایه‌رق اون بش سنه خدمتدن صوکرا ، ۲۰۰۰ مارقه بالغ اولور . بوقسم معلمه‌لره‌ده ، بودرسلر معلملرینه‌ویریلن مقدارده خانه کیراسی تسویه ایدیلیر .

قسم ابتدائی‌معلمه‌لرینك‌معاشاتی ، علی‌العموم‌ابتدائی‌مکتبلری‌معلمه‌لرینك معاشلری حقنده‌کی اساسلره توفیقاً تعیین ایدیلیر .

*
* *

آلمانیاده ، مستقل اوله‌رق تأسیس ایدیلن ابتدائی دارالمعلماتلرك عددی محدوددر. اعدادیلره ملحق اوله‌رق تشکیل ایدیلن دارالمعلماتلر ایسه بونلرك فوقنده ، احضاری درجه‌سنده‌در. بوملحق دارالمعلماتلرك مأذونه‌لری، عالی مکتبلرده‌ده معلمه‌لك ایده‌بیلیرلر. ابتدائی دارالمعلماتلرك اکثریسی ، خصوصی مؤسسه‌لردر. مثلا ، پروسیاده‌کی عموم رسمی دارالمعلماتلرك عددی‌ده انجق ۱۷ در. حال بوکه ، ابتدائی دارالمعلمینلرك مقداری ۱۷۵ ه بالغ اولویور.

ابتدائی دارالمعلماتلرك برنجی صنفلرینه ابتـدائی مکتبلری مأذونلری قبول ایدلمکده‌در . مدت تحصیلیه‌لری بش سنه‌در . بودارالمعلماتلر آراسنده هامبورغ دارلمعلماتلری بالخاصه شـایان تدقیقدر . هامبورغ شهرنده ، ایکی دارالمعلمات واردر . بو مکتبلردن برینی ، شهر تدریسـات عالیه مشاوری پروفه‌سور پوته‌ر رفاقتیله زیارت ایده‌بیلمشـدم . هامبورغ ، معلملرینی اك چوق اقدار ایده‌ن بر شهر اولدیغی ایچون ، مکتب ، آلمانیانك اك کزیده معلم ومعلمه‌لرینك ید اقتدارینه تودیع ایدلمش؛ هردرلو لوازم و آلات درسیه ایله مکملاً تجهیز اولونمشدر .

*
* *

آنامکتبلرینه معلمه یتیشدیرمکه مخصوص آنا دارالمعلماتلری‌ده آچیلمشدر. بو مؤسسه‌لرده اکثریتله خصـوصیدر. پستالوجی ـ فروبه‌ل دارالمعلماتنده بو قسملر موجوددر . بر قادین جمعیتنك حـمایهٔ مخصوصه‌سی تحتنده اداره اولونان وآنا دارالمعلماتی ، أل ایشـلری ، ادارهٔ بیتیه وطباخت قسـملرینی احتوا ایدن بومؤسسهٔ عالیه‌نك تشکیلات و ادارەسنی ، براندنبورغ تدریسات مفتشی دوقتور بوربای‌نك دلالت ورفاقتیله تدقیقه موفق اولمشدم .

پستالوجی ـ فروبه‌ل مؤسسه‌سی ، یالکز آلمانیـاده دکل ، بوتون جهـانده‌کی امثالنـه رقابت ایده‌جك بر مکملیق حائزدر . اك زنکین عائله قیزلرینه مقر تحصـیل اولان بو دارالمعلماتك ، حیـات معنویه‌سی قدر ،

حیات مادیه‌سی‌ده مکملدر . مکتبده ، دارالمعلمات قسملرینه تطبیقات وظیفه‌سنی ایفا ایتمك اوزره ، متعدد آنا صنفلری وهورتلر آچیلمشدر .
هورت ، ابتدائی مکتبلرنده تحصیل ایدن واوکله‌دن‌صوکرا ، کیده‌جك یری اولمایان فقیر چوجوقلر ایچون آچیلمش اولان ملجألردر . بو ملجألره اون آلتی یاشنه قدر قیز وارکك شاکرد قبول ایدیلیر . ارککلره دوغرامه‌جیلق ، مجلدلك ، سپتجیلك ؛ قیزلره نقش ، دیکیش و بیچکی کوستریلیر .
وجوده کتیریلن اشیا ، مکتب نامنه صاتیلیر . وشاکردانه بر حصه تفریق ایدیلیر .

أل ایشلری معلمه‌سی یتیشدیرمك اوزره اکثر اناث صنایع مکتبلرنده برر دارالمعلمات صنفی کشاد ایدلمشدر. بو صنفلرده تحصیل مدتی برسنه‌در.
درسلر ؛ ایکنه ایشلری ، دیکیش ، بیچکی ، تعمیر ، یامه ، برودەری ، پاطرون اوزرینه رسم ، حاضر البسه‌جیلك ، چماشیرطاقملری ، کیمیا ، رسم ، فن تربیه ، حفظ صحت ، آلمانجه ، معلومات مدنیه ، حساب ، موسیقی ، تربیهٔ بدنیه‌دن عبارتدر .

ادارهٔ بیتیه درسلرینه معلمه یتیشدیرمك مقصدیله ، ادارهٔ بیتیه دارالمعلماتلری‌ده تأسیس ایدلمشدر. پستالوجی ــ فروبه‌ل دارالمعلماتنك أل‌ایشلری وادارهٔ بیتیه قسمنك مدت تحصیلی ؛ برسنه‌سی مشترك ، بر سنه‌سی آیری اولمق اوزره ایکی سنه‌در . بو قسملره داخل اوله‌بیلمك ایچون بر اناث اعدادیسندن مأذون اولمق لازمدر. اکمال تحصیل ایده‌نلر، برحکومت امتحانی‌کچیردکدن صوکرا ، مکاتب تالیه‌ده أل ایشلری وادارهٔ بیتیه معلمه‌لکلرینی احراز ایده‌بیلیرلر .

تدریسات ابتدائیه

ملتك حیات سیاسیه‌سنده اك مؤثر قوت . ـ « لوتر » تحصیل ابتدائینك اساسلرینی، قویور . ـ استقبال ، تربیه مسئله‌سی اك ایی حل ایدن ملته عائددر . ـ مجبوریت تحصیل . ـ ابتدائی مکتبلری . ـ ابتدائی معلم ومعلمه‌لری . ـ تحصیل ابتدائی وتالی ایچون سنوی ۷۰۰ بوچوق میلیون مارق .

مملکتده جدی ودواملی بر تجددك مبدئی ، خلقك منور قسمنده دکل، کتلهٔ عوامده آرامق ایجاب ایدر . بر ملتك حیات سیاسیه‌سنده اك مؤثر قوت، اودر. عوام ، افکار ومعلوماتندن ، اعتقادات فکریه‌سندن زیاده، حسیاتنه ، موروثات وعنعناتنه وخارجی تلقیناته تابع اولدیغی ایچون ، ابتداءً ، آنلری تعلیم وتربیه ایتمك ، معرفتی آنلر آراسنده تعمیم ایله‌مك لازمدر. بو مقصدله‌درکه ، هریرده تحصیل ابتدائینك مجبوریتی اساسی قبول ایدلمشدر .

مجبوریت تحصیل ، آلمانیاده اون آلتنجی عصردن اعتبارآ باشلایور. اون آلتنجی عصرده، لوتر پروتستانلغی تأسیس ایدنجه ، تحصیل ابتدائینك ده طبیعتیله ، تمل طاشلری آتلمشدر . پروتستانلقده هرکس کندی وجدانته قارشی مسئول اولویور، وبونکچون هرفرد انجیلك مندرجاتنه وقوف کسب ایتمك مجبوریتنده بولونیوردی . لوترك یاپدیغی دینی انقلاب، عینی زمانده تربیوی بر انقلابی ده احتوا ایدییور، پروتستانلق علم ایله دینی توحید ایله‌یوردی. لوتر ، پروتستانلغی نشر وتعمیم ایتمك ایچون ، تحصیل ابتدائینك ده عمومیله‌شدیرلمسنه چالیشمش ، ویکی مکتبلر کشاد ایدلملك اوزره حکومتدن تخصیصات آله‌بیلمشدر . بو صورتله ، دولت ، یاواش یاواش کلیسا یرینه قائم اولمش ، ومعارف تشکیلاتنی أله آلمشدر .

تحصیل ابتدائینك مجبوریتی ، اون سکزنجی عصرك نصفنه دوغرو ، ایمپراطورلغی تشکیل ایدن حکومتلرك کافه‌سنده تصدیق قانونی‌یه اقتران ایتمش.

واون دوقوزنجی عصردن اعتباراً ، بلا استثنا هر طرفده تحصیل ، بالفعل مجبوریت آلتنه آلنمشدر. بالخاصه ، ١٨٧٠ مظفریتندن صوكرا ، بومجبوریت ، الك مقدس بر وظیفه تلقی ایدلمشـدر. فی‌الحقیقه ، ١٨٧٠ مظفریتنك سری ، آلمان حرثنك ، فرانسز عرفاننه تفوقندن نشأت ایتدیكی ، سه‌دانك حقیقی فاتحلری، ابتدائی معلملری اولدیغی قناعتی تقرر ایتمش وبوتاریخدن صوكرا، وظیفهٔ تحصیل بوتون ملتك وجداننده كوكله‌شمشدر .

حیات اقتصادیه‌نك انكشافی‌ده ، تحصیل مجبوری‌یه قارشی اولان شوق وانجذابی تزیید ایله‌مشدر. فی‌الحقیقه ، تحصیل وتربیه ایله اقتصادیات آراسنده صیقی بر رابطه واردر. زراعت ، صنعت وتجارتك ترقیسی ، یالكز كاشف و مخترعلرك تفوق ذكاسنه دكل ؛ بلكه ، عمله سنفك‌ده عرفانه باغلیدر . دیكر جهتدن ، احوال اقتصادیه‌نك تكاملی ، مكتبلر ایچون دهافضله مصرف اختیارینی تسهیل ایده‌ر وبالخاصه چوجوقلرك أل امكندن استغنا حاصل ایده‌رك، كنجلره تربیهٔ فكریه‌لری ایچون زمان براقدیریر .

آلمانیاده ، تحصیل ابتدائینك منافعنی تقدیر حسی تدریجاً ، اهالینك بوتون طبقاتی آراسنه نفوذ ایتمش ، و « تحصیل مجبوری » كلـه‌سی یاواش یاواش آلمان لساننده قالقمشدر. بوكون ، آلمانیاده ، چوجوقلرینه مكتب تحصیلنی تأمین ایتمك ایچون ، وسائط ممكنه‌یی استعمال ایتمه‌یه‌جك برتك بابا تصـور ایدیله‌مز . بو سایه‌ده‌دركه ، آلمانیاده اوقویوب یازمه بیلمه‌ینلرك عددی همان صفر درجه‌سنه اینمشـدر : ١٩١٣ ده ، خدمت عسكریه‌یه داخل اولان عسـكرلردن ، اون بیكده یالكز دردی مكتب تحصیلی كورمه‌مشـدی . مع‌مافیه ، بو تحصـیل كورمه‌مش اولان نفراتك نصفنی‌ده ، كنجلك حیاتنی ممالك اجنبیه‌ده كچیرمش اولانلرك تشكیل ایتدیكنی اشارت ایتمك ایجاب ایده‌ر.

خلاصه ، استقبال ، تربیه مسئله‌سنی الك ایی حل ایده‌ن ملته عائد اولمق لازم كلیورسه ، شبهه‌یوقكه ، آلمانیا ، بوسلطنت آتینك حكمرانی اوله‌جقدر. چونكه ، آلمانیـا ، مملكتنده تحصیل مجبوری‌یی الك ایی صـورتده تطبیق

ایتمش ، هردرجهٔ تحصیلی اك قابلیتلی معلملریدینه تودیع ایلەمش ، مکتبلرینی اك مکمل تشکیلات واصلاحاته مظهر قیلمشدر .

*
* *

آلمانیاده تدریسات ابتدائیەنك غایەسی ؛ گنجلره ملی ودینی بر تربیه ویرمکدن، عملی حیاتده کندیلرینه لازم اولەجق معلومات عمومیەیی اوکرەتمکدن عبارتدر .

مجبوریت تحصیل ؛ باویەرا ومکلنبورغده آلتی یاشندن اون اوچ یاشنه، وورتمبورغده یدیدن اوندرده ، ودیکر متفق حکومتلرده ـ واستثناءً مونیخ شهرنده ـ آلتیدن اون درت یاشنه قدر دوام ایدەر. ذکا وتربیەسی کافی درجەده تکامل ایتمەمش اولان چوجوقلر ، هر طرفده بر ، وورتمبەرغده ایکی سنه دها فضله مکتبده آلیقونەبیلیرلر . وورتمبەرغدەده ، بنیەسی مساعد اولان چوجوقلر، آلتی یاشندن اعتباراً تحصیله باشلایەبیلیرلر .

مجبوریت تحصیلیەدن هیچ برچوجوق صورت دائمەده استثنا ایدیلەمز . اسباب صحیەیه بناءً، موقتاً استثنا جائزدر . اونی ترك ایدەمیەجك درجەده معلول اولان اطفاله ، خانەلرنده ، سیار معلملر طرفندن درس ویریلیر . ضعیف وغیر طبیعی چوجوقلرله ، اعمی وصاغیر و دیلسزلر ایچون آیری مکتبلر کشاد ایدلمش اولدیغی جهتله ، بو مجبوریت آنلر حقندەده تماماً تطبیق ایدلمکدەدر . صاغیر و دیلسزلر ایچون ، مجبوریت تحصیل ، یدی یاشندن وکورلر ایچون بش یاشندن اعتباراً باشلایور .

تحصیل ابتدائیی اکمال ایتدکدن صوکرا ، تالی تحصیلی تعقیب ایتمیەجکلر ایچون ، مجبوریت تحصیل دها بر ایکی سنه دوام ایدەر . و بوکیلر اکمال مکتبلرینه قبول اولونور. بو جهتی آیریجه تدقیق ایدەجکم .

آلمانیاده تحصیل ابتدائی عموماً مجانی دکلدر. چوجوقلردن علی الاکثر پك کوچوك بر اجرت درسیه آلینیر. مع مافیه، فقیر طلبه اجرتدن استثنا

ایدلدیکی کبی ، بعض یرلرده ، ولایت بودجه‌لرنده آچیق بولونمادقجه عموماً اجرت دخی استیفا ایدلمز .

طلبه‌دن آلنان اجرت اکثریتله ولایتلره ، باویه‌را و آلساس لوره‌نده معلملره عائددر .

***

آلمانیاده ، هر مذهبك كندینه مخصوص ابتدائی مکتبلری واردر . یالکز بر قاچ حکومتده قاتولیك و پروتستان چوجوقلری بر آراده تدریس ایدلمکده‌در . مع‌مافیه ، بو مکتبلرده‌ده تدریسات دینیه آیریدر . هیچ بر مذهبه منسوب اولمایان غیرروحانی عمومی مکاتب ابتدائیه‌نك عددی غایت محدوددر . ذکور واناثه مخصوص مختلط مکاتب‌ده آزدر . اکثریتله قیز وارکك چوجوقلر ایچون آیری آیری مکتبلر آچیلمشدر .

شهرلرده ، عینی ابتدائی مکتبده قیز وارکك چوجوقلر ایچون آیری بنالر تخصیص ایدلمشدر . بو بنالر ، یکدیکرینه ملاصقدر . فقط باغچه‌لری آیریدر . بر بنا داخلنده تحصیل کوره‌ن قیز وارککلرك‌ده ، صنفلری آیرلمشدر .

آلمانیاده ، ابتدائی مکتبلرینه ، بری نیسانك برنجی کونه ، دیکری تشرین اولك برنجی کونه قدر آلتی یاشنه واصل اولانلره مخصوص اولمق اوزره ، سنه‌ده ایکی دفعه طلبه قبول ایدیلیر . ویاز وقیش دورهٔ قبولیه‌لرنده قید اولنان شاکردلر ، آیری آیری صنفلرده تحصیل ایتدکلری جهتله ، ابتدائی مکتبلرنده صنفلر دائما ایکیشر شعبه‌در . بو صنفلره ، تصادف ایتدکلری بایراملره اضافةً پاك سیسته‌می ، سه‌ن میشل سیسته‌می عنوانی ویریلیر .

قیز وارکك چوجوقلره مخصوص ابتدائی مکتبلری اوچ قسمدر : کوی مکتبلری ، شهر مکتبلری ، نمونه مکتبلری !

کوی مکتبلری Folksschulen ؛ برالی درت درسخانه و معلملی مکتبلردر . کوچوك کویلرده‌کی مکتبلرك اکثری ، بر درسخانه و معلملی ابتدائی

مکتبیدر. میتوایدا جوارنده ، بر کویده بویله برمکتبی زیارت ایتدم. بورایه مجبوریت تحصیل دوره‌سی داخلنده بولونان مختلف یاشلرده چوجوقلر دوام ایدییور، وطلبه مقداری بر صنفده یتمشی تجاوز ایله‌یوردی .

بر درسخانه‌لی مکتبلرده شاکردلرك عددی سکسانی تجاوز ایتدیکی ، و ایکنجی بر معلم تدارکنه امکان مالی اولمادیغی تقدیرده ، چوجوقلر یالکز یاریم کون درس کوریرلر. ومکتب ، (یاریم کون‌مکتبی Halbtagsschule) نامنی آلیر . ایکی درسخانه ومعلملی مکتبلرده‌ده شاکردلرك عددی یوز یکرمی‌یی تجاوز ایتدیکی تقدیرده، اوچنجی بردرسخانه کشاد ومعلملر اوچه ابلاغ اولونور.

بر و ایکی درسخانه ومعلملی مکتبلر مختلطدر . اوچ ویا دها زیاده درسخانه‌لی مکتبلرك یوقاری صنفلرنده قیز وارکك چوجوقلر یکدیکرندن تفریق اولونور .

شهرمکتبلری Bürgersschulen ؛ یدی‌وسکز صنفلی ابتدائی‌مکتبلریدر، قیز وارکك چوجوقلر ایچون ، آیری آیری شهر مکتبلری آچیلمشدر .

نمونه‌مکتبلری Mittelsschulen ؛ بویوك شهرلرده آچیلان دوقوزصنفلی مکتبلردر. بو مکتبلرده ، تدریسات عمومیه‌دن باشقه ، بر وبعضاً ایکی‌اجنبی لسانی‌ده تدریس اولونور .

ابتدائی مکتبلرنده شو درسلر اوقوتدیریلیر: علوم دینیه ، آلمانجه ، حساب وهندسه ، رسم، تاریخ، جوغرافیا ، علوم‌طبیعیه ، غنا ، تربیهٔ‌بدنیه، أل‌ایشلری . قیزلر ایچون تربیهٔ بدنیه ، ارککلر ایچون أل ایشلری‌درسلری اختیاریدر .

درسلرصباح ساعت سکزدن اون ایکی‌یه وهفته‌ده نهایت‌اوچ‌کون، فضله اوله‌رق ایکیدن درده قدر دوام ایدر. اوکله‌دن صوکراکی درسلر، تطبیقاته منحصردر . مختلف صنفلرده ، هفته‌ده ۲۰ دن ۳۲ ساعته قدر درس کوستریلیر .

بر صنفده بولونه بیله جك طلبه نك عددی ، هر یرده مختلفدر. هامبورغ ، لوبه ك ، والده كده بو عدد اللی یی ؛ برهمن ، صاقسونیا ومایننگن ده آلتمشی ؛ پروسیاده بر درسخانه لی مكتبلر ایچون سكسانی ، دیگرلری ایچون یتمشی تجاوز ایده مز .

ابتدائی مكتبلرینه معلم و معلمه اوله بیلمك ایچون ، دار المعلمین و دار المعلمات دن مأذون اولمق ، یاخود بر حكومت امتحانی ویرمك لازمدر. مع مافیه باویه را وهه س ده معلم ومعلمه لرك ، رسمی بر دار المعلمین و دار المعلمات دن مأذون اوله لری مجبوریدر. صاقسونیاده ، معلمه لرك تأهل ایتمه مش اوله لری وخدمت تعلیمیه ده بولوندقجه أوله نمه ملری ده اصول اتخاذ ایدلمشدر.

ابتدائی معلم ومعلمه لری ، دیگر بر وظیفه درعهده ایده مزلر. معلم و معلمه لر ، بر صنفده مختلف درسلر تدریس ایده رلر . آلمانیاده ، ابتدائی معلملرینك متخصص اوله لری ، مفید اوله دن زیاده ، مضر عد اولونویور . چونكه ، اختصاص اربابی ، هر موضوعی كندی ساحهٔ اختصاصنه سوروكله مكه میالدر. حال بوكه ، بو مكتبلرده ، تدریساتك غایه سی ، چوجوقلرده ساده جه بر حركت فكریه تولید ایده بیلمكدن عبارتدر .

معلم ومعلمه لرك هفته لق ساعات اشتغالی ، سنلریله معكوساً متناسب اولمق اوزره تحدید ایدلمشدر: معلملر ، اوتوز یاشنه قدر هفته ده ٢٩ ، قرق یاشنه قدر هفته ده ٢٨ ، اللی یاشنه قدر ٢٧ ، اللی دن یوقاری سنده بولونانلر ٢٦ ؛ معلمه لر ، اوتوز یاشنه قدر هفته ده ٢٥ ، قرق یاشنه قدر ٢٤ ، اللی یاشنه قدر ٢٣ ، اللی دن یوقاری سنده بولونانلر هفته ده ٢٠ ساعته قدر درس درعهده ایده رلر . مدیرلرده ، هفته ده ٨ الی ١٠ ساعت درس ویرمكله مكلفدر .

ابتدائی معلملرینك معاشلری ، سنوی ٢٤٠٠ مارقدن باشلایه رق ، یكرمی برسنه خدمتدن صوكرا ٤٨٠٠ مارقه قدر یوكسه لیر: ایللك دوقوزنجی

مدت خدمت سنه‌سی ظرفنده ، هر اوچ سنه‌ده بر دردر یوز؛ آندن صوکرا یکرمی برنجی خدمت سنه‌سنه قدر، هر اوچ سنه‌ده بر اوچر یوز مارق ضمه مظهر اولورلر .

ابتدائی معلمه‌لرینك معاشلری‌ده ، ۱٦٥۰ مارقدن باشلایه‌رق اون سکز سنه‌ده ۳۰۰۰ مارقه قدر یوکسه‌لیر: معاشـلرینه ، ایلك دوقوز سنه ظرفنده هر اوچ سنه‌ده بر ایکی یوز اللیشر ، وایکـنجی دوقوز سنه ظرفنده هر اوچ سنه‌ده بر ایکیشر یوز مارق ضم اجرا ایدیلیر .

معلم ومعلمه‌لره بومعاشاتدن باشقه سنوی ۸۰۰ مارق‌أو کیراسی ویریلیر.

*
* *

مکاتب ابتدائیه‌نك انشا وتأسیسی ، وسائط تدریسیه‌نك تدارکی مصارفی، معلم معاشلری ، معلملرك تقاعد وعائله معاشلری ولایتلر طرفندن تسویه اولونور. هر ولایت ، بو مصارفه قارشیلق اولمق اوزره ایجاب ایدن وارداتی ، کلیسا اوقافنك بر قسم ایرادیله ، اهالیدن تحصیل اولونان معـارف حصهٔ اعانه‌سی حاصلاتندن تأمین ایده‌ر. معارف حصهٔ اعانه‌سی ، هرکســه ثروت وایرادیله متناسباً توزیع وتحصیل اولونور. بر شهرده اقامت ایدن هر عائله صاحبی ، اولادی اولسون اولماسون، حصهٔ اعانه اعطاسیله مکلفدر. چفتلك صاحبلری، کندی چفتجیلرندن فقیر اولانلره عائد حصهٔ اعانه‌یی بالذات تسویه ایده‌رلر. برمکتبك بولوندیغی دائره داخلنده اقامتکاه صاحبی اولان وشخصی وارداته مالك بولونان قادینلرده ، بومکتب ویرکیسنی تأدیه ایتمکله مکلفدر .

شهرلرده بلدیه‌لر وکویلرده چفتلك صاحبلری ، شهر ومالکانه داخلنده یتیشن و ابتدائی مکتبلرینك انشـا آت وتعمیراتی ایچون لزومی اولان مواد ابتدائیه‌یی مجاناً ویرمکه مجبوردرلر .

وارداتی،مکتبلرینی اداره‌یه کفایت ایتمه‌ین ولایتلره ، دولت بودجه‌سندن مناسب مقدار تخصیصات اعطا ایدلمك صورتیله معاونت اولونور. مع مافیه ،

ابتدائی مکتبلری مصارفنك مهم برقسمی ، ینه ولایتلرجه تسویه ایدلمکده‌در. ١٩١١ ده ، آلمانیانك ابتدائی وتالی مکاتب عمومیه‌سی ایچون جمعاً ٧٠٠ بوچوق میلیون مارق مصارف اختیار ایدلمش، بونك ٤٨٤ میلیونی ولایتلر، وانجق ٢١٦ بوچوق میلیون مارقنی دولت اوده‌مشدر .

عمومی و خصوصی ، بالعموم مکاتب ابتدائیه، دولتك نظارت و تفتیشی آلتنده‌در. امر تفتیش، ولایت تدریسات مجلسلری اعضاسی ومعارف مفتشلری معرفتیله اجرا ایدیلیر . بعض حکومتلرده ، کلیسایه‌ده مکاتب ابتدائیه‌نك تفتیشاتنه اشتراك حقی ویرلمشدر. مع‌مافیه ، رهبانك تفتیشی ، حکومتك امر ومساعده‌سیله وقوع بولور .

اکمال مکتبلری

اکمال مکتبلرینك تأسیسی و اداره‌سی . — مونیخ عملی صنایع اکمال مکتبلری . — « که‌رهن اشتاینه‌ر » اکمال مکتبلری حقنده نه‌دوشونیور ؟ — قیزلره مخصوص اکمال مکتبلری .

اکمال مکتبلری Fortbildungsschule ؛ تحصیل ابتدائی‌یی متعاقب ، تالی تحصیلی تعقیب ایتمکسزین زراعت ، صنعت و یا تجارت حیاتنه آتیلمش اولان وهنوز اون سکز یاشنه بالغ اولمایان گنجلره ، ایشلرندن آیریلمقسزین ، محتاج اولدقلری معلومات عملیه‌یی وزمانك ایی بر ایشجیدن بکله‌دیکی رسوخ وممارسه‌یی ویره‌ن چیراق مکتبلریدر .

اکمال مکتبلرینه دوام ، ۱۸۷۰ دن بری ، ایمپراطورلغه داخل اولان حکومتلرده تدریجاً مجبوریت آلتنه آلنمغه باشلامشدر . شهرلرده‌کی اکمال مکتبلرینه دوام مجبوریتی ، ارککلر ایچون هفته‌ده اعظمی اون ، قیزلر ایچون اعظمی یدی ؛ وکویلرده‌کی مکتبلره دوام مجبوریتی هفته‌ده اوچ ساعتدر . مجبوریت مدتی‌ده ، بر الی درت سنه‌در . مثلا ، بادوقه‌لغنده بو مجبوریت ارککلر ایچون ایکی ، قیزلر ایچون بر ؛ صاقسونیا ، باویه‌را و هه‌س‌ده اوچ ؛ وورتمبه‌رغ‌ده درت سنه‌در . بو مجبوریته رعایت ایتمه‌ینلر ، جزای نقدی وحبس ایله مجازات اولونور . جزای نقدی یکرمی الی فرق فه‌نیکدن ، حبس‌ده پولیس معرفتیله جبراً مکتبه سوق ایدیله‌رك اقشامه قدر اورادە قالمقدن عبارتدر .

اکمال مکتبلرنده تدریسات ، بازار کونلری اوکله‌دن اول ، سائر کونلر اقشام بشدن یدی‌یه قدر اجرا اولونور . سن مکلفیت داخلنده بولونان گنجلری استخدام ایدن فابریقه‌تورلر ، تجارتخانه وچفتلك صاحبلری درس ساعتلرنده — اجرتلرندن بر شی تنزیل ایتمه‌مك شرطیله — کندیلرینه رخصت ویرمکه مجبوردر . پروسیاده ؛ ۱۹۰٤ تاریخنه قدر ، اکمال مکتبلرینه

دوام ، قسماً اختیاری اولدیغی حالده ، بو تاریخدن اعتباراً اکثر ناحیه‌لرده دوام ، مجبوریت تحتنه آلنمشدر.

هرمسلك وصنعت اربابنه مخصوص اکمال مکتبلری واردر . پروسیاده زراعت اکمال مکتبلری اکثریتی تشکیل ایده‌ر. پروسیاده ، اکمال مکتبلرینه دوام ایده‌نلرك یوزده اللی بشی زراعتده چالیشان چوجوقلردر . صنایع عملیه ایچون موجود اولان اکمال مکتبلرینك باشلیجه‌لری شونلردر : مجلد ، دولکر ، اجزاتاجری ، قصاب ، باغچوان ، بربر ، جامجی ، دمیرجی ، مرانغوز ، جواهرجی ، قویومجی ، طباخت ، پاسته‌جی ، سپتجی ، بویاجی ، دیوارجی ، اُکرجی ، قوندوره‌جی ، نساج ، دوشه‌مه‌جی ، شکرجی ، مطبعه‌جی مکتبلری .

صنایع عملیه اکمال مکتبلرینك اکثریتله ، ایکی اوچی بر آراده بر بنا داخلنده بولونور. که‌منیچ‌ده ، براکمال مکتبنده سکز مختلف صنعت اربابنه مخصوص قسملر کورمشدم. صنایع عملیه اکمال مکتبلرینك الك زیاده تعمم وترقی ایتدیکی یر ، صاقسونیا و باویه‌رادر . یالکز مونیخ شهرنده ، ٦٦ ذکور و ٤٢ اناث اکمال مکتبی آچیلمشدر . بو مکتبلره دوام ایدن شاکردانك مجموعی یکرمی بیکی متجاوزدر . مونیخ تدریسات مدیری پروفه‌سور « که‌رشن اشتاینه‌ر »ك رفاقتیله ، بو مکتبلردن بعضیلرینی تدقیق ایده‌بیلمشدم . که‌رهن اشتاینه‌ر ، بالخاصه اکمال مکتبلرینك ترقیسنه چالیشمش برتربیه‌شناسدر . یالکز آلمانیاده دکل ، بوتون جهان مربیلری آراسنده محترم بر موقعی حائز اولان پروفه‌سورك ، بو مکتبلر حقنده‌کی فکر و مطالعه‌سنی اهمیت مخصوصه ایله دیکله‌مك ایسته‌یوردم . پروفه‌سور سؤاللرمه شو یولده جوابلر ویرمشدی :

« کنجلره ، صنعت حیاتنده عملی بر رسوخ بخش ایدن صنایع اکمال مکتبلری ، بوتون ترقیاتنی ، مکاتب ابتدائیه‌ده تعقیب ایدیلن اَل ایشلری تدریساتنه مدیوندر . اَل ایشلری ، چوجوغه حیاتده چارپیشمق لزومنی ،

وموفق اولمه‌نك يوللريني اوكره‌تيور. وچوجوق أل‌ا يشلريله اشتغال ايده‌رك صنعت حقنده حرمتكار برفكر صاحبي‌اولويور. چوجوقلر، فطرةً أللريله، آياقلريله، قوللريله اويناغه وچاليشمغه ميالدر. مكتب حياتكزده، اوزون بردرس اثناسنده، چاقكزله صيرا كز اوزرينه، هيچ دكلسه اسمكزي، نومروكزي. اويمغه چاليشديغكزي البته انكار ايده‌مزسكز! اسكي مكتب صيراليريله بوكونكي مكتب صيراليري آراسنده‌كي فرق، بوكون چوجوقلرك فعاليت ميلني، أل ايشلري درسخانه‌لرنده تسكين ايده‌بيله‌جك وسائطه مالك اولمه‌لرندن نشأت ايديور!

« مونيخ اكمال مكتبلرنده چاليشان كنجلرده كورديككز شوق وفعاليت، تدريساته أل ايشلرينك اساس اتخاذ ايدلمش اولمه‌سندن متولددر. بو، باويه‌را مكتبلرينك خاصهٔ مميزه‌سيدر. كورييورسكزكه، بوراده دستره‌نك استعمالي، رنده‌نك ايلري كيري حركتي، چكيجك آهنكدار ضربه‌لري چوجوغك روحنه مستثنا بركشايش ويرييور. باقكز، بوراده كنجلر آراسنده نه مسعود بر رقابت واردر. هربري، عيني ايشك برقسمني ياپمقدن متولد بر ذوقله چاليشيركن، قلبلرنده نه اصيل دويغولر ياشايور. »

اكمال مكتبلرينك تأسيس وادارەسي شهرلره عائددر. مع‌مافيه، معاشات ومصارفك برقسم مهمي، اكثريتله اصناف وتجار جمعيتلري طرفندن تسويه ايدلمكده‌در.

اكمال مكتبلرينك مدت‌تحصيليه‌سي، درس ساعتلرينك وتعقيب‌اولونه‌جق درسلرك عددينه كوره ده‌كيشير. عموميت اعتباريله بر الي اوچ سنه‌در.

صوك زمانلر، اوسته‌لره و تحصيل سنني كچيرمش اولان ايشچيلره مخصوص اكمال مكتبلري‌ده كشاد ايدلمشدر. بوقسم اكمال مكتبلري ايچنده، آلمانياده اك زياده ترقي‌يه ورغبته مظهر اولان دميرجي اكمال مكتبلريدر.

*
* *

اکمال مکتبلرنده درسلر، همان کاملاً ابتدائی معلملری طرفندن تدریس ایدلمکده‌در. مثلا، پروسیاده موجود ٥٢٠٠ اکمال مکتبی معلمندن، بش بیکی ابتدائی خواجه‌سی‌در.

اکمال مکتبلرنده کوستریلن درسلرك باشلیجه‌لری شونلردر: علوم طبیعیه آلمانجه، حساب وهندسه، اصول دفتری، معلومات حقوقیه واقتصادیه، رسم، تاریخ، علوم دینیه، جوغرافیا، غنا. بونلردن باشقه، مکتبك نوعنه کوره عملی صنعت، زراعت وتجارت درسلری‌ده واردر.

قیزلره مخصوص اکمال مکتبلری، پروغراملر اعتباریله ایکی‌یه آیریلیر: برنجیسی؛ تحصیل ابتدائیسنی اکمال ایتمش اولان قیزلره، وظائف بیتیه‌نك احتیاج کوستردیکی معلوماتی ویریر. ایکنجیسی؛ قیزلرك ابتدائی مکتبلرنده اکتساب ایتدیکی معلوماتی توسیع ایلر. بوایکنجی قسم اکمال مکتبلری پروغراملرینه اصول دفتری، استه‌نوغرافی ورسم درسلرینك علاوه‌سی صورتیله قیزلره، تجارت وصنعت تحصیلنك مبادیسی‌ده کوسترلمکده‌در.

قیزلره مخصوص اکمال مکتبلرینك اك کزیده‌لری، برلین اکمال مکتبلریدر. بومؤسسه‌لره، معلومات ابتدائیه‌سنی اکمال وتوسیع ایتمك ایسته‌ین بیوك خانملرده قبول اولونیور. بومکتبلرده اوقوتدیریلن درسلر شونلردر: آلمانجه، حساب، اصول دفتری، استه‌نوغرافی، داقتیلوغرافی، رسم، فرانسزجه، انکلیزجه، أل ایشلری، بیچکی، دیکیش، اوتو، تربیهٔ بدنیه، غنا، تاریخ، تجاری جوغرافیا، یازی، طباخت.

غیر طبیعی چوجوقلر ومعاون مکتبلر

تربیه نقطهٔ نظرندن بر چوجوق انموذجی بولونه‌مز. — صنفلرده تجانس ناصل تأمین اولونور؟ — غیر طبیعی چوجوقلر. — غیر طبیعیلکك تعیینی؛ روحی تجربه‌لر. — معاون مکتبلر وبو مؤسسه‌لرده اصول تدریس. — برلینده بر معاون مکتبی زیارت. — دوقتور رایمانك مطالعاتی. — معاون مکتبلرینك تأمین ایتدیکی فائده‌لر. — آچیق هوا مکتبلری. — اورمان ایچنده بر عرفان مؤسسه‌سی.

آلمانیا، چوجوق تربیه‌سنده، چوجوقلرك قابلیتنی اك مهم تربیه مسئله‌سی عد ایتمشدر. فی الحقیقه، تربیه نقطهٔ نظرندن برچوجوق انموذجی بولمق قابل دکلدر. عینی یاشده بولونان چوجوقلر آراسنده، قوت بدن، ذکا، فعالیت، قوهٔ سامعه وباصره اعتباریله بویوك فرقلر کوریلور. بونلر، ولادی، ارثی ویا عارضی سببلرك نتیجه‌سیدر. وبو اسباب ایله بویوین ویاشایان چوجوقلرك قابلیت واستعدادلری‌ده، بالطبع، باشقه باشقه اولور. ایشته، تربیه‌نك روحی، بو مختلف قابلیتلردن هر برینه کوره آیری بر اصول وضع ایده‌بیلمکدر.

بوقدر مختلف قابلیتده اولان چوجوقلری، عینی صنفده، عینی اصوله وعینی پروغرامه توفیقاً تعلیم وتدریس ایتمك، وصوکرا هر چوجوقدن عینی غیرتی وثمره‌یی بکله‌مك البته دوغرو اوله‌مز. تعلیم وتربیه مسئله‌سنده، طلبه‌نك تجانسی تأمین ایدلمدکجه، معلمی چوجوقلرك جمله‌سیله علاقه‌دار ایتمك قابل دکلدر. بوشرائط تحتنده، نه صنفك انضباطی تأمین ایدیلیر، نه‌ده پروغرامك حسن تعقیبی قابل اوله‌بیلیر. معلم، غیر طبیعی چوجوقلرله اوغراشیرسه، ملکه وقابلیتی مکمل اولانلر درسك آغیر کیتمه‌سی یوزندن اوصانیرلر ودقتلرینی کسرلر؛ طبیعیلرله مشغول اولورسه، صنفده دائما ضعیف برکتله موجود اولور. وبوکتله، یاواش یاواش تعلیم ذوقنی غائب

ایده‌ر وچالیشمامغه باشـلار . بوصورتله ، ضعیف چوجوقلره جمعیت نامنـه ضایع اولمش بر عضو نظریله باقلمق لازمدر .

چوجوق وارکه ، ذهنی مشغله‌لره قارشی هیچ بر قابلیت کوسـترمز . عینی چوجوق، رسمه بویوك براستعداد کوستره‌بیلیر. ایشته ، بویله ، هنوز انکشاف ایتمه‌مش قابلیتلری بولوب چیقارمق وبونلری تمیه ایده‌رك ، اصحابنی هم کندینه ، هم جمعیته نافع بر حاله کتیره‌بیلمك ایچـون ، چوجوقلری قابلیتلرینه کوره آیری آیری تتبع ایله‌مك ایجاب ایدر .

بناءً علیه ، تربیه مسئله‌سـنده طبیعی چوجوقلرله ، غیرطبیعی اولانلری آیری آیری مکتبلرده ، وهیـچ دکلسه ، بر مکتبده آیری صنفلرده وآیری پروغراملره کوره تربیه ایتمك لازم کلیر. ایچه برزماندن بری تربیه‌شناسلری اشـغال ایدن بومهم مسئله ، آلمانیاده ایلك دفعه ، ۱۸۱۶ ده اهمیتله تلقی ایدیله‌رك ، بوتاریخـده چوجوقلر ایچون سالسـبورغده بر مکتب آچیلمش و ۱۸٤٦ دن صوکرا ، بومکتبلر مملکتك هرطرفنده تعمم ایله‌مشدر. الیوم، آلمانیانك ۲۳۰ شهرنده بونوع مکتبلر تأسیس ایدلمشدر. بورالره دوام ایدن قیز وارکك شاکردانك مقداری اوتوز بیکه قریبدر .

غیر طبیعی چوجوقلر ؛ تولدلرندن یاخود کوچوك یاشلرندن اعتباراً ، بر عارضهٔ فکریه ویابدنیه نتیجه‌سی اوله‌رق، کندی‌هم‌سنلری اولانلر سویه‌سنده بولونمایان روحاً ویابدناً ضعیف چوجوقلردر: احمقلر، بودالالر، ایسته‌ریکلر، قرارسزلر ، یاریم صـاغیرلر ، قصیرالبصرلر ونهـایت تنبللر هپ غیر طبیعی عد اولونان چوجوقلردر. اعمالرله‌دیلسز وصاغیرلری بوغیرطبیعیلردن آییرمق ایجـاب ایده‌ر. فی‌الحقیقه، بونلرده غیر طبیعی چوجوقلردر . فقط ، بونلرك معلولیتی دها پك اسکی زمانلرده نظردقتی جلب ایده‌رك کندیلرینه مخصوص مکتبلر آچیلمشدر . بناءً علیه بونلری آیری بر قسـمده مطالعه ایتمکی دها موافق بولویورم .

برچوجوغك غیرطبیعی‌اولوب‌اولمادیغنی ناصل تعیین‌ایدییورلر؟ چوجوغك

ضعف بدنی وروحی‌ایله معلول اولوب اولمادیغی ، مکتبه حین قبولنده بعض تدقیقات ایله تعیین ایدلمکده‌در . بو تدقیقات ، چوجوغه بعض سؤاللر توجیه ایتمکدن وبعض کوچوك تجربه‌لر یاپدیرمقدن عبارتدر. هریاشده‌کی چوجوقلرك موفق اوله‌جقلری سؤال و تجربه‌لر ، دواملی تدقیقات محصولی اوله‌رق ، تماماً تعین ایتمش، بوبابده تربیوی بعض اثرلرده نشر ایدلمشدر . بوصورتله ، تجربه‌یه دعوت ایدیلن چوجوغك جوابلری ، کندی سننده‌کی طبیعی بر چوجوغك ویره‌جکی جوابلرله مقایسه ایدیله‌رك ، غیر طبیعیلکك درجه‌سنی اولچمك ممکن اولویور .

بو روحی تجربه‌لر، چوجوغك ذکاسنك ، حافظه‌سنك ، سرعت انتقالنك، حساسیتنك درجه‌سنه اك کوزل برمقیاس اولویور وتجربه‌لرك نتایجنه کوره ، ویریلن حکملرده شو اساس نظر دقته آلنیور :

کندی یاشنه مخصوص برقاچ تجربه‌یی اکمال ایده‌ن چوجوق، او یاشده‌کی ذکایه صاحبدر. شو اعتبارله ، مثلا ، اون یاشنده بر چوجوق ، آنجق یدی یاشنه مخصوص تجربه‌لری یاپه‌بیلیورسه ، او چوجوق یدی یاشنده‌کی ذکایه صاحب عد اولونور. وبناءً علیه آز چوق کری قالمش برچوجوق صاییلیر.

*
* *

غیر طبیعی چوجوقلره مخصوص اولان مکتبلر، « معاون مکتبلر » نام عمومیسیله یاد اولونور . بو مکتبلرده‌ده ابتدائی درسلری تعقیب ایدیلیر . یالکز ، دوام ایده‌نلرك درجهٔ ضعفنه و معلولیتنه کوره ، درس ساعتلری بالنسبه آز ، ومفردات پروغراملری بسیط ومختصردر . یومی اشتغالات ، دردت ساعتی تجاوز ایتمز . حتی بعض طلبه ، بر قسم درسلردن تماماً استثنا ایدیلیر .

معاون مکتبلرده ، هرصنفده بولونان طلبه مقداری‌ده محدوددر. مثلا ،

یاریم صاغیر و قصیرالبصر اولانلره مخصوص اولان معاون مکتبلرنده ، هر صنفده اون شاکردن فضله بولوناماز. معاون مکتبلر، عموماً مختلطدر.

معاون مکتبلرده ، درسلر، بالخاصه کوچوك صنفلرده غایت ذوقلی محاورەلر طرزنده ویریلیر. وبوسایەده ذکاجه ضعیف اولان طلبەنك درسلرله علاقەدار اولماسنه اعتنا ایدیلیر. برلین‌ده احمق و ابله چوجوقلره مخصوص بر معاون مکتبنده کوچوك صنفلردن باشلایەرق صیراسیله تدقیقات اجرا ایدییوردم . مکتبك ایلك صنفلری بنده یك آجی تأثیرلر براقمشدی . بوراده ، انسانلغك اك قابلیتسز، بلکه اك بدبخت سیمالرینی کورییوردم . أکری وچارپیق باشلر، صارقیق دوداقلر ، آچیق آغزلر ، نورسز نظرلر . . . بو حماقت کتلەسی قارشیسنده قلبمده یالکز بر حس یاشایوردی : مرحمت! اوت بو زواللیلری بر آز تدقیق ایدیکز. کوریرسکزکه ، برچوغی اسمنی بیلمەیور ، اونه قدر صایی صایامایور؛ یوروبوشنده انتظام یوق؛ عضلاتنه حکم وتصرفی مفقود . کیمی متمادیاً کولویور ، کیمی متمادیاً آغلایور ...

کوچوك صنفلری مأیوس ومتأثر ترك ایتمشدم . شیمدی تدریجاً یوقاری صنفلری کزییور و یاواش یاواش روحمك کشایش بولدیغنی تأثرلرمك تخفف ایتمکه باشلادیغنی ونهایت بر دقیقه اولکی یأس ونومیدی‌یرینه ، شیمدی، قلبمده بویوك برشوق وامید بلیردیکنی حس ایدییوردم . صوك صنفلرده آرتق او اسکی چارپیق چهرەلر ، فرسز نظرلر یوقدی . اسکی معلول سیمالر یرینه ، شیمدی منتظم ، سریع ، طبیعی و چالاك بر حیات قارشیسنده بولونیوردم . قابلیتسز ظن ایدیلن چوجوقلره زرق ایدیلن تربیه ، بر قاچ سنه طرفنده ایشته بویله خارقەلر یاراتمشدی !

زیارتمك تولید ایتدیکی انطباعلری ، بکارفافت لطفنده بولونان برلین تدریسات مدیری دوقتور رایمان ، ایضاح ایدییوردم. او ، معاون مکتبلرده تعقیب اولونان اصول تدریس حقنده ، بنی دها زیاده تنویر ایتمك ایستەمشدی : « فکراً ضعیف اولان بوچوجوقلرده ، برقاچ سنه ظرفنده کوریلن بو استعداد وقابلیت ، تعقیب

ایتدیکمز اصول تربیه‌نك ثمره‌سیدر. مکتبده، احمق وابله چوجوقلره ویریلن فکروخیاللرك غایت حزم واحتیاط ایله انتخـاب ایدلمه‌سنه دقت ایدییور؛ وبوضعیف دماغلره انجق‌الك‌لزوملی والك‌نفیس شیلری قویمقله اکتفا ایله‌یورز. بونلرایچون انتخاب ایتدیکمز قرائت کتابلری‌ده، بالخاصه اکلنجه‌لی وجاذب حکایه‌لری احتوا ایده‌نلردر. صوکرا، مکتبده دائما خاطر نواز برتربیه‌نك حکمران اولدیغی البته نظر دقتکزی جلب‌ایتمشدر. بوراده، معلملرده سرت برچهره، آمرانه برطور، شدید برلسان کوره‌میه‌جکسکز. بومکتبلرده معلم دها حساس، دها شن ودها جاذب اولمغه مجبوردر. ایشته، مکتب، بو اعتنـالرله، روحاً ضعیف اولان چوجوقلری تربیـه ایتمش وقابلیتلرینی انکشاف ایتدیرمشدر. »

فی‌الحقیقه‌بواهتماملر، شایان‌حیرت‌نتیجه‌لر ویرمشدر. الك‌صوك‌ایستاتستیقلره نظراً، معاون مکتبلرده تعلیم وتربیـه ایدیلن چوجوقلرك، یوزده ۷۵ ی تماماً حیاتی قزانه‌بیلمش، یوزده ۱۵ ی عینی نتیجه‌یه یاقلاشمش ویالکز، یوزده ۱۰ ی قابلیت کوستره‌مه‌مشدر.

*
* *

معاون مکتبلر آراسنده آچیق هوا مکتبلری، بالخاصه تدقیقه‌شایاندر. آچیق‌هوا مکتبلری Waldeschule؛ ضعیف، عصبی، قلب‌وجکر خسته‌لقلری ایله معلول و ورمه مستـعد اولان چوجوقلره مخصـوص مؤسسه‌لردر. بو مکتبلر، علی‌الاکثر شهر خارجنده، اورمانلق وهواسی صاف وجید اولان محللرده تأسیس ایدلمکده‌در. آچیق هوا مکتبلرینك اکثریسی نهاری وبر قسمی لیلیدر. مکتبلر تراموای وشومندوفرله شهره مربوط اولدیغی ایچون طلبه سهولتله کلوب کیده‌بیلمکده‌در.

که‌منیچ‌ده، متصرف دوقتور زیهن، بکا بومکتبلردن کزیده بر نمونه کوسترمشدی. که‌منیچ‌دن شومندوفر و اوتوموبیلله، یاریم ساعت مسافه‌ده

واقع بو آچیق هوا مکتبی ؛ اطرافه رایحه‌لر و چیچکلر صاچان یشیل بر چام اورمانی ایچنده‌در . شهرك اندیشهٔ تعیشله متموج ومتهاجم، دغدغه‌لی حیاتندن چیقنجه ، انسان ، عمرینك برقاچ کونی بوراده، شو یشیل کولکه‌لر آلتنده کچیرمك ایچون ، قلبنده نه یکیلمز بر آرزو طویویور .

حزیران آینده، بولوطلری سمایه دوغرو سوق ایدن خفیف بر روزکارله اورمانه کیرنجه، بیاض ، بر الماس کبی پارلایان بیاض وتمیز بر مکتب، نظرلرمی جذب ایتمشدی. مشجره پر زیب وفر ، افق صاف وبراق ایدی. یشیل قیرلر، زمردین داغلر ، اورمانلر ، محیطی ، نهایتسز بر حظ ونشوه ایله اشباع ایدییوردی . بوتون طلبه ، شرقدن کله‌رك بویاماچلره قدر طیرمانان یابانجی‌یی استقباله قوشمشدی . . . شیمدی ، مکتبی کزییوردق . مکتب ، یوزیکرمی کشیلك لیلی بر دائره‌یی ، متعدد آچیق وهوادار درسخانه‌لری احتوا ایدییور، بوضعیف یاورولره بول غدا، بول ضیاء، بول هوا ویره‌بیلمك ایچون هر درلو اسباب ووسائطله مجهز بولونیوردی . بورایه ، ورمه مستعد اوله‌رق کلن چوجوقلر، اوچ بش آی ایچنده کسب عافیت ایده‌رك شاد ومسعود أولرینه عودت ایدییور ، واوزون بر تقیده محتاج اولانلر برقاچ سنه مکتبده قاله‌بیلیورلر . مدیره ، ایضاحات ویرییوردی :

« بوراده ایفا ایتدیکمز ایکی وظیفه وار : چوجقلرك بدنی و فکری تربیه‌سی . مساعد کونلرده درسلری ، اورمان ایچنده ، آچیق هواده یاپیورز. یاغمورلی کونلرده ، درسخانه‌ده کچیره‌جکمز ساعتلرده‌ده پنجره‌لری دائما آچیق بولوندیرییورز. چوجوقلری کونده لااقل بش دفعه یدیرییور وکوندوز یمکلردن صوکرا ، لااقل ایکی ساعت استراحت قولتوقلرنده و آچیق هواده اویوتیورز . چوجوقلر ، درس ساعتلرینك خارجنده باغچه‌جیلك وأل ایشلریله اشتغاله ایدییور، وهر کون ـ طبیبك ترتیبنه کوره ـ صیجاق ویا صوغوق صو بانیولری یاپیورلر .

« تربیوی وظیفه‌مزی‌ده ، معین بر پروغرام داخلنده ایفا ایدییورز .

چوجوقلره اك زياده لزوملى اولان معلومات ابتدائيه‌يى ويريبور، وكنديلرينى كونده ايكى ، نهايت ايكى بوچوق ساعتدن زياده درسله اشغال ايتمه‌يورز .»

مديره ، وظيفه‌سنى حسن ايفا ايدنلره مخصوص بر استراحت وجدان ايله، بو ايضاحاتى ويريركن ، بن بر طرفدن حياتى قورتاريلن وجمعيته قزانديريلن بو چوجوقلرى سير ايدييور ؛ ديكر طرفدن نظر خيالم ، اوزاق افقلرده بو همتلره مفتقر ومنتظر ياشايان ياورولر اوزرنده دولاشيوردى. بو دقيقه‌ده ، قلبمه داماله برشيئك دوكولديكنى حس ايدر كبى اولويوردم ...

اعمى مكتبلرى

استه‌غليج مكتبنى زيارت . — اعمالرجه مجهول عالملر . — بر درد نهان ! — اعمالرى دوشوندن ايلك عالم . — اعمى مكتبلرنده دارالمعلمين صنفلرى . — « ياريم شهيدلر » « مخصوص يوردلر . — بركوچوك ضابطك تأملرى . — كورلرك باصره‌سى : پارماقلر . — اعمالر ناصل يازييور واوقويورلر ؟

صيجاق برمايس كونشنك اطرافه حيات واميد ويردن بركوننده ايدى . برليندن ، شوموندوفرله قيصه برسياحتى متعاقب ، استه‌غليج اعمالر مكتبنى زيارته كلمشدم. مكتب، لطيف براورمان ايچنده بنا ايدلمش، يوز سنه‌لك عظيم برعرفان اوجاغيدر. رهكذرمى تعطير ايده‌ن چيچكلرى، چمنلرنى چيكنه‌ديكم باغچه‌لرى ايله پك جاذب بر طبيعت محيطه‌نك آغوش شفقتنده تأسيس ايديلن مكتب ، بنده ، باشقه هيچ بر مؤسسه‌نك توليد ايده‌مديكى تأثيرى حاصل ايتمشدى .

باغچه‌ده چوجوقلره تصادف ايتمشدم . بونلرده ، يك نظرده فرق ايديلن بر وضع احتراز واردى. سزه باقان، فقط سزى تشخيص ايده‌مه‌ين بوطونوق نظرلر ، بوراده ، حياتده برثانيه كوره‌مدكلرى كونشك ايشيغنى ، دوداقلريله أمك ايسته‌يورلر كبيدى . بونلر ، شبهه‌سز ، صاف بر محيطك سينهٔ حمايتنده ياشايورلردى . فقط ، بونلر ايچون ، قوشلرك نشيده‌لرندن باشقه هرشى معدوم ايدى . صو ، داغ ، چمن ، چيچك ، اورمان ، كونش .. بونلر ، آنلرجه مجهول برر عالمدى . بكا اويله كليوردى‌كه ، بو ياوورولرك هپسنك برر درد نهانى وار . بالخاصه ، اوقدر سودكلرى آننه‌لرينى ، بابالرينى بركره اواسون كوره‌بيلمك سعادتندن ابدياً محروم ايديلر .

بوايلك تأثرلرله ، شو لوحه‌نك خيالمده ترسيم ايتديكى ، تأثير ألماكدن قورتولمق ، بورادن اوزاقلاشمق ايسته‌دم .. فقط ، هيهات ..

*
* *

آلمانياده ، ايلك دفعه، اعمالرى تدريس ايتمكى دوشونن مانهايم علماسندن « قريستيان نيزهن » در. نيزهن ، ۱۷۷۵ ده اعمالر ايچون ايكى اثر يازمش ؛ بوتاريخدن صوكرا ، اعمى مكتبلرى تأسيس ايدلمكه باشلامشدر . اليوم ، آلمانياده ۳۵ اعمى مكتبى و اعمالره مخصوص ۲۶ حمايه مؤسسه‌سى واردر . موجود اعمالرك مقدارى‌ده ، ۳۵ بيك راده‌سنده‌در . بوكا حرب حاضرده كوزلرينى غائب ايدن ايكى بيك عسكرى‌ده علاوه ايدرايسه‌ك ، بو عدد ۳۷ بيكه بالغ اولور .

اعمى مكتبلرينك برقسمى ليلى وعمومى مختلطدر. بعضيلرنده، بومكتبلره معلم يتيشديرمكه مخصوص دارالمعلمين صنفلرى‌ده واردر. دارالمعلمين قسملرينه قيزلرده قبول اولونور. بوقسملرده تحصيل مدتى ايكى سنه‌در. تشكيلات اعتباريله صاقسونيا مكتبلرى، امثالى آراسنده برنجيلكى احراز ايدر. استه‌غليچ اعمالر مكتبى‌ده ، آلمانيانك اك مكمل ، اك كزيده برمؤسسه‌سيدر .

اعمى مكتبلرينه التى ياشندن اعتباراً طلبه قبول اولونور. مكتب، ايكيسى احتياط ، يديسى ابتدائى اولمق اوزره دوقوز سنه‌دن عبارتدر. ابتدائى قسمنى اكمال ايدنلر ، مكتبك عملى صنايع صنفلرينه دوام ايده‌رك بوراده بر صنعت تحصيل ايدرلر . اعمى مكتبلرنده ، مجلدلك ، دوغرامه‌جيلق ، سپتجيلك ، نساجلق كبى صنعتلر كوسترلمكده‌در . طلبه و طالباتك وجوده كتيردكلرى معمولات ، مكتبده كشاد اولونان برصاتيش دائره‌سنده خلقه معتدل فيئاتلرله صاتيلير . الده ايديلن وارداتك بر قسمى ، مواد ابتدائيه مصرفى اوله‌رق مكتب وزنه‌سنه تفريق ايدلدكدن صوكرا ، اوست طرفى طلبه نامنه برسرمايه تشكيل ايتمك اوزره تراكم ايتديريلير. صنعت تحصيلنى اكمال ايدوب ده خارجده حياتى قزانمق اوزره مكتبى ترك ايدنلر ، بومتراكم سرمايه‌دن حصه‌لرينه اصابت ايدن قسمى دفعةً آليرلر .

صنايع قسملرينك مدت تحصيلى، وسطى اوله‌رق درت سنه‌در. شاكردانك يكرمى ياشنه قدر مكتبده قاله‌بيلملرى‌ده جائزدر . حتى تحصيلنى اكمال

ایدەنلر ، آرزو ایدەرلرسە ، بو یاشدن صوکرادە مکتبدە قالەرق ، مکتبك آتەلیەلرندە اجرتلە چالیشەبیلیورلر . اعمی قیزلر ، اکثریتلە بوتون حیاتی بو مؤسسەدە کچیرمکدەدر . بو کیبلر ایچون ، مکتبك یانی یاشندە آیریجە بریورد آچیلمشدر . یورد ، برجمعیت خیریە طرفندن ادارە ایدلمکدە ، وحربدە کوزلرینی غائب ایدەن عسکرلردە بورایە قبول اولونمقدەدر .

آلمانیانك هر طرفندە ، هرمؤسسۀ خیریەدە ، موجودیتنك اك قیمتدار خزینەلرینی ، وطن اوغورندە فدا ایتمش اولان زواللیلر ایچون ، آغوش شفقت وتسلیت آچیلمشدر . بالخاصە ، عمرینی ، ابدیاً قرا کلقلر ایچندە کچیرمکە محکوم اولان عسکرلرە ، صنعت تعلیم ایدلمسی ، اك بویوك ومقدس بروظیفە عد ایدلمشدر .

« شان وشرف أولن ایچون اونوتلمامق ، وقالان ایچون سولمكدر . »

آلمانیا ، بودستوری کتاب اخلاقك برنجی صحیفەسنە نقش ایلەمشدر . افراد ملت ، بو « یاریم شهیدلری » اونوتمامش ، بالعکس اونلری هروسیلە ایلە تعزیز وتوقیر ایلەمشدر . اونلرە برر ایش بولەرق ، روحلرینی منبسط قیلمش ، وعزت نفسلرینی اوقشامشدر . بومؤسسەلردە ، برصنعت اوکرەنەرك چیقان عسکرلر ، آرتق کندیلرینی ملتك اوموزلرینە تحمیل ایدلمش بر یوك عد ایتمەیورلر .

اعمی عسکرلرە مخصوص آتەلیەدە ، مدیر پروفەسور ماتیس ، بکا ، هنوز کوچوك ضابط اونیفورمەسنی طاشیان ، ملیح چهرەلی برعسکری کوستردی . بو ، حربك ایلك مصادمەلرندە ، غرب جبهەسندە ایکی کوزینی بردن غائب ایتمش ، برکوچوك مهندسدی . شیمدی سپتجیلك اوکرەنیوردی . بوسوکیلی وطن مدافعنك حرمتلە ألنی صیقدم . بنی عسکرجە سلاملادی وألملی برقلبە ترجمان اولان لسانیلە ، حیاتندە بلکە ایلك دفعە اولەرق قارشیلاشدیغی بر تورکە ، خدمتلرینی و هجرانلرینی سویلەمك ایستەیوردی . اونی نوازشکار برسامع وضعیلە دیکلەدم . او ، نورلر ایچندە براقدیغی وطننە ، ظلمتلر ایچندە

عودت ایدنجه، کندینه آغوش شفقتنی آچان بو مؤسسه‌یه ناصل کتیرلدیکنی، بوراده ناصل چالیشدیغنی سویله‌یور واضطرابلرینی کوسترمه‌مك ایچون جبر نفس ایدییوردی . قلبنی رنجیده ایتمه‌مك ایچون، برتك کلمه سویله‌مه‌مکه قرار ویرمشدم، اکر چهره‌سنك بردن بر حاله ماتمله اورتولدیکنی حس ایتمه‌سه‌یدم ... « أولی میسیکز ؟ » دیه‌جك اولدم . سرعتله جواب ویردی : « اوت » دیدی ، أولی و ایکی اولاد باباسی‌یم . شیمدی بو سوکیلی یاورولری کوره‌بیلمکدن ابدیاً محروم اولدیغمه، بیلسه‌کز ، نه‌قدر مأیوسم ...» آرتق یأس وألم فورطنه‌سی قوپمشدی . تسلیه ایده‌جك بر جمله بوله‌مایوردم . او ، شهیق اضطرابنی کیزله‌یه‌بیلمك ایچون سیتنی أورمکه باشلاینجه ، بن ده ، ساده‌جه ألنی صیقدم وآیرلدم ...

شیمدی دوشونیوردم ... آنی ، متسلی ایده‌جك ملاحظه‌لر یوق دکلدی : وطنی ایچون یاریم شهید دوشمشدی ؛ وطن ، آنك بو فدا کارلغنی اونوتمامش ، حتی مکافاتلاندیرمش بولونیوردی . او ، متروك ومماته محکوم قالمامش ، ایصسز بر سوقاقده تسأله مجبور ایدلمه‌مشدی ... بوده ، البته بر تسلیتدی ...

*
* *

اعمی مکتبلری ، تدریساتنده اعمالرك ایکی حاسه‌سندن استفاده ایدیلیر . لامسه وسامعه ! صاغیر و دیلسزلرك نطق وسامعه‌سی کوزلرنده ، کورلرك باصره‌سی‌ده پارماقلریله قولاقلرنده‌در .

لمس ایله اشیانك شکلنی تقدیر ایده‌بیلمکده‌کی مشکلاتك وبونکچون صرفی ایجاب ایده‌ن زمانك اهمیتی نظر دقته آلنه‌رق، اعمالر تدریساتنك ممکن مرتبه بسیط اولماسنه اعتنا ایدلمکده‌در . چوجوقلره، لمس ایله ، عالم خارجی حقنده تام فکرلر ویره‌بیلمك ایچون، کوچوك صنفلرده فروبه‌ل هدیه‌لرینه ، فروبه‌ل تدریساتنه اهمیت ویرلمکده، وعملی حیاتده اك زیاده تصادف ایده‌جکلری

أشیانك شکللری ، بالذات طلبه‌یه یاپدیرلمقده‌در . هرصنفك بر ر قوم حوضی واردر . طلبه بوراده ، شکلنه وقوف کسب ایتمك ایسته‌دیکی اشیایی بالذات یاپیور ؛ بوسایه‌ده طبیعتله صنعت ومدنیت آراسنده‌کی مناسبتلری تماماً تقدیر ایده‌بیلیور .

اعمالرك چامور ایشلری ، حقیقةً کورولمکه شایاندر . شو أل ایشی درسخانه‌سنه داخل اولکمز ؛ بوراده ، اون ایکی یاشنده‌کی کنجلرك وجوده کتیردکاری أثرلر قارشیسنده ، بویوك بر حس تقدیر وحیرتله متحسس اولورسکز ! ایشته ، اوچ آرقاداش برلکده چالیشارق ، بر شومندوفر کذرکاهی تمثیل ایتمشلر . بوراده بوتون محیط ، الك خرده نقطه‌لرینه قدر ، تماماً جانلاندیرلمشدر : تونللر ، کوپریلر ، داغلر ، صولر ... شوراده بر بکجی قولوبه‌سی ، اوته‌ده بر ماندیرا ، بریده چفتجیلر ... ایکی مترو مربعی بر ساحه‌ده چاموردن ، چالیدن ، چیرپیدن وجوده کتیریلن بولوحه‌ده ، طبیعت نه کوزل تقلید ایدلمشدر . أك کوچوك بر خطا ، الك اوفاق بر ذوقسزلك یوق ... زواللی اعمالر ، بومنظره‌یی پارماقلرینه کوره‌رك وجوده کتیرمشلر ، وهر قسمی ، — بالطبع ، معلمنك اخطارینه تبعاً — بر رنکه بویامشلردر .

اعمالره اوچ نوع یازی اوکره‌تیلور : اعمی یازیسی ، استه‌نوغرافی ، عادی یازی !

اعمالره مخصوص اولان یازی ؛ نقطه‌لرله کوستریلن حرفلردن عبارتدر . هرحرف ، شو آلتی نقطه ⠿ نك ایچنده‌در . برنجی ، ایکنجی واوچنجی صیرالرده‌کی نقطه‌لردن بر ویا ایکیسنك محذوف اولماسنه کوره ، شکل بر حرفه دلالت ایدییور . هر طلبه‌نك ألنده قالین بر ایکنه ، برده بیولی معدنی لوحه واردر . چوجوق ، یازی‌یه باشلایجه ، لوحه‌یی کاغدك آلتنه وضع ایدییور ، وحرفلری ایکنه‌لمکه باشلایور . بیولر ، کاغدك سهولتله ایکنه‌لنمسنی تأمین ایده‌ر ؛ یازی ایچون قوللانیلان کاغدده دائما ، قالین وقابا نوعدن انتخاب ایدیلیر . یازی صاغدن صوله دوغرو یازیلیور . ویازی تمام

اولونجه ، كاغد ترسنه چوريليور . وايكنه ضربه‌لريله تشكل ايده‌ن قابارتمه‌لر اوزرنده ، أل يورو تيله‌رك صولدن صاغه سرعتله اوقونمغه باشلايور . اعمالره مخصوص كتابلر هپ بوصورتله يازلمش اولديغي جهتله، عادي يازي ايله يازيلان نسخه‌لرينه نسبتله‌دها بويوك بر حجمده‌در .

استه‌نوغرافي ؛ بركلمه ويا برهجايي برحرف ايله افاده ايده‌رك ، برنجي شكلده پك اوزون سوره‌ن يازي‌يي دهـا مختصر برشكلده يازه‌بيلمك ايچـون تعليم ايديليور. استه‌نوغرافي ، مكتبك ، يالكز صوك صنفلرنده كوسترلمكده‌در .

عادي يازي‌يه كلنجه ؛ بو، بالطبع نور بصردن محروم اولانلرله، اولمايانلر آراسنده تأسيس مناسـبات ايچون تعليم ايديليور . اعمالر، بزم يازيمزي ده فوق‌العاده برموفقيتله يازه‌بيليورلر. فضله اوله‌رق ، بونلره ، ماكنه ايله يازي دخي اوكره‌تيلمكده‌در .

جوغرافيا درسلري ايچون ، قابارتمه خريطـه‌لر اسـتعمال ايدلمكده ، وهندسه درسلري ، أللري، كناري ديشلي لوحه‌لر اوزرينه كريلن ايپلكلره تماس ايتديره‌رك كوسترلمكده‌در .

درسخانه‌لرده لوحه‌يه وقارا تحته‌يه بالطبع لزوم كورلمه‌مشـدر . اشـيا درسلرنده ، اشيا نمونه‌لري هر طلبه‌نك ألنه آيري آيري ويرلديكي ، هندسه درسنده هر طلبه‌نك ايپلكلي لوحه‌سي آيري آيري تدقيق ايدلديكي ايچون ، صنفلر موجوديتنك اونركشي‌يي تجاوز ايتمه‌مسنه اعتنا اولونور .

صاغیر ودیلسز مکتبلری

نوکولن صاغیر ودیلسز مکتبی . — صاغیرلر، اعمالردن دها آز بدبخت. — صاغیرلر ودیلسزلر کوزلریله ایشیدییور ، خنجرەلریله سویله‌یورلر . — ۹۰ صاغیر ودیلسز مؤسسەسی . — صاغیرلر دارالمعلمینی .

برلیندن قیصه بر سیاحتی متعاقب ، نوکولن ، صاغیر ودیلسزلر مکتبنه کلشدم. بورادەده ، ابتداءً نظرمی جذب ایدەن ، چوجوقلرك حالت روحیەسی ایدی . چوجوقلر باغچەده شن وپرنشوه قوشیور ، متبسم نظرلرله زائرلری سلاملایورلردی . سهولتله حس اولونەبیلیردی که ، بونلر ، اعمالره نسبتله دها آز متألم ، دها آز بدبخت ایدیلر. چهرەلرنده طفلانه خندەلر اوچیور ؛ سیمالرنده ، تبلیغ وتبلغ مرامه مقتدر اولەبیلدکدن صوکرا ، بویله قالمقدن مشتکی اولمایان بر حس تسلیتك شعشعهٔ انبساطی بلیریوردی .

مکتب ، آلمانیاده ، ناطقه وسامعه سعادتندن محروم اولان چوجوقلره بر رها وتسلیت یولی آچمشدر. صاغیر ودیلسزلر مکتبلری، محی وتربیوی ایکی غایەیی تعقیب ایدەر . فی الحقیقه ، طبیعةً ابکم اولانلره نطق خاصەسی تماماً بخش ایدیله‌میور . فقط بونك نتایج مؤسفەسنك مهم بر قسمی ازاله اولونەبیلیور. بوغایه‌یه واصل اولەبیلمك ایچون ، تربیه، مختلف یوللری تعقیب ایله‌مشدر . اولا ، بو زواللیلره ألل وپارماقلر اعانەسیله ، صنعی براشارت لسانی ویریلیور ؛ ودها صوکرا سویله‌نن سوزلری ، دوداقلرك تقلص و انبساطیله ، دوداقلر اوزرندن اکلایەبیلمك صنعتی تعلیم ایدیلیور . بو سایەده ، مکتبك ایلك صنفلرنده صاغیر ودیلسز اولدقلرینه شبهه ایتمەدیککز چوجوقلر، صوك صنفلردە ، سزی، معلول اولوب اولمادقلری حقنده ، جداً ترددلره دوشورەجك موفقیتلر کوستریورلر .

ایشته، مکتبك یوکسك صنفلرندن برینه داخل اولکز، هپ بر آغزدن

« غوتەن تاغ ! » دیە سلاملاندیغکزی کوریرسکز . صوکرا ، چوجوقلرە یاواشجە خطاب ایدیکز . اونلرك ، دوداقلرینك حرکاتی وخنجرەلرینك تقلصاتیلە سزە صنعی برسسلە جواب ویردکلرینی کورور وحیرتلر ایدەرسکز . چوجوغك ساختە صاغیر اولدیغی حقندە بیهودە شبهەیە دوشمەییکز ؛ مخاطبکزك سزی هیچ آلداتمامش اولدیغنی قولایجە تجربە ایدەبیلیرسکز . خطاب ایتمك ایستەدیککز طلبەنك آرقە جهتنە کچیکز ، وشیمدی سسکزی ایستەدیککز قدر یوکسەلتەرك خطابلریکزی تکرار ایدیکز ؛ برتك جواب آلەمایەجقسکز . چونکە ، چوجوق قولاغیلە دکل ، کوزلریلە ایشیدییور .

کوچوك صنفلردە ، چوجوقلر أل اشارتلری ایلە قونوشیورلر . فقط ، صنفلر یوکسەلدکجە ، اشارت لسانی یرینە دوداقلرك تقلص وانبساطی لسانی قائم اولویور . طلبەیی ، تصوت وتلفظ اثناسندە ، دوداقلرك آلدیغی شکللری حقیلە ادراك آلیشدیرمق ایچون ، چوجوقلردن هربرینك ألنە برر آیینە ویریلیور . وافادە ایدلمك ایستەنیلن فکرلر قرەتختەیە یازیلیور . چوجق بر طرفدن تختەیە یازیلان کلمەلری ، وبو کلمەیی تلفظ ایدەرکن ، معلمك دوداقلرینك آلدیغی وضعیی تدقیق ایدییور ، دیکر طرفدن کندی دوداقلرینە عینی شکلی ویرەبیلمك ایچون آیینەدە تمرینلر یاپییور .

هر درسخانەدە طلبەنك عددی اونی تجاوز ایتمز . معلمك سهولتلە تفهیم مقصدە موفق اولماسی ایچون ، درسخانەلردە صیرالر ، بر نصف دائرە تشکیل ایدەجك طرزدە ترتیب ایدلمش ، وکرسی بو دائرەنك مرکزینە وضع اولونمشدر .

*
* *

آلمانیادە ٩٠ صاغیر ودیلسز مکتبی واردر . بونلرك ٣٨ ی لیلی ، ١١ ی لیلی ونهاری ، متباقیسی نهاریدر . بو مؤسسەلرە دوام ایدەن چوجوقلرك عددی یدی بیکی متجاوزدر .

صاغیر و دیلسز مکتبلرینک کافی درجه‌ده اولماسی حسبیله ، صاغیر وديلسزلر ایچون تحصیل ابتدائینک مجبوریتی ، هرطرفده تماماً تطبیق ایدیله‌بیلمکده‌در . بو مکتبلر ، سکز صنفلق بر ابتدائی مکتبیدر . آلمانیاده صاغیر و دیلسزلرك تربیه‌سنده غایه ، یالکز کندیلرینه ابتدائی درجه‌ده معلومات ویره‌بیلمکدن عبارت اولدیغی ایچون ، بومکتبلره ، اعمی مکتبلرنده اولدیغی کبی ، صنایع صنفلری الحاق ایدلمه‌مشدر .

صاغیر ودیلسزلر مکتبی پروغرامی ، ابتدائی پروغراملرینک عینیدر . بالطبع ، غنا درسی یوقدر . صاغیرلر ، کوزلریله کوروب ایشیتدکلری ایچون ، بومکتبلرده بدیعی تربیه‌یه بالخاصه اعتنا ایدلمش ، ومکتب أك کیزلی کوشه‌لرینه قدر أك مشکلپسندلری بیله ممنون ایده‌جك بر ذوق صنعتله تفریش وتزیین اولونمشدر .

صاغیر ودیلسزلره معلم یتیشدیرمك اوزره ، بعض مکتبلرده بر دارالمعلمین قسمی‌ده کشاد ایدلمشدر. نوکولن مکتبنده بویله برقسم واردر. دارالمعلمین قسمنه ابتدائی تحصیلی اکمال ایتمش قیز وارکك کنجلر قبول اولونورلر . مدت تحصیل ، ایکی سنه‌دن عبارتدر .

آنا مكتبلرى

فرانقفورتده برچوجوق باغچەسى .ــ قومەنيوس وفروبەل .ــ آنا مكتبلرنده اشتغال.ــ ايلك تربيەايلە بالذات اشتغال ايدەن عائلەلر .ــ ارضاعخانەلر .

« ماين » نهرينك نظرى آلوب كوتورەن، زمردين ساحلنده بر آشيان عرفان !.. فرانقفورتك ، بوكزيده آنا مكتبنده حكمران اولان ذوق وسعادتى حس ايدەبيلمك ايچون ، بورادە ، بر قاچ كون، بوسويملى ياورولرلە برابر ياشايەبيلمليدر . بوراسى ، نەلطيف وجاذب برمحيطدر . ادوار منسيەنك بر ياد كارى اولان اختيار اغاجلرك سرپديكى ظل پرواز وموجەدار آلتندە ، چوجوقلر نشوە وشطارتلە اويناپور ؛ كونشك ، چايرلرە تماس ايدەن بوسە شعاعاتى يايلدقجە ، ابدى بر روح خندە ايلە قوشيور ، طفلانە بر مسرتلە باغريشيورلر . بو پرزمزمە كوچوك عالمك حريمندە ، اويلە نجيب واصيل بر انجذاب اثيرى واردركە، انسانى ، ولو موقت اولسون ، حياتك او أزيجى احتراصلرندن ، ييرتيجى انديشەلرندن اوزاقلاشديرييور ؛ روحە بر علويت الهام ايلەيور . چوجوقلر يوواسى ، بوقدر نزيە وجاذبدر .

آنا مكتبلرى ، چوجوقلرك ايلك تربيتكاهيدر. مملكتە وبوتون جهان انسانيتە بومؤسسەلرى هديە ايدەن ، برآلمان تربيە شناسى، « فروبەل » در. فروبەل ك پك رقيق حساسيتى ، تربيەجى روحى و بوتون بونلرك فوقندەكى متين اخلاقيتى ، اونى عائلە سعادتندن محروم اولان چوجوقلرى دوشونمكە سوق ايتمش وابتداءً « بلانكەنبورغ » دە برآنا مكتبى تأسيس ايلەمشدر . مع مافيە ، چوجوق باغچەلرينك احداثى فكرى ، اساساً بر اسلاو تربيە شناسى اولان قومەنيوس‌دن ملهمدر . ابتداءً قومەنيوس، چوجوق تربيەسيلە اشتغال ايتمش وفروبەل، بوذاتك آثارينى تدقيق ايدەرك آنا مكتبلرينك تشكيلنى تصور ايلەمشدر. فروبەل، مكتبنى، ايچندە هرجنس نبات وچيچك

یتیشدیریلن برباغچه‌یه بکزه‌تیور . باغچوان ، باغچه‌سنی حسن تنظیم واداره ایده‌بیلمك ایچون، ناصل چیچکلردن هر برینك طبیعتنی تدقیق وتتبع ایله‌مکه مجبور اولویورسه ، انسان فدانلرینی ثمره‌دار ایتمك ایچون‌ده ، بونلردن هر برینك کاله کلمه‌سنه عائد شرطلری بیلمکه لزوم ومجبوریت واردر. ایشته ، فروبه‌ل، چوجوقلری برر چیچك وکندیسنی‌ده، اونلرك نشوونماسنه چالیشان برباغچوان عد ایله‌دیکی ایچون ، مکتبلرینه « چوجوق باغچه‌سی » عنوانی ویرمشدر . فروبه‌ل ، تربیوی فعالیتلرینی ، بالخاصه ، فرانقفورت شهرنده کوسترمش وفرانقفورت چوجوق باغچه‌لری ، بو سایه‌ده اساسلی بر تکامله مظهر اولمشدر .

*
* *

علی‌العموم آنا مکتبلرینه اوچدن آلتی یاشنه قدر چوجوقلر قبول ایدلمکده‌در. بومکتبلرده ، چوجوقلرده‌کی فعالیت احتیاجندن، تغنی وانشاد ذوقندن استفاده ایدیله‌رك اوبونلره تربیوی برماهیت ویریلیور؛ طوپ ، کره ، مکعب کبی وسائطله اویونلر یاپدیریلیور ؛ کیل وقومله اشیای خارجیه تمثیل ایدیله‌رك چوجوق ، اشیانك خواص داخلیه‌سنی ، ترکیباتنی ، اشکالنی تحری‌یه، سوق ایدیلیور . رسملر یاپدیریله‌رق حسیات بدیعه‌نك تربیه‌سنه چالیشیلیور؛ باغچه ایشلریله چوجوغه طبیعت سودیریلیور؛ نشیده‌لر ، شرقیلر، خطابلرله چوجوغك سامعه‌سی تربیه ووطنی حسلری تنبیه ایدیلیور ؛ ادمان ویوروییشلرله بدنی تربیه‌ی تأمین اولونویور .

آلمانیاده آنا مکتبلری ، بویوك ترقیاته مظهراولمغله برابر، بعض ابی عائله‌لر ، چوجوقلرینی تحصیل ابتدائی سننه‌قدر، یانلرنده تربیه ایتمکی ترجیح ایتمکده‌در. چوجوق تربیه‌سنده، بابالره وبالخاصه والده‌لره بویوك بروظیفه اصابت ایدییور. چوجوغی کندی خود کاملغنی تطمین ایتمك ایچون دکل ، بالذات چوجوغك

کندیسی ایچون بویوتمك مجبوریتنده اولدیغنی تقدیر ایدەن عائلەلر، بو ایلك تربیەیی‌دە بالذات درعهدە ایدییورلر .

*
* *

آنا مکتبلرینك یانی باشـنده ، بعضاً ، ممەدەکی چوجوقلرە مخصـوص ارضاعخانەلر آچیلمشدر . برلین پسـتالوجی - فروبەل مؤسسەسنه مربوط اولان ارضاعخانەیی زیارت ایتمشدم. بورایه ایکی یاشنه قدر اولان چوجوقلر، شهری ۳۰ مارق اجرتله قبول ایدلمکدە ، وکمال اهتمام ایله باقیلمقدەدر . ارضاعخانەلر، شبهەسز ، برمکتب دکلدر. کوندوز حیاتلرینی بالذات قازانمق مجبوریتندە بولونان عملەقادینلری چوجوقلرینی بورایه براقیور ، جمعیتك محق برمعاونتنه مظهر اولویورلر .

ارضاعخانەلر ، هرطرفدە ، حمایۀ اطفال جمعیتلرینك تحت ادارەسـندە بولونور . برلینده موجود سکز بویوك ارضاعخانه ، برلین قادینلر جمعیت خیریەسنك تحت حمایەسـندەدر . بو جمعیتی ولیعهدك رفیقـەسی پرنـسس سەسیل حمایۀ مخصوصەسی آلتنه آلمشدر .

معلملر وتدريس اصوللرى

آلمانيا ، كمالى مكتبلرينه و معلملرينه مديوندر . — آلمان اصول تربيه‌سنك خاصهٔ مميزه‌سى . — ابتدائى تدريساتده حدسى اصوللر . — اڭ بويوك تربيه ساحه‌سى: طبيعت ! — سينه‌ما وايشيقلى رسملر . — تعليلى وتكشيفى اصوللر . — ابتدائى مكتبلرنده كتابلرك موقعى . — درس ، صنفده اوكره‌تيلير . — اقشام وظيفه‌لرى . — تدريسات تاليه‌ده تقرير اصولى . — معلملرك تعقيب ايتدكلرى اوچ اساس . — تطبيقات فنيه . — پروغراملرك اساس : اڭ مفيد بيلكى !

آلمانيا ، بوكونكى كمالى مكتبلرينه ومعلملرينه مديوندر . بوراده معلم ، مسلكدن يتيشمش ، مربيلكى كنديسنه دائمى ومقدس بر وظيفه اوله‌رق طانيمشدر . آلمان معلمى ، درعهده ايتديكى وظيفه‌يى حسن ايفا ايده‌بيلمك ايچون ، بوخدمته تماماً حاضرلانمشدر . او ، طلبه‌سنه تلقين ايده‌جكى قناعتلر ، فكرلر واعتقادلر حقنده صاغلام دستورلره مالكدر . فكر ومعلوماتنك سببلرينه ، دليللرينه تماماً قانع ؛ عزمندن وموفقيتندن قطعياً اميندر . بوو ياشو حقيقته ، نه ايچون ايناندیغنى ، ايجاب ايتديكى زمان ، قوتنه امين اولديغى دليللرله اثباته مقتدردر .

ايشته ، بو معلومات ايله مجهز اولان معلم ، طلبه‌سنك دماغنده سهولتله قابل قبول اوله‌جق ، درين ايزلر براقه‌جق فرصتلردن استفاده ايده‌رك ، فكرلره لطيف بر جريان ويرمكى بيليور وطلبه‌سنى دوشونمكه سوق ايله‌يور .

آلمان اصول تربيه‌سنك خاصهٔ مميزه‌سى ؛ نفسه اعتماد و شخصى تشبثه خدمت ايتمكدن عبارتدر . آلمان كنجنه ، پك كوچوك ياشدن اعتباراً ، هر حقيقتك هركس ايچون محتاج تدقيق اولديغى ، بر شيئى بلا تدقيق قبول ايتمه‌نك ، شرف فكرى‌يى جريحه‌دار ايده‌جكى قناعتى ويرلمكده‌در . آلمان تربيه شناسلرى ، پك ايى بيليورلركه ، مستقل اولمايان بر فكر ، هروقت بر چوق احتراصلره تابع اولمق ، مضر تأثيرلر آلتنده بولونه‌بيلمك تهلكه‌سنه

معروضدر. بالذات تفكر وملاحظه ايده‌بيلمك مزيتنه‌مالك اولمايانلر، حقيقته مغاير فكرلری‌ده قبول ايتمه‌مكه اوزون مدت مقاومت ايده‌مزلر .

آلمانيا ، سعادتنی ، بالذات دوشونن ، بالذات حركت ايده‌ن كنجلردن بكله‌مكده‌در. بوجهتله، اوراده ، معلمك وظيفه‌سی ، اوكره‌نيله‌جك هرشيئی طلبه‌نك دماغنه صوقمق دكل؛ چوجوقده علم ايچون بر عشق وحرمت توليد ايتمك، تتبعاتده بولنه‌بيلمك ايچون ، چوجوغه فكری بر انضباط ويرمك ، بالخاصه حياتدن اوركمه‌مك ، اونك هردرلو مزاحمنه مقاومت ايده‌بيلمك صنعتنی اوكره‌تمكدر. آلمان معلمنك قيمتی، معلوماتنك درجه‌سی ايله دكل، ويرمك ايسته‌ديكی فكرلری ، طلبه‌يه تلقين ايله‌مه‌سنده‌كی قدرتله اولچ‍ـه‌ليدر .

*
* *

آلمانياده ، تدريساتده تعقيب ايديلن اصوللر، مكتب وحياتی يكديكريله تماماً علاقه‌دار ايتمكده‌در . حيات حقيقيه‌دن اوزاق تدريسات ، آلمان مكتبلرنده يربوله‌ماز . آلمان اصول تدريسی ، چوجوقلری يالكز درسخانه‌نك درت ديواری آراسنده ياشاتماز ؛ حياتك بوتون تظاهرلری قارشيسنده ، كنجك ذهننی آچمغه ، اوكا تعقيب ايده‌جكی يولی كوسترمكه چاليشير .

ابتدائی تدريسات ، بالخاصه حدسی اصولله تبعاً جريان ايديور، معلم، دائما محسوساته استناد ايله‌يور ، اشيايی كوستريور ، اونلره دوقونديرييور ، چوجوغی موجودات مشخصه ايله قارشی‌قارشی‌يه قويارق، ابتداءً فكرينی تنميه ايدييور وآنی محاكمه‌يه وتعميمه آليشديرييور. مثلا ، جوغرافيا ، علم هيأت درسلرنده فكرلر، حسلر وجوده كتيره‌بيلمك ايچون كزينتيلر ترتيب ايديله‌رك چوجوق ، طبيعتله تماماً تماسده بولونديريليور . اشيا درسلرنده ، حيوانات ونباتاته عائد نمونه‌لر كوستريليور؛ چوجوقلره باغچه‌لر ياپديريله‌رق ، چيچكلر يتيشديريليور ؛ تاريخ طبيعی موزه‌لری زيارت اولونيور .

كوی مكتبلرنده ، اشيا وزراعت تدريساتی ايچون تجربه تارلالری

واردر . معلم ، بوراده طلبه‌نك ساكن اولدقلری محلك طوپراقلری حقنده واضح معلومات ويرييور و طوپراغك اصلاحی حقنده اتخاذی لازم كلن تدبيرلری بالعمل اوكره‌تيور .

حدسی اصوللرده ، تدقيق ومشاهده‌نك غايت منتظم برطرزده جريانته اهميت ويرلمكده‌در . معلم ، طلبه‌يی ، حقيقتلری بالذات مشاهده‌يه وبولمغه آليشديرييور ؛ حواسك هر بری ايچون آيری آيری تمرينلر ياپديرييور . رسم درسلرنده باصره‌نك ، أل ايشلرنده لامسه‌نك ، موسيقيده سامعه‌نك ، كيمياده ذائقه وشامه‌نك تمرينلرينه اعتنا ايدييور .

تشخيص ومشاهده‌ده طلبه‌يی چابق كورمكده آليشديرييور؛ وبوسايه‌ده ذكانك وسرعت انتقالك انكشافنه ، حافظه‌نك تقويه‌سنه خدمت ايدييورلر . مثلا ، قيرلرده كزه‌ركن ، معلم بردن طلبه‌يه توقف امرينی ويرييور ؛ و ، افقك معين برنقطه‌سنی كوستريور . چوجوقلر هپ بردن باقيورلر . صوكرا ، درحال عكس جهته دونمه‌لرينی سويله‌يور ؛ و شيمدی بر آن ايچون كوردكلری منظره‌نك حافظه‌لرنده قالان شكلی حقنده كنديلرندن ايضاحات ايسته‌يه‌رك ، چوجوقلری ، خياللری مفكره‌لرنده سرعتله ياشاتمغه آليشديرييور .

حدسی اصوللرك الك آز قابل تطبيق اولديغی تاريخ درسنده بيله ، تابلولردن ، ايشيقلی رسملردن ، سينه‌مالردن استفاده ايدلمكه چاليشيليور . بو سايه‌ده ، موضوع بحث اولان اشخاص ووقايع الك خرده تفرعاتنه قدر چوجوغك نظر انتباهی اوكنه آچيليور ، وآنك دماغنی يورمه‌دن ، ذوقنی قيرمه‌دن فكرلر وحسلر تلقين ايديليور .

جوغرافيا وتاريخ طبيعی درسلرنده‌ده ، ايشيقلی رسملرله ، ياخود سينه‌ما ايله ، چوجوق ، جهانی كورييور ؛ بالخاصه وطنك داغلرينی ، صولرينی ، كوللرينی حيوانات ونباتاتنی تدقيق ايدييور ؛ شلاله‌لردن ، جريانلردن ناصل استفاده ايدلديكنی ، اعمالاتخانه‌لردن مواد ابتدائيه‌نك مواد معموله حالنه

ناصل قلب ایدلدیکنی کوریبور و تلقین ایدلمك ایسته‌نیلن شیلری سهولتله وسوینجله اوکره‌نیور .

هر ابتدائی مکتبنده بر سینه‌ما ، هیچ دکلسه بر پروژه‌کسیون ماکنه‌سی واردر . آلمانیاده ، سینه‌ما ، تربیهٔ ملیه ایله اك زیاده علاقه‌دار بر مؤسسه کبی تلقی ایدلمشدر. مکتب سینه‌مالری، علی‌العاده بر ذوق واسطه‌سی اولمقدن زیاده ، بدیعی ، فکری واخلاقی تربیه‌نك اك مهم عاملی اولمشدر . بر ده ، مکتبلرده کوستریلن سینه‌ما شریدلرینك بالخاصه ، ملی حیاته ، ملی تکامله ، ملی تاریخه عائد اولمه‌سنه اعتنا ایدلمکده‌در .

ابتدائی مکتبلری تدریساتنده ، حدسی اصوللر ، اکثریتله تعلیل وتکشیف اصوللریله ممتزج اوله‌رق تعقیب ایدیلیور . طلبه ، بر طرفدن مشاهده‌یه ، دیکر طرفدن هر حادثه‌نك سببلرینی بولمغه ، وحقیقتلری بالذات کشف ایده‌بیلمکه سوق‌ایدیلیور. بو اصول، حدسی اصوللری سؤال وجواب واسطه‌سیله اجرا ایتمك دیمکدر. معلم ، سؤاللریله طلبه‌یی ، اشیانك اوصاف وطبایعنی آرامغه سوق ایدییور، وذهننده بر طاقم حاضرلقلر وجوده‌کتیردکدن صوکرا ، ایضاحاته باشلایور .

خلاصه ، ابتدائی تدریساتنده تعقیب اولونان اصولك اساسی ، تعلیم اولونه‌جق موضوعه، طبیعی بر صورتده نفوذ ایده‌بیلمکدر. ابتدائی مکتبلرنده، کتابلر ایکنجی درجه‌ده حائز اهمیتدر. بوراده حقیقی کتاب، حیات حقیقیه صحنه‌سندر. چوجوقلرك ذهنی ، سطرلر آراسنه دیزلمش یازیلرله دکل، حقایق اشیا ایله توغل ایده‌رك زنکینلشدیریلیور . چوجوقه هر شیئی کوره‌رك ، حس ایده‌رك ، تجربه‌لر یاپه‌رق اوکره‌نیور .

ابتدائی طلبه‌سی ، درسنی مکتبده وصنفده اوکره‌نیر . طلبه ، مکتب خارجنده بوس بوتون سربستدر . اقشام أونده احضار ایده‌جکی تحریری وظیفه‌لرك مقداری، غایت محدوددر. هر اقشام یالکز بر، نهایت ایکی درسك وظیفه‌سی واردر . هانکی کون ، هانکی معلمك وظیفه ویره‌جکی مکتبجه

تعیین ایدلمشدر. صوکرا، طلبه‌یه اوصانج ویرمه‌مه‌سی ایچون، ویریلن وظیفه‌لرکده مختصر اولماسنه اعتنا ایدیلیور . اون درت ، اون بش یاشنده‌کی چوجوقلره ویریلن وظیفه ودرسك مقداری کندیلرینی ، اقشام ، بر بوچوق ساعتدن فضله اشغال ایتمه‌یه‌جك درجه‌ده‌در. پك کوچوك صنفلر طلبه‌سنه ایسه ، هیچ وظیفه ویرلمز .

*
* *

تالی تدریساتده تعقیب اولونان اصوللرده ، ابتدائی تدریسات اصوللرینك عینی‌در . یالکز تالی مکتبلرده صنفلر یوکسه‌لدکجه معلم ، صیق صیق تعلیل وتقریر اصوللرینه مراجعت ایتمکده‌در . معلم هر یکی فکرك ، هر یکی حادثه‌نك سببلرینی، نتیجه‌لرینی آرایور ؛ وبو فکر وحادثه‌لری ایضاح وتقریر ایدییور .

تدریساتده معلمك تعقیب ایتدیکی اساسلر اوچه ارجاع اولونه‌بیلیر : منفعت شخصیه‌نك ایقاظی ، ذوق روحی ، علم صریح !

اولا ؛ معلم، درسنك حیاتله اولان علاقه‌سنی، موجودیتنه تعلق قسملری کوستره‌رك طلبه‌نك حس منفعتنی تحریك ایدییور ، اونده درسنه قارشی بر انجذاب ومحبت تولید ایتمکه چالیشیور .

ثانیاً ؛ معلم ، حقیقتلری طلبه‌یه بولدیرارق ، اونده بر کاشفك ذوق روحیسی کبی بر ذوق اویاندیرییور. میخانیکی اوکره‌نیلن معلومات، کنجلکك روحنی متلذذ ایده‌مز. تلقین ایدیلن فکرلرك چوجوغك روحنده کوکلشمه‌سی ایچون اوکا برفعل ابداعك ، بوتون ذوق وسعادتنی حس ایتدیره‌بیلملیدر.

ونهایت ؛ تلقین اولونان فکرلرك ، کنج دماغلری ، شبهه‌لی قناعتلردن تماماً صیانت ایده‌جك درجه‌ده واضح، قطعی وصریح اولماسنه دقت ایدیلیور. علم هیأت کبی ، چوجوقلرك محدودیت فکریه‌سنه کوره ، اطلاعی ناقابل

جهتلری احتوا ایدەن ؛ علوم دینیه کبی ، نامتناهیلرك فوقنده روحانیتلره نفوذ ایله اکلاشیله بیلن مسائل، ممکن مرتبه واضح وعملی برصورتده کنجلرك نظر تدقیقنه عرض اولونیور . صوکرا ، معلم ، درسك ماقبلنه تعلق ایدەن قسمی تماماً بیلنمه دکجه، عموم طلبه نك درسی اکلادیغنه واوکره ندیکنه قناعت حاصل ایتمه دکجه ، ایلری بحثلره کچمه یور .

تالی مکتبلرده ، تطبیقات فنیه یه بویوك اهمیت عطف ایدلمشـدر . هر سلطانینك مکمل بر موزه سی ، حکمت وکیمیا صـالونلری ، علوم طبیعیه لابوراتوارلری واردر. طلبه ، بورادە هفته ده اوچ بش ساعت تطبیقات ایله اشتغال ایدییور . طلبه دن هیچ برینك تطبیقاتدن محروم اولمامه سی ایچون ، هرصنفده طلبه ایکی قسمه آیریلیور . وقسملردن بری اقشاملری ، دیکری صباحلری ایکیشر ساعت تطبیقات کوریيور . یوکسك صنفلرده طلبه عددی قرقی تجاوز ایتمدیکی ایچون، برقسمده تطبیقات کوره جکلرك مقداری یکرمی یی کچمز . عملیات صـالونلرنده ده طلبه ایکیشر ایکیشر چالیشـدقلری جهتله ، تطبیقاتده یکرمی کشیلك برقسم ، اون طاقمه آیرلمش اولور . ومکتبجه اك زیاده اسـتعمال اولونان حکمت وکیمیا آلاتندن اون طاقم تدارك ایدلمش اولورسه ، بلا استثنا بوتون طلبه نك تطبیقات کوره بیلمه سی تأمین اولونور . ایشته ، سلطانیلرده بواساسه کوره هرنوع آلات درسیه دن اونر طاقم موجود بولوندیرلمقده در . بو اساسی اك ایی صورتده تطبیق ایتمش اولان، هامبورغ سلطانی مکتبلریدر. بومکتبلرده یوز نوع آلات حکمیه وکیمیویه دن اونر طاقم موجوددر .

*
* *

آلمان مکتبلری پروغراملرینك اسـاسی ، « اك مفید بیـلکی » در . پروغراملرده ، حیاته نافع اولمایه جق درسلره موقع ویرلمه مش ، پروغراملر غایه یه کوره پك ایی تنظیم اولونمشـدر. صوکرا ، هفته لق درس جدوللری

کونك مختلف ساعتلرندەکی سعی دماغینك قیمتنه دائر یاپیلان عملی تجربەلره کوره ترتیب ایدلمشدر. کنجلرده چوق متحول اولان دقت ملکەسی، برکیجه اویقوسنی متعاقب اولدیغی ایچون، صباح درسلرنده دها فعال اولیور. بناءً علیه ریاضیه کبی چوق دقته، وچوق سعی عقلی صرفنه محتاج اولان درسلر، مطلقا ایلك درسلری تشکیل ایدییور.

برده، آلمانیاده ابتدائی وتالی مکتبلردهدرسلر اوکلەیه قدر دوام ایدییور. چونکه تدقیقات صحیه، صباح مکتبلرنده امراضك، اوکلەدن صوکراده درس یاپان مکتبلردن دها آز اولدیغنی کوسترمشدر. بالخاصه برلین، هامبورغ، برونسویق، دوسەلدورف، لوبەك، کونیغسبرغ مکتبلرنده علی العموم درسلر، اوکلەدن اول نهایت بولویور. وچوجوق اوکلەدن صوکرا، سربست قالیور؛ مساعئ بدنیه واویونلرله اوغراشیور.

أل ايشلرى ، رسم ، لسان اجنبي

أل ايشلرى ، آلمانيايه دانيمارقه‌دن انتقال ايتمشدر .ــ رسم تدريساتنده اصلاحات .ــ رسمك تربيوى غايه‌سى .ــ لسان تدريساتى .ــ طبيعى اصول .ــ پروفه‌سور وايتهاوك مطالعه‌سى .ــ شتود غارد اناث اعداديسنده بر فرانسزجه درسى .ــ فرانسزلرك آلمانلره غبطه‌لرى .ــ بر فرانسز معارف ناظرى نه دييور؟

آلمانيا ، صنايعده‌كى تكاملنى ، شبهه‌يوق كه ، صنايع مكتبلرينه مديوندر. فقط ، كنجلره تربيهٔ صناعيه ، يالكز بو مكتبلرده ويرلمش دكلدر. آنا مكتبلرندن اعتباراً ، عموم مكاتب پروغراملرينه أل ايشلرى ورسم درسى ادخال ايديله‌رك تربيهٔ صناعيه‌نك تعميمنه چاليشلمشدر . هر مكتبده أل ايشلرى ايچون دمير خانه ، مرانغوز خانه‌لر تأسيس ايدلمش وتحته وكيل ايشلرى ايچون مكتب بودجه‌لرينه مهم تخصيصات وضع اولونمشدر .

آلمانيا مؤسسات عاليه‌سنه أل ايشلرى ، ۱۸۷۵ ده دانيمارقه‌دن انتقال ايله‌مشدر. دانيمارقه‌ده ، معلم « قلاوزه‌ن قاآس » ك همتيله تأسس ايده‌ن أل ايشلرينك ، تربيهٔ نقطهٔ نظرندن اهميتى ، آلمانياده‌ده نظر دقتى جلب ايتمش و قلاوزه‌نك تجاربندن استفاده ايدلمك اوزره ، كنديسى برلينه دعوت اولونمشدر. قلاوزه‌ن ، ابتدا ، برلينده أل ايشلرينه مخصوص آته‌ليه‌لر آچمش و ۱۸۸۰ دن اعتباراً هر طرفده ابتدائى مكتبلرى پروغراملرينه ، أل ايشلرى درسى ادخال ايدلمكه باشلامشدر .

أل ايشلرى تدريساتنه بر شكل تربيوى ويرمكه چاليشمش اولانلر آراسنده ، شه‌نكندورف ، غورليچ ، غوچ ، قونات ، فيشه‌ر ونهايت كه‌رشن اشتاينر كبى آلمان استادلرينى ذكر ايده‌بيليرز .

أل ايشلرى تدريساتنده چوجوقلرك قابليت وسنلرى نظردقته آلنه‌رق ، تدريجى بر اصول تعقيب ايدلمكده‌در . ابتدائيلرك ايلك صنفلرنده موقاوا

وچامور ایشلری ، یوکسک صنفلرده تخته ایشلری ، دوغرامه‌جیلق وتالی صنفلرده دمیرجیلك ، اویمه‌جیلق کوسترلمکده‌در . اناث مکتبلرنده ، بونلر یرینه ایکنه ایشلری قائم اولویور. وقیزلر دیکیش حقنده معلومات ابتدائیه‌یی الده ایدنجه ، کندیلری ویا عائله‌لری ایچون مفید اوله‌جق البسه اعمالنه باشلاتدیریلیور . بو صورتله ، اعمالی ایسته‌نیلن بر شیئه مالکیت ذوقی ، طالباتك دقتی تحریك ومساعیسنی تشویق ایدییور .

صوك اون بش سنه طرفنده ، آلمان مکتبلرنده رسم تدریسی اصوللری ده اصلاح ایدلمشدر. بو اصلاحات حرکتی ، ابتداءً هامبورغ مکتبلرنده باشلامش ویاواش یاواش پروسیا ، صاقسونیا وباویه‌رایه انتشار ایله‌مشدر. تدریساتده تعقیب ایدیلن یکی اصول ، چوجوغك کوزینه وألنه ، طبیعتك واشیانك اك بسیط شکللرینی عیناً تقلید وقره قلمله رسم ایده‌بیله‌جك صورتده بر تربیه ویرمکدن عبارتدر. بو مقصدله ، رسم درسلرنده موده‌للر مکلف ، طبیعی اوله‌رق انتخاب ایدیلیر . چوجوغه حقیقی ایجه کوسترمك ، ایجه حس ایتدیرمك ایچون اونکله طبیعت آراسنده هیچ بر حائل اولمامق ، طبیعت، اونك یکانه مشخصی اولمق اساسی قبول ایدلمشدر .

صنایع مکتبلری تدریساتی مستثنا اولمق اوزره ، رسم درسلرینك مکاتب عمومیه‌ده‌کی غایه‌سی ، منحصراً تربیه‌در. چوجوقده کوردیکی شیلری قطعیت ووضوحله رسم ایده‌بیله‌جك بر قابلیت اویاندیرمقدر .

رسم درسلرنده طلبه‌یه مطلق بر سربستی ویرلمشدر. معلم ، هر طلبه‌یی عینی وظیفه ایله مکلف ایتمکدن زیاده ، چوجوقلرك استعداد وقابلیتلرندن استفاده ایتمکی دوشونیور. صنفی مختلف زمره‌لره تقسیم ایدییور وزمره‌لردن هربرینه آیری آیری ممارسه‌لر ویرییور. باصره‌سی ضعیف اولان طلبه ، رسم

درسلرندن استثنا ایدیلمکده‌در. بونلر یالکز ، درس اثناسنده معلمك فكر ومطالعه‌لرینی دیکله‌رلر. فقط ، فعلاً رسمله اشتغال ایله‌مزلر .

*
* *

لسان اجنبی تدریسانده ، (طبیعی اصول ـ مه‌تود دیره‌کت) تعقیب ایدلمکده‌در. بو اصول ، طبیعتك لسان مادری‌یی چوجوقلره اوکره‌تدیکی اصولی تقلید ایدییور ؛ لسان اجنبی‌یی آنا لسانك توسطی اولمقسزین اوکره‌تیور. بواصولده طلبه‌نك ذهنی ، قاعده‌لر ، تعریفلرله املا ایدلمه‌یه‌رك ، اوکا ساده‌جه مثاللرله لسانك بناسی ، صرفی اوکره‌تیلیور. ایلك درسدن اعتباراً ، طلبه اوکره‌نمك ایسته‌دیکی لساندن باشقه برلسان ایشتمز وسویله‌مز. معلم ، بر کلمه‌یی متعدد وسیله‌لرله تکرار ایده‌رك ، بسیطدن مرکبه دوغرو مکالمه‌لر یاپه‌رق طلبه‌نك حافظه‌سنی تقویه‌ایدییور وبوصورتله ، طلبه ، برچوق کلمه بلله‌دکدن ، کوچوك مکالمه‌لر یاپمغه مقتدر اولدقدن صوکرا ، تدریجاً لسانك قواعدی اوکره‌تیلیور .

خلاصه ، آلمان مکتبلرنده لسان ، ترجمه‌نك یاردیمی اولمقسزین عملی بر صورتده اوکره‌تیلمکده‌در. اصول طبیعی‌یی تعقیب ایده‌ن مکتبلرده طلبه بویوك موفقیتلر کوستریبور . بو اصول ، بالخاصه فرانقفورت مکتبلرنده اك ایی بر صورتده تطبیق ایدلمش ، ومفید نتیجه‌لر ویرمشدر. فرانقفورت‌ده بو اصولك ایلك مؤسسی ، الیوم پروسیا تدریسات تالیه مشاور عالیسی پروفه‌سور راینهارددر. آلمانیاده‌کی تدقیق وتتبعلرمده بکا قیمتدار معاونتلرینی بذل ایتمش اولان بو بویوك تربیه شناس ، بو اصولك لسان تحصیلنده‌کی مؤثریتندن بحث ایله دییوردی‌که :

« طبیعی اصولك اك بویوك مزیتی ، اوکره‌تیلمك ایسته‌نیلن لسانی ، بوتون وضوحیله ، بناسیله ، انشاسیله کوستره‌بیلمه‌سیدر. اجنبی بر لسانه ترجمه ایله اطلاع کسب ایتمك ، ناقص بر اطلاعدر. چونکه ، بر لسانك بر چوق

كلمەلرينك ، ديكر لسـانده تام مقابللرى بولونه‌مز . هرلسانك خصوصى بر طرز بيانى ، شيوەسى ، تعبيراتى واردركه ، بونى باشقه بر لسـانده تماماً ادا ايتمك ممكن دكلدر .

« طبيعى اصول ايله اجرا ايديلن تدريسات ، اجنبى بر مملكتده سياحت ايدەن كيمسەنك بالنسبه قيصه بر زمان ظرفنده ، بر مكالمەيى ادارەيه كفايت ايدەجك درجەده قزانديغى ممارسەيه معادلدر. وحتى اوكا فائقدر. چونكه ، بو اصول ايله لسان دها منتظم ومضبوط بر طرزده اوكرەتيلمكدەدر . »

مكتبلردە ، لسان اجنبى تدريساتنده نظر دقتى جلب ايدەن ، معلمك كلمەلرك تلفظنه فوق‌العاده اعتنا ايتمەسيدر. معلم ، درسده بوتون قوتى كلمەلرك دوغرو تلفظ ايدلمەسنه صرف ايدييور. وتام قوتى ويريلەمەين كلمەلرى اون، اون‌بش دفعه‌تكرار ايتمكدن چكينمه‌يور. اشتودغارتده ، اناث اعداديسنده بركوچوك صنفك فرانسزجه درسنده حاضربولوندم . چوجوقلرك هر برينك ألنده برر كوچوك آينه واردى. معلمه، كلمەلرى تلفظ ايدەركن ، آغزينك ودوداقلرينك تقلص وانبساطنه چوجوقلرك نظردقتنى جلب‌ايدييور. وصوكرا ، چوجوقلرى آينەلرينه باقديرارق، آغز ودوداقلرينك عينى شكل ووضعيق آلەبيلمەسى وكلمەلرى ، عينى معلمه كبى دوغرو تلفظ ايدەبيلمەلرى ايچون ممارسەلر ياپديرييوردى .

ايشته ، بو اعتنالرله ، آلمان مكتبلرنده اجنبى لسانلرينك تحصيلى امرنده بويوك موفقيتلر كورولمكدەدر. ديكر مملكتلردە لسان‌اجنبى تدريساتى‌حقنده شكايتلر ايشيديليركن ، آلمانيا ، سـاكت و ساكن طوتديغى موفقيت يولنده ايلرله‌مكدەدر. صوربون مدرسلرندن « لاويس » ، آلمانلرك‌بو موفقيتنه‌غبطەلر ايدەركن عيناً شو سوزلرى سويله‌يور :

« آلمان دارالفنونلرنده فرانسزجه‌يى سهولتله اوقويوب اكلايان » پك چوق كنجلره تصـادف ايدلديكى حالده ، صـوربونده‌كى طلبه آراسـنده ، آلمانجه‌يى قولايجه اوقويوب اكلايەجق اقتدارده اولانلر اندردر . »

فرانسه معارف نظارتنی احراز ایله‌مش اولان « برقلو » ده، آلمانلرك لسان تحصیلنده‌کی موفقیتلرندن بحث ایده‌رکن دییورکه: « فرانسه‌ده، اجنبی لسانك تحصیلنده موفقیت کوریله‌مه‌مسی، لسان معلملرینك وظیفه‌لرینی استخفاف ایتمه‌لرندن متولددر. بونلر ادبادن کچیندکلری ایچون، لسان خواجه‌لغی کندیلرینه پك آغیر کلیور. بوجهتله، لسانك صرف ونحوینه اهمیت ویره‌جك یرده، کوته‌نك، شیلله‌رك آثارینی تحلیل و تنقید ایله وقت کچیرییورلر. آلمانلرك لسان تدریسنده‌کی موفقیتلری، ایی معلم انتخاب ایتمه‌لرندن وپك ایی اولان تدریس اصوللرندن نشأت ایله‌مکده‌در ! ».

بدنی تربیه وسپور

بدنی تربیه‌یه ایلك اساسلری وضع ایده‌ن « یان » .ــ « یان » ك اثرلری وژیمناستیك قلوبلری .ــ درت عمده .ــ ظفر هیكلنه عائد برخاطرهٔ تاریخیه .ــ ادمان بایراملری .ــ شتود- غارده بوكون .ــ سپور جمعیتلری .

آلمانیاده ، اون دوقوزنجی عصر ابتدالرنده ، « پستالوجی » نك تأثیراتیله تدریسات ابتدائیه ؛ و « هه‌رده‌ر » ، « وولف » ، « كیوم هومبولد » و « سوده‌رن » ك مساعیسیله تدریسات تالیه بردورهٔ تكامله كیرمش وممكلتده یكی عرفان حیاتی یوكسه‌لمكه باشلامشدی . فقط ، كنجلكی مستعد اولدیغی كمال وترقی درجه‌سنه اصعاد ایده‌بیلمك ایچون ، بومساعی كافی دكلدی . فكری تربیه‌یه موازی اولمق اوزره برده ، بدنی تربیه‌یه اهمیت ویرمك ، ضعیف بنیه‌لری قوتله‌ندیرمك ایجاب ایدییوردی . بوتربیه‌یه ایلك ومتین اساسلری وضع ایده‌ن « فریدریخ لودوویق یان » در .

یان ؛ بدنی تربیه ایله ، بوتون كنجلكه قوت و حیات نفخ ایتمك ایسته‌یور ، و بونكله مملكتی ، ناپولیون استیلاسندن قورتاراجغنه قائل اولویوردی . یان ، وطنی فرانسز اسارتندن تخلیص ایده‌بیلمك ایچون ، بوتون عمرینی كنجلرك مشاق سفریه‌یه متحمل ، برر محارب اوله‌رق یتیشمه‌سی اوغورینه وقف ایله‌مشدر . ۱۸۱۰ ده پروسیاده بر (تربیهٔ بدنیه جمعیتی) تشكیل ایتمش ، ومحاضره‌لریله ، نشریاتیله بوتون آلمان كنجلرینی اتحاده دعوت ایله‌مشدر . (آلمان ملیتپرورلكی) نامیله نشر ایتدیكی كتاب ، آلمان حسی ، آلمان روحی ایله یازلمش الك كزیده براثردر . یان ، اثرنده ملی قیافتلرك محافظه‌سنی ، ملی موسیقینك احیاسنی ، ووطنك استقلال واستخلاصی ایچون ملتك قوی ومحارب اولماسنی توصیه ایدییور ؛ وعسكر حسلی وعسكر فكرلی كنجلر یتیشدیره‌بیلمك غایه‌سنی تعقیب ایله‌یوردی .

ابتداءً، یالکز چوجوقلرك تعلیم و تربیه‌سیله مشغول اولان یان، بالاخره، ژیمناستیك تعلیملرینی بوتون وطنداشلره تشمیل ایدییور، و بو مقصدله برلین جوارنده « هازین‌هایده » ده بر ادمان محلی تأسیس، و هر طرفده ادمان قلوبلرینك كشادینی تشویق ایله‌یوردی .

یان، ژیمناستیك قلوبلرینه مخصوص شو ╬ علامتی احداث ایتمشدی . اوست اوسته مربع تشكیل ایدن درت F ك دلالت ایتدیكی كلمه‌لر شونلردر: Friche زنده، Frei حر، Frőhlich شن، Fromm متدین !

یان، كنجلرده بو درت عمده‌نك انكشافنه چالیشمش و بو سایه‌ده ژیمناستیك، ملی و وطنی حسلرك نشو و نماسنه واسطه اولمشدر .

یان، آلمان كنجلككنك فكر و روحنده الك‌چوق یاشایان بر وطنپروردر. علی‌العموم مكتبلرده « فریدریخ لودوویق‌یان » ك اسم و رسمنی حاوی لوحه‌لر، ادمان صالونلرنده موقع احترامه تعلیق ایدلمش، و كنجلر اونی بوتون صفوت و صمیمیتلریله سومشلردر . بو محبت، شاعره یكی بر عنوان قازاندیرمشدر . « یان بابا » !

آلمانیاده، یان باباپی طانیمایان بر كنج یوقدر. اونك حیاتنه، وطنپرورلكنه عائد برچوق منقبه‌لر، ملتك داستان حماسی اولمشدر. بركون، معارف نظارتی اركاننده مشاور خاص دوقتور أنكوه‌رله، (براندنبورغ قاپوسی — براندنبورغه‌رتور) دن چیقیوردق .. تیرغارتن‌ی اونته‌ر ده‌ن‌لیندن (اخلامور آلتی) جاده‌سنه ربط ایدن بو مهیب مدخل، یكرمی آلتی مترو ارتفاعنده، آلتمش ایكی بوچوق مترو كنیشلككنده بر طاق ظفردر. معظم و مذهب ستونلرله یكدیكرندن آییرلمش بش قاپوسی اولان بو طاقك ذروه‌سنده (وندیككسن مارق آتلری) نی تمثیل ایدن بر ظفر هیكلی واردر . بو هیكل، ١٨٠٧ ده فرانسزلر برلینه داخل اولدقلری زمان، ناپولیون طرفندن آلنه‌رق پارسه نقل ایدلمش، قاروسه‌ل طاقنك اوزرینه قونمش، و ١٨١٣ ده پروسیالیلر مظفراً پارسه كیردكلری وقت، تكرار استرداد ایدیله‌رك بورایه كتیرلمشدر.

دوقتور أنكوه‌ر، بو هيكله اشارت ايده‌رك، تاريخى بر وقعه نقل ايتدى:
١٨١٠ ده، بر كون، يان، مدخلدن كچيوركن، بر چوجوغه راست كلمش، چوجوغك يانـنـه ياقلاشـه‌رق صورمش :— بوراده اسكيدن نه واردى ؟
چوجوق، جواب ويرمش : — ظفر هيكلى ؛ فقط صوكرا فرانسزلر آلوب كوتورمشلر.

— پك اعلا، شيمدى سنك بو هيكل حقنده‌كى فكرك نه ؟

— نه اوله‌جق، هيچ !

ديـنجه، يان، چوجوغه شدتلى بر طوقات عشـق ايتمش وشو سوزلرى سويله‌مش :

— بز، پارسه كيده‌جك، اونى آلوب كتيره‌جكز ! آكلادكمى ؟
ايشته، سنك فكرك بو اوله‌جق ! »

فى الحقيقه، ١٨١٣ ده، پروسياليلر پارسه داخل اولدقلرى زمان، يان‌ده اورايه كيتمش، وظفر هيكلنك، قاروسه‌ل طاقى اوزرندن ايندير لديكى كون، يان، بالذات طاقك اوزرينـه چيقمش، وآوازى چيقديغى قدر باغيرارق : « آغزيكى، هپ يالانجى ظفرلرله طولديردك، بوتون جهـانه ناپوليونك بويوك اردونك شان وشرفنى اعلان ايتدك، شيمدى چك بلاكى ! » ديمش وهيكلك ترامپه‌ته‌سنى بر قازمه‌ده پارچالامشدر.

*
* *

آلمانياده، بدنى تربيه‌يه بالخاصه صوك ربع عصر ظرفنده بويوك اهميت عطف ايدلمشدر. ١٨٩٠ ده، قيصر حضرتلرى، بدنى تربيه حقنده مهم بر نطق ايراد ايده‌رك، مكتبلرك حيات ايله تماسنى غائب ايتديكندن شـكايتلر ايتمش ووطنداشلرى، بدنى تربيه‌يه بويوك اعتنا صرف ايدلمه‌سنه دعوت ايله‌مشدر. بو اخطار، هر طرفده صميمى بر معكس قبول بولمش وبدنى تربيه، مكتبلرده مجبورى بر شعبۀ تعليم صيراسنه كچمشدر.

هر مكتبك بر تربيهٔ بدنيه صالونى ، وهر شهرك بر ويا متعدد ادمان ميدانى واردر. كنجلر بو ميدانلرده ، مجتمعاً سپورلر ياپارلر. سنه‌ده بر ايكى دفعه عموم شهر مكتبلرى طلبه‌سى ، ادمان ميدانلرنده عمومى تعليملر و مسابقه‌لر اجرا ايده‌رلر . مسابقه كونلرى ، عادتا برر بايرام كونيدر. بيكلرجه طلبه ، بدنى تربيه سايه‌سنده اكتساب ايتدكلرى، چويكلكى ، وصحت وجواليق كوستريرلر. هر مكتب انتظام وفعاليتده يكديكرينه رقابت ايده‌جك بر مكمليت عرض ايده‌ر. كنجلر آراسنده غايت مفيد مسابقه‌لر ياپيلير . وبو سايه‌ده بدنى تربيه‌نك هدف اتخاذ ايتديكى غايه‌يه دوغرو بويوك آديملر آتيلير .

شتودغارده ، طالع ياور اولدى . معارف ناظر محترمى فون هابه‌رماس جنابلرينى زيارت ايتديكم كون، مشاراليه، ايكى كون صوكرا اجرا ايديله‌جك عمومى ادمان بايرامنه ، بنى ده دعوت ايتمك لطفنده بولونمشلردى . ممنونيتله دعوت واقعه‌يه اجابت ايتدم. پك لطيف بر تموز كونى ايدى . اشتودغارد تاريخ طبيعى موزه‌سى مديرى پروفه‌سور لامپه‌رله برلكده ، شهره اوتوموبيلله ياريم ساعت مسافه‌ده ، ده‌گه‌رلوخ كوينده‌كى ادمان يوردينه كلشدم. يورد ، لطيف بر اورمان ايچنده ، شهره حاكم كزيده بر موقعده بنا ايديلن ، بر قاچ قلوب بناسيله ، پك واسع ميدانلردن عبارتدر. بنالر، مشجره‌لى بر ياييلاده چاملرك ، آقاسيالرك قوينده قارشى سمايه زمردين بر خط چيزمش كبى اوزايان داغلره ، تپه‌لره ناظر بر محلده تأسيس ايدلمشدر. طبيعتك بهجت ونزاهتنى ، مدنيتك عزم وعرفانيله ممزوج كورمك ايسته‌ينلره ، بوراسى نه واسع بر جهان بدايعدر !

ميدانك اطرافى ، شهردن فوج فوج كلن مسعود بر خلق ايله دولمش، وورتمبه‌رغك وكلاسى ، مبعوثانى ، اكابر واشرافى بو كونكى چوجوق بايرامنى تسعيده شتاب ايله‌مشدى . تام اعلان اولونان ساعتده ، دقيقه‌سى دقيقه‌سنه ، تعليملره باشلانمشدى. شيمدى ، مختلف مكتبلره منسوب اون بيك كنج ، تك بر وجود كبى حركت ايديور ، بر قوماندايه تبعاً ممارسه‌لر ياپيوردى .

مشترك تعليملرى ، مختلف مسابقه‌لر تعقيب ايدييور ، و نهايت مسابقلر خصوصى ماداليه‌لر وذكر جيللرله تلطيف اولونيوردى .

بوتون بر كونى لطيف انطباعلرله دولديران بوسيراندن عودت ايده‌ركن ، آلمانلرك قوت وصحت آلديغى منبع ووسائطه‌لرى نظر مده بردفعه دها جانلانديرييور ، و، بوقوم رصينك ناصل متين ومنور براستقباله دوغرو يورو ديكنى دوشونيوردم ..

آلمانياده ، بدنى تربيه‌نك تكمله جاليشان بر چوق سپور جمعيتلرى واردر. بو جمعيتلر ايچنده بالخاصه كوره‌ك چكمه ويوزمه جمعيتلرى الك زياده تعمم وترقى ايتمشدر . فى‌الحقيقه ، سباحت ، آلمانياده الك چوق رواج بولان ممارسهٔ بدنيه‌در . يوزمه ، وجودده سرعت ومتانتى تزييد ايتمك ، قواى عضليه‌يى تنميه ايله‌مك ، قلبه وجكرلره قوت ويرمك صورتيله بدنى ممارسه‌لرك الك مكمل والك بديعى عد اولونيور. آلمانياده ، دكز ونهر ساحللرنده بولونمايان شهرلرده صنعى كوللر وجوده كتيريله‌رك ، كنجلرك يوزمه وكوره‌ك چكمه سپورلرينه زمين حاضرلانمشدر .

خارجيه نظارتى اركانندن دوقتور سورينغ وبراندنبورغ معارف مفتشى دوقتور بوربا ين رفاقتلريله ، برلين سپور جمعيتنك وانزه قلوبنى زيارت ايتمشدم. برليندن شومندوفرله اون دوقوز كيلومترو مسافه‌ده ، وانزه كولى ساحلنده تأسيس ايديلان بو محفل ، مختلف اسپور جمعيتلرينك اجتماعكاهيدر.

محفل ، وانزه‌نك ، قلبه ذوق ونشاط ويره‌ن لطيف بر ساحلنده بنا ايدلمشدر. بورادن كولك سريع وچالاك واپورلرينى ، ساحلى تعقيب ايده‌ن قطارى ، يشيل آغاجلرى ، مائى صولرى تماشا ايده‌ركن ، پك ايى تقدير ايده‌رسكزكه ، وانزه‌ده طبيعت وصنعت بربرينى صفوتله قوجاقلامشدر .

وانزه قلوبى ، برلينك غرب قسمنده بولونان عموم مكتبلره عائددر. هر مكتب ، قلوبه سنوى ٨٥٠ مارق حصهٔ اشتراك ويرير. بوندن باشقه ، شهر ،

خصوصی بودجه‌سندن سنوی ٢٣ بیك مارق تخصیصات اعطا ایتدیکی کبی، جمعیته، دولت بودجه‌سندنده معاونت ایدلمکده‌در .

محفل ، مکتب افندیلری طرفندن اداره اولونور . فقط ، هر مکتبك معلملرندن بری جمعیتده بولونور ؛ وطلبه‌یه نظارت ایده‌ر . قلوبه خارجدن کیمسه داخل اوله‌مز .

برلین مکتبلرینك وانزه‌دن ماعدا ، نیده‌ر شونه‌وایدا کولی ساحلنده، وشپیره نهری اوزرنده دها ایکی بویوك سپور قلوبی واردر .

علی‌العموم سپور قلوبلرینه داخل اوله‌جق طلبه‌نك، معین اولان سنه واصل اولمش وصحی سپورلره اشتراکه مساعد درجه‌ده بولونمش اولماسی شرطدر .

وطن محبتی وملیت فکری

وطن وملیت فکرلرینك عامللری .ـ فیخته وآلمان ملتنه خطابه‌لر .ـ قلایست، کورنه‌ر، شه‌نکه‌ندورف ، روقکه‌رت ، لودویغ یان ، آرند .ـ ایچنده آلمان یاشایان و آلمان لسانی تکلم ایدیلن هر یر ، آلمان وطنیدر ! ـ نیبور ، رانکه ، مومزن ، زیبل ، طرایچکه .ـ حقیقی وطنپرورلك ، هنرذاتدن دوغان وطنپرورلکدر .ـ فره‌دریق آوغوست دارالمعلمیننده بر تاریخ درسی .ـ چاناق قلعه وبورکاو .ـ تحریر وظیفه‌لرنده ملی موضوعلر .ـ ستون ظفر ، استخلاص آبده‌سی ، باواریا هیکلی .ـ آلمانیا ، هرشیئك فوقنده !ـ سایه‌سنده یاشادیغك وطنه مربوط اول ، قدرتك بوتون منبعلری اورادەدر !

ناپولیون، ۱۸۰٦ ده مظفراً برلینه داخل اولدیغی زمان، پروسیا الك فلاکتلی بردورینی یاشایوردی. بوفلاکتك الك بویوك عاملی، وطنداشلرده وطن محبتنك وملیت فکرینك بوس بوتون مفقودیتی ایدی. پروسیاده وطن محبتی، موقعنی فرانسز نفوذینه براقمشدی. مملکتك هرطرفنده فرانسز مدنیتی، فرانسز صناعتی، فرانسز حرثی حکمنی اجرا ایدییور، خلق آراسنده فرانسز لسانی، آنا لسانی قدر تکلم ایدیلیوردی. ناپولیون حربی اثناسنده بومحبتسزلکك پك چوق آثاری کورولمشدی. دشمن برلینه تعرض ایتدیکی صیراده، خلق هیچ برغلیان وهیجان کوسترمه‌یور؛ بالعکس، هر طرفدن ناپولیون حقنده ستایشلر ایشیدیلیوردی..

ناپولیونك مظفریتی وفرانسز نفوذی، پروسیایی پك ذلیل بر موقعه ایندیرمشدی. تیلسیت معاهده‌سی، آلمان طوپراقلرینی ناپولیونك تعلقاتنه توزیع ایدییور؛ لوئی بوناپارط هولاندا، ژه‌روم بوناپارط وستفالیا، ژوزه‌ف بوناپارط ناپولی قرالی اولویور، پروسیا اردوسی قرق ایکی بیك نفره تنزیل ایدیلیور، ونهایت تضمینات حربیه اوده‌نجه‌یه قدر، فرانسز اردوسنك پروسیا طوپراغنده بولونمسی شرط اتخاذ اولونیوردی!

بومدهش سقوط پروسیایه پك آغیر کلمش، ویاواش یاواش انتقام حسی بوتون قلبلره استیلا ایله‌مشدی. پروسیالیلر، آرتق شان وشرله یاشامق

ایسته‌یورلردی. پروسیایی، دوشدیکی بوذلیل موقعدن قورتاران وپروسیا ایله برابر بوتون آلمانیایه یکی وزنده بر حیات ویره‌ن، شاعرلرله مورخلر اولمشدر. بونلر، آلمانلرده وطن محبتنی وملیت فکرینی ایقاظ ایدییور؛ وطنك ماضیده‌کی شرف وشانی، آلمان عزم و مرامنك علویتنی کوستره‌رك مملکته منزه وپرکال برحیات تأمین ایتمکه چالیشیورلردی.

دماغ ملته بوفکری تلقین ایده‌ن شاعرلر آراسنده، فیخته‌یی، حرمتله یاد ایده‌بیلیرز. فیخته؛ یه‌نا مغلوبیتنه قدر (بوتون روی زمینی وطن) عد ایده‌ن متفکرلر میاننده ایدی. ١٨٠٦ هزیمتی، بوفکر ونظریه‌سنی بوس بوتون ده‌کیشدیردی. فیخته، بو تاریخدن اعتباراً آتشین بر ملیتپرور اولویور وبوفکرك الهاماتیله یکی یکی اثرلر نشر ایله‌یوردی. «آلمان ملتنه خطابلر» نده، فیخته، آلمان قومنك، لاتین ملتلرینه تفوقنی ادعا ایدییور، و آلمانیانك طبیعی حدود لسانیه‌سنی جبراً استرداد ایتمه‌سی لزومنی اعلان ایله‌یوردی. فیخته، ناپولیون اردولرینك برلینی اشغال ایتدکاری کون، بوسوزلری آقاده‌میده، بی‌پروا، سویله‌یور؛ ملاحظه‌لرنده روما حاکمیتنه مقاومت ایدن اسکی ژه‌رمنلری مثال کوستره‌رك:

«عادی سلاحله مغلوب ایدیلن آلمانیانك، آرتق نظریه‌لریله، اخلاقیله، سجیه‌سیله غالب کلمسی ایجاب ایده‌جکنی» ادعا ایدییور، و، «بوتون آلمانیا قرار قطعی‌یی ویره‌رك یالکز باشنه حربه حاضرلانملیدر. یا ظفر، یا اولوم! بو، تعین ایده‌جك بر آندر.» دییوردی.

فیخته‌نك، دارالفنونه وآقاده‌می‌یه منحصر قالان خطابه‌لرینك خارجنده قلایست، کورنه‌ر، شه‌نکه‌ندورف، روقکه‌رت، ئولاند، یان، آرند ده شعرلریله بوتون برنسله یکی وزنده برحیات ویرییور، وبوشعرلر بسته‌له‌نه‌رك آلمان مکتبلرنده بویوك برتهالکله ترنم ایدلمکه باشلایوردی.

قلایست؛ ناپولیون علیهنده ایلك دفعه، شعر یازان برشاعردر. قلایست، آلمانلرده ملیت فکرینی، وطن محبتنی اویاندیرمق ایچون اثرلرنده، بوتون

موضوعلری اسکی آلمان تاریخندن اقتباس ایتمشدر : « هرمانك میدان محاربه‌سی » نام اثر معروفیله اسکی ژه‌رمه‌نلرك ، فضیلتلری سایه‌سنده رومالیلری ناصل مغلوب ایتدکلرینی تصویر ایده‌رك یکی آلمانیانك وضعیتنی ایضــاح ایله‌مش ؛ « پرنس فون هومبورغ » فاجعهٔ تاریخیه‌سیله غایهٔ ملیه‌یه دوغری یورومش ، وبالخاصه برنجی اثریله ملتی سلاح باشنه دعوت ایتمشدر .

کورنه‌ر ؛ یالکز قلمیله دکل ، قیلجی ایله‌ده وطننه خادم اولمش برشاعردر . اختلال اردوســنه کوکللی قید ایدیله‌رك ، اردوده عسکرك معنویاتی تقویه ایده‌جك شعرلر یازمش واثرلرینی بالذات انشاد ایله‌مشدر .

قلایست و کورنه‌ر ، او قدر پرســتش ایتدکلری آلمانیانك مظفریتنی کورمه‌دن افول ایتدیلر . برنجیسی ، برمرض عقلی نتیجه‌سنده انتحار ایتدی . دیکری ١٨١٣ اختلال اردوسنده وهنوز یکرمی ایکی یاشنده ایکن بردشمن قورشونیله مقتول دوشدی . کورنه‌ر ، ایلك آتشده یارالاندیغی زمان « حیاته وداع » ، وحال اختصارندن برآز اول « قیلیج » و « کردك » منظومه‌لرینی یازمشدر .

شه‌نکه‌ندورف ؛ حســیات دینیه‌یی تهییج ایده‌رك خلقه حریت ووطن فکرلرینی تلقین ایتمش ؛ روقکه‌رت‌ده شعرلریله آلمان اتحادی فکرینی تمیه‌یه چالیشمش ؛ ئولاند ، وطنی شرقیلریله ؛ یان ، مهیــج نشیده‌لریله مملکتده ملی برجریان حصولنه موفق اولمشلردر .

آرند ؛ دورینك اك بویوك شاعری و وطن محبتنك محیسیدر . آرند ، بوتون عمرنجه ، آلمانلرك ارثی دشمنلرینه عصیان ایتمش ، آلمان فضیلتنی ، آلمان عاداتنی ، آلمان لسان وادبیاتی تبجیل ایله‌مشدر . آرند ، شعرلریله ، آلمان حدودینی چیزییور ؛ و ، « راین ، آلمان قالمالی ؛ آلساس ـ لوره‌ن ، فلاندر یکیدن ایمپراطورلغه داخل اولمالیدر . » دییور وآلمان اتحادینی بوتون قوتیله احیا ایتمکه چالیشیوردی .

آرند ، ١٨٠٦ هزیمتی اوزرینه اســوه‌چه التجا ایدییور ، ١٨٠٩ ده

وطننه عودت ایلەیور وبرمدت صوكرا تكرار روسیەیه كیدییور واوراده آلمانلری ناپولیون علیهنه تشویق ایتمك ایچون آتشین اثرلر یازییوردی . ناپولیون اردوسی، روسیەده منهزم اولدقدن صوكرا ، آرندی تكرار وطننه عودت ایتمش كورییورز . آرند ، شیمدی حرب شرقیلرینی نشر ایدییور؛ ووطنپرورانه نشیدەلریله آلمانلری غلیانه كتیرییوردی .

آرندك ، غرور ملی یی اوقشایان نشیدەلری آلمان مكتبلرنده الآن شوق وهیجانله ترنم ایدلمكدەدر . آلمانك وطنی ، وطن شرقیسی ، استخلاص حربنك معروف قهرمانلرینه ، اختیار بلوخره منظومەلری وطنپرورلكك اك كوزل ، اك مستثنا برر انطباعیدر . آرند ، شعرلریله آلمان وطننك ساحەسنی كوسترمش وبونی فكر ملته تلقین ایلەمشدی . آلمانك وطنی منظومەسنك شو صوك پارچالرینی اوقویالم :

« آلمانك وطنی ؟ سویله بو بویوك وطن نرەسیدر ؟ آلمان لسانی نرەلرده تكلم ایدیلیورسه، آلمان خالقنه نرەلرده شكر وحمد ایدیلیورسه اوراسیدر. ایشته، قهرمان لمان ، سنك وطنك

« ایشته، آلمان وطنی اوراسیدر. أللك كوچوك برتماسی نرەده عهد وپیمان یرینه كچیورسه ، نرەده كوزلرده صداقت وفدا كارلق لمعەلری پارلدایورسه ، نرەده قلبلرده وطن عشقی طوتوشیورسه آلمان وطنی اوراسیدر. ایشته، قهرمان آلمان ، سنك وطنك !

« ایشته، آلمان وطنی اوراسیدر. غضب وحدت فرانسز غرورینی نرەده قیرییورسه، هر فرانسز نرەده دشمن ایسه ، هر آلمان نرەده دوست ایسه ، ایشته، اوراسیدر . واوراسی بوتون آلمانیایه داخل اولمالیدر . »

یەنا هزیمتندن صوكرا ، ملتك تربیهٔ وطنیەسنه چالیشان مورخلر آراسندەده ، نیبوری ، رانكەیی ، مومزەنی ، زیبلی ، طرایچكەیی بالخاصه ذكر ایدەبیلیرز .

نیبور ؛ « روما تاریخی » ایله، رومانك اجتماعی حیاتنی تدقیق ایدەرك موجب عبرت اولەجق جهتلری ، آلمان كنجلكنك نظرنده جانلاندیرمش؛ مومزەن، رومانك سقوط واعتلاسی عواملنی تدقیق ایدەرك آلمان سیاستنك

خطوط اساسیه‌سنی چیزمش ؛ رانکه ، آلمان کنجلکنه حقیقته و فضیلته پرستش ایتمکی اوکره‌تمش ؛ زیبل ده مملکتده وحدت ملیه‌یی اویاندیرمغه چالیشمشدر.

زیبل ؛ آلمانلغی یوکسه‌لتمك ایچون ، بویوك دهالرك وجودینه لزوم کوریبوردی . آنك فکرنجه ، زمانی احضار ایده‌ن داهیلردر. داهیلر مملکتك یالکز عاجل احتیاجلرینی ، یالکز غایهٔ ملیه‌نك علویتنی تقدیر ایتمکله قالمایه‌رق ، بو غایه‌یه واصل اولمق ایچون ، استعمال ایدیله‌جك وسائطی‌ده تعیین ایده‌ن کیمسه‌لردر . ایشته ، زیبل ، مملکتك اعتلاسی ایچون ، واسطه‌لری تعیین ایده‌بیله‌جك داهیلری ایسته‌یوردی .

طرایچکه‌ده ؛ تدقیقات تاریخیه‌سیله ، کنجلکك تربیهٔ وطنپرورانه‌سنی تعیین ایدیبور ، وهوهه‌نزوله‌رن خاندانی اطرافنده بر آلمان وطننك وجوده کتیرله‌سنی توصیه ایله‌یوردی . طرایچکه ، بسمارقك متحد بر آلمانیا تأسیسی خصوصنده‌کی سیاستنه ، درسلریله ، یازیلریله پك چوق خدمت ایتمش ، صادووا مظفریتندن صوکرا ، قوتك ، سیاستده اك بویوك عامل اولدیغنه قناعت ایله‌مشدی .

ایشته ، بوفکرلر وحسلرله تربیه ایدیلن آلمانلر ؛ وطن وملیت حقنده یکی عقیده‌لره صاحب اولمشدر. بوکون ، آلمان نظرنده وطن ، یالکز سیاسی حدودلرك چیزدیکی محدود وموجود ساحه‌دن عبارت دکلدر. ایچنده آلمان یاشایان ، آلمان لسانی تکلم ایدیلن هر یر ، آلماندر . آلمان نظرنده وطن ، ماضی ایله حالدن وآمال مستقبله‌دن مرکبدر . ماضی ، آتی مفاخر اجداده ربط ایتدیکی کبی ، آمال مستقبله‌ده آنا وطندن اوزاق یاشایان عرق و لسانداشلری اکا تقریب ایده‌ر . بو اوچ عنصردن مرکب اولمایان وطن ، ناقص ونا تمامدر .

*
* *

آلمان تربیه شناسلرندن ویلهلم مونخ ، دیبورکه : « حقیقی وطنپرورلك ،

عنعنات مليه‌دن ، تربيهٔ قوميه‌دن ، تاريخدن طبيعتيله دوغان وطنپرورلكدر. كنجلكه بوحسى ويرمه‌نك الك سالم طريقى ، بوعنعنه‌لرى ادراك ، ادراك ايتدكدن تقديره ، تقديردن حرمت ومحبته كتيره‌ن يولدر. وطن محبتنى بوطبيعى اساسلر اوزرينه قورمق ، مكتبلرك وظيفه‌سيدر ! »

فى الحقيقه آلمانياده ، بومهم وظيفه‌يى مكتبلر درعهده ايتمشدر. مكتبلرده ، بالخاصه ، ادبيات ، تاريخ ، رسم ، أل ايشلرى وموسيقى كبى درسلردن استفاده ايديله‌رك كنج روحلرده وطن ومليت دويغولرى انكشاف ايتديرلمشدر . آلمانياده ، تدريساتك هدفى ، كنجلرك روحنده وطن عشقنى ، دائماً حرارتله محافظه ايده‌بيلمكدر. معلم هر درسدن ، هر موضوعدن وطن ايچون ، بر استفاده تأمين ايتمكى اونوتماز. مكتبلرده كنجلره ، بالخاصه ، وطنك كوزه‌للكلرى ، عظمت وكمالى ، آلمانلغك خصائلى ، آلمانيايى وجوده كتيره‌ن و اعلا ايده‌ن ذواته نهايتسز حرمت وتكريمى ، ايمپراطوره صداقتى اوكره‌تيرلر .

ابتدائى وتالى مكتبلرنده قرائت كتابلرى ، چوجوقلرده مليت حس وفكرينى انكشاف ايتديره‌جك ، قلبلرده وطن عشقنى اوياندره‌جق طرزده ترتيب ايدلمش وتاريخ درسلرى حسيات وطنيه‌يى تهييج وتنميه ايچون فكرى بر واسطه اوله‌رق تلقى اولونمشدر . آلمان تاريخنه عائد اثرلر ، آلمانلرك فتوحات ومظفرياتيله دولودر. ابتدائى مكتبلرنده كوستريلن بر آلمان تاريخنده آلمانلرك فتوحاتى ، روماحاكميتنه سرفروايتمه‌ين آرمينيوسه قدر چيقارلمشدر!

تاريخ تدريساتنك منحصراً حسيات وطنپرورانه‌يى تهييجه بر واسطه كبى تلقى ايدلمه‌سى ، موجب تنقيد اوله‌بيلير. چونكه بوحال ، تدريسات تاريخيه‌ده بيطرفانه حركت ايدلمه‌مه‌سنى ايجاب ايده‌ر . حالبوكه ، تاريخده بر علمدر . وهر علم كبى قيمتى ، مستند اولديغى حقيقتلرده‌در. بناءً عليه ، تاريخده حقيقتدن باشقه غايه آرانلماق لازم كلير . فى الحقيقه ، آلمان تربيه‌شناسلرى‌ده بو مطالعه‌نك اصابتنى تقدير ايديورلر . فقط ، تاريخده بو درجه بيطرفانه تدقيقاتى ، دارالفنونلره براقمه‌يى ترجيح ايله‌يورلر .

تالی مکتبلرندەدە ، یالکز بشریتك کمالنە خادم اولان وقایع تاریخیەیە اهمیت ویریلیر . بر قومك حیاتنە تأثیر ایتمەمش اولان وقایعك تفصیلاتنە کیریشیلمز . خلاصە ، تاریخ درسلرندە چوجوغدە ، وطن محبتنی اویاندیرەبیلمك ایچون ، برطرفدن وقایع تاریخیەیی غایت ماهرانە بر صورتدە نقل وتصویر ایدەن کتابلردن ، تابلولردن ، قولەکسیونلردن ؛ دیکر طرفدن معلملرك حسن تقریرلرندن استفادە اولونور . آلمان حیاتنە آز چوق تماس ایدەن هیچ بر وقعۀ تاریخیە یوقدرکە ، معلم اوندن آلمانلغك فضیلت وکمالنە عائد بر نتیجە استخراج ایدەمەسین !

درسددە ، فرەدریق آوغوست دارالمعلمیننك ایلك صنفندە ، بر تاریخ درسندە حاضر بولوندم . معلم ، طلبەدن برینی درسەقالدیردی ؛ وکندیسندن ، تورکلرك حرب حاضردە اظهار ایتدکلری قهرمانلقلرە دائر معلومات ویرمەسنی طلب ایتدی . بو ، بر تورك زائرینی ممنون ایدەبیلەجك الڭ منتخب بر موضوع ایدی . چوجوق ، چاناق قلعە مظفریتندن بحث ایتمکە باشلادی . کنج مکتبلی ، بر طرفدن کلیبولی وقایعنی الڭ اینجە نقطەلرینەقدر ایضاح ایدییور ، دیکر طرفدن ، تختەیە بوغازك مکمل بر خریطەسنی رسم ایلەیوردی . شاکرد ، سلیس بر افادە ایلە ، چاناق قلعە مناقبنی نظرلردە جانلاندیرییور ؛ و بو مظفریتك قهرمانلرینی برر برر یاد وتذکار ایلەیوردی . بو ایضاحات ، شایان دقتدی : بو قهرمانلر یالکز تورکلر دکلدی ؛ بونلر آراسندە بعض آلمان اسملریدە ذکر وتعداد ایدیلیور ، وچوجوق تورکلری تقدیر وتبجیل ایدەرکن ، وطنداشلرینەدە بر تحفۀ تقدیر وشکران آییرمغی اونوتمایوردی !

مکتبلردە تحریر وظیفەلریدە اکثریتلە ، ملی موضوعلر اوزرینە یاپدیرلمقدەدر . فرانقفورتدە کوتە غمنازیوم مکتبندە ، طلبەنك سربستجە انتخاب ایتدکلری موضوعلر اوزرینە قلمە آلدقلری تحریری وظیفەلردن بش آلتیسنی تدقیق ایتدم . کوردیکم موضوعلر عیناً شونلردر : بویوك فرەدریق ،

يه ناهزيمتی و پروسيانك اعتلاسی ، آلساس ـ لوره‌ن ناصل ژه‌رمانلاشديريله‌جق ؟ ، آلمان طياره‌جيلری ، آلمان تحت‌البحرلرينك فعاليتی ، اسقاژه‌راق محاربهٔ بحريه‌سی !

مكتبلرده ، چوجوقلره سربست رسملر و ال ايشلری ياپديريليور . حرب اثناسنده ، مختلف مكتبلرده ، طلبه طرفندن ياپيلن بو رسم و ال ايشلرندن برلين تربيه موزه‌سنده بر سرگی ياپمشلر . حرب احتساساتيله ابداع ايديلن بو ال هنرلرينی كوره‌بيلمشدم . هر برنده كنجلكك روحندن دوغان وطن عشقنك بارز اثرلرينی تقديرلرله تماشا ايديوردم .

آلمانياده ، مكتبلر ، موزه‌لر ، كتبخانه‌لر ، باغچه‌لر ، جاده‌لر هپ وطنی بر خاطره‌يی احيا ايده‌ن تابلولر ، آبده‌لر ، هيكللرله تزيين ايدلمشدر . بويوك شهرلرده برشهراه ، بر ميدان كوره‌مزسكز كه ، اوراده آلمان تاريخنی تمثيل ايده‌ن بر آبده ، بويوك حكمدارلری و وطنپرورلری حافظهٔ انامه ابدياً نقش ايده‌ن بر هيكل عرض حشمت ايتمه‌سين ! بونلر ايچنده ، قوجه بر انقلابك شاهدی اولان بعض مستثنا آبده‌لر واردركه ، وجد و استغراق ايله تماشا ايده‌ركن نظر خيالكز ، سزی تعلق ايتديكی دور تاريخی ايچنده هيجانلر و تحسسلرله ياشاتير . برلينده ستون ظفری تماشا ايده‌ركن ، ايمپراطورلغك تشكلنی ؛ لايپزيغ‌ده استخلاص آبده‌سنی تدقيق ايده‌ركن ، ناپوليونك سرنكون اولان تاج و تختی ايله يكی بر دور تاريخنك كشاد ايدلديكنی ؛ مونيخ‌ده‌كی باواريا هيكل مهيبنك قارشيسنده باويه‌رانك فتوحات و مظفرياتی تاريخنی تفرعات و تفصيلاتيله اوقورسكز !

صوكرا ، آلمانيانك هيچ بر ظفری يوقدركه سنهٔ دوريه‌سی تسعيد ايدلمه‌سين . تاريخی كونلر ، آلمان وطنپرورلكنی ، آلمان قهرمانلغنی ، آلمان فضائلنی اعلا ايتمك ايچون ، اك ايی برر وسيله عد ايدلمشدر .

ايشته ، بو اعتنالرله آلمانياده وطن و مليت فكرلری اك زياده شمول و قدرت قازانمش فكرلردر . آلمانك وطننه و مليتنه ايمانی ، وطننه و مليتنه

کندندن وعائله‌سندن زیاده حرمت ومحبق واردر . آلمان ، وطننی وملتنی ، هر وطندن و هر ملتدن دها محترم وعالی بیلیر . آلمانیا ، اولادینی بو فکر وحسلرله بویوتمش اولماسندن دولاییدرکه ، اورادە هر شی ، ملی بر شکل آلمشدر. صنعت، تجارت، علم وفن هرشی آلمانلاشمشدر. آلمان‌دوشونوشی، آلمان فعالیتی ، آلمـان محاکمه‌سی ، آلمان عرفانی اورادە بوتون مفکره‌لره حاکم اولمشـدر . آلمان ، کندینی بوتون بشریتك دماغی عد ایده‌ر وآلمان مفکره‌سنك بوتون‌جهانه رهبر حقیقت اولدیغنه قائلدر. آلمان ، شوحقیقتلره ایمان ایتمشدر :

اوروپاده بویوك وعادل بر ایمپراطورلق تأسیسی صورتیله ، ایلك مدنی بر اثر وجوده کتیره‌ن شارلمان ، بر آلماندر ؛ آلمانیا ، بر مارتن لوتر ، بر فیخته ، بر شتاین ، بر بسمارق دوغورمشدر. آلمانیانك حریت واستخلاصی اوغورنده‌چالیشان بویوك شاعرلری ، ادیبلری ، جنراللری ، دهاةسیاسیه‌سی دنیانك الك‌بویوك آدملریدر. الك زیاده انکشافه مظهر اولان ذکا ، الك‌بویوك قدرت علمیه آلمانده‌در . آلمانیا ، هر شیئك ، بوتون جهـانك فوقنده‌در .
ونهایت آلمان ، دائما شو دستوره توفیق حرکت ایتمکی‌ده غایه‌عد ایله‌مشدر :

« سایه‌سنده یاشادیغك وطنه مربوط اول ؛ قدرتکك بوتون منبعلری ورادەدر ! »

طبیعته محبت وبدیعی تربیه

آلپلرده بر سیران . ـ صاقسونیا اسویچرەسی؛ آلستەر کوللری ؛ شهو باغچەلری . ـ الک مسعود حیات ، طبیعت حیاتیدر . ـ بدیعی تربیەنك انکشافی . ـ بدیعی تربیەنك صفت ممیزەسی .

مونیخ‌دن غارمشه کلمش، واورمانلر ایچندن طیرمانه طیرمانه ، آلپلره قدر چیقمشدم . شیمدی شهرك آواز ولولەدارندن اوزاق ، ساکن وصاف بر محیطده ، « ریسەرزه » کولنك روحی اوقشایان لطیف ساحلنده طبیعتی تماشا ایدییوردم . صوك مرحلهٔ سیاحتمده ، بنی کورمکه کلن قارداشمله برابردك . هنوز تحصیل حیاتنی یاشایان بو أملیرور کنج ، بکا ، آلپلرك لطافتندن و جاذبەسندن بحث ایدییور ، وبشوش چهرەسی ، بوکونکی سیاحتدن پك ممنون اولدیغنی اعلان ایلەیوردی . نوازشکار بر سامع وضعیله اونی دیکلەیوردم ...

اوت ، بوراسی بر مجموعهٔ بدایعدی .. جاذب وآسوده بر محیط ، یشیل بر اورمان ، یاپراقلری خیشیرداتان قوشلر، شاهقەلری قارله مستور داغلر ، چیچکلر ، چاغلایانلر.. صوکرا ، شورادە داغلره طیرمانه چیقان بر قطار ، بریده کولك ساکت صولرینی اوقشایەرق سوزولوب کیدەن صندالل‌ر، تا ایلرده یشیل بر اووده غارمش وپارتەن کیرەن .. بو محیطك اینجی کبی بیاض وتمیز قصبەجقلری .. بریده ، باشمزك اوستنده، ضیالری آغاجلرك آراسندن سوزولەرك ریزان اولان کونش ... اووخ ، انسان بورادە طبیعته نەقدر یاقین یاشایەبیلیور .

آلمانیاده ، کنج ، اختیار ، هرکسك قلبنده مشترك بر عشق واردر : طبیعت ! طبیعته قارشی طویولان بو انجذابك ، هر طرفده بارز تظاهرلرینی کوریرسکز. بوتون خلق ، تعطیل وبایرام کونلری شهرلردن اوزاقلاشیور،

قیرلره قوشیورلر . هر بویوك شهرك جوارنده ، طبیعی ویا صنعی اورمانلر ، کوللر، صولر، بویوك باغچەلر واردر. بالخاصه،مونیخ ، درەسد، هایدەلبەرغ ، شتودغارد ، فرانقفورت کبی طبیعتك مبذول بخشایشنه مظهر اولان شهرلرده تعطیل کونلری عادتا براقلیم شعر وطربدر. هرکس فیض طبیعتدن شطارتله استفاده ایدەر ، شاد و مسعود کزەر ، اکلەنیر . بر هفتەنك یورغونلغنی دیکلەندیریر ؛ ویکی هفته ایچون یکی عزم وفعالیت طوپلار .

آلمانیـاده ، هر طرف طبیعتك بهجت و نزهتیله بزەنمشـدر : مثلا ، درەسدده ، ألبا حوضەسنده ، صاقسونیا اسویچرەسنده بر سیاحت یاپکنز ، طبیعتك بوتون کوزللکلرینی اوراده کورەبیلەجکسکز . یشـیل بر یورد ، داغلر یشیل ، اووەلر یشیل ، هرطرف یشیل . . . ألبانك مائی صولری بو شیرین ساحل ایچنده پارلدایور؛ کونش ، صباحلین شو یشیل تاجلی تپەلردن دوغیور ، اقشـاملری افقلرك لطیف ونرمین قوینده کچیریور . صاقسونیا اسویچرەسی ، طراوتیله ، بدایعیله و بوتون ثروت طبیعیەسـیله آلمانیانك اك قیمتدار بر اینجیسیدر . صوکرا ، هامبورغده آلستەر کولی حوضەسنی ، فرانقفورتده پالمەن غارتەنی ، مونیخده انکلیز ، لایپزیغده یوانا باغچەلرینی ، هایدەلبەرغده اودن‌والد شاهقەلرینی، شتودغاردده نەقار نهری‌وادیسنی کزیکز؛ بورالرده نظرلرکز هروقت محیطی وسمایی بشوش کورمکله مسعود اولەجق! بورالرده ، حیـات ، فیاض ونغمـەدار بر نهره پك بکنزەر، اوقدر لطیف وآهنکدار برجریانله آقیور ... بعضاً ، ایری آغاجلر آلتنده ، بعضاً یوجه ویشیل داغلر اوزرنده ، سینەسندن صولردوکولن قایالرك اوستنده کچیرەجککز ساعتلر، عمرکزك ، شبهەسز، اك مسعود آنلری اولەجق. وبعضاً ، کونش ، چیچکلری ، حسنلرینه فسون سیمین قاتەرق یالدیزلارکن ، سز ، جنتلرك ریاض ذوق وشعرینی طویاجقسکز !

خلاصـه ، آلمانیاده ، حزن وملالدن اثر یوقـدر . مقبرلر بیله آهنك وطراوتیله سزی سکون وخشوع ایچنده قارشیلار . وبو سکون اولوملی ،

ماتملی بر سکونه هیچ بکزه‌مز. اوراده، دائما روحکزی یوکسه‌لتن بر وجدو حضوع واردر. هر طرف اوقدر مونس واهتمامکار بر آلك اعتنالریله بزه‌نمشدر.

طبیعته اولان میل و انجذاب، بویوك شهرلرك تولید ایتدیکی خسته‌لقلره قارشی‌ده بویوك بر مجادله آچمشدر. آلمان تماميله تقدیر ایتمشدرکه، شهرلره هجوملك تولید ایتدیکی اولدیریجی خسته‌لقلره قارشی آچیله‌جق الك قوتلی مجادله، وقت وقت شهر حیاتنه وداع ایتمك اوله‌جق. الك مسعود حیات، طبیعت حیاتیدر. چوق یاشامق، وچوق مسعود اولمق ایچون قیرحیاتنه، داغلره اووالره، صولره، آغاجلره، سمایه، کونشه ممکن مرتبه یاقلاشمق ایجاب ایدییور.

آلمانیاده بر طرفدن تنزهلر، سیاحتلرله خلقه طبیعت سودیریلیرکن، دیکر طرفدن کویلرك، چفتلکلرك‌ده قیمتی آرتیور؛ مملکتك الك هجری نقطه‌لرینه‌قدر شومندوفرلر تمدید ایدیله‌رك، شهردن قیرلره دوغرو کوچوك مقیاسده هجرتلر تأمین ایدیلیور. کوندوز، بویوك شهرلرك اعمالاتخانه‌لرنده چالیشانلر، اقشاملری پك کوچوك بر اجرتله شهر خارجنه چیقابیلیور واوراده عائله‌سیله کندینه بر ملجأ حضور وسکون بولویور.

*
* *

طبیعته محبت، مملکتده بدیعی تربیه‌نك انکشاف وتکاملنه خدمت ایتمشدر. بوراده عائله ومکتب، طبیعت اعانه‌سیله چوجوغك روحنده کوزللك عشقنی اویاندیرمغه چالیشیور. طبیعت قارشیسنده چوجوق، کوزللکه، حقیقته دها زیاده پرستش ایتمکی اوکره‌نیور وروحنده عظمت، احتشام، صفوت ونزاهت حسلری دوغیور. براق بر صو، لطیف بر چاغلایان، کونش، چمن، صحرا، دکز.. هپ بدیعی تربیه ایچون استفاده اولونان واسطه‌لردر. مع‌مافیه بو واسطه‌لرك چوجوغك حسیاتنه، ادراکاتنه تماماً اویغون اولماسنه اعتنا ایدیلیر. بزه‌ بر چوق شیلر افاده ایدن بر منظره قارشیسنده، چوجوق

بر كلبكك ، بر چيچكك تماشاسندن حس ايتديكى درجه‌ده متهيج اوله‌مز .
آنكچون ، آلمـان معلمى ، بديعى تربيه‌ده معيـارى ، چوجوغك كندى
بنلكندن آلمقده‌در .

آلمانياده ، محيطك چوجوغك روحنه فضيلت الهام ايده‌جك بر منبع
اوله‌بيلمه‌سى ايچون ، هيچ بر شى اهمال ايدلمه‌مشدر . الك فقير آشيانلر ، الك
متواضع كوى مكتبلرى بيله خارجاً و داخلاً روحى جـذب ايده‌ن ، بر
كوزللك عرض ايده‌ر . أولرده كوزلرى طيرمالايان كيرلى ديوارلردن ،
مكتبلرده قيريق صيرالردن اثر كوره‌مزسـكز . أوك و مكتبك ساده‌لكى ،
حسن تنظيمى ، نظافتى ونهايت ابوينك ومعلمك تميز قيافتلرى ، ساده وضع
وطورلرى ، چوجوغك روحنده كوزللكه قارشى حرمت ومحبت حسـلرى
اويانديريور .

خلاصه ، آلمانيا كنجلرينه يالكز ايى اوقومه‌يى دكل ، كوزلى بيلمكى
وسومكى وآز كوزلى چوق كوزلدن تفريق ايتمكى ، اونك روحنده بر صنعت
وذوق تربيه‌سى اوياندير مه‌يى غايه عد ايتمشدر . آلمانياده بديعى تربيه‌نك صفت
مميزه‌سى ، ملى اولمـاسيدر . آلمانيا ، كنجلكك روحنه كوزللك حسنى ،
فكرينه كوزللك شعورينى ويريركن ، بونى ملى ذوق ايله آشيلامغى بر لحظه
اونوتمامشدر . مكتب بنالرينك طرز معماريسنده ، تفريشاتنده ملى بر دويغو
اولديغى كبى ؛ أل ايشلرى ، رسم ، موسيقى كبى درسلرده‌ده بو دويغولرى
تنميه ايليه‌جك صورتده تدريس ايدلمكده‌در .

بديعى تربيه ، آلمانه نهايتسز بر شوق حيات ويرمش ، اوكا يوكسه‌لمك ،
تعالى ايتمك ، وطننى دها بويوك بر انجذابله سومك ، آنكچون ايجاب ايتديكى
زمان ، سوه سوه وبيله بيله فداى حيات ايتمك جسارتنى بخش ايلمه‌مشدر .

مکتب بنالری ولوازم درسیه

مکتبلرك مادی حیاتنك تربیه اوزرینه تأثیری .ـ هر مکتب ، وسطی اولەرق بر میلیون مارقه مال اولویور .ـ مکتبلرده تمیزلك وسادەلك .ـ اسکی مدیر ومعلملرك تصویرلری .ـ تسخین وتنویر .ـ دوش صالونلری .ـ مکتبلرده طعام .

مکتب محیطی ، عائله محیطندن صوکرا ، تربیه اوزرینه اك چوق مؤثر اولان بر عاملدر . مکتبك یالکز معلملری دکل ؛ بناسی ، باغچەسی ، درسخانەلری ، آلتلری ، صیرالری ، کتبخانەلری چوجوق تربیەسنده مهم برر مؤثردر . بو جهتله تربیەیه معقول وعلمی بر جریان ویرمك ایستەین آلمانیا ، مکتبك مادی حیاتیده برنجی درجەده نظر دقته آلمشدر .

آلمانیاده ، تالی وابتدائی مکتبلرینك ، وفرانقفورت کبی بعض شهرلرده دارالفنونك و مکاتب عالیەنك بلدیەلر طرفندن انشا ایدلمەسی ، شهرلر آراسنده مفید بر رقابت اویاندیرمشدر . شهرلر ، مکتبلرینی ، موزەلرینی ، تیاترولرینی ، ترقیلرینك اك بارز برر اثرلری اولەرق تلقی ایتمش و بو مؤسسەلرك انتظام ومکملیتی ایچون فداکارلقدن چکینمەمشدر .

هر مکتب بناسی و لوازمی ، شهرلره وسطی اولەرق بر میلیون مارقه مال اولویور . برلین ، درەسد ، هامبورغ ، مونیخ ، لایپزیغ ، فرانقفورت ، شتودغارد کبی بویوك شهرلرده ، بر ابتدائی و تالی مکتبی تأسیسی و لوازم درسیەلرینك تدارکی ایچون ایکیشر ، اوچر میلیون مارق صرف ایدلدیکی نادر دکلدر . برلینك اك یکی مکتبلرندن آوغوستا ویقتوریا اناث سلطانی مکتبنك بنا وعرصەسی ایچون ، ایکی بوچوق میلیون وآلات درسیەسی ایچون یوز بیك مارق صرف ایدلمش ؛ کەمنیچ شهری بر اعمی مکتبی تأسیسی ایچون اوچ میلیون مارق اودەمش ؛ فرانقفورت ، حرب اثناسنده یکی بر دارالفنون بناسی تأسیس ایتمك ایچون دفعةً ایکی بوچوق میلیون مارق

ویرمش و دارالفنونك اداره‌سی ایچون ، اون ایکی میلیون مارق سرمایه جمعنه موفق اوله‌رق دارالفنونه وقف ایله‌مشدر .

مکتب بنالری ، قواعد صحیه‌یه توفیقاً انشا ایدلمکده‌در. مکتبلر ایچون ، الك موافق جهت اولمق اوزره ، جنوب شرقی و جنوب جهتلری انتخاب ایدلمشدر . مکتبلرده نظر دقتی جلب ایده‌ن الك مهم نقطه ، بنانك غایت ضیادار اولماسی ، تمیزلکی وساده‌لکی‌در. قوریدورلر طلبه‌نك کیروب چیقماسنه مساعد اوله‌جق درجه‌ده ولااقل اوچ مترو کنیشلکنده‌در. درسخانه‌لر هر شاکرده ۱ الی ۱,۲۰ مترو مربعی سطح و لااقل اوچ مترو مکعبی هوا اصابت ایده‌جك صورتده واسعدر. صوکرا ، درسخانه‌لر ، کورولتیدن وتوز وطوپراقدن آزاده اوله‌بیلمك ایچون ، اکثریتله سوقاق جهتنه یاپیلمایور ، بوجهت ، قوریدورلره تخصیص اولونیور .

قوریدور دیوارلرینه لوحه ، خریطه آصیلمایور . قوریدورلرك لوحه ایله تزیینی اصولنه یالکز صاقسونیا مکتبلریله ، صنایع نفیسه وتزیینیه مکتبلرنده رعایت ایدیلیور. پنجره‌لر بیاض کتان پرده‌لرله سوسله‌نیور ومدخله مکتب مؤسسنك نیم هیکلی وضع اولونیور. برده هرمکتبده ، تحولات هوائیه‌یی مشعر بررصد جدولی واردر. هرکون رصدات هوائیه مرکزلرندن آلنان معلومات اوزرینه ، مکتبلر تحولات جویه‌دن طلبه‌یی خبردار ایتمکده‌درلر.

درسخانه قاپولرینه ، غایت ظریف لوحه‌لر اوزرینه درسخانه‌نك نومروسی تعلیق ایدلدیکی کبی ، هر درسخانه‌نك مدخلنده هفته‌لق درس جدولی‌ده معلق بولونور. تاریخ وجوغرافیا کبی ، عموم صنفلر ایچون مشترك درسخانه اتخاذ اولونان اودالرك مدخلنده ، هانکی صنفك و هانکی معلمك ، هانکی ساعت درسخانه‌ده بولونه‌جغنی مبین برر لوحه واردر. مکتبك مدخلنده‌کی عمومی هفته‌لق جدولده‌ده درسلردن و معلملردن هربرینك اسمی برر رنکلی یازی ایله کوستریلیور. بوسایه‌ده ، برمعلمك هانکی کون ، هانکی صنفلرده مشغول اوله‌جغنی یك نظرده تدقیق ایله‌مك ممکن اولویور .

دارالفنونلرده ، مؤسسه‌نك تشكلندن اعتباراً خدمت ايتمش اولان رەكتورلرك ، وديكر مكاتبده اسكی مدير ومعلملرك تصويرلری منتظم بر سلسله‌يه تبعاً مديريت اوداسنه تعليق اولونمقده‌در . بوندن باشقه ، مكتبك تاريخچه‌سنی مبين اولمق اوزره طوتيلان دفترده اسكی مديرلرك أل يازيلری ، ومخصص تاريخلرده مكتبدن نشأت ايده‌نلره ويريلن شهادتنامه نمونه‌لری محافظه ايدلمكده‌در .

مكتبلرده ، تسخين وتنوير مسئله‌سنه بويوك اهميت عطف ايدلمشدر . همان هرطرفده ، تسخين، تضييق عادی تحتنده بخارله اجرا ايدلمكده ومكتبك هرطرفنده عينی درجهٔ حرارتك محافظه‌سنه اعتنا اولونمقده‌در. درسخانه‌لرده حرارتك بردن بره آرتمه‌سی احتمالنه قارشی، تدابير مخصوصه اتخاذ ايدلمش ، هر درسخانه‌يه تعليق اولونان ترمومترولر ، ديوارده دار وكوچوك بر پنجره تشكيل ايده‌جك درجه‌ده آچيق براقلمش اولان محله وضع ايديله‌رك ، درجهٔ حرارتك ديشاردن‌ده قونترول ايديله‌بيلمه‌سی تأمين اولونمشدر . بو صورتله ، تسخين مأموری متماديا ترمومترولری — درسخانه‌يه كيرمكسزين — تدقيق ايده‌رك قالوريفه‌ری اكا كوره اداره ايده‌بيلمكده‌در .

تنوير خصوصنده ، درسخانه‌نك هر نقطه‌سنك نه كبی شرائط تحتنده بولونمه‌سی لازم كله‌جكی تدقيق وتعيين ايدلمشدر. بردرسخانه‌ده ، هرشاكرده اصابت ايده‌ن محل ايچون ، هوانك پك قاپالی اولديغی كونلرده اصغری ٥٠ درجه‌لك بر زاويه تحتنده اون موم قوتنده بياض ضيايه لزوم اولديغی اكلاشلمش ودرسخانه‌لر اكا كوره تنوير ايدلمشدر. مكتبلرده ، همان عموميتله ألكتريق تنويراتی واردر. تنوير، خصوصی فانوسلرله ، ضيا ابتداءً طاوانه عكس ايتديريلوب ، بعده طاواندن درسخانه‌يه منعكس و منتشر اولمق صورتيله ، بالواسطه اجرا ايدلمكده‌در .

هر ابتدائی وتالی مكتبنده رسم ، أل ايشلری ، تربيهٔ بدنيه ، موسيقی ايچون متعدد صالونلر ، جوغرافيا و تاريخ ايچون خصوصی درسخانه‌لر ،

فيزيق ، كيميا ، علوم طبيعيه ايچون عملياتخانه‌لر ، معلملره و شاكردلره مخصوص كتبخانه‌لر ، ليلى و نهارى عموم مكتبلرده برر خسته خانه ، دوش صالونلرى ، مسامره و قونفرانس صالونلرى ، نهارى طلبه‌نك بيسيقلتلرينه مخصوص دائرهٔ مخصوصه ، بعض مكتبلرده رونتكن دائره‌لرى واردر .

رسمخانه‌لر، مكتبك شرق جبهه‌سنده بولونور؛ ومكتبك درجه‌سنه وشهرك ثروتنه كوره بر ويا متعدد دائره‌لرى احتوا ايده‌ر . بودائره‌لرك يانى باشنده معلمك برده خصوصى آتەليه‌سى واردر. رسمخانه‌لرده ضيانك ، ايسته‌نيلديكى كبى صالونه دخولنى تأمين ايتمك اوزره ، طاوانه معلق وصيرالره موازى اوله‌رق ياپيلمش بياض قماشدن معمول متحرك سطحلر واردر .

تربيهٔ بدنيه صالونلرى ، على الاكثر اورتيلى بر قوريدورله اصل بنايه مربوط اولمق اوزره ، مكتبك يانده انشا ايدلمكده‌در . بوصالونلرك زمينى تخته‌در وتوزه مانع اولمق ايچون لينولئومله مستوردر .

دوش صالونلرى ، بوتون مكتبلرك مشتملات ضروريه‌سى صيراسنه كچمشدر . بوصالونلر ، ابتدائى مكتبلرنده قيز واركك چوجوقلره مخصوص ايرى قسملرى احتوا ايده‌ر . هرشاكردك هفته‌ده بردفعه ييقانمه‌سى مجبوريدر. صابون وسائره مكتبجه تدارك ايديلير. آلمانياده مكتب دوش صالونلرندن ، مكتب زمانلرينك خارجنده ، مكتبك بولونديغى محله خلقنك‌ده استفاده‌سنه مساعده ايدلمكده‌در .

مسامره صالونلرى ، بالخاصه صنايع نفيسه وتزيينيه مكتبلرنده ، برر اثر نفيس عد ايديله‌جك درجه‌ده مكملدر . مكتب بايراملرنده و ايمپراطورك جلوس و ولادت كونلرنده بوصالونلرده مراسم مخصوصه ياپيلير .

موسيقى و اورغ صالونلرى ، عينى زمانده مكتبك عبادتخانه‌سنى تشكيل ايده‌ر . جوارنده كليسا بولونمايان محله‌لرده‌كى مكتبلرك بو دائره‌لرينه ، بازار كونلرى خارجدن‌ده خلق كله‌رك واجبات دينيه‌لرينى ايفا ايده‌رلر .

مكتبلرك يمكخانه‌لرى‌ده غايت منتظمدر. مكتبلرده ، تدريسات نهايت

ساعت بر بوچوغه قدر دوام ایتدیکی جهتله ، نهاری مکتبلرده مکتب بقالی بولوندیرلمه‌سنه لزوم کورلمه‌مشدر . بورادە اوفاق بر اجرت مقابلنده شاکردانه ساعت اون ایکیده خالص سوت توزیع اولونور . لیلی مکتبلرده ایسه، طلبه‌به یومی آلتی دفعه یمك ویرلمکده‌در. طلبه‌یه ٦ بوچوقده برنجی قهوه آلتی ، ۱۰ ده ایکنجی قهوه آلتی ، ۲ ده اوکله یمکی ، ٤ ده ینه خفیف بر طعام و ۷ ده اقشام یمکی ویریلیر .

مکتبلرده ایچیله‌جك صو ، غایت مبذولدر. اکثر مکتبلرك قوریدورلرنده صو ایچسون غایت ظریف کوچوك مرمر حوضلر و اوتوماتیك چشمه‌لر یاپلمشدر .

موزه‌لر

موزه‌لر عمومی بر مکتبدر. — اصول تصنیف. — ملی آثاره ویریلن موقع. — زنگین موزه‌لر وجوده کتیرمك غایه‌سی. — پروفه‌سور ویغاندك موزه‌مز حقنده‌کی تقدیراتی. — رافائل‌ك بر تابلوسی. — حرب اثناسنده فرانسه‌دن آلمانیایه قاچیریلان برشاه اثر. — موزه محبلر جمعیتلری. — آثار عتیقه‌نك محافظه‌سنه ایدیلن اعتنا. — هایده‌لبه‌رغ شاتوسی. — کوته‌نك أوی. — آتنو غرافی موزه‌سنده تورکلکه عائد آثار. — مستشرق فون‌لوقوق، تورك لسانی وتورك مدنیتی حقنده نه دوشونیور ؟

آلمانیاده، موزه‌لر، تربیهٔ عمومیه‌نك أك قوتلی عامللری صیراسنه کچمشدر. بوراده موزه‌لر، عمومی بر مکتبدر. نمونه‌کاهلرده هرسن وهر مسلك ایچون مفید اوله‌جق وسائط واردر. صناعتکار بورادن ملهم اولور؛ عالم بوراده تدقیقات وتتبعاتده بولونور؛ کشفیات واختراعات ایچون بورادن قوت آلیر؛ چوجوق حیات حقیقیه‌دن جانلی نمونه‌لری بوراده کورر؛ تاریخی بوراده اوقور وآکلار.

آلمانیاده، مختلف شهرلرده مختلف موزه‌لری زیارت ایتدم. بورالرده نظر حیرتمی جلب ایدن، خلقك موزه‌لری متهالکانه زیارتیدر. خلق، اشیانك بدیعی شرائطی حقنده واضح بر وقوف ومعلوماتی حائز اولدیغی ایچون، آثار نفیسه‌نك تماشاسندن بویوك برذوق طویویور. بالخاصه، تعطیل کونلری موزه‌لرده بیکلرجه زواره تصادف ایده‌بیلیرسکز. نمونه‌کاهك مزین بر صالوننده کنج وکوزل بر قادین کوررسکز، رافائل‌ك بر تابلوسنی دقتله وهیجانله تماشا ایدییور؛ بو، برصناعتکار دکلدر. ساده‌جه برعمله‌در. بویوك وسرت أللری، سزه، اونك حیاتی ناصل قازاندیغی حقنده سریع وقطعی برفکر ویره‌بیلیر. اوته‌ده، هوسکار برکنج فیرچه‌سنی، تابله‌تی آلمش هولباین‌ك پك بکندیکی برتصویرینی قوپیه ایدییور. اون، اون ایکی یاشلرنده چوجوقلر واردر. والده‌لرینك رفاقتیله صالونلری کزییور، اوکا تاریخی

بر تابلو کوستریبورلر : بویوك فره‌دریق ! واو ، سزه بویوك حکمدارك تاریخندن ، ظفرلرندن بیلدکلرینی نقله باشلایور .

موزه‌لرده، هر نوع آثارعتیقه ، منسوب اولدیغی قومه و تاریخه کوره غایت منتظم بر تصنیفه تبعاً تشهیر ایدلمشدر . آثارعتیقه موزه‌لرنده اك زیاده نظردقتی جلب ایدن ، بوحسن ترتیب وتصنیفدر. اثرلر ، مصر ، آثوریه ، یونان، روما ، بیزانس ... الخ غروبلره آییرلمش وهرغروب اشیانك جنس ونوعنه کوره معماری، هیکلتراشی ، حرف وصنایع و کتابه‌لر دائره‌لرینه آییریله‌رق قدملرینه کوره تنظیم اولونمشدر . بو ترتیب سایه‌سنده ماضی‌یه ، حیات تاریخیه‌یه سهولتله نفوذ ایتمـك قابل اولویور . آثار عتیقه موزه‌سنك بر صالوننده اسکی مصر سرایلرینك محتشم مراسمنی ، ضیافتلرینی ، کبار خلقك حیـات خصوصیه‌ـسنی تدقیق ایدرکن ، صوکرا ، دیکر صالونلرده رومانك حیات عسکریه‌سنی، یونانستانك حیات صناعتنی یاشارسکز .

خلاصه، موزه‌لرده تشهیر اولونان اثرلردن هر بری، بر دور تاریخنك انافس آثارندندر . منقوش ومنحوت بوتون اثرلر، جهانك اك نامداراستادلرینك اللرندن چیقمش ، وهر بری بر تاریخك داستان کمال وعرفانی اولمشـدر . آلمان موزه‌لرنده ، ملی اثرلره ، و مملکتك بویوك صناعتکارلرینه پك مهم بر قسم آییرلمشـدر . بونکچون ، غه‌زه‌لشاپ ، قان هاوزه‌ن ، بلایب ترو، وه‌رنه‌ر ، شوخ ، اشته‌قه‌ق کبی مشهور آلمـان رساملرینك ؛ شاپه‌ر ، ته‌نکه ؛ برونوو ، هیلفه‌ر، شوله‌ر ، سی‌مه‌رینغ کبی وطنك مابه‌الافتخاری اولان ناحتلرك هر یرده یوزلرجه اثرلرینه تصادف ایده‌رسکز .

موزه‌لرده اویله نفیس اثرلر واردرکه، تماشاسنه طویمق قابل اوله‌ماز . دره‌سد آثار نقشـیه موزه‌ سـنده رافائل‌لك ، مریم‌له اوغلنی مصـور « لامادوناسیستیا » نامنده بر تابلوسی وار . بو ، بلکه بوتون جهان نمونه‌کاهلرینك اك قیمتدار خزینه‌سـیدر . جاذب و وقور بر باش ، طومبول وموزون بر قامت ، مشحون تفکر برنکاه .. بوتون بونلر، تماشاکر اوزرنده

نه وجدآور بر تأثیر یاپیور . مونیخ موزه‌سنده ، باویه‌را پرنسلرندن برینك طبیعی جسامتده بر رسمی تشهیر ایدلمش؛ رسم، نصف عصر اوله راجع اولدیغی حالده تصویر صاحبی معاصرمز کبی ، جانلی بر صورتده نظر حیرتکزی اوقشار. بو تصویر، هر عصرده معنیدار اوله‌جق، سرائر حیاتی سویله‌یه‌جك قیمتدار بر کتابدر . عینی موزه‌ده هولباین‌ك ، بر چاغلایانی مصور تابلوسی موجوددر. بو لوحه‌ده طبیعت عادتا جانلاندیرلمشدر: ایشته ، سرت ، بویوك قایالری قیران ، پارچه‌لایان ، کمیره‌ن صولر ، بوراده کوپوریبور ؛ براز آشاغیده ، قوتی غائب ایده‌رك مونس ، ساکن قابیور ، سوزولیور ...

موزه‌لرده ، بوتون بر عمرك محصولی اولان شاه اثرلرده واردر. برلین آثار عتیقه موزه‌سنده ، موزه مدیر معاونی پروفه‌سور ویغاند ، بکا ، حرب اثناسنده فرانسزلرك الندن آلنه‌بیلن بر هیکل کوسترمشدی . او وقت بر سر اولان، و بوکون آرتق فاش ایدلمه‌سنده بأس اولمایان بو هیکل ، یونان الهه‌لرندن منیروا در . یکرمی عصرلق بر حیاته مالك اولان بو قیمتدار اثر ، منحصراً پروفه‌سور ویغاندك تدابیر خارقه‌سیله ایکی سنه اول ، حرب ایچنده ، فرانسزلرك الندن چیقاریله‌رق صاتین آلنمش ، و بیکلرجه لیرا فداکارلق ایدیله‌رك اسویچره طریقیله فرانسه‌دن آلمانیایه قاچیریله‌بیلمشدر . ویغاند ، بو هیکله ، موزه‌نك دیکر بوتون محتویاتنك مجموع قیمتنه فائق بر قیمت عطف ایتمکده‌در . فی‌الحقیقه ، هیکلك هر طرفده روحی جذب ایده‌ن بویوك بر آهنك ولطافت واردر . خرمانیسنه صارلمش بر وضعیتده دوران مینروا ، حرکت ایدیبور کبیدر ؛ اثر ، صناعت اعتباریله اوقدر مکملدر .

موزه‌لری زیارت ایده‌رکن ، نظر حیرتی جلب ایده‌ن بر جهتده ، نهایتسز بر ثبات و اصرارك بوتون بو نفیس اثرلری طوپلایه بیلمش اولماسیدر . هر موزه ، عصرلرجه دوام ایده‌ن بر سعی وفعالیتك ثمره‌سی اوله‌رق وجوده کتیرلمش آثار ایله دولودر . بو اثرلری تدقیق ایده‌رکن ، بلا تردد حکم ایده‌رسکزکه ، بو اقلیم عرفانده نهایتسز بر عشق صناعت ،

ماضیدن حاله انتقال ایتمش سونمك بیلمه‌ین بر آلتش فعالیت وار . باشده حکمدارلر اولدیغی حالده ، بومساعی‌یه بوتون افراد ملت اشتراك ایتمش ، وممکلتده زنکین موزه‌لر وجوده کتیرمك ، الك یوکسك بر غایه عد ایدلمشدر .

آلمان موزه‌لرنده‌کی طوفان آثار ، بو مؤسسه‌لره عائد بودجه‌لرك زنکینلکندن ، وافراد ملتك بوخصوصده کوستردیکی فداکارلقدن متولددر. آلمانیاده ، هرموزه‌نك ارباب علم وثروتدن مرکب بر محبلر جمعیتی واردر. بوجمعیت، اکثریتله خاندان حکمداری اعضاسندن برینك حمایهٔ مخصوصه‌سی آلتنده بولونور. مثلا ، برلین آثار نقشیه موزه‌سی، پرنس فره‌دریق آوغوست کیومك ریاستی آلتنده‌در . محبلر جمعیتلری ، موزه‌یه نقله شایان قیمتدار آثارك مبایعه‌سی ، موزه‌نك تأمین مکملیتی ایچون تدابیر مخصوصه اتخاذ ایده‌ر ، اعانات جمع ایله‌ر . جمعیتلرك بوبابده‌کی مساعیسی فوق‌العاده ثمره‌لر ویرمکده‌در. مثلا ، کچن سنه، برلین قایزه‌ر فره‌دریق موزه‌سی محبلر جمعیتی، اسکی برقوله‌کسیونك مبایعه‌سی ایچون، موزه‌یه دفعةً بربوچوق میلیون‌مارق ویرمشدر . آثار نفیسه وعتیقه مبایعه‌سی ایچون حکومتجه هر موزه‌یه ویریلن تخصیصات‌ده مهم برمقدارده‌در. مثلا ، ینه قایزه فره‌دریق موزه‌سنك اشیا مبایعه‌سی ایچون سنوی تخصیصاتی بربوچوق میلیون مارقدر .

بوندن باشقه ، برچوق‌زنکینلر، موزه‌لره عیناً مهم هدیه‌لرده بولونمقده‌در. مثلا فون لیبه‌رهایده نامنده بر ذات ، برلین موزه‌سنه غایت قیمتدار بر شابقه قوله‌کسیونی ، فون غانز نامنده بر دیکری، سراپا آلتون مجوهراتدن مرکب ملیونلرجه مارق قیمتنده برقوله‌کسیونی هدیه ایتمشلردر.

هرموزه‌ده آثار عتیقه‌نك تعمیری ایچون براعمالاتخانه واردر . بوراده تطهیرات وتعمیرات، اصول فنیه‌سنه توفیقاً کیمیاکرلر طرفندن یاپیلمقده‌در.

⁂

آلمانیاده آثار عتیقه‌نك محافظه‌سنه پك زیاده اعتنا ایدلمكده‌در . دنیله‌بیلیرکه آلمانیاده هر فرد ، آثار نفیسه‌نك ضابطه وظیفه‌سنی ایفا ایده‌ر . بو اثرلرك تخریبدن ، ضیاعدن وقایه‌سنی هر وطنداش الك مقدس بر وظیفه عد ایله‌مشدر. آلمانیاده بو اعتنانك ، هر طرفده یوزلرجه آثارینی گوریرسکز:

هایده‌لبه‌رغده (شلوص) دیدکلری تاریخی برشاتو وار؛ اون اوچنجی عصر ابتداسنده انشاسنه باشلانمش واون یدنجی عصره قدر مختلف تاریخلرده توسیع ایدلمش اولان بو مهیب سرای، ١٦٩٣ ده فرانسزلر طرفندن کاملاً تخریب ایدلمشدر . بوگون خرابه حالنده دیوارلرندن ، سقفلری دوشمش تقسیمات داخلیه‌سندن باشقه بر شیئی قالمایان شاتونك محافظه‌سنه بویوك اهتمام عطف ایدیلیور . قرمزی طاشدن غایت صنعتکارانه بر طرزده یاپلمش اولان شاتو، آلمانیانك الك قیمتدار آثار عتیقه‌سندن معدوددر . سرایك مخزننده ٢١٢ بیك لیتره شراب آلان مهیب برفیچی واردرکه، (هایده‌لبه‌رغه‌قاس) نامنی آلان بو فیچی بیله آثار عتیقه میاننه داخل اولمش ، هرگون تماشاسنه یوزلرجه زائر جلب ایله‌مشدر. بوتون حیاتنده بویله برفیچی شراب ایچدیکی ادعا اولونان، (په‌رکه‌او) نامنده سرای آدملرندن برینك هیکلی‌ده ، گوزلجه محفوظ بولونیور. صوکرا، هایده‌لبه‌رغك اختیار دارالفنوننك اسکی ونامدار حبسخانه‌لری ، بر وقتلر حبسخانه‌ده بیك درلو اشکنجه‌لرله قالمش اسکی مداوملرك تصویرلری هیأت سابقه‌لریله محافظه ایدیلیور .

فرانقفورت‌ده ، ماین نهری اوزرنده یدی عصرلق برعمره صاحب اسکی ومتین بر کوپرو وار ؛ بورادن کچنجه ، برآز اوته‌ده اسکی بر أوه تصادف اولونور . بو أو ، سیاحلرك نظر دقتنی بیله جلب ایده‌مه‌یه‌جك درجه‌ده وضیعدر . فقط اونك بر قیمت تاریخیه‌سی واردر . چونکه ، آلمانیانك الك بویوك شاعری، شاعر حکیمی گوته ، بوراده دوغمشدر. سمای ادبمزك الك پارلاق یلدیزی، محترم استادمز خالد ضیا ، بو بویوك شاعردن بحث ایده‌رکن دییورکه :

« بوتون آلمانیا ، اونك نامی « وجودیت معنویه‌سنك عقدهٔ ایوانندە صاللانان برفانوس قدسیت قبیلندن سلاملار ؛ یالکز آلمانیا دکل ، بوتون جهان عرفان ، اونك فرو تابنه قارشی بر حس حرمتله باش اکر . » ایشته « بو اعتبارله‌درکه » کوته‌نك مهدی ، عموم آلمانیانك مطاف احترامی اولمشدر .

لایپزیغ‌ده ، شاعرك حقوق‌طلبه‌لکی اثناسنده دوام ایتدیکی میخانه « اوطوردیغی صانداليه ، بورج ایتدیکی کیمسه‌لره ویردیکی دین سندلری هیأت اصلیه‌سیله ، تماماً محافظه ایدلمشدر .

*
* *

آلمان آثار عتیقه موزه‌لرنده بزه عائد پك چوق آثاره تصادف‌ایده‌بیلیر-سکز . بونلر ، قسماً خاقان سابق طرفندن هدیه ایدلمش ، قسماً قونسولوسلر واسطه‌سیله خلقمزك الندن صاتین آلنه‌رق بورایه کتیرلمشدر .

برلین آثار عتیقه موزه‌سنی تدقیق ایده‌رکن ، پروفه‌سور ویغاند ، برلین موزه‌سیله ، موزهٔ همایون آره‌سنده برمقایسه یاپیور ، وعثمانلی موزه‌سنه فوق‌العاده برموقع بخش ایده‌رك شو سوزلری سویله‌یوردی :

« موزه‌کز ، محترم مدیری خلیل بکك اختصاصکار مساعیسیله ، پك آز زمانده دنیانك اك مهم واك زنکین برموزه‌سی اوله‌بیله‌جکدر . چونکه طوپراقلرکزده ، کلدانیلر ، فنیکه‌لیلر ، قاریالیلر ، هیتیتلر ، آثوریلر کبی برچوق اقوام یاشامش ومدنیت قدیمه‌لری آثارینی اورایه براقمشلردر . بو « هنوز غیر مکشوف اولان خزینه‌لرك تماماً میدانه چیقارلدیغی کون ، موزهٔ همایون « اقوام سالفه‌یه عائد آثارك حقیقی بردفینهٔ تاریخیه‌سی اوله‌جق !

« چینیلی کوشکده تشهیر اولونان صناعات اسلامیه‌یه عائد آثارك ، بوکون مثلنه دها تصادف ایتمك ممکن دکلدر . صوکرا ، یکی بنا داخلنده بولونان واسکندر کبیره عائدیتی ادعا اولونان معظم لحدك قیمت صناعتکارانه‌سی ،

هر درلو تقدیر وتصویرك فوقنده‌در . موزه‌كزك مؤسس و محیی‌سی حمدی بكك كشف ایتدیكی بو لحدك ، اوزرنده منقوش اولان تصویرلر ، صناعت اعتباریله حقیقةً برر شاه اثردر . »

أتنوغرافی موزه‌لرنده‌ده توركلره وتورانه عائد قسملر پك زنكیندر . بو قسملرده‌كی آثار ، عمومیتله تركستانده اجرا ایدیلن حفریات ایله ألده ایدلمشدر. برلین أتنوغرافی موزه‌سنده ، موزه‌نك مدیر معاونی ، مستشرق فون لوقوق ، تورکستانده اجرا ایتدیكی سیاحتلرده تورك مدنیتنه دائر الده ایتدیكی پك قیمتدار وثائق تشهیر ایدلمشدر . توركستانده ، قوملر آراسنده ، عصرلرجه مستور قالدقدن صوكرا ظاهره چیقارلمش اولان بو اثرلر ، بعض دیوار رسملرندن ، تصویرلردن ، جیلان دریلری اوزرینه یازلمش كتابلردن عبارتدر . موزه‌ده بكا رهبر اولمق لطفنده بولنان فون‌لوقوق ، بو آثاری كوستره‌رك ، نیم‌پك كوچلكله آكلایه‌بیلدیكم صاف بر توركجه ایله ، لسانمزك تاریخچه‌سندن وتكاملندن بحث ایدییور وشو ایضاحاتی ویرییوردی :

« اورال ــ آلتای لسانلری آراسنده لسانكز ، أك مهم بر قسمی تشكیل ایده‌ر. توركجه‌نك ده مختلف لهجه‌لری آراسنده اك متكامل اولانی، اصل‌تورك لهجه‌سی ، یعنی آناطولی توركلرینك لهجه‌سیدر. بیلیورسكزكه، لسان متخصصلری توركجه‌یی بش‌لهجه‌یه آییرپرلر : یاقوت ، اویغور ، نوغای ، قیرغیز و اصل تورك لهجه‌لری ! بولهجه‌لر آراسنده اویغورجه وتوركجه أك مهم موقعی اشغال ایده‌ر . اویغورجه ، أك قدیم بر تورك لسان ادبیسی ، توركجه‌ده أك متكامل برلسان اولمق اعتباریله دیكرلرینه متفوقدر .

« اسكی توركلرك أك بیوك صفت ممیزه‌سی لسانلرینی محافظه خصوصنده كوستردكلری تعصب در . تاریخ كوسترییوركه ، توركلر نره‌ده و نه كبی مؤثرات آلتنده‌بولونمش اولورلرسه اولسونلر ، آنا لسانلرینی ، كمال اعتنا ایله محافظه ایتمشلردر . دین واجنبی قوملرله اختلاط ، بوخصوصده حائز تأثیر

اوله‌مامشدر. سلجوقیلر، ایکی عصرلق مدت ظرفنده، بتپرستلکدن نسطوریلکی ودها صوکرا اسلامیتی قبول ایتدکلری حالده، هیچ بر زمان لسانلرینی ده کیشدیرمه‌مشلردر.

«اون دوقوزنجی عصرده (اورخون) و(طورفان) ده بولونان کتابه‌لرده، پك اسکی زمانلردن بری تورکجه‌نك برلسان تحریر حالنه کلدیکنی کوسترمکده‌در. اورخون کتابه‌لرنده، تورکلر خصوصی برألفبا قوللانمشلردرکه، بونك ملی بر یازی اولدیغنده شبهه یوقدر. تورکلر اورخون یازیسندن صوکرا، اویغور یازیسنی و نهایت اسلامیتك تأثیراتیله عرب یازیسنی قبول واستعمال ایتمشلردر. اورخون و طورفانده بولنان آثار، دعالره دینه، تورکلرك شجاعت ومدنیتنه متعلق مختلف محصولات قلمیه‌در. بوآثارك تدقیقندن آکلاشیلیورکه، تورکلر، مختلف موضوعلر ایچون یالکز تورکجه‌یی استعمال ایتمش، فکرلرینی افاده ایچون هیچ عرب وعجم کلمه قوللانمامشلردر. بو حالده، اودورلرده، تورکجه‌نك پك متکامل برلسان اولدیغنی کوسترمکده‌در. مدون ایلك تورك اثر ادبیسی عد اولونان، واویغورجه اوله‌رق ٤٦٢ سنهٔ هجریه‌سنده کاشغرده یازلمش بیك بیتی حاوی اولان «قوداتقو-بیلیك» نام اثرده، عربجه وعجمجه اوله‌رق آنجق دوقسان کلمه استعمال ایدلمشدر.»

فون‌لوقوق، بکا بوایضاحاتی ویرورکن تورك ومغول خاقانلری طرفندن اویغور یازیسیله یازلمش بعض قدیم مؤلفاتی، فرمانلری کوستریور و شو سوزلری علاوه ایدییوردی:

«تدقیقاتمز بزه کوستریورکه، هجرتك دها برنجی وایکنجی عصرلرندن اول تورك قومی مستقل ومترقی برمدنیته صاحبدی. اورخون کتابه‌لرنده‌کی یازیلرك مکملیتی، اسلوبك غایت ادیبانه، افکارك پك عالی اولیشی تورك قومنك اسکی برمدنیته صاحب اولدیغنی کوسترمکده‌در. بالخاصه، صوك ربع عصر ظرفنده تورکستانده اویغور مدنیتی حقنده یاپیلان تدقیقات، مونغولستانك برقسمیله چینك (قان - صو) ایالتنی احتوا ایدن اویغور خاقانلغنده معظم

بر تورك مدنيتنك تأسس ايتمش ، پك چوق آثار مدنيـه وجوده كتيرلمش اولديغنى اثبات ايديبور . »

توركلكك بر آلمان عالمى طرفندن بودرجه تقديرات ايله ياد ايدلمه‌سنه پك زياده سوينيور ، و بر وقتلر هنوز بو قطعـه‌لرده او مدنيتلردن اثر يوقكن ، توركلرك وجوده كتيردكلرى بو آثارى حيرتلرله تماشا ايديبوردم. كتابه‌لرده الك زياده نظر دقتمى جلب ايدەن ، حروفاتك ، رنكلرك ، تزيينـاتك كوزللكيدر . بونلر ، توركلرك بر وقتلر نه يوكسـك بر تربيـهٔ بديعيه ايله يوكسه‌لديكنه الك كوزل برر دليل ايدى . تأسـف اولونوركه بو آثاردن بر بر چوغى محـو اولمش ، وانجـق پك آزى بوكبى قدرشناسانك يد تملك ومحافظه‌سنه كچه‌بيلمشدر !

تربیه موزه‌لری

تربیه موزه‌لرینك غایه‌سی . — برلین موزه‌سی . — وسائط درسیه . — استخبارات دائره‌سی . — تربیه تاریخی دارالمطالعه‌سی . — تربیه موزه‌لری اڭ مساعد شرائطله تأسیس اولونه‌بیلیور .

تربیه موزه‌لری، تدریساتده حدسی اصولك تعممنی تسهیل ایتمك، لوازم تدریسیه‌نك انتخاب وسپارشی خصوصنده مکتب اداره‌لرینه مفید بر رهبر اولمق، مختلف مملکتلرك تعلیم وتربیه‌ده‌کی ترقیاتنی یاقیندن تعقیب ایده‌بیلمك کبی مختلف غایه‌لری استهداف ایده‌ر، بو اعتبار ایله، بوموزه‌لر، مملکتك حیات عرفاننده خصوصی بر موقعی حائزدر. برلین، دره‌سد، فرانقفورت موزه‌لرینی زیارت ایتمشدم. برلین تربیه موزه‌سی، وسائطنك مکملیتی اعتباریله، بونلرمیاننده برنجیلکی احراز ایده‌ر. برلین موزه‌سی ایکی بیوك قسمی محتویدر. مستقل بر بنا اشغال ایدن بو قسملردن برنجیسی آلات وادوات درسیه‌یی؛ ایکنجیسی استخبارات دائره‌سنی شاملدر.

وسائط تدریسیه دائره‌سنده، هردرسه عائد آلات ایچون، آیری بر بر صالون واردر. مثلا تاریخ صالونی، ملی وعمومی تاریخه عائد خریطه‌لری، رسملری، تصویرلری، ملی البسه‌لری، بعض مبانئ تاریخیه‌نك کوچوك مقیاسده موده‌للرینی، اسکی بیوك محاربه‌لره عائد مجسم پلانلری؛ جوغرافیا صالونی بویالی وقابارتمه خریطه‌لرك تعلیقنه مخصوص مختلف سپالری، برلین، لوندره، پارس، استانبول کبی دنیانك اڭ بیوك شهرلرینك بیوك مقیاسده پلانلرینی؛ ادبیات صالونی، اسکی ویکی ادبانك رسملرینی، هیکللرینی، لسان تدریسنه مخصوص لوحه‌لری، اعمار تدریساتنه مخصوص قابارتمه رسملری، اسکی پاره‌لرك آلچیدن موده‌للرینی؛ حکمت، کیمیا، علوم طبیعیه

صالونلری، بودرسلره عائد یوزلرجه آلات درسیه ایله ماکنه‌لری، حیوانات ونباتات رسملرینی، وتحنیط ایدلمش نمونه‌لرینی ... احتوا ایده‌ر.

رسم و أل ایشلری صالونلری، آلمانیانك مختلف شهرلرنده مختلف مکتبلر طلبه‌سی طرفندن وجوده کتیرلمش اك کوزل اثرلری حاویدر. صوکرا، بو درسلره مخصوص آیری موده‌ل صالونلری‌ده تفریق ایدلمشدر. بوراده رسم ایچون، ارکك و قیز چوجوقلره مخصوص أل ایشلری ایچون بیکلرجه طبیعی ومجسم موده‌للر واردر.

موزه‌ده، بوصالونلردن باشقه، مکتب بنالرینك تقسیمات داخلیه‌سنی، صیرا وکرسیلرك شکل ووضعیتلرینی، یاتاقخانه‌لری، مکتب خسته‌خانه‌لرینی، محاضره صالونلرینی مصور بویوك بر صالون دها واردر. بو صالون، غایت ظریف پاراوانلرله متعدد کوچوك اوداره آییرلمشدر. هر اودا، تقریباً درت مترو مربعنده‌در، و بر درسخانه، یا یاتاقخانه‌نك کوچوك بر موده‌لیدر. بوراده، اودانك وسعتیله متناسب اولمق اوزره کوچوك صیرالر، کرسیلر، قره تخته‌لر واردرکه، هر بری اك صوك سیستمده وجوده کتیرلمشدر. کرسینك، صیرالرك، لوازم درسیه‌نك، پنجره‌لرك موقع ووضعیتلری، بزه آلمان مکتبلرینك تقسیمات داخلیه‌سی حقنده تام وصریح بر فکر ویره‌بیلیر. یاتاقخانه وطعامخانه‌لری تمثیل ایده‌ن قسملرده بو اساسه کوره ترتیب ایدلمشدر.

استخبارات دائره‌سی؛ بر کتبخانه‌یی، محاضره صالونی، استخبارات قسمنی احتوا ایده‌ر. برلین حافظ کتب مکتبی‌ده بورایه مربوطدر.

کتبخانه؛ فن تربیه واصول تدریسه دائر کتاب ومجموعه‌لری، درجات مکاتبك هربرنده تدریس اولنان کتاب سلسله‌لرینك باشلیجه‌لرینی، معلملرك تزیید معلوماتنه مدار اوله‌جق هر نوع آثاری، معارف استاتستیقلرینی، معارف قانون ونظاملرینی، مکتب پروغراملرینی حاویدر. موجود اثرلر یکرمی بیکی متجاوزدر.

محاضره صالوننده ؛ ارباب اختصاص طرفندن وقت وقت معلملره وعمومه قونفرانسلر ویریلیر .

استخبارات قسمی ؛ آلمانیاده وممالك مختلفه‌ده بولنان مؤسسات علمیه‌نك تشکیلات و پروغراملری ، تدریس اصوللری ، قید و قبول شرائطی ، مسالك عالیه‌یه انتساب ایچون اهلیت شرائطی ، آلمان واجنبی عالملرینك ترجمهٔ حاللری ، مدرسه‌لرك هانکی محللرده وهانکی ساعتده محاضره‌لر ویردکلری حقنده تحریراً وشفاهاً طلب اولنان معلوماتی آلمانجه ، فرانسزجه وانکلیزجه لسانلریله ویریر . وبو خدمته مقابل هیچ بر اجرت آلماز .

آلمانیاده ، دیکر بعض مؤسسات علمیه‌ده ده بویله برر استخبارات قلمی واردر . ازجمله ، برلین دارالفنوننده بو مقصدله ، ۱۹۰٤ ده بر قلم تشکیل ایدلمشدر .

تربیه موزه‌لرنده اك زیاده شایان نظر اولان جهت ، بوموزه‌لرك دیکر نمونه کاهلره نسبتله دها اهون شرائطله وجوده کتریله بیلمش اولماسیدر . تربیه موزه‌لرنده‌کی اشیانك بر قسم مهمی ، فابریقه تورلر طرفندن اهدا ایدلدیکی کبی ، آل ایشلرینه عائد قسملرده طلبه طرفندن وجوده کتیرلمکده‌در . فرانقفورت تربیه موزه‌سی بوصورتله وجوده کتیریلن موزه‌لرك اك ایی بر نمونه‌سیدر . درەسد موزه‌سی‌ده ، معلمین جمعیتی طرفندن اداره ایدلمکده ، وفابریقه تورلرك وبلدیه‌لرك معاونتنه مظهر اولمقده‌در .

برلین تربیه موزه‌سنه مربوط اولمق اوزره بر تربیه تاریخی دارالمساعیسی‌ده واردر . بودارالمساعی ، موزه‌نك استخبارات قسمی داخلنده تأسیس ایدلمش ، وبرجمعیت علمیه‌نك حمایهٔ مخصوصه‌سنی تأمین ایله‌مشدر . دارالمساعینك غایه‌سی ، تربیه تاریخنك تتبعیله ، نشریاتده بولونمقدر . بوغایه‌یه واصل

اولمق ایچون ، دارالمساعینك مختلف واسطه‌لری واردر. اول امرده مکمل، بر کتبخانه‌سی ، متخصصلرینه تدقیق سیاحتلری اجرا ایتدیره بیلمك ایچون تخصیصات مخصوصه‌سی واردر . دارالمساعی ، بری فن تربیه‌یه ، دیکری تاریخ تربیه‌یه عائد ایکی رساله نشر ایدەر .

كتبخانه‌لر

برلين قرالى كتبخانه‌سى . — دارالفنون كتبخانه‌لرى . — عالى وابتدائى مكتبلرنده معلم وطلبه كتبخانه‌لرى . — ايى كتابلر، كنجلر اوزرينه ايى استادلر قدر مؤثردر . — هر ياشه كوره كتاب . — آلمان كتبخانه‌لرنده اصول تصنيف . — حافظ كتب ملاحظه . — تصنيف اعشارى اصولى .

آلمانياده ، كتبخانه‌لر ترقيات علميه‌نك اك مهم عامللرى صيراسنه كيرمشدر . هر شهرده بر ويا متعدد عمومى كتبخانه‌سى وهر مؤسسهٔ علميه‌نك معلملره وطلبه‌يه مخصوص بر كتبخانه‌سى واردر . كتبخانه‌لر ، شهرلرك كمال وترقى درجه‌سنك بر ميزانى عد ايدلديكى ايچون ، بو مؤسسه‌لرك تأسيس وانشاسى ومحتوياتنك زنكينلشديرلمه‌سى اوغورنده ميليونلر صرف ايدلمكده‌در. مثلا ، برلين قرالى كتبخانه‌سنك بناسى ، مملكتك احتياجى و درجهٔ ترقيسى ايله متناسب عد ايدلمه‌مديكى ايچون ، ١٩٠٣ دن اعتباراً اون بر سنه چاليشيله‌رق وميليونلر صرف ايدله‌رك يكى و معظم بر كتبخانه وجوده كتيرلمشدر . برلين دارالفنوننك يانى باشنده وشهرك اك شرفلى بر موقعنده، ١٧٠ مترو طول و ١١٥ مترو عرضنده بنا ايدلمش بو محتشم مؤسسه‌ده بر ميليون درت يوز اللى يدى بيك جلد اثر ، ٣٠ بيك أل يازيسى واردر. أل يازيسى آثار ميانده ، مطبعه‌نك موجدى كوتنبه‌رغ طرفندن، ١٤٥٠ ده ايلك دفعه پارشه‌من اوزرينه طبع ايدلمش اولان انجيل ايله، شارلمان، ياخود صاقسونيا دوقه‌سى طرفندن هديه ايديلن واوتنجى عصره عائد بولونان كتاب مقدس كبى ميليونلر قيمتنده بعض آثار نفيسه واردر .

دارالفنون ومكاتب عاليه كتبخانه‌لرى‌ده فوق العاده زنكيندر . برلين دارالفنونى كتبخانه‌سنده ٥٥٨ بيك ، مونيخ دارالفنوننده ٨٠٠ بيك ، هايده‌لبه‌رغده ٦٠٠ بيك ، برلين فن مكتب عاليسنده ١٢٠ بيك جلد اثر واردر. بو مؤسسات عاليه كتبخانه‌لرينك تخصيصات سنويه‌سى‌ده غايت مهمدر.

مثلا، مونیخ دارالفنونی کتبخانه‌سنك سنوی بودجه‌سی، ۲۲۰ بیك مارقدر. کتبخانه ایچون ، هرسنه یکیدن ۳۰ بیك جلد کتاب مبایعه اولونور .

هر تالی وابتدائی مکتبك‌ده بر کتبخانه‌سی واردر. بومکتبلرده کتبخانه‌لر معلم وطلبه‌یه عائد آیری آیری قسملری احتوا ایده‌ر. هر معلم ، طلبه‌سنك سننه ، محیطنه ، موسمه کوره طلبه‌یه برر کتاب توصیه ایده‌ر . طلبه آرزو ایتدیکی اثری أوینه آله‌بیلیر ؛ و بعدالمطالعه ، کتاب حقنده‌کی ملاحظاتنی ، واثرده الك شایان دقت بولدیغی قسملری معلمنه ایضاح ایده‌ر .

هر تالی مکتبده معلمینه وطلبه‌یه مخصوص ایکیشر کتبخانه ، هرابتدائی مکتبنده‌ده بر کتبخانه بولونور . معلمینه مخصوص کتبخانه‌لر ـ بعض اسکی مؤسسه‌لر مستثنا اولمق اوزره ـ پك جسیم دکلدر . مع مافیه ، هر معلمك اختصاصی داخلنده اولان آثاردن کافی مقدارده موجوددر. مکاتب تالیه‌ده معلم کتبخانه‌لرنده موجود آثارك مقدار وسطیسی ایکی بیك‌در .

طلبه‌یه‌مخصوص اولان کتبخانه‌لرده‌کی آثار، صیقی برتدقیقدن کچیرلمشدر. چوجوقلرك اخلاقی اوزرینه سوء تأثیر ایده‌بیله‌جك اثرلر ، بورالره قبول اولونماز . کتابلر ، ذهنك ایی ویا فنا تربیه‌سی ایچون الك مؤثر برر واسطه اولدیغنی تقدیر ایده‌ن آلمان تربیه شناسلری ، کنجلره تخصیص ایدیله‌جك کتابلرك ، کنج‌دماغلرده الك‌ایی انطباعلر وجوده کتیره‌بیلمه‌سنی اساس اتخاذ ایله‌مشدر . ایی کتابلر ، ایی استادلر قدر کنجلر اوزرنده حائز تأثیردر . وبالعکس ، فنا کتابلرده ، چوجوغك روحنده ، حتی بعضاً ناقابل تصحیح جریحه‌لر براقیر . بو اعتبارله ، آلمانیاده ، چوجوقلره ویریله‌جك کتابلرك انتخابنده‌صوك درجه مشکل پسند داورانلمقده‌در .

بوندن باشقه ، انتخاب اولونان کتابلرك مکتبده تعقیب ایدیلن تحصیل‌ایله علاقه‌دار اولماسنه ، کنجك هم تربیهٔ فکریه‌سنه ، هم تربیهٔ بدیعیه‌سنه خادم بولونماسنه اعتنا ایدیلیور . فی‌الحقیقه ، چوجوق مکتب کتبخانه‌سنده ذوقنی اوقشایه‌جق اثر بوله‌مازسه ، اوذوقی ، باشقه برده آرامق مجبوریتنده

قالیر. پك كوچوكلر حكایه وماصاللردن، قهرمانانه وقایعدن ورسملردن متلذذ اولور . بناءً علیه ، كتبخانه‌لرده صورت مخصوصه‌ده اونلر ایچون یازدیرلمش رسملی اثرلر بولوندیریلیور. دها آز بویوكلر ، سیاحت رومانلرندن، بحری وقایعدن خوشلانیر . اونلر ایچون‌ده بوقسم رومانلر واردر. چوجوغك سنی یوكسه‌لدكجه روحی، بدایعه ، صناعته قارشی دها زیاده انكشاف ایده‌ر. بو جهتله اون دردت ، اون بش یاشنده‌كی چوجوقلره صناعته ، شعره ، ادبیاته دائر آثار كوستریلیور. تالی صنفلر طلبه‌سی‌ده رسائل موقوته وادبیه‌یه مراق ایده‌رلر. بونلر ایچون‌ده كتبخانه‌ده بو نوع مجموعه‌لر بولوندیریلیور.

مكتب كتبخانه‌لرنده نظر دقته آلنان بر نقطه‌ده، كتابلرك شكل ظاهریسیدر. بر اثرك ، جلدینك ، شكلنك كوزللكی ، چوجوق نظرنده آنك قیمتنی یوكسه‌لتیر؛ وچوجوقده بدیعی بر حس وتربیه اویاندیریر . بوجهتله ، بر اثرك مختلف شكلده مطبوعلری وارسه ، مكتبجه بونك اك نفیس كاغدلیسی واك ایی جلدلیسی انتخاب اولونیور .

*
* *

آلمان كتبخانه‌لرینك وصف ممیزی، كتابلرك حسن تنظیم وتصنیف ایدلمش اولماسیدر. بوسایه‌ده ، تتبعاتده بولونه‌جقلر، ایسته‌دكلری آثاری غایت سهولتله بوله بیلمكده‌در. دارالفنون مدیری پروفه‌سور ویللاموویچ ، بكا تأمین ایدییوردی كه، صوربون دارالفنونی كتبخانه‌سی، برلین دارالفنون كتبخانه‌سندن دها زنكین اولدیغی حالده ، — قبل الحرب — بر چوق كنجلر دوقتورالرینی حاضرلامق ، تتبعاتده بولونمق ایچون ، برلین كتبخانه‌سنی ترجیح ایدییور، وبو مقصدله برلینه قدر كلیورلرمش .

فی الحقیقه ، آلمانیاده كتبخانه‌لرده موجود آثار، متخصص كتبخانه مأمورلرینك مساعیسیله غایت منتظم بر اصول تصنیفه تابع طوتلمشدر . كتبخانه مأموری یتیشدیرمك مقصدیله اخیراً برلین‌ده ، برده حافظ كتب مكتبی تأسیس ایدلمشدر.

برلین تربیه موزه‌سی داخلنده‌کی بو مکتب ، هنوز ایکی سنه‌لك بر حیاته مالکدر. مکتبده مختلطاً تدریسات اجرا اولونور. مدت تحصیل ایکی سنه‌در. تدریسات نظری وعملی اولمق اوزره جریان ایده‌ر. مکتبه دخول ایچون خدمت مقصوره صنفلرینه ؛ قزلر ایچون اون سنه‌لك اناث اعدادیلرندن یدنجی صنفه ترفع ایتمش اولمق لازمدر. پروغرام شو درسلری احتوا ایله‌ر :

کتبخانه انشاآتی واداره‌سی، اصول کتب (بیبلیوغرافی)، اصول کتب تاریخی ، تاریخ ادبیات ، اصول دفتری ، استه‌نوغرافی ، داقتیلوغرافی ، لاتینجه ، روجه ، کتاب‌جیلق ، مجلدلك ، کتاب تجارتی ، تاریخ تجارت ، بویوك کتبخانه‌لرك تاریخی، جوغرافیا .

حافظ کتب مکتبنك بر تطبیقات کتبخانه‌سی واردر . بو کتبخانه‌ده کتابلرك تصنیفی ، محافظه واداره‌سنی طلبه درعهده ایتمشدر . کتبخانه‌ده ، بر کتبخانه‌یه لزومی اولان آلات وادواتك پك کوچوك مقیاسده موده‌للری‌ده تشهیر ایدلمشدر .

تطبیقات کتبخانه‌سنده ، کتابلرك تصنیفی امرنده آمریقا اصولی دیکر اصوللره ترجیح ایدلمکده‌در . آمریقا ، کتبخانه‌جیلکده برنجیلکی قازانمش بر مملکت اولدیغی ایچون، حافظ کتب مکتبنده آمریقا اصوللری نمونه اتخاذ ایدلمشدر . مکتب مدیری ، بکا آمریقا اصوللرندن تأمین ایدیلن فائده‌لری وبو اصولك خطوط اساسیه‌سنی ایضاح ایله‌مشدی :

آمریقا اصولی ، بر تصنیف اعشاری اصولیدر . بو اصولك اساسی شودر : اولا معلومات بشریه ـ اعتباری اوله‌رق ـ اون قسمه آییرلمش وهر قسم، ١ دن ١٠ ه قدر برر عددله کوسترلمشدر. مثلا ، فلسفه‌یه ١ ، الهیاته ٢، اجتماعیاته ٣، لسانیاته ٤ ... الخ نومرولری ویرلمشدر. صوکرا، بو اون قسمدن هر بری‌ده تکرار اون قسمه آییرلمش و هر قسم ایکی رقمله کوسترلمشدر. رقمك عشرات خانه‌سی برنجی تقسیماتی ، احاد خانه‌سی ایکنجی

تقسیماتی ارائه ایده‌ر. بو اعتبارله ، مثلا آلمان فلسفه‌سنه عائد بوتون اثرلر ١١ ، انکلیز فلسفه‌سنه عائد اثرلر ١٢ اوله‌رق ارائه ایدلمشدر .

صوکرا، بونلر بر درجه دها تقسیم ایدیلیور. آلمان فلسفهٔ علمیه‌سی ١١١ ، آلمان فلسفهٔ اخلاقیه‌سی ١١٢ . . . الخ کوستریلیور . بو صوك قسملرده ، زمانه کوره تکرار تقسیم اولونه‌بیلیور: مثلا ١٦ نجی عصره قدر آلمان فلسفهٔ علمیه‌سی ١١١١ ، ١٩ نجی عصر آلمان فلسفه‌سی ١١١٢ ... الخ. بو صوك تقسیم، ماده‌یی تماماً تعیین وایضاح ایدییور. مع مافیه، تقسیماتی بر درجه دها یوریته‌رك، مقصدی مشعر دها واضح بر رقم الده ایدیله‌بیلیور.

شو حالده ، انسان حافظه‌سنه معین اون رقم آلیرسه ، بیکلرجه آثاری تصنیف ایده‌بیلیور . بالخاصه ، بو تصنیف اعشاری ، یالکز بر مملکته شامل اولمایوب ده عمومی اولورسه ، دنیانك هر جهتی ایچون فهرس بر اولور . و بو تقدیرده ١١١ رقمی ، بوتون جهان کتبخانه‌لرنده ، آلمان فلسفهٔ علمیه‌سنه عائد آثاری کوستریر .

تماشا حیاتی

تیاترو ، لازمهٔ مدنیتدر . — تماشاکاهلر آراسنده بر هماه اثر . — تماشا حیاتی ، کمالی ادبایه مدیوندر . — قلاسیکلر ، رومانتیکلر ، رهآلیستلر . — آلمان ترقیسی وادبیات .

معبد ، مکتب ، تیاترو ... آلمانیاده ، بو اوچ مؤسسه‌دن محروم بر شهر کوستریله‌مز . معبدومکتب کبی ، تیاتروده برلازمهٔمدنیت عدایدلمشدر . بویوك شهرلرده فاجعه‌لره ، مضحکه‌لره وآثار منظومه‌یه مخصوص باشقه باشقه تماشاکاهلر اولدیغی کبی ، اك کوچوك بر قصبه‌ده‌ده عمومی برصحنه واردر . بالخاصه ، پای تختلرده وبویوك شهرلرده اوپه‌رالر ، یکدیکرینه رقابت ایده‌جك بر مکملیت عرض ایده‌ر .

تماشاکاهلر ، هر شهرك آثار معماریه‌سنك اك نفیسلرندن معدوددر . هر بری نامدار بر معمارك پلانی اوزرینه انشا ایدیلن بو بنالرك ، ترتیبات داخلیه‌لریله ، تزیینات خارجیه‌لری آراسنده بر تناسب وآهنك محافظه ایدلمش وتیاترو ، هیأت عمومیه‌سیله ذوق وحسی اوقشامشدر . بالخاصه ، درهسد اوپه‌را بناسی کبی بعض مؤسسات ، حقیقةً برشاه اثردر . اوپه‌رالرك مدخللری ، مملکتك اك مشهور شعرا وادباسنك ، اك بنام بسته‌کارلرینك هیکللریله مزیندر .

آلمانیاده تماشا حیاتی ، خلقه نزیه بر روح افاضه ایدییور و حسیات وطنپرورانه‌نك انکشافنه اك بویوك برعامل اولویور . کمالك وطنی ، کل نهالی ، عاکف بکی ؛ حامدك طارقی ، اشبری بزده حریت انسانیه‌یی مدرك وطنپرورلر نزدنده نه تأثیر یاپمشسه ، بورادهده صحنه‌یه وضع اولنان بویوك اثرلر عینی تأثیری حصوله کتیرییور . تماشا حیاتی ، ملتك بوتون بویوك سیمالرینی ، شاعرلرینی ، ادیبلرینی ، موسیقی شناسلرینی هرکسه طانتمشدر . آلمانیاده کوته‌یی ، شیلله‌ری ، هایدنی ، موزارت‌ی ، واغنه‌ری طانیمایان بر کنج تصادف ایده‌مزسکز . هر کنج ، وطنك ادیبلرینی ، شاعرلرینی ، بسته‌کارلرینی ،

قیمت معنویه‌لریله تماماً طانیر . اونلرك یا برقاچ اثرینی اوقومش، برقاچ نشیده‌سنی ازبرله‌مش، وبالخاصه برچوق اثرلرینك تماشاسنی کورمشدر .

تماشا حیاتی، کمالنی آلمان ادبیاتنه وآلمان ادباسنه مدیوندر. بالخاصه، اون سکزنجی عصرده آلمان ادبیاتنده وقوع بولان تحولات، تماشا حیاتنك اعتلاسنه پك چوق خدمت ایتمشدر. اون سکزنجی عصرك قلاسیك دور ادبیسی، ابتدا، آلمانیاده یکی برتحوله اوغرامش وبرزمانلر فرانسز قلاسیکلرینی تقلیدایده‌ن، اثرلرینك موضوعلرینی قرون قدیمه‌ده آرایان آلمان محررلری قرون وسطایه، ازمنهٔ جدیده‌یه ونهایت کندی وطنلرینه دها بویوك اهمیت عطف ایده‌رك یکی یکی اثرلر نشرینه باشلامشدر.

قرون وسطاده‌کی احوال جاریه‌یی موضوع اتخاذ ایده‌رك، رومانتیك دور ادبیسی آچان تجدد پروراننك باشنده «کوته» ایله «شیلله‌ر» ی کوریورز. کوته، ۱۸۳۲ یه قدر یاشامش وآخر عمرنده (فااوست) ی اکمال ایتمشدر. کوته عصرینك اك بویوك رومانتیزمی‌در. ۱۷۵۹ ده، فقیر برعائله‌نك یکانه اوغلی اوله‌رق دنیایه کلن شیللرده، آلمان لساننه براصالت‌بخش ایتمش وحیات شخصیسیله، بوتون آلمانلره، غایه ایچون هردرلو عذاب ومشقتی اقتحام ایتمك لازم کلدیکی فکرینی ویرمشدر. کوته و شیلله‌ر؛ آلمانیایه اخلاقی حسی، اجتماعی تربیه درسلری ویره‌ن بوایکی بویوك شاعر، وطنلرینك برر آبدهٔ شان وشرفیدر. کوته وشیلله‌ر اثرلریله، معاصرلرینك نظرلرنده کیزلی قالان حیات کوشه‌لرینی تنویر ایتمشلر و محیطلری اوزرنده نافذ تأثیرلر براقشلردر. دونکی آلمانیا اونلری، اونلرده بوکونکی آلمانیایی ابداع ایتمشلردر. بری هیجانلریله، دیکری عرفان وکمالیله وهرایکیسی ادبیات تماشاییی تقلید اجنبیدن قورتارارق اوکا بخش ایلدکلری لایموت آثار ایله بواقلیمی یوکسه‌لتن بوایکی استاددن صوکرا، رومانتیزم مسلکی اربابی آراسنده

شله‌گل‌ی، آرندی، کورنه‌ری، هانیه‌بی، لوتاوی، و نهایت هروه‌غ‌ی، فرایلیغرات‌ی ودرام یازان رومانتیکلر آراسنده‌ده، قلاسیست‌ی وغریل پارچه‌ر ی ذکر ایده‌بیلیرز.

۱۸٤۹ ارتجاعندن صوکرا، آلمان حیات ادبیسنده بردورتوقف باشلایور. بو دورده شه‌فه‌ل، فره‌یتاغ، اشپیل هاگه‌ن کبی بعض کزیده محررلردن باشقه، شایان دقت سیمالر کوریله‌میور. فقط، ۱۸۷۰ دن صوکرا، حیات ادبیه تکرار جانلانیور وآلمان محررلری ره‌آلیزم مسلکنی اختیار ایتمکه باشلایور. ره‌آلیستلر، نه‌قلاسیکلری، نه‌رومانتیکلری تقلید ایتمش، حقیقتی اولدیغی کبی تصویره اهمیت ویرمشلردر. بو یکی مسلکک اك بویوك استادلری زوده‌رمان، ژه‌راردهوپتمان‌در.

آلمان ترقیسنده ادبیاتك پك بویوك تأثیری اولمشدر. ادبیات، ملتك سویهٔ اجتماعیه‌سنی ترفیعه خدمت ایدن اك مهم بر عاملدر. محیط ادبیمزك پك ممتاز وذی‌کمال سیماسی جناب شهاب‌الدین، بوحقیقتی نه‌کوزل تصویر ایدییور: « چوجوقلر ایچون ماصال برنوهٔ تفکر، جمعیتلر ایچون شعر برنوهٔ تمدن‌در. نه‌طرفه باقسه‌کز کوره‌جکسکز: فن وفلسفه شعردن چیقدی. پریقلس عصرینی، آرقادیا چوللرنده ترنم ایدن « اومیروس » حاضرلامش واك بویوك أثرمدنیت عد ایدیلن اختلال کبیری ادبیات دوغورمشدر. »

آلمان سجیه‌سی

سجیه‌یه تربیه ایله برشکل کمال ویرمك ممکندر . ـ آلمان ، دیکر اندیش‌در . ـ حمایهٔ اطفال جمعیتلری . ـ امور خیریه ومعارف ایچون تبرعات . ـ سماحت ، حیات اجتماعیه‌نك هر کوشه‌سنه نفوذ ایتمشدر . ـ آلمان ، عائله‌پروردر . ـ آلمان ، فطرةً مائل انضباطدر . ـ انضباط فکری ووظیفه‌حسی . ـ آلمان ، عملی برحیاته مائلدر . ـ آلمان ، انتظام‌پرور واعتدالکاردر . ـ آلمان ، مقتصددر . ـ فردلر آراسنده توزیع مساعی . ـ صنوف مختلفه آراسنده تساند .

برقومك سجیه‌سی ، بوتون برسلسلهٔ وراثتك محصله‌سیدر . هر قومده فکری ملکات ، واخلاقی اساسات باشقه صورتده تمو وانکشاف ایتمشدر . مع‌مافیه ، سجیه‌یه ، تربیه ایله‌بر شکل کمال ویرمك ممکندر . ایشته ، آلمانیا ، افرادینه بوصورتله متین ومتوازن برسجیه بخش‌ایتمکه موفق اولمشدر . آلمان سجیه‌سی ، فیضی عائله ومکتب تربیه‌سندن آلمش وآلمان قومی ، خصائلیله تمیز ایله‌مشدر .

آلمانك اك بیوك خصلتی ، دیکر اندیش اولماسی‌در . آلمانیاده « فرد هرکس ایچون ، هرکس فرد ایچون » چالیشیر . اوراده ، هرفردك سعی ، دیکرینك متمم مساعیسیدر . دیکراندیشی ، تعاون وتساند وطنداشلر ایچون اك بویوك بروظیفه تلقی ایدلمش ، وجمعیت فردك بشیکدن مزاره قدرصمیمی بر معاون ومظاهری اولمشدر .

آلمانیاده تعاون ، مختلف شکل وصورتلرله ایفا ایدلمکده‌در . امورخیریه ایچون ، حمایهٔ اطفال ایچون هر شهرده یوزلرجه جمعیت تشکل ایتمشدر . بو خصوصده فرانقفورت (ماین اوزرنده) شهری ، دیکرشهرلره نسبتله‌برنجی درجه‌یی احراز ایدەر . فرانقفورت‌ده حمایهٔ اطفال وفقرا پرور جمعیتلرینك عددی ایکی یوز قدردر . حمایهٔ اطفال جمعیتلری ، مختلف وسائطله ، حیات اطفالی ، هردرلو احتمالات مواجهه‌سنده تسلیح وتجهیز ایتمك ، اونلری جمعیته خادم بر عضو اوله‌رق حاضرلامق غایه‌سنی تعقیب ایدەر . مختلف یوللردن

عینی غایه‌یه واصل اولمغه چالیشان بو جمعیتلرك مساعیسنی توحید ایتمك‌ده ممکن اوله‌بیلمشدر. دوقتور « قلومکدر » نام ذاتك ثمرهٔ فعالیتیله، بوتون حمایهٔ اطفال جمعیتلری « خصوصی تعاون جمعیتلری مرکز عمومیسی » عنوانیله بر مرکزه ربط ایدلمشدر. بو جمعیتك اساسات اشتغالنی شو مواد تشکیل ایدییور :

جمعیت ، ابوینی طرفندن ترك واهمال اولونان چوجوقلری حمایه‌سی آلتنه آلیور ؛ بونلری تعلیم و تربیه ایدییور ؛ مادر بخطا چوجوقلرك وصایتنی درعهده ایله‌یور؛ ابوینی مجهول چوجوقلرك والدینی تحری ایدییور وپدرلری بولونان چوجوقلر ایچون ، پدردن شهری ٢٠دن ٦٠ مارقه قدر بر اجرت اعاشه آلیور؛ سودننه‌لره تودیع ایدیلن کوچوك چوجوقلرك حیات صحیه‌لرینه نظارت ایدییور؛ تحصیل ابتدائی سننی اکمال ایتمش اولان کیمسه‌سز چوجوقلره ایش بولویور؛ اولادینی حمایه ایتمه‌ین ابوین حقنده تحقیقات اجرا ونتیجه‌دن حکومتی خبردار ایله‌یور؛ چوجوقلره باقه‌بیله‌جك دادیلر ایچون عمومی درسلر آچیور ؛ مکتبه دوام ایده‌ن فقیر عائله چوجوقلرینه اوکلین سوت واکمك توزیع ایدییور . . .

خلاصه ، حمایهٔ اطفال جمعیتلری ، چوجوغك حیاتنه و استقبالنه تعلق ایده‌ن هر مسئله‌یی کندی ساحهٔ اشتغالی داخلنه آلمش ، وبوسایه‌ده آلمانیاده چوجوق ، — بالفرض فرانسه‌ده اولدیغی کبی — ابوین ایچون معیشت عائله‌یه فضله بر کلفت تحمیل ایده‌ن مضر بر مسافر دکل ، بلکه استقبالده عائله ووطن ایچون مفید ومعاون بر عضو اوله‌رق تلقی ایدلمشدر .

آلمانیاده ، هیچ بر زنکین کوستریله‌مزکه ، ثروتندن عائله‌سنه مهم بر قسم تخصیص ایده‌رکن ، وصیتنامه‌سنه ، وطنداشلری ووطنی ایچون‌ده شایان حرمت بر حصه آییرمقده تردد ایتسین . بیوك شهرلرده ، باشلی‌باشنه بر اثر خیر وجوده کتیره‌جك قدر سیاحتده بولونانلر نادر دکلدر : فرانقفورت‌ده واین‌به‌رغ اسمنده خیرپرور برقادین چیقیور ، بر دارالایتام تأسیس ایدییور؛ « استه‌دل » نامنده بر زنکین بر رسم موزه‌سی وجوده کتیرلمك اوزره بر

میلیون مارق هدیه ایدییور ؛ اوته‌ده سه‌نه‌که‌نبرغ نامنده بر وطنپرور بر طب آقاده‌میسی وبر تاریخ موزه‌سی تأسیس و میلیونلرجه قیمتنده اراضی‌یی بو مؤسسه‌نك اداره‌سی وترقیسی اوغورینه وقف ایدییور ؛ روچیلد برمیلیون مارق ویره‌رك شهرده بر کتبخانه تأسیس ایله‌یور ؛ مادام کیوم نامنده بر قادین حرب اثناسنده پدردن محروم اولان چوجوقلر ایچون قولونیابلدیه‌سنه بر بوچوق میلیون مارق تبرع ایدییور ، سیمه‌رمان نامنده بر صاحب خیر میلیونلر صرف ایده‌رك که‌منیچ‌ده معظم بر ساناتوریوم تأسیس وبونی شهره هدیه ایدییور .

آلمانیاده یالکز زنکینلر دکل ، بوتون خلق معارفپرورلکده ، خیر پرورلکده یکدیکرینه رقابت ایده‌جك درجه‌ده فداکارلقلر اختیار ایتمکی‌اك مقدس بروظیفه عد ایتمشدر. فرانقفورت‌ده ، بردارالفنون تأسیسی ایچون ، خلق، ایکی بوچوق میلیون وفن آقاده‌میسی ایچون اوچ بوچوق میلیون‌مارق اعانه ویرمش، شهر اماتی بناسی داخلنده آچیلان موزه‌یی‌زنکینله‌تمك ایچون، کوموش اوانیلرینی کاملاً موزه‌یه تبرع ایله‌مشدر . موزه‌لره وضعه‌لایق شاه اثرلرك کیمك یدنده کوریلیرسه همان اشترا ایدیله‌رك ، بونی مملکته مال ایتمك املی‌ده پك عمومیدر. مثلا ، مونیخ‌ده‌بارون شون‌برونك، مالك اولدیغی قیمتدار بر تابلویی صاتیلغه چیقاردیغی خبر آلنجه تابلونك موزه نامنه اشترا ایدیله‌بیلمه‌سی ایچون، براعانه دفتری‌آچیلیور وبرقاچ‌ساعت ایچنده ٤٢٠بیك فرانق‌طوپلانیور؛ فرانقفورت‌ده‌ ینه‌بویله قیمتدار برلوحه‌نك درحال مبایعه‌سی اقتضا ایدییور ، ارباب ثروته مراجعت ایدیلیور ، ویالکز بر زنکین دفعةً ١٢٥ بیك‌فرانق ویرییور؛ فرانقفورت‌ده برحمایهٔ اطفال جمعیتی بردارالایتام آچه‌رق ، مؤسسه‌نك اداره‌سی ایچون ٧ میلیونلق اعانه‌جمعنه موفق‌اولویور؛ که‌منیچ شهری ، میلیونلر صرفیله ٥٠ هکتار وسعتنده بر اراضی اوزرینه قرق بویوك بنادن متشکل معظم بر دارالایتام تأسیس ایدییور . . .

معارف‌اوغورنده اختیارایدیلن فداکارلغك درجه‌سنی تقدیر ایده‌بیلمك

ایچون ، هر بویوك شهرده سنوی معارف ایچون وقوع بولان تبرعاتی تدقیق ایتمك کفایت ایدەر. هر شهرده اعانات یکون سنویسی، شهر معارف بودجەسنك بر ، بعضاً ایکی مثلنه بالغ اولمقدەدر. مثلا، ٤ میلیونلق بر معارف بودجەسی اولان فرانقفورتدە ، تبرعات ، سنوی وسطی اولەرق ٧ و ٢٤ میلیونلق بودجەسی اولان هامبورغدە ٢٠ میلیون مارق وادەسندەدر .

آلمانیادە سماحت ، حیات اجتماعیەنك هر صفحەسنه نفوذ ایتمشدر . مثلا ، لایپزیغ شهرینك بر باغچەیە احتیاجی اولویور، واسع بر باغچەنك متصرفی بولونان زنکین بر وطنداشه مراجعت ایدیلیور ، مناسب بر بدلله باغچەیی شهره فراغ ایتمەسی تکلیف اولونیور ، بو صاحب حمیت ، کنج یاشدە افول ایدەن قیزینك نامنی طاشیمق شرطیله باغچەیی بلابدل شهره ترك ایتمکه موافقت ایدییور و لایپزیغ واسع و نظربا « یووانا پارق » ، بو صورتله صاحب اولویور. فرانقفورتدەدە شهرك عمومی بر باغچەسی اولمادیغی ایچون ، ناساو دوقەسنك صاتیلغه چیقاردیغی ، واسع باغچەنك صاتین آلنماسی ایجاب ایدییور، بر اعانه دفتری آچیلیور، ویکرمی درت ساعت ظرفنده بش یوز بیك مارق درج ایدیلەرك باغچه صاتین آلنیور. فرانقفورتك اورتەسنده سکودلر ، قاتوتجقلر، آقاسیەلرله بزەنن پالەمن غارتن ، ایشته بویله بویوك بر سماحت محصولیدر.

آلمانیادە ، تعاونك ، دیگر اندیشلکك غایت معقول واقتصادی بر شکلی دها واردر: مثلا، بر شهرده فقرایە مخصوص اقتصادی مسکنلر انشاسنه لزوم کوریلیور ، بونکچون بر زنکین چیقیور ، سرمایەسنی پالکنز یوزده یاریم فائضله بلدیەیه اقراض ایدییور ؛ بلدیه بو مبلغله شهره عائد بوش عرصەلر اوزرینه غایت صحی وقوللانیشلی اولر یاپیور، وبونلری اهالییه ٩٩ سنەمدتله وسنوی پك جزئی بر بدلله ایجار ایدییور. فرانقفورتدە بو طرزده تأسیس ایدیلن قوجه بر محله واردر . صوکرا، هر بویوك شهر اطرافندەکی واسع عرصەلر ، کوچوك کوچوك قسملره تقسیم و بلدیەلر یاخود عرصه متصرفلری طرفندن غایت جزئی بر بدلله خلقه ایجار ایدیلەرك ، وطنداشلرك

بديعی و صحی احتیاجلری تطمین اولونیور ؛ أولرنده باغچه‌لری اولمایان خلق، «لاوبه‌ن قولونی »، یاخود « شره‌به‌رغارتن » نامنی آلان بو کوچوك قسملرده باغچه‌لر، طرحلر وجوده کتیریبور، کوشکلر یاپیور وپازار وتعطیل کونلری عائله‌سیله بورالره کله‌رك برقیر حیاتی یشایور .

آلمانیاده تعاون مسئله‌سنده نظر دقتدن دور طوتولمایان بر نقطه‌ده، معاونته مظهر اولانلرك عزت نفسلرینك رنجیده ایدلمه‌مه‌سیدر . مثلا، مکتبلرده اوکلین فقیر چوجوقلره سوت وا کمك ویریلیور، فقط بوکامقابل هفته‌ده یکرمی فه‌نیك (قرق پاره) آلنیور . بو، منحصراً چوجوقلرك عزت‌نفسلرینی رنجیده‌ایتمه‌مك مقصدینه مستنددر. حتی‌بو پاره‌یی ویرمه‌یه‌جك درجه‌ده فقیر اولان چوجوقلر، ابوینك بو پاره‌یی تأدیه ایده‌مه‌دیکندن خبردار ایدلمز .

*
* *

آلمان، عائله پروردر . بو خصلتك منبعی، بالنفس عائله‌ده آراملیدر . آلمانیاده، چوجوق تربیه‌سنده مکتب وعائله مشترکاً علاقه‌داردر . چوجوق مکتبه داخل اولونجه، عائله‌نك تربیه‌ده‌کی وظیفه‌سی ختام بولمش اولمایور، بالعکس ابوین، مکتب تربیه‌سنی دائما اتمام ایتمکه چالیشیور، مربیلرك مساعیسنه مشفقانه اعتنالرله اشتراك ایدییور . مکتب وعائله‌نك بو متوازی مساعیسیله‌درکه آلمان چوجوغی، حیاتده یکدیکره ضد فکرلرله صارصیلماز . عائله اوجاغنده‌ده، مکتبده اوکره‌ندیکی شیلرك عینی کورر .

آلمانیاده، کنجلری عائله تربیه‌سنه صیقی بر صورتده علاقه‌دار ایتمك مقصدیله‌درکه، لیلی مکتبلره رغبت ایدلمه‌مشدر. رسمی مکاتب لیلیه‌نك عددی پك محدوددر. مثلا، فرانقفورت کبی دورت یوز بیك نفوسه مالك برشهرده رسمی اوله‌رق بر تك تالی مکتب یوقدر . خصوصی مؤسسات لیلیه‌نك عددی‌ده دردی تجاوز ایتمه‌یور . مع‌مافیه، لیلی مکتبلرده‌ده طلبه‌نك — ممکن

مرتبه ـ بر عائله حیاتی تعقیب ایتمه‌سنه اعتنا ایدیلیر. « آرند دالم غمنازیوم »
مکتبنی زیارت ایتدیکم کون، مکتبک لیلی قسمی بو نقطهٔ نظردن بالخاصه
نظرمی جلب ایتمشدی. دالمده، برلیندن پوتسدامه قدر امتداد ایده‌ن غرون ـ
والد اورمانی ایچنده تأسیس ایدلمش اولان بو معظم مکتبک لیلی قسمی،
متعدد بنالردن مرکبدر. آغاجلر آراسنه جابجا سرپیلن بو بنالردن هر بری
برمعلمک عائله اوجاغیدر. طلبه، بشر اونر معلملرک أولرینه توزیع ایدلمشدر.
کنجلر بورالرده خواجه‌لری وخواجه‌لرینک افراد عائله‌سی ایله برلکده تام
بر عائله حیاتی یاشارلر، برلکده یرلر، برلکده ایچرلر، برلکده کزه‌رلر.

*
* *

آلمان، فطرةً مائل انضباطدر. آلمانیاده انضباط فکری حیات عمومیه‌نک
هر صفحه‌سنه نفوذ ایتمشدر. قانون هرکس نظرنده، فوق العاده محترمدر.
مأمور، وظیفه‌سنده حکمدار قدر حائز نفوذدر. اونی وظیفه باشنده کیمسه
مؤاخذه ایتمکه صلاحیتدار دکلدر. « آلمانیاده Verboten ـ ممنوعدر »
لوحه‌سی، او فعله تشبث ایتمه‌مك ایچون بر قانون حکمنی تضمن ایده‌ر. بو
جهتله‌درکه، مملکتده قاچاقچیلق، وسائط نقلیه‌ده انتظامسزلق، یوللرده
تصادم، موقفلرده ازدحام، حیات معیشتده احتکار یوق کیبدر. اوراده
هیچ کیمسه انضباطی بوزماز. وجمعیتك حضور وراحتنی بوزانلره، قانونه
تجاوز ایده‌نلره قارشی هرکس بر ضابطه مأموریدر.

آلمانده کوریلن بو انضباط تربیه‌سنك منبعیده، عائله‌ده آرامليدر.
هر آلمان، دها کوچوك یاشده، عائله جولانکاهنده فکر انضباط واطاعتله
پرورده اولویور؛ و صوکرا، مکتب بو انضباط و اطاعت فکرینی تنمیه
ایدییور.

انضباط فکری، آلمانیاده وظیفه حسنك یوکسلمسنه خدمت ایتمشدر.
انضباطپرورانه برتربیه ایله یتیشن آلمان، وظیفه‌سنی هردولو مکافات ومجازات

ملاحظه‌سندن عاری اوله‌رق ، وظیفه‌اولدیغی ایچون ، ایفا ایدییور. آلمانیاده کنجلره حاکم اولان فکر ، وظیفه فکریدر . وظیفه فکری ، آلمانی ، فداکارلغك اك صوك درجه‌لرینه قدر سوق ایده‌ر . حرب عمومی تاریخی یازلدیغی زمان ، آلمانلرك بو قیمتدار سجیه‌لرینك پك بارز مثاللری حیرتلرله اوقونه‌جقدر . ایمه‌لمان ، بولکه کبی طیاره‌جیلکده خارقه‌لر کوستردکدن صوکرا ، وظیفه اوغورنده فدای حیات قهرمانلرك مناقبی بو سجیه‌نك ، آلمان روحنده نه قدر متین بر صورتده کوکله‌شدیکنی اثبات ایده‌ن دلیللردندر. مشهوردرکه ، ملازم ایمه‌لمانك وفاتندن صوکرا ، بالذات ایمپراطور حضرتلری ، بولکه‌یه ، بردرجه‌یه قدر محافظهٔ نفس ایله‌مکی ، بصیرتکارانه حرکت ایتمکی توصیه صورتیله ، شجیع طیاره‌جینك جسارتی تخفیف و تحدید ایتمك ایسته‌مش . فقط بو مستثنا سیما ، وظیفه‌سنی اك صوك نقطه‌یه قدر ایفایه عزم ایده‌رك ، نهایت شانلی بر عاقبتله سونوب کیتمشدر .

آلمانلر ، کنجلردن حریتپرورانه بر اطاعت طلب ایتدکلری ایچون ، مکتبده چوجوقلره ویریلن امرلر ونهیلك اسبابی وضوح وحقیقتیله بیلدیریلیور. بوسایه‌ده چوجوق بیله‌بیله اطاعت ایدییور ؛ وسببسز حرکت ایدلمه‌دیکنی ، هر حادثه‌نك بر سببی اولدیغنی اوکره‌نه‌رك محاکمه‌سنی تقویه ایله‌یور. مع مافیه ، کنجلره ، امرلرك اسبابی ایضاح اولونورکن ، اونلرله مباحثه ومناقشه‌یه محل براقلماز . چوجوغك ، یالکز امرك شوسببله ویرلدیکنی بیلمه‌سی مطلوبدر. ایشته اوقدر .

*
* *

آلمان ، عملی برحیاته میالدر. آلمان ، وظیفه‌سنده وحیات خصوصیه‌سنده غایت عملیدر . آلمانیاده حیاتك بویوك بر قسمی سیاحتلرده کچدیکی ایچون ، آلمانك بو میلی ، بالخاصه سیاحت حیاتنده تدقیق ایتمك ممکندر . آلمان سیاحت وسائطنك تام و مکمل اولماسنی ، اك بویوك بر امل عد ایتمشدر .

بونکچون ، آلمانیاده یاتاقلی ولوقانطه لی واغونی اولمایان ترەنه تصادف ایدیله مز. یولجی یی ازعاج اتمامك ایچون، ترەنلرده بیلتلرك قونترول ایدلدیکی نادردر. بیندیکی موقعك دوننده بر بیلت آلەرق حیله کارلغه تشبث ایتمش بر آلمان تصور بیله ایدلمز . ناموس واعتماد اوقدر عمومیدر . صوکرا ، هر موقفده قطارك محل وساعت عزیمتنی ، ... صلتنی مبین لوحەلر ، کذرکاهی مصور خریطەلر واردر . یومیه اوچ یوز ...ەن کیدوب کان بویوك موقفلرده ، هر ترەنك نەوقت کله جکی ، هانکی نقطەده توقف ایده جکی اعلان ایدلمشدر. بر آز آلمانجه اوقومه بیلدکدن صـ ...ا یولکزی شاشیرمق ، قطاریکزی قاچیرمق احتمالی یوقدر. حیات ما ... سی اوقدر مکمل وعملی اولەرق تنظیم ایدلمشدر .

* *

آلمان، انتظام پرور واعتدالکاردر. انتظام فکری بودیارده پك واسع بر ساحهٔ تطبیق بولمشـدر . بو سایەده درکه، بویوك شهرلرده کوزی آلوب کوتورەن بیکلرجه وسـائط نقلیه جریانلری ایچنده کوچوك بر مصادمەیه ، فضـله بر ازدحامه میدان ویرلمز . برلین کبی سماسنده الکتریق خطلری ، زمیننده ، زیر زمیننده اورومجك کبی آغیل تشـکیل ایتمش شومندوفرلری بولونان برشهرده نظر حیرت وتقدیریکزی جلب ایدەن ایلك جهت، انتظامدر.

آلمان، اك مشکل دقیقەلرده بیله هیجانه قاپلمایەرق اعتدالنی محافظه ایتمەسنی بیلیور ؛ وبو سایەده سالم تدبیرلر اتخاذ ایدییور . شو کوچوك حادثه اعتدال وسکونك درجەسی حقنده بر فکر اعطا ایده بیله جك ماهیتدەدر : برلینده بولوندیغم صیراده ، متوفی فون در غولچ پاشانك تذکیر نامی ایچون ، آسیا جمعیتی ، رایخشتاغ صالوننده بر اجتماع ترتیب ایتمشـدی . دعوتلیلر آراسنده بولونیوردم . اجتماع اثناسنده متوفانك اذکار جمیلەسنی ، خدمات وطنیەسنی متضمن نطقلر ایراد ایدیلیوردی . فلد مارشال مولتکه ده ، بوقیمتدار رفیق

حقنده صميمى بياناتده بولوندى . مارشالى ، سلطنت سنيه سفيرى حقى پاشا حضرتلرى تعقيب ايتدى . حقى پاشا هنوز نطقنه باشلامشدى‌كه ، بردن ، مولتكه‌نك ، صانداليه‌سندن يره دوشديكى كورولدى . ياقين بر فلاكتك علائمنى كوسترن بومنظره قارشيسنده ، حاضرونك سياسنده سريع بر يأس وألم بليرمشدى . اوآنده بر سس يوكسه‌لدى : « بردوقتور ! » شيمدى صالونك الك صوك صيرالرنده اخذ موقع ايتمش بر طبيب سرعتله ايلرله‌يور ، وهركس سكون واعتدالله طبيبه‌يول ويريبيوردى . طبيب يتيشنجه ، برقاچ كشى ، هنوز حيات ومماتى تعين ايده‌مه‌ين ، خسته‌نك يانه تقرب ايديور ، وسكونتله طبيبه معاونت ايديورلردى . اجتماعى اداره ايدن ذات تكرار سسله‌ندى : « افنديلر ، ديدى ، يأس آور بر حادثه‌نك شاهدى اولويورز . خسته‌نك هوايه احتياجى وار . صالونى ترك ايده‌لم ! » بو امر ، هركس طرفندن بلا تردد وبلا امهال اجرا ايدلمشدى . هيچ بر كورولتى‌يه هيچ بر تلاش و استعجاله ميدان ويرمكسزين ، خطوه‌لرده اوفاق بر لرزش ، يوروبشلرده كوچوك بر تزلزل وتوقف اولمقسزين ، قوجه صالون ايكى دقيقه ايچنده تخليه ايدلمشدى !

*
* *

آلمان ، مقتصددر . آلمان حالده‌ده ، استقبالده‌ده مسعود ياشامق أملنى تعقيب ايتديكى ايچون ، منافع اقتصاديه‌سنك تأمينه صوك درجه‌ده چاليشير . آلمانك بوتون أملى ، وطنك سكون وحضورى ايچنده ، كندى سعادت وراحتنى بوله‌بيلمكدر . آلمان ، انسانك حياتنى آيلرله ، سنه‌لرله‌دكل ، سعادتله اولچه‌ر . انسان نه‌قدر چوق مسعود اولورسه ، اوقدر چوق طول عمره مالكدر . آلمان زنكين اولمنى ايستر ، چونكه قوتلى اولمغه عزم ايتمشدر .

آلمانياده ، تصرف فكرى آداب معاشرتده‌ده ، خصوصى قاعده‌لرك قبولنى

استلزام ایتمشدر. تراموایده، لوقانطه‌ده، بیراخانه‌ده هرکس کندی مصرفنی اوده‌ر. رفیقنوازلغك، مهماننوازلغك کیسه‌یه پك آز تعلقی واردر.

آلمان تصرف مسئله‌سنده‌ده ملیتپروردر. او، پاره‌سنك مملکتنده قالماسنی، کندی معمولاتنی کندی مملکتنده اعمال ایتمکی ایستر. آلمان، مادر وطن خارجنده‌ده، ممکن مرتبه، کندی مملکتی محصولات ومعمولاتنی استهلاك ایتمکه چالیشیر. آلمان ایسترکه، پاره‌سی آلمان ایشجیسنه، آلمان پازارینه، خلاصه آلمانه خدمت ومعاونت ایتسین. هرآلمان، شو دستور ایله عاملدر:

« آلمان اولدیغنی اصلا اونوتمه! آلمان محصولات ومعمولاتی، آلمان قوتنی تشکیل ایده‌ر! »

*
* *

آلمان متأنی وجسوردر. او، نه‌زمان پیشکاه عزمنه مفید بر ایش، ایچندن کارلی چیقیله‌جق بر تشبث کوریرسه، اوکا کیریشمکده قطعیاً تردد ایتمز. دوچار اوله‌جغی بوتون مشکلات ومخاطراتی اولدن اك اینجه نقاطنه قدر حساب ایده‌ر. اوزون اوزون دوشونیر. وموفق اوله‌جغنه قناعت حاصل ایدنجه درحال ایشه کیریشیر. بر دفعه باشلادیغی ایشی صوکنه قدر اکماله چالیشمق، آلمانك اك بویوك خصلتیدر.

آلمان تشبثنده‌کی مشکلاتی اقتحام ایده‌بیلمك ایچون، بویوك بر اعتماد نفسه صاحبدر. نتیجه‌سی بویوك بر غایه‌یه منتهی اولان هر یول، نه قدر عارضه‌لی اولورسه اولسون، اونکچون قطع ایدلمکه شایاندر. و بونی تماماً کچه‌بیلمك ایچون، کوپریلر قورمق، تونللر یاپمق، هر نه‌لازم ایسه اونی اجرا ایتمکده بر دقیقه تردد ایتمز. وبو سایه‌ده غایه‌سنه بهمه‌حال واره‌جغنه صارصیلماز ایمانی واردر.

آلمان تشبثات اقتصادیه‌ده صوك نقطه‌یه‌قدر مساعی‌یی توزیع ایتمکی اساس

اتخاذ ایتمشدر. اوراده هرکس اختصاصی داخلنده چالیشیر و آنجق متخصص اولدیغی ایشی بیلیر . اونك خارجنده‌كی ایشلره تماماً بیكانه‌در .
فردلر آراسنده اولدیغی كبی ، صنفلر آراسنده‌ده ایش بولومی واردر .
آلمانیاده هیچ بر صنف، دیكرینی استحقار ایتمز. چونكه ، هیچ بر صنف دیكرینك مساعیسندن مستغنی دكلدر . آلمانلرك تكاملی ، مملكتده صنوف مختلفه‌نك ، خواص ، متوسط وعوام طبقه‌لرینك موجودیتندن و هرصنفك دیكرینه‌استناد ایله‌مسندن نشأت ایدییور. مملكتده صنف متوسط ، خواص ایله عوام آراسنده بر رابطه تأسیس ایدییور و بوسایه‌ده جمعیتده یوقاریدن آشاغی یه ، وآشاغیدن یوقاری‌یه متقابل بر اكلاشمه حاصل اولویور .

اردو

آلمان سطوتنی تأمین ایدن بر عامل : اردو . — آلمانیا ، اصلاحات عسکریه‌یه متوالی ظفرلردن صوکرا باشلامشدر . — اردو ، بر تربیتگاهدر . — اردویه کیرلی تحمل ، عمله غیرت، متفکرلر تحصیل ایله مزین بر ذکا کتیریور . — آلمانك اردویه قارشی حرمت وتکریمی . — اردو وایمپراطور . — ایمپراطورك بر الفوافنامه‌سی . — اردونك ودونانمانك مؤسسلری : بویوك فره‌دریق وقیصر .

بر ملتك سطوت وقدرتنی تأمین ایدەن عامللردن برنجیسی عرفانی ایسه ، ایکنجیسی‌ده ، بلا شبهه ، اردوسنك تشکیلات اساسیه‌سیدر . آلمانیا حیات عرفانی‌نی تنظیم ایده‌رکن ، اردوسنی‌ده تنسیق ایله‌مکی بر لحظه اونوتمامشدر . آلمانیا ، وطنك مدافعه‌سی ایچون اردوبی ، امکانك صوك حدینه قدر مکمل بر حاله افراغ ایتمش ، اکا پك شرفلی بر موقع تأمین ایله‌مشدر . آلمانیـا ، اردوسـنی ، متوالی مظفریتلردن صـوکرا ، تکمل ایتدیرمش اولمق اعتباریله ، بالخاصه تقدیرلره شایاندر. بر انهزامی متعاقب ، اصلاحات عسکریه اجراسی بالنسبه قولایدر. چونکه ، بوتون ملت ، مغلوبیتدن متنبه اوله‌رق ، او اصلاحاته طرفدار اولور و اونکچون بوتون موجودیتیله چالیشیر . فقط بر غالبیتدن صوکرا ، هیچ غرور کوسترمه‌یه‌رك ودشمنی حقیر کورمه‌یه‌رك ، او غالبیتی تأمین ایدەن واسطه‌نك مکملیتنه چالیشمق ، البته دها چوق موجب تقدیردر. ایشته ، آلمانیا اصلاحات عسکریه‌ده بو حسن تدبیری کوسترمشدر.

فی‌الحقیقه ، بوهمیا حربندن صوکرا ، آوستریالیلری طونه‌یه دوغرو آتان وآلمان طالعنی هابسبورغ خاندانندن هوهه‌نزوله‌رن خاندانه انتقال ایتدیره‌ن ، فرانسزلری أزه‌رك آلساس ـ لوره‌نی آلمان خریطه‌سنه ادخال ایله‌ین اردو ، بو ظفرلردن صـوکراده ، بر لحظه توقف ایتمـه‌یه‌رك متمادیاً چالیشمش وبو سایه‌ده حرب حاضرده پك مهم بر وظیفه ایفاسنه موفق اوله‌بیلمشدر .

آلمانیاده اردو ، هرشیدن اول ، افرادك بر تربیتگاهی عد ایدلمشدر .

آلمان ایچون قیشله، اونك حیات مستقبله‌سنی تأمین ایده‌ن، اکا مساواتی اوکره‌تن برمکتبدر. آلمان، حیاتده‌کی موقعنی تأمین ایده‌جك اولان جسارت وتشبث فکرلرینی اوراده اوکره‌نیور، فقر و ثروت، قیافتك یکنسقلغی آلتنده اوراده برله‌شیور، زنکین وفقیر هپ عینی موقع مدنی‌یی احراز ایدییور؛ زنکین کنجلره فقیر وطنداشلرینی طانیمق، و تقدیر ایدوب سومك ایچون عسکرلك الثانی، بلکه یکانه برواسطه اولویور. اوراده بوتون وطنداشلر، هپ عینی طوپراغك اولادی اولدقلرینی، هپسی بر صورتله اورایه خادم اولمه‌نك لزومنی حس ایدییورلر. اردویه کویلی تحمل، عمله غیرت، متفکرلر تحصیل ایله مزین بر ذکا کتیرییور وبو صورتله بوتون افراد، غایت قیمتلی بر حزمه تشکیل ایدییورلر.

آلمان‌عسکری، تربیه‌وتعلیم اعتباریله، بوتون جهان‌ایچون نمونه‌اوله‌جق برعسکردر. آلمان کوچوك ضابطلرینك تعلیم وتربیه‌سی، بعض مملکتلرده‌کی مکتبلی‌ضابطلرك تحصیل وتربیه‌سندن یوکسکدر. خدمت مقصوره‌یی، اردوسنه الك اول قبول ایده‌ن، بوصورتله، کنجلری تحصیل تالی‌یه سوق وتشویق ایله‌ین آلمانیادر. اردوده متفکر کنجلرك کثرتی، آلمان اردوسنه نهایتسز بر قیمت بخش ایتمشدر.

عسکرلك تربیه‌سی، وطنك محافظه‌سی اندیشه‌سی، آلمانیایی برحرب ایچون هر جهتله حاضر بولوندیرمشدر. مملکتده شومندوفرلر، یوللر، تلغرافلر، تله‌فونلر، اعمالاتخانه‌لر.. هر شی صلح زماننده مستقبل بر محاربه‌نك حاضرلغنی کورمشدر. ارکان حربیه بوتون امرلرینی حاضرلامش، یالکز عندالحاجه، اونلری امضالامق وتاریخله‌مك قالمشدر. آلمانیا، صلح زماننده، اردوسنی، تشکیلات عسکریه‌سنی بوصورتله احضار ایتمش اولدیغی ایچون، حرب عمومی اعلان اولونجه، عسکر طبیعی برحال قارشیسنده‌ایمش کبی حرکت ایتمش و سفربرلك اعلان ایدلدیکی دقیقه‌دن اعتباراً، نهایت بش کون ظرفنده، آلمان اردوسی کاملاً خط حرب اوزرنده بولونمشدر.

هر آلمان ، کندی تاریخنی ، وبالخاصه صوك عصرده آلمان وحدتی ، آلمان قدرت و شوکتنی تأمین ایدەن اردویه قارشی زوال ناپذیر بر حس حرمت وتکریم ایله متحسسدر . اردویه قارشی بو نهایتمز حرمت ومحبت تأثیریله‌درکه ، آلمان ، خدمت عسکریه‌یی مقدس بر خدمت وطنیه اوله‌رق تلقی ایتمش وآنك یورغونلقلرینی ، کلفتلرینی کال مخالصتله قبول ایله‌مشدر .

آلمانیاده ، عسکرلك قارشیسنده هرکس بروضع تکریم واحترام آلیر. بالخاصه، ضابطلر هر یرده وهر زمانده پك محترم بر موقع اشغال ایدییور وکندیلرینه ، تشریفاتده الك یوکسك موقعلر ویریلیور. مثلا ، سرایه دخول، آنجق رجال مأمورینه مخصوص بر شرف وامتیاز اولدیغی حالده ، آلمانیاده الك کوچوك بر ضابط ، یالکز اسپاله‌تلرینی طاقق شرطیله ، بو امتیازدن استفاده ایده‌بیلیور .

آلمان اردوسنك تکاملنده ، حکمدارلرینك بویوك تأثیرلری اولمشدر . ایمپراطورلر، اردونك ترقی وتکاملی ایچون مصیب اولان هرتدبیره مراجعت ایتمش ، وامورعسکریه ایله‌بالذات مشغول اولمشلردر . مشهوردرکه ، برنجی فره‌دریق ، هوسار آلایی افرادینك هپ بر قامتده اولماسنی آرزو ایتدیکی ایچون، نفراتك‌بویلرینی بالذات‌اولچمکدن چکینمزمش. قیصر حضرتلری‌ده، آلمان‌اردوسنك وآلمان‌قوهٔ بحریه‌سنك تکملی امرنده الك‌مهم عامل اولمشدر. ایمپراطور ، جلوسنك ایلك سنه‌لرنده ، مدهش بر فیض و قابلیت کوستره‌ن آلمان صنایع و تجارتنه اوزاقلرده مخرج آراهق لزومنی و تجارت واپورلری انشاسی‌ضرورتنی حس ایتمش ، وبرطرفدن تجارت‌فیلوسنك تشکیلنی تشویق، دیکرطرفدن‌آلمان تجارتنی حمایه ایده‌بیلمك ایچون ، قوتلی بردونانما وجوده کتیرمکه عزم ایله‌مشدر .

فی‌الحقیقه ، ایمپراطورك بدایت جلوسنده، ٢٧ اسکی زرهلی و ٢٣ اسکی

قراووزوردن عبارت اولان آلمان دونانماسنك قيمت حربيه‌سی هيچ منزله‌سنده ايدی. بونكچون، دونانمايی يكيدن تأسيس ايتمكه شدتله لزوم وار ايدی . بالخاصه ، بر حادثه، ايمپراطوری دونانمانك سرعتله تأسيس وانشـاسنه سوق ايتمشـدی : انكلتره قراليچه‌سی متوفی ويقتوريانك آلتمشنجی سنهٔ دوريه‌سی مناسبتيله ياپيلان شـنلكلره ، هر دولت ، مكمل زرهليلريله اشتراك ايتديكی حالده ، ايمپراطورك برادری پرنس هانری ، انكلتره‌يه ، اسكی بر زرهلی ايله كيتمشدی . بو حادثه ، قيصر ايچون پك زياده موجب ألم اولمش وپرنسه ، دها انكلتره صولرنده ايكن ، بر تلغرافنامه كوندره‌رك ألملرينی حكايه ايتمش و، « دونانمامی» اردوم درجه‌سنه چيقارمادقجه حضوروراحت يوزی كورمه‌مكه عهد ايتدم . » ديمشدر . فی الحقيقه ، بو تاريخدن صـوكرا آلمانيا ، مكمل بر دونانما وجوده كتيرمك ايچون نهايتسز بر فعاليتله چاليشمش واوتوز سنه ظرفنده ، بوتون جهانده ايكنجی درجه‌ده بر قوهٔ بحريه‌يه مالك اوله‌بيلمشدر.

آلمان دونانماسی موقع مهيبنی ، بالخاصه ايمپراطوره مديوندر . بلاتردد دنيله‌بيليركه ، آلمان اردوسنك مؤسسی بويوك فره‌دريق وآلمان دونانماسنك مؤسسی‌ده قيصر ايكنجی ويلهلمدر .

آلمان عرفاندن آله‌جغمز درسلر

آلمان عرفاندن آله‌جغمز درسلر

ملی حرث وتربیه اصلاحاتی . — دارالفنونمزك تشكیلات وتدریساتی . — ساطای تشكیلاتی
رعام وحرث شعبه‌لری . — ایی معلم یتیشدیرلمه‌سی ودارالمعلمین اصلاحاتی . — معلملرمزك ترفیه
واقداری . — معلمین جمعیتلری . — صنفلرده مجالس وتدریساتده حیاتله علاقه‌سی . — قیزلرمزك
تربیه‌سی . — عائله حیاتنك تنظیمی . — مسائل لسانیه . — لسانمزه معین وثابت برشكل ویرلمه‌سی . —
آلمانیاده تحصیل . — احترام اولونه‌جق طلبه‌نك اوصافی . — مسلك انتخابی . — تفتیش ونظارت . —
طلبه مفتشلری . — تعاون فكری . — بدنی تربیه . — صنایع نفیسه مكتبلرمز . — دارالالحانمز . —
طبیعته محبت .

ملی حرث وتربیه اصلاحاتی . — برملت ، تاریخنی ، ایجابات محیطیه‌سنی انكار ایتمه‌دكجه ، دیكر ملتك مدنیتنی عیناً تمثل ایده‌مز . عیناً قبول ایتمك ایسترسه ، بو ، ساخته ، تقلیدی بر مدنیت اولور . آلمان عرفاندن ، فن و صنعتندن استفاده ایتمك ایسترکن ، بو اساسی نظر دقته آلمق مجبوریتنده‌یز . بو خصوصده ژاپونلر ، بزمچون ، پك كوزل برنمونه تشكیل ایده‌ر: ژاپونیانك بوكونكی درجهٔ كماله ایصال ایده‌ن مدنیت ، شبهه یوقكه ، غرب مدنیتیدر . فقط ، ژاپونلر بومدنیتی تمثل ایده‌رکن ، خصائل قومیه‌لرینی ترك ایتمه‌مش ؛ بالعكس ، تاریخلرینی ، عنعنه‌لرینی ، وبالخاصه دین وملیتلرینی تماماً محافظه‌ده عزمكارانه ثبات كوسترمشلردر .

توركك‌ده آیری سجیه‌سی ، خصائص قومیه‌سی واردر . بو خصلتلر تماماً محافظه ایدلمه‌لیدر . آنكچون ، آلمان عرفاندن استفاده ایده‌رکن ، غایه‌مز ، حیات جمعیتده ، ملی بر حرث یاشاتمق اولمالیدر . هر ملتك خصوصی برحرثی واردر . و بوحرث ، آنكچون تربیه غایه‌سیدر .

ملی حرثمزه یکی افقلر آچان ، محترم مدرس ضیا كوك آلپ بك دیبوركه :

« تورك چوجوغی تورك ملتنك ایچنده یاشایه‌جق ایسه ، توركملتنك حرثنه كوره تربیه ایدلملیدر . تورك ملتی ، یكرمنجی عصرك ایچنده یاشایورسه ، حرثی‌ده یكرمنجی عصره منسوب برحرث دیمكدر . اوحالده توركچوجوغی

بو حرثه کوره تربیه کورورسه معاصر بر تربیه کورمش اولور . موجود تربیه‌مزك فنا نتیجه‌لر ویرمه‌سی ، تربیه‌مزك موضوعی ملی حرث اولمه‌سندن دکل ، بالعکس بین‌الملل مدنیتلر بولونمه‌سندندر . تربیه‌ده یاپیله‌جق دوغرو بر انقلاب » حرثی براقوب مدنیته دوغرو کیتمك دکل ، مدنیتی براقوب حرثه دوغرو کیتمك صورتنده تجلی ایده‌بیلیر . »

بز ، سریع انقلابلره معروض قالمش بر ملتز . بو صورتله بزده تربیه مسئله‌سنی تنظیم ایتمك ، ظن اولوندیغی قدر قولای برشی دکلدر . بالخاصه ، صوك سنه‌لرده حیات اجتماعیه‌مزده سریع تحوللره اوغرایورز . عنعنه‌لرمز ، عادتلرمز بور برر ییقیلیور ، اخلاق فکرلرمز ده کیشیور ، خلاصه بوتون معناسیله بر بحران حیاتی یاشایورز . ایشته ، بو اجتماعی بحران قارشیسنده تربیه مسئله‌سنده امین‌وسالم بر خط‌حرکت تعقیب‌ایتمك ، یارینکی نسل‌ایچون یکی عقیده‌لر ، یکی عنعنه‌لر تأسیس ایده‌رك کنجلك روحنده یکی بحرانلر اویاندیرمه‌مغه چالیشمق مکتبلرك وظیفه‌سیدر .

فکرمزجه ، تربیه مسئله‌سنده یاپیله‌جق اصلاحات ، درجات تحصیلیه‌مزك عمومنه شامل اولمق ایجاب ایده‌ر . ابتداءً ، مملکتده علم واخلاق حاکمیتنی وملی حرثی تأمین ایده‌بیلمك ایچون دارالفنونمزك اصلاحنه معطوف اولان مساعی سرعتله اتمام و اکمال ایدلمه‌لیدر . محیطمزده علم و حقیقت عشقنی ، اخلاق وفضیلت فکرلرینی نشر و تثبیت ایده‌جك اك بویوك مؤسسه ، دارالفنوندر . مملکتده حقیقی بر زمرهٔ متفکره وجوده کتیرمك ، ملی بر حرث تأسیس ایتمك ایسته‌ین بر ملتك دارالفنونه بویوك اهمیت عطف ایتمه‌سی ایجاب ایده‌ر .

دارالفنون ، وطنده فکری‌واجتماعی بروحدت‌حصولنه خدمت ایده‌جك اك بویوك عاملدر . بوجهتله ، دارالفنونك تشکیلات و تدریسات اعتباریله بر مکملیت عرض ایتمه‌سی ، مملکتده اجتماعی انقلابك مقدمه‌سی دیمکدر . دارالفنونمزده یاپیله‌جق اساسلی اصلاحات ، دارالفنونك شخصیت معنویه‌یی

حائز اولماسی وحریت فکریه اساسنك قبول ایدلمه‌سیدر. مملکتده حقیقی بر انقلاب علمی وجوده کتیره‌بیلمك ایچون ، دارالفنون ، معتدل بر مختاریتی حائز اولمالی و تدریساتی هر درلو قیود دن آزاده اوله‌رق ، سربست بر طرزده جریان ایده‌بیلملیدر . حریت تدریس ، کنجلره تحری، حقیقتی ، وبر حقیقت علمیه‌یی آرشیسنده - ملاحظه‌لرمزه ، منافی بیله اولسه - حرمتله باش اکمکی اوکره‌نه‌جك ، بوسایه‌ده مملکتده حقیقی عالملر ، درحال کشف اولونه‌جقدر .

دارالفنونده یاپیله‌جق اصلاحات اساسلرندن بری‌ده ، تدریساتك علمده متخصص یتیشدیره‌جك صورتده زمره‌لره تفریقیدر. دارالفنونه کلن طلبه ، اساساً معلومات عمومیه‌یی حائز اوله‌رق کلیر. کنجلر، بوراده، یالکز اختصاصی مسائلله علاقه‌دار اولمالی ، وقتنی اصل اختصاص کسب ایتمك ایسته‌دیکی علمه حصر ایده‌بیلمه‌لیدر . بو اصول اختصاصك مثمر نتیجه‌لر ویره‌بیلمه‌سی ، دارالفنون مدرسلرینك مساعی، مخصوصه‌سنه متوقفدر . نفسلرینی علمه وقف ایده‌ن مدرسلرك وظیفه‌سی ، یالکز تقریردن عبارت اوله‌ماز . مدرس ، دارالمساعیلرده طلبه ایله متمادیاً تماسده بولونه‌رق اونلره رهبر ومرشد اولمالیدر. دارالمساعیلرك تکاملندن اك زیاده بکله‌نیله‌جك خدمت ، بودر . مملکته اختصاص روحی صوقمق ، متخصص یتیشدیرمك ایچون بوندن باشقه چاره یوقدر. اختصاص اساسی قبول ایدیلنجه ، صنف تشکیلاتنك‌ده دکیشمه‌سی ضروریدر . بزده بعض فاکولته‌لر ، زمره تشکیلاتی اساسنی قبول وتطبیق ایتمشدر. بو تشکیلاتك عموم فاکولته‌لره تشمیلی ، بالخاصه آرزو اولونور .

*
* *

تالی وابتدائی تحصیل . — سلطانی تشکیلاتمز ، آلمان تشکیلاتنك عینی اولمامقله برابر، احتیاجمزه موافقدر. بالخاصه، سلطانیلرمزده فلسفه‌درسلرینه

برحصه آییرلمش اولماسی، ملی حرث نقطهٔ نظرندن پك زیاده اهمیق حائزدر. سلطانیلرك فن وادبیات شعبه‌لری ، علم وحرث شعبه‌لری دیمکدر . حرث شعبه‌سی اولان ادبیات قسمی پروغرامنده فلسفه ، منطق ، اجتماعیات درسنك بولونماسی ضروریدر. مملکته متوازن سجیه‌لی گنجلر یتیشدیرمك ایچون ، فن شعبه‌سنده‌ده فلسفه‌یه بر موقع ویرلمشدر . بو سایه‌ده مثبت علملرك ، گنجلك روحنده یاپه‌بیله‌جکی بحرانلره مقاومت ایتمك ، ومملکتده ملی حرث اویاندیرمق ممکن اوله‌بیله‌جکدر .

تحصیل ابتدائی مجبوریتنك ، مملکتك هر طرفنده موفقیتله تطبیق ایدیله‌بیلمه‌سی ایچون ، مکاتب ابتدائیه‌نك تکثیرینه وبالخاصه ایی مربی ومعلم یتیشدیرلمه‌سنه غیرت ایدلمه‌لیدر . ایی مربی ومعلم یتیشدیرمك ، مهم بر تربیه مسئله‌سیدر . بو جهتله ، ابتدائی دارالمعلمین و دارالمعلماتلرمزی ، تکمل ایتدیرمه‌لیدر . صوك سنه‌لر ظرفنده دارالمعلمین ودارالمعلمات حیاتنده شایان شکران اصلاحات وجوده کتیرلمشدر. فقط ، بوقدری کافی دکلدر. برکره ابتدائی دارالمعلمین و دارالمعلماتلره داخل اوله‌جق گنجلرك یالکز تحصیل ابتدائی‌یی اکمال ایتمش اولمه‌لری مقصدی تأمین ایده‌مز . بورایه آنجق ، اعدادیلری ، وسلطانیلرك دورهٔ اولاسنی اکمال ایده‌نلری قبول ایتمه‌لیدر . بو صورتله دارالمعلمین ابتدائی تحصیلی ، شیمدیکی سویه‌سندن دها یوکسك بر درجه‌یه چیقارلمش ، دها اساسلی معلوماتی حائز ابتدائی معلم ومعلمه‌لری یتیشدیرلمش اولور . بوخصوصده آلمان تشکیلاتی، بزمچون پك گوزل نمونه اوله‌بیلیر .

تالی مکتبلری معلملرینی یتیشدیره‌جك مؤسسه‌لر،دارالفنوندر.دارالفنونلرده درسلرك ، زمره‌لره آییرلماسی صورتیله اجرا ایدیله‌جك تشکیلات ، سلطانیلر ایچون‌ده متخصص معلم یتیشدیرلمه‌سنی تأمین ایده‌جکدر. دولتجه ، معلملرك اقدار وترفیهی مسئله‌سنده‌ده ، شموللی برنظر عطف ایدلمه‌لیدر . معلملك بر

تتبع و علم مسئله‌سی اولمغله برابر ، نفسنی علمه وقف ایده‌جکلره مادی بر رفاه ومعنوی بر مکافات کوسترلمك‌ده لازمدر . هر معلم بیلمه‌لیدرکه ، مدت خدمتی یوکسه‌لدکجه ، مخصصاتی‌ده تزیید ایدیله‌جك و بالعکس مشاغلی تخفیف اولونه‌جقدر . معلم هانکی‌سنه ، هانکی کون تخصیصاتنه نه‌مقدار ضم اجرا ایدیله‌جکنی ، طلبی سبق ایتمه‌دکجه ، یرنی ومکتبنی ده کیشدیرمکسزین نه صورتله مظهر مکافات اوله‌جغنی صورت صریحه‌ده بیلمه‌لیدر . آلمانیا ، معلملرینه بو استقبالی ، قطعیت وصراحتله کوسترمش و بو سایه‌ده معلم ، مسلکنه بویوك برشوق وحرارتله مربوط قالمشدر. بوندن باشقه ، معلملرك خلق‌ودولت نظرنده مستثنا بررموقعی اولمالیدر. معلملره تشریفاتده برموقع شرف بخش ایتمه‌لی ، وهر وسیله‌ایله قدر وموقعلرینی اعلا ایده‌جك صورتده حرکت اولونمه‌لیدر .

صوکرا ، معلملر، آرالرنده تأسیس‌مناسبات ایده‌بیله‌جك طرزده‌تشکیلاته مظهر اولمالیدر . آلمانیاده ، هر صنف معلملر ، آرالرنده جمیتلر تشکیل ایده‌رك ترقیات فکریه‌لری اسبابنی استکمال ایتمشلردر . مملکتك هرطرفنده یوزلرجه معلم محفللری تأسس ایتمش ؛ معلملر ، محاضره‌لریله ، نشریاتیله ، ترقیات فکریه‌یه بویوك خدمتلر ایفا ایله‌مشدر . بزده‌ده بو تشکیلاته احتیاج واردر . بو تشکیلات ، دولتجه مظهر حمایه اولمغله برابر ، بالنفس معلملر طرفندن وجوده کتیرلمه‌لیدر .

تجانس ؛ وتدریساتك حیاته عـلاقه‌سی . — آلمان تربیه‌سنك سرموفقیتی ، مکتبلرده تجانسك تأمین وتدریساتك حیاتله علاقه‌دار ایدلمش اولماسنده‌در . طبیعی وغیر طبیعی چوجوقلر ، آیری آیری مکتبلرده وهیچ دکلسه آیری درسخانه‌لرده تدریس ایدلدیکی ایچون ، هر صنف بر تك روح طاشیور

دنیله بیلیر . بزده‌ده ، مکتبلرده بو تجانسی تأمین ایتمك ضرورتی واردر . مملکتمزده هنوز غیرطبیعی چوجوقلره مخصوص معاون مکتبلرك آچیلمامش بولونماسی حیات تربیویه‌مز ایچون بر نقصاندر . بو نقصانی بر آن اول اکمال ایتمك ، روحاً و جسماً ضعیف اولان چوجوقلرك تداویسنه چالیشمق مهم بر وظیفه‌درر .

معاون مکتبلر صیراسنده ، اعمی مکتبلرینك کشادینه ، وموجود دیلسز مکتبنك‌ده اصلاحنه وتکثیر اعدادینه احتیاج واردر. مع‌مافیه، اعمی ودیلسز مکتبلرینه مقتدر معلم احضار ایده‌بیلمك ایچون ، آلمانیانك دیلسز و اعمالر دارالمعلمینلرینه ، بعض مستعد کنجلرك ، شیمدیدن کوندریله‌رك یتیشدیرلمه‌لرینی تأمین ایتمه‌لیدر .

فن تربیه‌نك قبول ایتدیکی مختلف تدریس اصوللری ، بزده‌ده تعقیب ایدلمکده‌در . یالکز ، تدریساتك حیاتله علاقه‌سنی ، طلبه‌نك نظرنده دها زیاده جانلاندیرمق لازمدر . بزده ، تدریساتده ، حتی تدریسات عالیه‌ده یقین زمانلره قدر تطبیقاته اهمیت ویرلمه‌مسی ، تحصیلدن مطلوب اولان نتیجهٔ عملیه‌نك الده ایدیله‌مامسنی موجب اولویوردی . صوك سنه‌لره قدر ، مکاتب عالیه‌مزده تعقیب ایدیلن اصول ، طلبه‌نك ذهننه بر طاقم معلومات نظریه دولدیرمقدن عبارتدی . بو جهتله‌درکه ، مکاتب عالیه‌مزی اکمال ایده‌نلردن برچوغنك ، سلطانی مأذونلرندن فرقی ، اونلردن دها چوق شیلر بلله‌مش ، ازبر سویله‌مکه موفق اولمش بولونمه‌لرندن عبارتدر . بوکون مکاتب عالیه وتالیه‌مزده نظری درسلرك یانی باشنده ، تطبیقات درسلری‌ده کوستریلیور . فقط ، لوازم و آلات درسیه‌نك عدم کفایتی ، بو املك‌ده ، هرطرفده ، موفقیتله حصولنه مانع تشکیل ایتمکده‌در. بوجهتله، تدریس اصوللرینی تدقیق ایده‌رکن ، مکتبلرمزی ، لزومی اولان آلات قنیه ایله زنکینله‌شدیرمکی اك مهم بر وظیفه عد ایتمه‌لی‌یز .

* * *

قیزلرمزك تربیه‌سی . — تربیه مسئله‌سنده ، نظر دقته آلنه‌جق مهم بر نقطه‌ده قیزلرمزك تربیه‌سی‌در . بو خصوصده آلمانیاده صرف ایدلمش اولان مساعی ، بزمچون نمونهٔ امتثال اولمغه شایاندر . آلمانیا ، ترقیاتنك مهم بر قسمنی نسوانه مدیوندر. اوراده ، عائله حیاتی قادین سایه‌سنده یوكسه‌لمش ، وقادین ، عزم و فعالیتیله حیات اجتماعیه‌نك هر صفحه‌سنده ارككك ظهیر ومعاونی اولمشدر . بزده ، یوكسه‌لمكه عزم ایتمش برملتز. بناءً علیه ، تربیهٔ نسوانی ، تربیه حركتلرینك ایلك صفحه‌سنه قویمق مجبوریتنده‌یز .

نسوانك تربیه‌سنه ویره‌جكمز اهمیت ، ابتداءً اونلره قارشی اولان بردینك حصهٔ شكرانی‌در . بز ، آدابمزی ، عنعنه‌لرمزی ونهایت لهجه‌مزی قادینلغه مدیونز . أرككلر، غرب تربیه‌سنه تمثل دوره‌سنده ایكن ، روحلرنده ، ملی عصاره‌یی ، قوروتمه‌دن ، یالكز اونلر محافظه ایتدیلر . تورکجه‌یی آرالرنده اك ایی قونوشان اونلردر. اونلر، تورك آدابنك ، تورك تربیه‌سنك‌ده الآن اك كزیده برر وارثه‌سی قالدیلر .

قیزلرمزك تربیه‌سی ، بزده ، عائله حیاتی‌ده تنظیم ایده‌جكدر . اعتراف ایتملی‌درکه ، بزده حیات عائله ، هنوز ، اسلاف آتیه‌یه ممتازیت ویره‌جك بر شكلده دكلدر. حال بوكه، عائله حیاتی تنظیم ایتمك، برجمعیتك اقدم وظائفیدر. عائله ، بشریتك ایلك مؤسسه‌سیدر . انسان وطننی ، منسوب اولدیغی ملتی، ونهایت بوتون بشریتی، آنجق عائله فیضیله سوه‌ر. اك قوی ملتلر، عائله‌لرك صاغلام تشكیلاتی اوزرینه استناد ایده‌ن ملتلردر . اركك وقادینده یكدیكره قارشی آرادیغمز تعاون ، حرمت و محبت حسلرینك اوپانماسی ، آنجق عائله‌لرك منتظم اساسلر اوزرینه قورولماسیله ممكندر .

اونوتمامالیدرکه ، شرائط حیاتیه‌مز هر كون ده‌كیشمكده‌در . بزده‌ده حیات ، كیتدكجه كوچله‌شیور. آرتق بر عائله رئیسی ، بوتون افراد عائله‌نك حوالهٔ وظائفنی اوموزلرنده طاشیمغه مقتدر دكلدر . بالخاصه فقیر خلقده ، بواحتیاج كندینی‌دها شدتله حس ایتدیرمكده‌در. بوكون ، ارككك مساعیسنه

قادینلكده اشتراك ایله مسنه احتیاج كوریلیور. ایلریده ، صنعت حیاتی اویاندیغی ، فابریقه‌لرمز ، معدنلرمز ایشله‌مكه باشلادیغی زمان ، عمله‌سفالتلری ، بزده‌ده باش كوستره‌جك . الك متمدن مملكتلرده بیله ، عمله حیاتی هنوز ابی عد ایدیله‌جك درجه‌دن چوق اوزاقدر. ایشته، بو آتیٔ قریب ایچون شیمدیدن حاضرلانمق ، قادینلرمزی ، اكا كوره متین واساسلی بر تربیه ایله مجهز بولوندیرمق لازمدر .

قیزلرمزك تربیه‌سنه‌اهتمام ایتمكده ، بزمچون قوتلی برعامل دها واردر. هپمز بیلیورزكه ، كنجلرمز عرفاناً یوكسه‌لدكجه، تأهل حقنده‌كی مكرری، بوس‌بوتون ، ده‌كیشیور. بوتون كنجلر ، مسعود برعائله تشكیل ایده‌بیلمك ایچون ، هرشیدن اول، عرفاناً كندیلرینه كفو اوله‌بیله‌جك قیزلر آرایورلر. و محیطلرنده بونلری بوله‌مایتجه ، یا أولنمكدن واز كچیور ، یاخود بر اجنبی قیزله عقد ازدواج ایدییورلر. بر چوق كزیده كنجلرمز ، بوصورتله مختلط بر عائله حیاتی تشكیل ایتمشلردر . بوحالی ، تورك قادینلغنك استقبالیٔ منه بر علامت اضمحلال عد ایله‌مك ضروریدر .

بوتمایله سد چكمك ایچون ، قیزلرمزه عصرك احتیاجیله متناسب درین بر عرفان ویره‌بیلمه‌لیدر . بزده ، بالقان حربنك فردای انتباهندن بری ، اناث مكتبلرنده ، جدی اصلاحات حركتلری ، باشلامشدر . بوكون او اصلاحات حركتلرینك اكمال ایدلمه‌سی وبالخاصه تالی تدریساتده آلمان تشكیلاتنك ، جزئی تصدیلات ایله ، مكتبلرمزه قبول ایدلمه‌سی پك موافق اولدیغی قناعتنده بولونیورم .

*
* *

مسائیٔ لسانیه . — تورك لسانی ، شبهه‌سزكه یالكز توركیا حدودی داخلنده‌كی توركلره منحصر دكلدر. توركلر، اعتقاداً ناصل بوتون توركلرله مشتركسه ، لسان اعتباریله‌ده مشتركدر . توركیا ، توركلكی تمثیل ایتدیكی

کبی ، تورك لساننك‌ده حاکمی اولمالیدر. بوجهتله ، ملی برحرث یاشاته‌بیلمك ایچون ، لسانمزه‌ده معین ، ثابت وعمومی بر شکل ویره‌بیلملی‌یز .

لسان ، ملتك ترقیسنده پك زیاده حائز تأثیردر . مثلا ، آلمانیانك ترقیسنده ، آلمان لساننك ، آلمان ادبیاتنك مهم تأثیرلری اولمشدر. آلمانیاء خارجی بر مدنیتك تأثیریله ، لسانه معین وثابت برشکل ویرمش وبوسایه‌ده آلمانجه‌ده مستعمل کلمه‌لر ، آلمانلغك بالذات یاراتدیغی کلمه‌لراولمشدر. آلمانجه‌نك قدرت وشمولنی کلمه‌لرده آرایه‌بیلیرز. لسانیات متخصصلری ، هیچ برلساننك آلمانجه کلمه‌لرك افاده ایتدیکی وسعت معنایی کوستره‌مه‌دیکنی تسلیم ایدییورلر. آلمانجه‌ده ، هر کلمه‌ده بر قابلیت وحدت واردر . وبوسایه‌ده‌درکه ، دیکر لسانلرده برقاچ کلمه‌ده افاده اولونان بر فکر ، آلمانجه‌ده برتك کلمه ایله افاده ایدیله‌بیلیور .

آلمانلرك لسانلرینه معین وثابت برشکل ویرمك خصوصنده کوستردکلری عزم ، بزمچون‌ده تقلیده دکر برفعالیت‌در. بزده ، لساننك ترقیسی امرنده‌کی تشبثات ومساعی غایت محدوددر . هنوز لسانمزك نه صرف و نحوی تقرر ایده‌بیلمش ، نه قاموسی ، نه فنی بر تاریخی یاپیلمشدر . استاد ادب جناب شهاب الدین ، مساعیٔ لسانیه‌مزه دائر یازدیغی بر موضوعده دییورکه :

« هرکس لاقیردی ایده‌بیلیر. لاقیردی فصاحت وبلاغتنه باقیلمایان سوزدر. فقط ، هرکس فصیح وبلیغ سویله‌یه‌مز . تنویراذهانه قرارویره‌ن بردولت ، أول بأول فضائل افاده‌یی حاضرلاملی . برلسان ، واضح وقطعی برصورتده اظهار مرامه مساعد اولمادقجه ، برآلت عرفان اوله‌ماز. مقصدی مبهم وناقص اکلاتان دیل ایله تأمین مدنیت ممکن دکلدر .

« . . . شمس مدنیت ، کوریبورزکه ، شمس طبیعتك عکسنه اوله‌رق غربدن دوغویور. بو جهتله یوزمز کبی ، دیلمزی‌ده غربه چویرمك بزجه بروظیفهٔ تمدن اولدی . بزه ، بعدازین اویله برلسان لازمکه ، یالکز مدنی بر آلت تکلم دکل ، عینی زمانده مدنی بر مفتاح تفکرده اولسون ؛ انحای

مدنیتك نهر عرفاننه نسبتله بر فنجان قدر قالماسین . لسان غربدن نقل افكار ایتمك ایسته ینلر ، لهجه مزك ضیق وضعفی پك ای بیلیرلر . خارجدن كتیرمك ایسته دیكمز فكرلر ، همان دائما بزم كلمه لرمزك حدود احاطه سندن طاشیور . دماغمزی تقویه وتنمیه ایده جك شیلری ، كویا دیلمز تحملی فوقنده بولویور .. »

خلاصه ، لسان مسئله سی ، بزده ده ، بر حرث مسئله سی اولمالیدر . لسانمزك صرفی ، نحوی ، تاریخی ، قاموسی تثبیت ایتمه لی ، ولسان ادبمزده كی اینجه لكی ، نزاهتی بوزمامق ، عربی وفارسی كلمه لردن بوس بتون استغنا ایتمه مك شرطیله ، لسانمزی ساده لشدیرمه لی وبرخلق ادبیاتی وجوده كتیره رك خلقی اوقومغه تشویق ایلمه لیدر . بو مقصدله ، معارف نظارتنك تشكیل ایتدیكی تدقیقات لسانیه انجمنلرینك مساعیسندن مفید ثمره لر اقتطاف ایدیله جكندن امید وارز .

آلمانیاده تحصیل . — تورك كنجلرینك ، آلمانیاده وسائر غرب مملكتلرنده تحصیلی ده ، تربیه مسئله سنك مهم بر صفحه سنی اشغال ایده ر . اوروپاده بولوندیغم صیراده ، آلمان مؤسسات عرفاننده تحصیل ایده ن كنجلرك بولوندقلری محیطلری قسماً زیارت ایتمش و مساعی وفعالیتلری درجه سنی تدقیق ایده بیلمشدم . ابتداءً شونی سویلمكه مجبورم كه ، تدقیقاتم بنده ای انطباعلر براقمشدی . برلینده ، لایپزیغده ، هایده لبه رغده ، مونیخده ، دره سدده ، میتوایداده ، كه منیچده مختلف مؤسسات علمیه یه دوام ایده ن بو كنجلرك اكثریسی ، بزه آتی حقنده امنیت بخش امیدلر ویره جك بر صورتده چالیشیورلر . بوتون شو مسعود مشاهده لرمله برابر ، آلمانیاده وعلی العموم اجنبی مملكتلرده تحصیل حیاتی حقنده بعض اساسلرك نظر دقته آلنمسی لازم كله جكی قناعتنده بولونیورم :

اولا ؛ اوروپایه طلبه اعزامنده سن و درجهٔ تحصیل اهمیتله نظر دقته آلنمالیدر . كوندریله جك كنجلرك تالی تحصیللرینی اكمال ایتمش ، و تحصیل

ایده‌جکلری مملکتك لساننه بر درجه وقوف کسب ایتمش اولمالری ایجاب ایدەر. تحصیل عالینك اکمال ایدلمش اولماسی، گنجلرك کندی آنا لسانلرینه، تاریخلرینه وقوفلرینی تأمین ایتدیکی کبی؛ آز چوق حیاتیده اوکره‌نمش اوله‌بیلمه‌لرینی استلزام ایدەر. بو، اهمال ایدلمه‌سی جائز اولمایان بر نقطه‌درر. کندی ملی تاریخی حقنده اساسلی بر فکری اولمایان، آنا لسانده ایجه صاحب بولونمایان بر گنج، آتیاً وطنده ملی بر مفکوره یاشاته‌بیله‌جك، مفید بر عنصر اوله‌ماز.

ایی عائله تربیه‌سی کورمش بعض گنجلرك، مهندسلك کبی عملی بعض مسالك ایچون، تحصیل عالیی اکمال ایتمکسزین، بورالره سوق ایدلمه‌سنده ضرورت کوریلیرسه، بونده‌ده بعض قیوده رعایت ایتمك ایجاب ایدەر. بر کره بو گنجلر، هرحالده مکمل بر تحصیل ابتدائی کورمش اولمالی، وبوراده، ایی عائله‌لر نزدنده بولونه‌بیلمه‌لری اسبابی قطعیاً تأمین ایدلمه‌لیدر.

حکومتجه، اوروپایه کوندریله‌جك گنجلر ایچون، بو اساسلره رعایت ایدلمك مشکل اوله‌ماز. فقط، مسئله، یالکز حکومتك همتنده دکلدر. اولادینی، کندی حسابنه کوندره‌جك بابالرکده بو اساسلری نظر دقته آلمالری وهرحالده، چوجوغنی کوندرمزدن أول، حکومتك حمایت ومظاهرتنی تأمین ایله‌مسی درجهٔ وجوبده‌در.

بولوندقلری مسلکده موفقیتلر کوسترمش، وهرحالده اولجه بر تحصیل عالی کورمش اولان ذواتكده توسیع معلومات و تتبعات ایچون آلمانیایه کوندرلمه‌لری، پك مفید بر تدبیردر. بو کبیلرك، اساساً تام بر سجیه اکتسابنه موفق اولمش، حیات عمومیه‌یه دوغرودن دوغرویه تماس ایتمش اولدقلری ایچون، اوروپاده تورکلکی تمثیل ایده‌جك گنجلرك الك کزیده‌لرینی تشکیل ایده‌بیله‌جکلرینه شبهه ایدیله‌مز.

دولتجه قبول اولنه‌جق بر اصول دائره‌سنده، هرشعبهٔ اداره، هرسنه بونلردن بر قسمنی آلمانیایه اعزام ایده‌رك، توسیع معلومات ایتمه‌لری اسبابنی

استکمال ایله‌مه‌لیدر. کنجلکك تربیه‌سی ایله الکزیاده علاقه‌دار اولمق اعتباریله، بالخاصه معارف نظارتی، هرسنه، حیات تعلیمیه‌ده بالفعل موفقیتلر کوسترمش اولان کنجلری، معین برمدت ایچون، آلمان مؤسسات علمیه‌سنده تدقیقات وتتبعات اجراسنه سوق ایتمکی بر وظیفه عد ایتمه‌لیدر. آلمانیاده، لسان اجنبی تدریسیله مشغول اولان معلملر حقنده تطبیق ایدلمش ایی بر اصول واردر: اوراده هر سنه، معارف نظارتلری، مناوبةً دردر بشر آی مدتله لسان معلملرینی، انکلتره‌یه وفرانسه‌یه اعزام ایده‌رك، لسان خصوصنده ملکه‌ورسوخ کسب ایده‌بیلمه‌لری اسبابنی تهیه ایدییور. بو اصولك، بزده، یالکز لسان معلملری حقنده دکل، هر درس معلمی، حتی هر صنف مأمورین حقنده قبول وتطبیق ایدلمه‌سنه ضرورت واردر.

ثانیاً: اوروپایه کیده‌جك کنجلر ایچون مسلك تعیینی مسئله‌سی ده حائز اهمیتدر. آلمانیایه کیده‌ن کنجلردن بر قسمی تعقیب ایده‌جکلری تحصیل حقنده منتظم ومقرر بر پروغرامه تابع دکلدر. برقسمی‌ده، سلوك ایده‌جکی شعبهٔ معرفتی قابلیت واستعدادینی نظر دقته آلمقسزین، کلیشی کوزل، تعیین ایدییور. بو حال، بالنتیجه، کنجك حیات تحصیلیه‌سنك هدر اولماسنی، هیچ دکلسه تحصیلندن کافی درجه‌ده استفاده ایتمه‌مسنی موجب اولویور.

بر کنج، آنا وطندن آییرلمه‌دن اول، تحصیلنك درجه‌سنه، سننه، واستعدادینه کوره هانکی شعبهٔ معرفته انتساب ایده‌جکنی، هانکی شهرده، هانکی مکتبی انتخاب ایله‌یه‌جکنی بیلمه‌لیدر. بونکچون، تحصیله کیده‌جك کنجلره صحیح واساسلی معلومات ویره‌بیله‌جك بر مرکزه احتیاج واردر. آلمانیاده تربیه موزه‌لرنده، دارالفنونلرده، یرلی واجنبی مؤسسات علمیه حقنده آرانیلن معلوماتی ویره‌بیله‌جك استخبارات قلملری تشکیل ایدلمشدر. معارف نظارتی، بزده‌ده، دارالفنونده ویا آچیله‌جق تربیه موزه‌سنده، یاخود دائرهٔ نظارتده بویله بر قلم تشکیل ایتمه‌لیدر.

ثالثاً: اوروپاده بولونه‌جق کنجلره متمادی بر تفتیش ونظارت آلتنده

بولونديرلماليدر. نظارت وتفتيشدن هيچ بر فرد ، مستغنى اولەمز . بالخاصه ، حيات يوللرينى ، هنوز قطعيتله تمينه مقتدر اولەمايان گنجلرك ، وقت وقت معروض اولەجقلرى مشكلاتى اقتحام ايچون كنديلرينه مظاهر اولمق ، اونلرى على الدوام حمايه وارشاد ايلەمك الزمدر .

شوراسنى ، سربستجه سويلەمەليدركه ، اوروپانك ، پك علوى اولان ترقيات وكمالاتنك يانى باشنده ، موجوديتنى قوتله حس ايتديرەن بر سفاهت محيطى ده واردر. هرطرفده ، بالخاصه بويوك شهرلرده ، قادينلغك خصوصيت محترمەسى چوق دفعه سوء استعمال ايدلمش ، حسن و عصمتى آياقلر آلتنه آلنمشدر. بويوك شهرلرده ، اقشاملرى ، نصف الليدن صوكرايه قدر ، پارقلرك ، جادەلرك سايەدار آغاجلرى آلتنده سورونن بر طبقهٔ نسوان گوريليور ؛ بونلر عصمتلرينى ، شفقت انسانيەيه عرض ايدن برر مدنى ديلنجيدرلر . تجربەسز گنجلرمزى ، بو ايپكلى مانطولره بورونمش اخلاق دوشكونلرندن صيانت ايتمك ، تحصيل و تربيه غايەلرندن اوزاقلاشمق تهلكەسنده بولونانلرى ، مختلف صورتلرله ، سفالت و پريشانى يه دوچار اولمقدن مصون بولونديرمق ايچون جدى بر تفتيش ونظارت ايفاسى ضروريدر .

مختلف شهرلرده بولونان بيكلرجه تورك گنجنى ، دائمى بر نظارت آلتنده بولنديرمەنك مشكلاتى آشكاردر. فقط ، بونلر متعدد منطقەلره آيريليو. وهر منطقەيه ، دولتجه مراقبه وظيفەسنى ايفا ايدەجك شايان اعتماد ذوات تعيين ايديليرسه ، بو وظيفەنك حسن ايفاسى بالطبع ممكن اولور. منطقەلرده بولونان مرخصلرك بر مركزه و بر رئيسك مراقبەسنه تابع اولماسى لازمدر .

معتمدلرك طلبەيه قارشى وظيفەلرى : حمايت ، ارشاد وتفتيشدن عبارت اولەجغى كبى ؛ بولوندقلرى محيطه توركلرى طانيته بيلەجك صورتده وقت وقت محاضرەلر ترتيب ايلەلرى ده ، كنديلرينه ، برر وظيفه اولەرق توديع ايدلمەليدر. اوروپاده ، حتى متفق مملكتلرده بزى ايجه طانيميورلر. آلمانياده مختلف محافلده ، وقت وقت ، توركلر حقنده آلديغم معلومات ، حيرت واستغرابمى

جلب ایتمکدن خالی قالمایوردی. بالخاصه، غربی آلمانیاده اکثر کوروشدکلرم، آشنالغمزك صمیمیت درجه‌سنی بولدیغی دقیقه‌لرده، تورکلر حقنده نه قدر خطا آلود فکرلری اولدیغنی اعتراف ایتمکدن چکینمه‌یورلردی.

بوخصوصده آلمانلری دکل، کندیمزی معاتب طوتمالیدر. بز، نه نشریاتمزله، نه محاضره‌لرمزله، تورکلکی طانیتمغه چالیشمش دکلز. بز نه کندیمزی طانیتمغه، نه‌ده مناسبتده بولوندیغمز محیطلری حقیله طانیمغه تقید واهتمام ایدییورز. بواهمال ولاقیدیدن نه‌قدر ضرر کوردیکمزی اکلایه‌بیلمك ایچون، برمدت اوروپاده سیاحت ایتمك کفایت ایده‌ر. ایشته، بو ملاحظه‌لرله‌درکه، هروسیله‌دن بالاستفاده مملکتمز وملیتمز حقنده، دوستلرمزه ایی وصحیح معلومات ویرمکه چالیشمغی اساسلی بر وظیفه عد ایتمه‌لی‌یز. بو وظیفه‌یی، طلبه مفتشلرینك، قسماً اولسون، موفقیتله ایفا ایده‌بیله‌جکلرینه قناعتم واردر.

*
* *

تعاون فکری. — آلمان عرفانندن، بزمچون، آلنه‌جق درسلردن بری ده، مملکتده تعاون فکرینك ودیکر کاملق تمایلنك انکشاف وترقیسنه چالیشمه‌قدر. اونوتمایالم که، جمعیت، افرادی تکثر ایتمش بر عائله‌دن عبارتدر. حس تعاون و تساند اولمایِنجه جمعیت اولماز. جمعیت اولمایِنجه، مدنیت و رفاه اوله‌ماز. بونلر بربرینه متسلسلاً مربوطدر. مدنیت، هرکسه حقیقی بر قوت وجسارت، دواملی بر نشوه وسعادت تأمین ایده‌بیلمك ایچون، طریق حیاتده دائمی برفکر تعاونله یورومه‌لیدر.

تعاون مسئله‌سنده، یالکز پاره، اساسلی برشی دکلدر. اکثر احوالده اهتمام ومحبتك، آلتوندن زیاده قیمتی واردر. وطنداشلرینك خیر ومنفعتنه اوله‌رق وقتلرینی صرف ایده‌نلر، علی الاکثر پاره‌لرینی ویره‌نلردن زیاده

ویرمش اولورلر. حیاتده نقدی معاونتدن زیاده، قوت وجسارت ویرمه‌نك دکری واردر. الك قیمتدار معاونت، باشقه‌لرینك اضطرابلرینی کندی اوزرینزه آلمق دکل، بلکه او اضطرابلری یالکز باشنه تحمل ایتمه‌لری، حیاتك نامتناهی مشکلاتنه جسارتله کوکس ویرمکی اوکره‌نمه‌لری ایچون متانت واعتماد نفس فکرینی القا ایده‌بیلمکدر.

« ره‌نان » دییورکه: « بر ملت افرادی، اختیار ایتدیکی فداکارلقلر، چکدیکی اضطرابلر وفنالقلر نسبتنده سویشیرلر. ماضیدن انتقال ایتمش بر میراث اذواق، استقبالده تطبیق ایدیله‌جك تصورات مشترکه، برلکده کدر کورمش، برلکده مسعود اولمش، برلکده امیدلر بسله‌مش اولمق، افکار عسکریه‌نك وجوده کتیره‌جکی حدودلردن البته دها مؤثردر. »

آلمانیاده تعاون و تساند فکری، حیاتك هر صفحه‌سنه نفوذ ایتمش، وبالخاصه وطن اوغورنده کوستردکلری فداکارلقلرك، شایان تقدیس اثرلرینی عمرلرینك صوکنه قدر محافظه ایده‌ن معلول عسکرلره قارشی، جمعیت، وظیفهٔ اجتماعیه‌سنی بحق ایفا ایله‌مشدر. بو خصوصده، بزم‌ده ایفاسیله مکلف اولدیغمز وظیفه‌لر پك‌چوقدر. اونوتمامالی‌یزکه، هر معلول عسکرك سیماسنده شانلی بر مجاده‌له‌نك مناقبی کزلیدر. اونی دیکلرسه‌کز، وطن اوغورنده دوکولن قانلر اورته‌سنده، تورك حماستنك نه‌بویوك خارقه‌لر اظهار ایتدیکنی طویار، قلبکزك تیتره‌دیکنی حس ایده‌رسکز.

فرانقفورت‌ده کلدیکم زمان، معلول ضابطلرمزدن برچوغنك ویسباده‌ن‌ده بولوندیغنی خبر آلمشدم. کندیلرینه حرمت ایتمك، بو معزز وطنداشلری سلاملامق ایچون ویسباده‌ن‌ه کیتمش وهربرینك شانلی غزالرینی دیکله‌مشدم. بو فداکار وجودلر ایچنده برباجاغنی غائب ایتمش کوچوك بر ضابط‌واردی. بکا سلیس بر لسانله سرکذشتنی اکلاتدی:

« قافقاسیه جبهه‌سنده ایدم، دیدی، مدهش والیم بر قیش کونی، هر طرف قارلر ایچنده ایدی. قار تپه‌لرده، وادیلرده، کردبادلر تشکیل ایده‌رك

یاغیور ، طوندیریجی ، اولدیریجی بر صوغوق اطرافنی احاطه ایدیوردی . بلوکمك بولوندیغی نقطه‌دن‌ده براز ایلریده ، قارلر ایچنده ، دشمن کتله‌سنك ایلریلدیکنی کوریوردق . ایلری خطی خبردار ایتمك ایچون ، قوشمغه مجبور ایدك . وظیفه‌مزی ایفا ایتدیکم صیراده آرتق صاغ آیاغمك وجودینی حس ایتمه‌یور کیبیدم . آیاغم طونمشدی . بنی قوتارمق ایچون باجاغمی ، قطع ایتدکلری زمان هیچ اندیشه ایتمه‌یوردم . . . انسان طبیعتك ، اك هولناك آثارینی کوستردیکی صیراده ، وطننی فلاکت واولوم قارشیسنده مدافعه ایتمکده بیلسه‌کز نه بویوك ، نه روح استیناس برذوق دویویور ! . »

حرب میدانلرنده ، ظفر اوغورنده چارپیشیرکن ، وجودلرینك برر عضوینی غائب ایده‌ن بوکزیده وجودلره ، نره‌ده تصادف ایده‌رسه‌کز ایدیکز ، اونلردن هپ عینی سوزلری ایشیده‌جکسکز . بویارم شهیدلری ، بحق تعزیز وتوقیر ایده‌بیلمك ایچون ، اونلره ، حیاتی ، اوموزلرینه آتیلمش ، سوروکله‌نه‌جك بربوك کبی دکل ، وجودلرینك ، جمعیت ایچون سیار وشانلی برآبدهٔ حماست اولدیغی فکرینی تسلیم ایتدیره‌بیلمه‌لیدر . اونلره ایش بولمق ، صنعتك خرد فرسا ترقیاتندن استفاده ایده‌رك ، سقط عضولرینی اتمام ایتمك و اونلری ایش کوره‌بیله‌جك بر حاله قویمق ، بزه ترتب ایده‌ن بر وظیفه‌در . اونلره قارشی دین شکرانمزی ، آنجق بوصورتله ایفا ایده‌بیلیرز .

*
* *

بدیعی تربیه . — مملکتده بدیعی تربیه‌یی یوکسه‌لتمکه معطوف اوله‌جق مساعینك ، وطنه‌پك نافع ثمره‌لر بخش ایده‌جکنه شبهه یوقدر . بدیعی تربیه‌یی یوکسه‌لتمك ایچون ، صنایع نفیسه مکتبلرمزله ، دارالالحانمزك ترقیاتنه چالیشمالی ، وکنجلره طبیعتی سودیره‌بیلمه‌لی‌یز . انسان ، آلمانیاده صناعتك یوکسکلکنی تماشا ایتدکجه ، وطنی دوشونمکدن ، تورکك شرفلی تاریخنده

صناعتك نه بويوك ايزلری اولدیغنی تخطر ایله‌مكدن كندینی آله‌مایور. تورك صناعتكار اولمق ایچون ، هر وقت بویوك بر قدرت كوسترمشدر . تاریخ تدقیق اولونورسه ، كوریلیر كه ، توركك صناعتده‌كی اقتدار وذكاسی یالكز بولوندیغی محیطه منحصر قالمامش ؛ ایرانه ، مصره ، هندده سرایت ایده‌جك قدر عظمت كوسترمشدر . ایشته ، بوشرفلی ماضی‌یی دوشونه‌رك صناعتمزی یوكسه‌لتمكه ، صنایع نفیسه مؤسسه‌لرمزی ، برقات دها اصلاح ایله‌مكه غیرت ایتمه‌لی‌یز .

موسیقیمزه كلنجه ؛ مع‌الاسف ، بزده علمی ومتكمل بر تورك موسیقیسی هنوز تأسس ایتمه‌مشدر . بزده ، شرق موسیقیسی اسكی فیض وقوتنی غائب ایتدیكی كبی ؛ منور صنف ، غرب موسیقیسنه دوغرو كیتدیكی ایچون ، ملی ذوقده یاواش یاواش غائب اولمشدر . موسیقیمزك بوشایان تأثر انحطاطی قارشیسنده ، بزمچون یاپیله‌جق تدبیر ، بر طرفدن دارالالحانمزی ، غرب وشرق موسیقیسنه واقف الحان شناسلریدینه توديع ایتمك ، دیكر طرفدن موسیقی‌یه قابلیتی اولان اركك و قیزلردن بعض كنجلری ، موسیقی عالمنده بوتون جهانه تفوق ایده‌ن آلمانیانك دارالالحانلرینه كوندره‌رك اوراده موسیقی تحصیل ایتمه‌لرینی تأمین ایله‌مكدر .

صوكرا ، بدیعی تربیه‌نك انكشاف و تكاملی ایچون كنجلرمزه طبیعتی سودیرمه‌لی‌یز. اساساً تورك ، غایت طبیعتجیدر . او ، هر وسیله ایله صویه ، سمایه ، صحرایه ، كونشه انهماكنی كوسترمش ، حتی صناعت بیله بو میل طبیعیدن حصه‌مند اولمشدر . معماریمز ، تزییناتمز ، تفریشاتمز هپ طبیعتدن آلنمش ساده‌لكلرله مشحوندر . بوجهتله ، چوجوقلرمزه طبیعتی سودیرمك ایچون ، صرف ایده‌جكمز مساعی ، سهولتله مفید نتیجه‌لر ویره‌بیله‌جكدر . اساساً ، مملكتمزك هر طرفی ، بو تربیه ایچون ، فوق‌العاده تمادار برساحه عرض ایده‌ر. یشیل اورمانلرمز ، یوجه وقارلی داغلرمز، واسع اووه‌لرمز، زمردین چایرلرمز ، صولرمز ، سمامز ، دكزلرمز . . . بدیعی تربیه‌نك

انکشافی ایچون نه کوزل برر ساحه تشکیل ایدەر . بالخاصه ، پای تختمزده
طبیعتك بو کوزللکلرندن نه‌قدر چوق استفاده ایتمك ممکندر . ایشته ، روم
ایلی و اناطولینك جبهۀ احتشامنه آچیلان پرشعر و معنا مرمره . . ایشته ،
تپه‌لرنده بهارك کونشلرینی صاقلایان ، هر اشتیاقه کولن لطیف چاملیجه ...
ونهایت ، ایشته ، سمانك طاق فسونی آلتنده پارلایان دنیا جنتنك بریجك
اینجیسی : استانبول !

فهرست
